

DUURZAME G.W.W. – VERBETERDE AANPAK DUURZAME G.W.W.

MINOR – DUURZAME G.W.W.
1660407 FABIAN VAN STRALEN
1676937 MATTHIJS SCHUTTE
1674918 LUUK MOLEWIJK
1662026 JELLE ORTSE
21-06-2024

Project:

Omschrijving : Minor Ruimtemakers, onderzoek duurzame G.W.W.
Projectnummer : 2024.01

Document:

Naam : MNR-VADGWW
Status : Definitief
Versie : Versie 1
Datum : 21-06-2024
Auteur : J. Ortse
: L. Molewijk
: F. van Stralen
: M. Schutte
Ondersteuning : M. van den Wijngaard
: S. Mielke
: J. Janssen
: K. van Elst
: L. Koevoets
: J. Duijzer
: M. Vos
: T. Kuijpers
E-mail : hje.ortse@student.han.nl
: lf.molewijk@student.han.nl
: fcm.vanstralen@student.han.nl
: M.Schutte4@student.han.nl

Opdrachtgever:

Naam : Pioneering
Directievoerder : Jan Wienk

Opdrachtnemer:

Naam : Onderzoeksgroep duurzame G.W.W.
Plaats : Arnhem

Inhoud

1 Inleiding	4
2 5W1H onderzoek.....	5
2.1 5W1H	5
2.1.1 Wie?.....	5
2.1.2 Wat?	5
2.1.3 Waar?	5
2.1.4 Wanneer?	5
2.1.5 Waarom?	5
2.1.6 Hoe?.....	5
3 De Hoofdvraag, Hoe komen we tot een verbeterde aanpak duurzame GWW?.....	6
3.1 Analyse	6
3.2 Gerichte vragen	7
3.3 Advies	7
4 Deelvraag 1, Wat betekend Aanpak Duurzame GWW?	9
4.1 Enquête opstellen/ evalueren	9
4.2 Verbinden Coalitieakkoord en het Ambitieweb.....	9
4.2.1 Inleiding	9
4.2.2 Doel van het Onderzoek.....	9
4.2.3 Belangrijkste Bevindingen	9
4.2.4 Beperkingen van het Onderzoek.....	10
4.2.5 Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek	10
4.2.6 Conclusie	10
4.2.7 Gemeentelijke Voorbeelden	10
4.3 Welke stappen en processen hebben geleid tot de ontwikkeling van de Aanpak Duurzame GWW?	11
4.3.1 Green Deal.....	11
4.3.2 Green Deal Duurzaam GWW 1.0.....	11
4.3.3 Green Deal Duurzaam GWW 2.0.....	12
4.4 Het Ambitieweb.....	13
4.4.1 Handreiking Aanpak Duurzaam GWW	13
4.5 Stappenplan voor de Aanpak Duurzame GWW: Van Verkenning tot Contractvoorbereiding ...	15
4.5.1 Fasen.....	16
4.5.2 Aanvulling	16
4.6 Conclusie deelvraag 1.....	17
5 Deelvraag 2, Hoe kan de vertaalslag worden gemaakt?	18

5.1 Wat zijn de klimaatdoelen voor 2030/2050 en hoe beïnvloeden deze de GWW sector?	18
5.1.1 Waarom klimaatdoelen?	18
5.1.2 Visie 2030	18
5.1.3 Visie 2050	18
5.1.4 Impact klimaatdoelen op GWW sector	18
5.2 Op welke wijze kunnen de ambities worden omgezet naar praktische eisen en ontwerpprincipes?	19
5.2.1 traditioneel methoden en technieken	19
5.2.2 knelpunten	21
5.2.3 stappen per fase	21
5.3 Zijn de uitkomsten van het Ambitieweb een streven of een eis?	22
5.4 Conclusie deelvraag 2	22
6 Deelvraag 3, Wat helpt om het proces te verbeteren?	24
6.1 Hoe kunnen we op een gestructureerde manier het proces van ambitie richting de contracteis vormgeven middels (SE-VE)	24
6.1.1 Hoe kan Systems Engineering (SE) worden toegepast om duurzaamheidsambities te vertalen naar concrete contracteisen?	24
6.1.2 Welke rol speelt Value Engineering (VE) in het integreren van duurzaamheidsambities in het ontwerp- en ontwikkelproces?	25
6.1.3 Hoe kunnen Systems Engineering (SE) en Value Engineering (VE) gezamenlijk worden ingezet om de aanpak 'Duurzaam GWW' van CROW te versterken en te optimaliseren?	26
6.2 De relatie tussen omgevingswijzer en ambitieweb structureren	28
6.3 Basis Template Ambitieweb	30
6.4 Adviezen vanuit evaluatie enquête	30
7 Conclusie en aanbevelingen	31
7.1 Conclusie	31
7.2 Aanbevelingen	32
7.2.1 Meer kennis in de organisatie	32
7.2.2 Tijdsinspanning en handigheid creëren	32
7.2.3 Gebruik Ambitieweb	32
7.2.4 Waarde Ambitieweb	33
7.2.5 Koppelingen tussen beschikbare tools (Omgevingswijzer – Ambitieweb)	33
Bronnenlijst	34
Bijlage 1 Verslag coalitieakkoorden	36
Bijlage 2 Verslag enquête	37

1 Inleiding

Voor de minor van de opleiding 'Civiele Techniek' aan de HAN is er een vraagstuk opgesteld met als opdrachtgever Pioneering. Het vraagstuk draait om het verbeteren van de "aanpak duurzame G.W.W.". Bij het vraagstuk zijn meerdere organisaties en partijen betrokken, dit betreft: het CROW, de Universiteit van Twente, provincie Overijssel, de gemeenten Enschede, Losser, Almelo, Oost-Gelre en het waterschap Vechtstromen.

Momenteel wordt de "aanpak duurzame GWW", in samenwerking met Pioneering, door de gemeentes gebruikt bij een aantal rioolherinrichtingsprojecten. Hierbij lopen de gemeentes vast bij het SMART maken van hun duurzaamheidsambities. Hierin is het vooral lastig om vooraf de duurzaamheidsambities op te stellen en vast te leggen.

De gekozen richting is te sterk afhankelijk van de samenstelling van de mensen welke aan tafel zitten. Door hier een meer uniforme aanpak voor op te stellen, zal de uitkomst minder afhankelijk zijn van toeval, maar meer van kennis en onderbouwing.

Na een overleg tussen CROW, TU Twente, gemeente Enschede, Pioneering en de projectgroep, is er naar voren gekomen dat er behoefte is aan een document die de lezer duidelijk maakt welke mogelijkheden er zijn gekeken naar circulaire ambities, budget en regelgeving.

De vraag waar dit onderzoek op gericht wordt, is dan ook; 'Hoe komen we tot een verbeterde aanpak duurzame G.W.W.?'

Door middel van een hoofdvraag, opgesplitst in een aantal deelvragen wordt er gezocht naar een antwoord op deze vraag. Door de enorme omvang van het vraagstuk zal er dan ook voornamelijk gezocht worden naar manieren om het proces te ondersteunen en kunnen verbeteren.

2 5W1H onderzoek

2.1 5W1H

Een onderzoek komt voort uit een probleem of een wens. Om helder te krijgen wat er precies benodigd is, is het 5W+H principe ontstaan. Door het nagaan van de 5 W vragen (wie, wat, waar, wanneer, waarom) en de 1 H (hoe) vraag, ligt er een gedegen basis voor het onderzoek.

Gezien de breedte van het huidige onderzoek kan deze 5W1H methode helpen om te sturen. Door te focussen op de juiste partijen zal er ruis worden weggenomen.

2.1.1 Wie?

De aanpak duurzame G.W.W. is bedoeld voor iedereen die bezig is met het plannen, aanbesteden en het uitvoeren van projecten. Dit kunnen gemeentes zijn, maar het wordt ook gebruikt door Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf, ProRail, waterschappen en provincies als opdrachtgevers. Daarnaast zijn er aan de kant van de opdrachtnemers bijvoorbeeld NL ingenieurs, Aannemersfederatie Nederland, MKB Infra, Bouwend Nederland, UNETO-VNI, Koninklijke Metaalunie, NVTB en de Vereniging van Waterbouwers vertegenwoordigd.

2.1.2 Wat?

Met behulp van de Aanpak Duurzaam GWW is het mogelijk om op praktische wijze, duurzaamheid in projecten te plaatsen. Met behulp van deze aanpak wordt duurzaamheid vanaf het prille begin meegenomen wat uiteindelijk een aanbesteding laat ontstaan, waarbij er maatschappelijk verantwoord ingekocht wordt.

2.1.3 Waar?

De aanpak duurzame GWW wordt in Nederland toegepast binnen projecten in de GWW. Helaas wordt dit momenteel nog niet bij elk project gebruikt.

2.1.4 Wanneer?

De aanpak duurzame GWW wordt al toegepast in de initiatiefase. Door hier zo vroeg mogelijk te beginnen, is het ook mogelijk om alle opties te bekijken en dit op de juiste wijze te implementeren. Zodra dit al in de beginfase meegenomen wordt, is er een zo goed mogelijk resultaat te behalen. De verschillende tools binnen de aanpak duurzame GWW zullen allemaal in een andere fase toegepast worden om de juiste inzichten te geven.

2.1.5 Waarom?

Om te helpen, duurzaamheid een integraal onderdeel te laten zijn van verschillende projecten. Om hier een handreiking te bieden is de werkwijze Aanpak Duurzaam GWW bedacht. Deze werkwijze zorgt dat duurzaamheid gerealiseerd kan worden, zonder vooraf voor te schrijven hoe er duurzaamheidswinst behaald kan worden.

2.1.6 Hoe?

Formeel zijn er zes te doorlopen processtappen, welke in elke projectfase doorlopen dienen te worden. Echter maakt dit proces dat zelfs de kleinste projecten, al vrij veel tijd en voorbereiding in beslag nemen. Het CROW heeft daarom meerdere handreikingen online beschikbaar gesteld, waarin de stappen op de juiste manier te doorlopen zijn.

3 De Hoofdvraag, Hoe komen we tot een verbeterde aanpak duurzame GWW?

Het grote vraagstuk voor dit Minor onderzoek betreft; 'Hoe komen we tot een verbeterde aanpak duurzame G.W.W.?' Deze vraag is deel van een groter geheel, namelijk de verduurzaming van Nederland, en specifiek de GWW. In dit grotere geheel zal er voornamelijk aandacht besteed worden aan het gebruik van het ambitieweb.

Om tot een antwoord op deze hoofdvraag te komen, dient deze in kleinere stukken opgedeeld te worden. Dit zal gebeuren door de hoofdvraag op te delen in een aantal deelvragen. De aanleiding voor deze deelvragen zijn drie fasen waar het onderzoek uit bestaat, dit omvat de fasen; Analyse, Gerichte vragen en Advies.

In dit hoofdstuk zal geen antwoord op de hoofdvraag gegeven worden. Dit hoofdstuk draait om de opbouw van het onderzoek en de weg naar een antwoord. Uiteindelijk zal de eindconclusie alle informatie samenvatten en gevormd worden tot een advies/antwoord ten aanzien van de hoofdvraag.

3.1 Analyse

De eerste stap om het vraagstuk te kunnen ontleden betreft een analyse. De vraag waar dit hoofdstuk om draait is; 'Wat betekend Aanpak Duurzame GWW nu?'

Zonder te begrijpen hoe de aanpak in elkaar steekt is er ook geen voorstel mogelijk. Om tot een analyse te komen worden er een aantal stappen ondernomen.

Enquête opstellen en evalueren

De huidige Aanpak Duurzaam GWW heeft al een groot aantal gebruikers en betrokkenen. Een juiste eerste stap is onderzoeken wat er onder de huidige gebruikers speelt. Om tot deze conclusie te komen zal er een enquête opgesteld worden. Deze zal met behulp van de stichting Pioneering verstuurd worden onder de gebruikers.

Na het ontvangen van de resultaten zal er een evaluatie plaatsvinden. Waar lopen mensen tegenaan in het gebruik, wat waarderen ze en hechten ze waarde aan. Deze enquête vormt de basis van het onderzoek.

Uitwerken beleid coalitieakkoord

Een van de, vooraf, meest gehoorde opmerkingen betreft het gebrek aan consistentie. Beslissingen lijken soms genomen op gevoel, in plaats van op beleid.

Om hier een richting aan te geven zal er gekeken worden naar een solide basis per gemeente. Eens in de vier jaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Dit is het moment dat de inwoners stemmen op hun eigen visie en wensen.

Het idee van dit onderzoekdeel is de mogelijkheid onderzoeken om aan de hand van het coalitieakkoord, een 'basis template' te maken van het ambitieweb. Door deze te baseren op vaste plannen in plaats van gevoel zullen de uitkomsten consistent worden. Hierbij dient echter wel in acht genomen te worden dat elke situatie verschillend is en dat hier dan ook geen 'in beton gegoten' ambitieweb in naar voren komt.

Stappen en processen tijdens de ontwikkeling van het ambitieweb

Tijdens het onderzoek is er via het CROW een vernieuwd ambitieweb naar buiten gekomen. Erg interessant om uit te vinden, is de denkwijze hoe dit tot stand gekomen is. Zijn er zaken die door dit

onderzoek over het hoofd gezien worden of zijn er vanuit dit onderzoek nieuwe zaken. Om hier een antwoord op te kunnen geven zal er contact gelegd moeten worden met het team dat aan de ontwikkeling van het ambitieweb heeft gewerkt.

Door hier inzicht in te krijgen, wordt er meer kennis opgedaan over waarom bepaalde zaken wel, of juist niet meegenomen zijn.

Het Ambitieweb

Om inzichtelijk te krijgen waar verbeteringen liggen, zal er eerst onderzocht moeten worden wat het huidige Ambitieweb nou eigenlijk inhoudt. Hier wordt gekeken naar de toepassingsmomenten, maar ook naar de te nemen stappen. Hoe wordt het Ambitieweb nou eigenlijk gevormd.

Stappenplan Aanpak Duurzaam GWW

De Aanpak Duurzaam GWW bestaat uit een aantal stappen, hier worden deze stappen uitgelegd.

3.2 Gerichte vragen

Om een juist advies te kunnen geven, is het van belang dat er vooraf juiste vragen gesteld worden. Deze vragen zijn al deels terug te vinden in hoofdstuk 2. Door antwoorden te vinden op deze vragen kan er bepaald worden waar de meeste behoefte aan is.

Wat betekent Aanpak Duurzame G.W.W. nu?

Alvorens er een verbeterde aanpak aanbevolen kan worden, is het belangrijk om te weten hoe het huidige systeem werkt. Door dit stapsgewijs te bekijken kan er gezien worden waar verbeteringen in het traject haalbaar zijn.

Wat zijn de klimaatdoelen voor 2030/2050 en hoe beïnvloeden deze de GWW-sector?

De huidige wereld draait om het behalen van de vastgestelde klimaatdoelen. Hier worden dan ook verwachtingen en ambities op uitgesproken. Binnen de 12 punten van het ambitieweb zijn er sowieso 6 direct te weerleggen aan klimaatdoelen. De overige 6 zijn met een klein beetje verbeelding ook aan klimaatdoelen te koppelen.

Om het ambitieweb juist toe te passen, is het dan ook belangrijk om te weten welke doelen en eisen wij als mensen onszelf opgelegd hebben.

Op welke wijze kunnen de ambities worden omgezet naar praktische eisen en ontwerpprincipes?

Na het brainstormen over het ambitieweb komen er ideeën naar voren. Het belangrijkste punt is, wat wordt er met deze ideeën gedaan? Een idee kan nog zo goed zijn, als het uitvoeringsplan niet naar behoren is, heeft het idee ook geen impact gehad.

Zijn de uitkomsten van het ambitieweb een streven of een eis?

Na een ambitieweb-sessie zijn er een aantal uitkomsten. Zo zal elk thema een ambitieniveau hebben, met daarbij ook een aantal ideeën om dit te bewerkstelligen. Het is cruciaal voor het proces om vooraf te bepalen of deze uitkomsten ook daadwerkelijk verplichtingen zijn, of een leidraad.

3.3 Advies

Als laatste wordt er een advies afgegeven. Waar zitten de verbeterpunten, en belangrijker, hoe zijn deze toe te passen?

Hoe vertaalslag vormgeven?

Waar in hoofdstuk 3.2 er bekeken is op welke wijze ambities omgezet kunnen worden naar plannen. Draait het in dit hoofdstuk meer over het vereenvoudigen van dit proces. Hoe kan er gezorgd worden dat het omzetten van een ambitie naar een plan geen lastige opgave hoeft te zijn.

Wat helpt om het proces te verbeteren?

In vorige hoofdstukken zijn er waarschijnlijk een aantal knel-/verbeterpunten naar voren gekomen. Van hieruit kan er een passend advies gegeven worden.

4 Deelvraag 1, Wat betekend Aanpak Duurzame GWW?

4.1 Enquête opstellen/ evalueren

Voor het opstellen van de enquête is de vraag neergelegd bij module 4 studenten om eens kritisch te kijken naar informatie over de bestaande tools (Omgevingswijzer, Ambitieweb, CO2-prestatieladder en DuboCalc) en vanuit deze informatie vragen te bedenken die bij hun opkomen tijdens het lezen welke nuttig kunnen zijn om te stellen richting de deelnemers van de challenge.

De ontvangen vragen worden gefilterd en middels Microsoft Forms uitgevraagd richting de deelnemers. Er is voor gekozen om de enquête te laten verspreiden via Pioneering, omdat daar de contactgegevens voor de betrokkenen bekend zijn en tevens, zodat de mail wordt verstuurd vanuit een bekende organisatie.

Doordat de enquête middels Microsoft Forms wordt verstuurd kan er live worden bijgehouden welke en hoeveel reacties er worden gegeven. Wanneer na een week tijd nog meer reacties gewenst zijn, zal er een reminder worden gestuurd om de deelnemers nogmaals te attenderen op de mate van urgentie van het invullen van de enquête.

Wanneer de enquête is afgerond zullen de antwoorden worden bekeken en geëvalueerd. Hieruit volgt dan hopelijk een duidelijk beeld met de knelpunten die tijdens het gebruik van de Aanpak Duurzaam GWW worden ervaren.

4.2 Verbinden Coalitieakkoord en het Ambitieweb

Door module 4 studenten is een onderzoek gedaan naar het coalitieakkoord van de gemeenten Enschede, Losser, Oost-Gelre en Almelo. In dit onderzoek is gekeken naar eventueel een verband tussen de coalitieakkoorden en het creëren van een basis template voor het Ambitieweb. Het volledige onderzoek is terug te vinden als Bijlage I.

4.2.1 Inleiding

Dit onderzoek richt zich op de wijze waarop vier Nederlandse gemeenten hun duurzaamheidsdoelen voor 2024 concretiseren binnen civiele projecten, gebruikmakend van het Ambitieweb van CROW. Het Ambitieweb is een grafisch instrument dat helpt bij het vaststellen, bespreken en monitoren van duurzame ambities in projecten. Om te zorgen dat het invullen van het Ambitieweb consequent en uniform gebeurt, wordt er gekeken in hoeverre er een basis template gecreëerd kan worden per gemeente.

4.2.2 Doel van het Onderzoek

Het onderzoek beoogt inzicht te krijgen in de implementatie van duurzaamheidsdoelen door het ontwikkelen van een gestandaardiseerd Ambitieweb-model. Dit model moet vrij zijn van persoonlijke interpretaties en uniform bruikbaar voor alle belanghebbenden zoals opdrachtgevers. Hoewel er gekeken wordt naar een standaard Ambitiewebmodel, zal deze nooit 1 op 1 uitvoerbaar zijn. Elk project heeft zijn eigen ambities en zal dan ook individueel bekeken moeten worden.

4.2.3 Belangrijkste Bevindingen

Duidelijke en Concrete Criteria

Het definiëren van duidelijke en concrete criteria binnen het Ambitieweb is essentieel om interpretatieverschillen te minimaliseren. Hierdoor praten mensen over hetzelfde en zal er dus ook beter op geoordeeld worden.

Betrokkenheid van Belanghebbenden

De betrokkenheid van diverse belanghebbenden is cruciaal voor een breed gedragen en effectief duurzaamheidsbeleid. Door deze betrokkenheid gaan mensen zich committeren aan het project en zullen hier dan ook serieus mee omgaan.

Pilots en Praktische Bruikbaarheid

Het uitvoeren van pilots is noodzakelijk om de praktische bruikbaarheid en effectiviteit van de modellen te testen en eventuele tekortkomingen vroegtijdig te identificeren. Dit kan gedaan worden door deze templates toe te laten passen door de diverse gemeenten en de bevindingen te evalueren.

Uniforme Methode

Een uniforme methode is belangrijk om verschillende interpretaties door verschillende personen te voorkomen. Door deze uniforme methode is het ook makkelijker om eventueel met andere gemeenten samen te werken en het overkoepelend toe te passen.

4.2.4 Beperkingen van het Onderzoek

- Het onderzoek is gericht op slechts vier gemeenten, wat de generaliseerbaarheid van de resultaten beperkt.
- Bevindingen zijn deels gebaseerd op persoonlijke interpretaties en beoordelingen.
- Niet alle benodigde informatie was beschikbaar vanuit de gemeenten.
- Het ontbreken van duidelijke definities voor beoordelingscriteria maakte eenduidige beoordelingen moeilijk.

4.2.5 Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek

- Zorg voor duidelijke en concrete definities van criteria binnen het Ambitieweb.
- Betrek een breed scala aan belanghebbenden bij het onderzoek en de implementatie van duurzame ambities.
- Voer pilots uit om de modellen te testen en te verfijnen.
- Ontwikkel een uniforme methode om verschillende interpretaties te voorkomen.

4.2.6 Conclusie

Dit onderzoek biedt inzichten in hoe gemeenten hun duurzaamheidsdoelstellingen kunnen integreren in civiele projecten. Door duidelijke definities en uniforme methodologieën te hanteren, kunnen interpretatieverschillen worden geminimaliseerd en kan een consistent en effectief duurzaamheidsbeleid worden gerealiseerd. De aanbevelingen voor toekomstig onderzoek bieden een basis voor verdere verfijning en optimalisatie van het Ambitiewebmodel, met als doel de duurzame ontwikkeling binnen gemeenten te bevorderen.

4.2.7 Gemeentelijke Voorbeelden

Enschede

Focus op duurzaamheid, economische groei en sociale inclusie door middel van concrete projecten en samenwerking met inwoners en bedrijven.

Almelo

Duidelijke doelen op duurzaamheid en energietransitie met inzet op samenwerking en concrete projecten.

Losser

Integrale aanpak voor duurzaamheid en sociaaleconomische groei met focus op participatie en transparantie.

Oost Gelre

Ambitieuze plannen voor een duurzame toekomst met aandacht voor energieneutraliteit, lokale economie en sociale cohesie.

Deze voorbeelden illustreren hoe gemeenten hun duurzaamheidsdoelstellingen kunnen realiseren door het toepassen van gestructureerde benaderingen en het betrekken van diverse belanghebbenden.

4.3 Welke stappen en processen hebben geleid tot de ontwikkeling van de Aanpak Duurzame GWW?

4.3.1 Green Deal

Het kabinet bedacht een algemene Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

4.3.2 Green Deal Duurzaam GWW 1.0

Tussen 2009 en 2012 ontwikkelden organisaties binnen de GWW-sector een aanpak om duurzaam inkopen in de sector beter tot zijn recht te laten komen en kansen voor duurzaamheid en innovaties beter te benutten. De aanpak is een werkwijze voor alle fases in een ontwikkel-, ontwerp – en realisatieproces en biedt ruimte aan duurzame gebiedsontwikkeling en duurzame innovatie. De Aanpak Duurzaam GWW was nu zo ver ontwikkeld dat de partijen en leden van partijen hem konden implementeren, verder verspreiden in de GWW-sector en door ontwikkelen. De aanpak sloot goed aan op andere sectorontwikkelingen, zoals innovatiegericht ontwerpen, gunnen op waarde, innovatief aanbesteden, risicobeheersing en functioneel specificeren.

In 2013 is de aanpak ondertekent met als doel deze breed in de sector te gebruiken door er gezamenlijk mee aan de slag te gaan. Gedurende de periode van 2013-2015 kwamen er steeds meer projecten van de grond waarbij de aanpak gebruikt werd, haakten steeds meer partijen aan bij het initiatief en werd er verder gebouwd aan de aanpak en de bijpassende instrumenten. De instrumenten die in deze periode behoren tot de aanpak zijn:

- CO²-Prestatieladder: instrument om bedrijven die deelnemen aan aanbestedingen te stimuleren tot CO²-bewust handelen en daadwerkelijke CO²-reductie in projecten.
- Omgevingswijzer: instrument voor het in beeld brengen van twaalf beleidsthema's en de daarbij behorende ambities in de conceptfase van een gebiedsontwikkeling of in de conceptfase van een project;
- Ambitiweb: visueel instrument voor het vastleggen van beleidsambities in een project, door het weergeven op zeven beleidsthema's van het gewenste ambitieniveau;
- DuboCalc: instrument voor het berekenen van milieueffecten van een materiaal vanaf de winning tot en met de sloop en het energiegebruik van een Grond- Weg- en Waterbouwwerk.

Aan het eind van de GD DGWW 1.0 was er een breed draagvlak voor een vervolg. Er was alom een besef dat de volgende maatregelen zouden bijdragen aan een duurzamere GWW-sector:

- Sneller laten groeien van het aantal GWW projecten waarbij duurzaamheid een expliciet gunningscriterium is (verbreding) bij opdrachtverlening;
- Versnelde implementatie en borging van de Aanpak Duurzaam GWW in projecten en bedrijfsprocessen bij zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers;
- Betrekken van gemeenten (als belangrijke publieke opdrachtgevers van GWW-projecten) bij de implementatie van de Aanpak Duurzaam GWW;
- Het vroegtijdig betrekken van de markt bij discussies over duurzaamheid vooraan in het aanbestedingsproces, inclusief de daarbij benodigde aanpassingen van aanbestedingskaders en -cultuur van de opdrachtgevers (verdieping);
- Samenwerking in de keten, zowel tussen partijen als in projecten van initiatieffase tot realisatie, en beheer & onderhoud.

4.3.3 Green Deal Duurzaam GWW 2.0

Het vervolg op de GD DGWW 1.0 kreeg vorm in de Green Deal DGWW 2.0. Deze aanpak zette nadrukkelijk in op het concretiseren, meetbaar maken en opschalen van de bijdragen van de verschillende groepen binnen de GWW-sector. Om dit te kunnen realiseren is er een transitie nodig. In de GD DGWW 2.0 wordt de veranderopgave uitgewerkt via de volgende transitielijnen:

- Van kosten naar waarde: duurzaamheid zien als meerwaarde in plaats van kostenpost, waardecreatie wordt gestimuleerd door creëren van ruimte voor innovatieve duurzame oplossingen.
- Van reactief naar proactief: proactieve houding creëren om van duurzaamheid een gewoonte te maken, begrijpen van elkaars belangen, verantwoordelijkheden en behoeften en uitdragen van ervaringen en successen.
- Van uniek naar uniform: uniforme en systematische manier om duurzaamheid te verankeren binnen projecten.
- Van alleen naar samen: versterken van onderlinge samenwerking en kennisuitwisseling tussen o.a. opdrachtgevers en opdrachtnemers.

Het doel van de GD DGWW 2.0 is dat in 2020 in alle relevante GWW-projecten de Aanpak Duurzaam GWW wordt toegepast in planvorming, aanleg, aanbesteding en beheer en onderhoud. In de Green Deal wordt per partij zoals bijvoorbeeld; Opdrachtgevers en Opdrachtnemers, ProRail, Waterschap en Provincies, Gemeenten, Adviesbureaus en Bouwbedrijven omschreven hoe deze invulling moeten geven aan de transitielijnen. Dit zodat de partijen stapsgewijs kunnen werken aan een implementatie van duurzaamheid en de Aanpak Duurzaam GWW in hun projecten/werkprocessen.

Na afloop van de GD DGWW 2.0 is er teruggeblikt op het proces en zijn de betrokken partijen geïnterviewd om aan te geven in hoeverre zij vinden dat de aanpak geslaagd is en de doelen behaald zijn. De uitkomst van de interviews zijn kort samengevat:

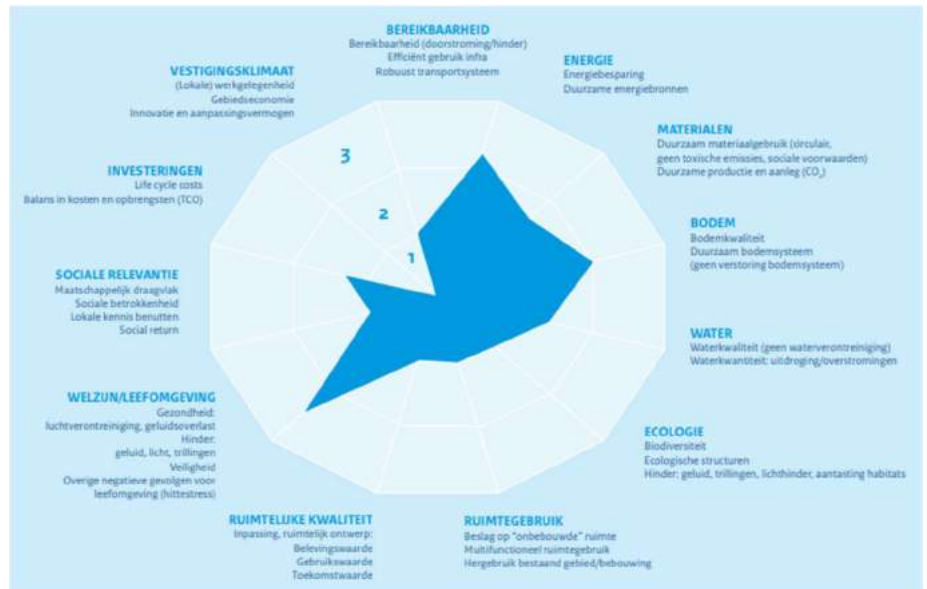
- Geen enkele organisatie heeft alle doelen behaald maar ook heeft geen enkele organisatie helemaal geen doelstellingen behaald.
- Er is veel ruimte voor verbetering en veel behoefte aan een vervolg.
- De GD DGWW heeft voor veel beweging gezorgd binnen de sector er worden al veel mooie resultaten geboekt.
- De invloed van de GD DGWW op de werkwijze binnen de sector is nog klein.
- De aanpak en tools worden nauwelijks gebruikt en zijn niet sector breed gedragen.

4.4 Het Ambitieweb

Het Ambitieweb is een veelgebruikte tool binnen de Aanpak Duurzaam GWW. Voor veel organisaties is deze tool dan ook de belangrijkste binnen de Aanpak. Maar wat houdt dit Ambitieweb nou eigenlijk in, en hoe wordt deze gebruikt?

Het Ambitieweb is een hulpmiddel om duurzaamheidsambities gestructureerd vast te leggen en te behouden gedurende een project. Het onderscheidt zich van de omgevingswijzer, die de impact van een project op de omgeving analyseert en visueel weergeeft. Het Ambitieweb

biedt een visuele weergave van twaalf duurzaamheidsthema's en de bijbehorende ambitieniveaus. Het helpt organisaties hun duurzaamheidsambities naar specifieke projecten te vertalen. In Figuur 4.1, ingevuld Ambitieweb (CROW), is een ingevuld Ambitieweb te zien, waarbij duidelijk de verdeling tussen de verschillende thema's aanwezig is.

Figuur 4.1 ingevuld Ambitieweb (CROW)

4.4.1 Handreiking Aanpak Duurzaam GWW

Op de site van het CROW is het document 'Handreiking Aanpak Duurzaam GWW' te vinden. In dit document wordt stap voor stap uitgelegd hoe de Aanpak Duurzame GWW toegepast kan worden. Naast de complete aanpak, wordt er in dit document ook gekeken naar het Ambitieweb.

Start van de sessie

Een goede voorbereiding van een Ambitieweb sessie is essentieel. Dit omvat een voorbereidend gesprek tussen de facilitator, projectleider en de opdrachtgever. Hierbij dienen de volgende punten duidelijk besproken te worden:

- Doelen van de inzet van het Ambitieweb
- Deelnemers aan de sessie
- Benodigde tijd en materialen
- Verloop van de sessie
- Verwachtingen, uitkomst en vervolgstappen
- Verslaglegging van de sessie

De samenstelling van de sessie is allesbepalend voor de uitkomst. Zorg dat het verslag aansluit bij het doel van de bijeenkomst, onderbouw de keuzes welke gemaakt zijn in het Ambitieweb en benoem belangrijke kansen en aandachtspunten. Dit verslag kan later bepaalde keuzes verantwoorden.

Niveaus

Om het ambitieniveau weer te kunnen geven, wordt er gebruik gemaakt van 3 niveaus. Deze lopen van 1 (minste inspanning) naar 3 (maximale inspanning). Om ergens een niveau aan te kunnen

hangen, is het belangrijk dat er vooraf inzicht is van de huidige situatie. Dit inzicht zal voortkomen uit de omgevingswijzer. Zonder dit inzicht is het niet mogelijk om te bepalen waar kansen, mogelijkheden en verbeteringen liggen.

De volgende 3 niveaus worden gebruikt:

Niveau 1

Dit is het eerste, en “laagste” niveau. Op dit niveau is er inzicht over het thema. Hier wordt vervolgens een minimale duurzaamheidsprestatie/-verbetering mee behaald. Het hoeft echter niet zo te zijn dat de situatie hierdoor uiteindelijk niet goed is. Indien het instapniveau erg hoog ligt, zal er met enkel een vernieuwing of een lichte verbetering nog steeds een hele hoge duurzaamheidsprestatie behaald worden.

Niveau 2

Hier worden al concrete reductiedoelstellingen gesteld, waarbij de focus ligt op het bereiken van significante verbeteringen.

Niveau 3

Op het “hoogste” niveau wordt het maximaal haalbare nagestreefd. Er wordt gekeken dat iets echt een toegevoegde waarde heeft. Er zal dan ook geen negatieve belasting (klimaat, energie) optreden. Met dit niveau wordt er echt op de toekomst geanticipeerd.

Hoewel de niveaus per thema gekozen worden, is het verstandig om niet te veel gewicht aan het niveau te hangen. Wat veel belangrijker is, is dat er nagedacht wordt over het thema. Het uiteindelijke doel is het correct formuleren van een ambitie, niet om overal de juiste getallen aan te hangen.

Hoe in te zetten

Het Ambitieweb is op meerdere manieren in te zetten. Zo is het mogelijk om een project specifiek web, maar ook om een generiek web op te stellen.

Generiek Ambitieweb

In het generieke Ambitieweb wordt er een Ambitieweb samengesteld op basis van bijvoorbeeld het coalitieakkoord. Dit Ambitieweb is een goede template voor projecten in een bepaalde regio. Hiermee is bijvoorbeeld goed te zien welke thema's structureel onderbelicht zijn, maar ook waar de ambities van de gemeente of provincie liggen.

Voor een generiek Ambitieweb is het essentieel dat er iemand aanwezig is met kennis van de beleidsstukken. Hierdoor is er sneller te bepalen welke thema's relevant zijn, en welke juist minder hoog op de agenda staan.

Daarnaast dient de samenstelling van de deelnemers goed te zijn. Het gaat hier om mensen met overzicht over alle beleidsthema's.

Omdat het generieke Ambitieweb weinig toegepast wordt, is er door een groep studenten onderzoek gedaan naar deze toepassing. Hierin is van 4 gemeenten onderzoek gedaan naar het coalitieakkoord. Dit onderzoek is terug te vinden in Bijlage I.

Project Ambitieweb

Naast het generieke Ambitieweb kan een Ambitieweb ook project gestuurd zijn. Hierbij wordt er puur gekeken naar wat er voor het specifieke project benodigd is.

In hoofdlijnen zijn deze webben gelijk, echter dient er bij een project Ambitiweb minimaal een vertegenwoordiger van het projectteam aanwezig te zijn en iemand met voldoende gebiedskennis. Dit kan dan aangevuld worden met thema specifieke personen.

De duur en intensiteit van de stappen in een ambitiewebsessie variëren per project. Voor de meeste projecten is 2 uur voldoende, maar grotere projecten vereisen meer tijd. Dit kan bij grote projecten zelfs oplopen tot twee dagen per persoon.

De ambities en maatregelen uit het Ambitiweb moeten vertaald worden naar het project. De meeste ervaringen zijn opgedaan in de ontwerpfase, waar maatregelen nog kunnen worden geïntegreerd in het ontwerp of de kwaliteitseisen voor de opdrachtnemer. Het is niet raadzaam om het Ambitiweb zonder toelichting aan de opdrachtnemer voor te leggen vanwege de ruime interpretatie van de verschillende niveaus.

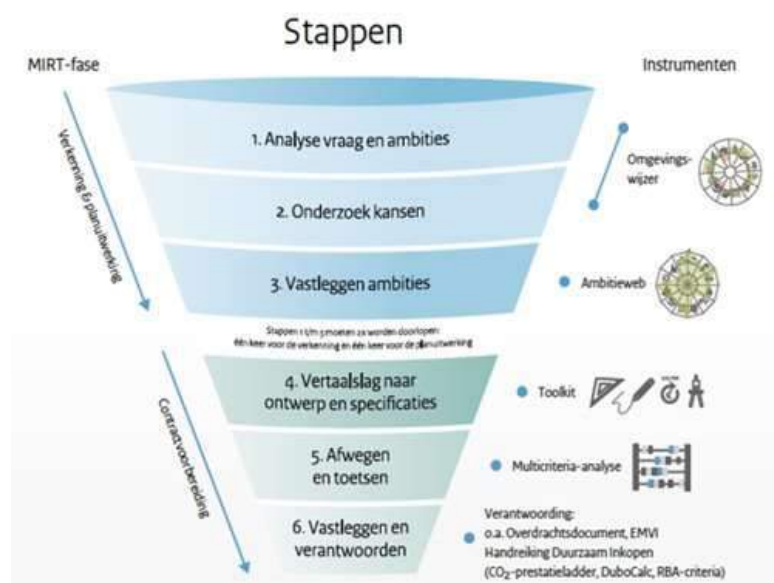
Daarnaast is er, bij afronding van het project de mogelijkheid om m.b.v. het Ambitiweb een evaluatie uit te voeren. Waar is vooraf over nagedacht en wat is hier van terecht gekomen. Moet er ergens meer focus op bij een volgend project, of is er juist te veel tijd gestoken in iets zonder significante toevoeging?

Samenstelling team

Voor de Ambitiweb sessie dient een team samengesteld te worden. De omvang van dit team zal per project verschillen. Het is goed om een vaste pool mensen aan te stellen, die elkaar afwisselen. Hierdoor krijg je mensen die het vaker gedaan hebben en hierdoor handigheid creëren. Door het constant afwisselen zal de scherpheid echter niet zo snel afnemen en kunnen de mensen van elkaar leren.

4.5 Stappenplan voor de Aanpak Duurzame GWW: Van Verkenning tot Contractvoorbereiding

De aanpak duurzame Grond-, Weg- en Waterbouw is ontworpen om duurzaamheid integraal te verankeren in de planning en uitvoering van projecten. De aanpak is in basis dus bedoeld om het implementeren van duurzaamheid te stimuleren en niet om concrete maatregelen te bedenken. Deze aanpak is opgebouwd uit 6 stappen, onderverdeeld in 2 fasen: de eerste fase betreft 'Verkenning en Planuitwerking' en de tweede fase richt zich op de

Figuur 4.1 schematische weergave Stappenplan ADGWW

contractvoorbereiding. In Figuur 4.2 is schematisch weergegeven hoe dit verloopt. Voor dit onderzoek ligt de focus op de eerste fase, en de koppeling naar de eerste stap van de tweede fase.

4.5.1 Fasen

De eerste fase van de Aanpak Duurzame GWW omvat de volgende 3 stappen:

Analyse vraag en ambities

Om een duidelijk beeld te krijgen van de wensen en behoeften, is het essentieel om vooraf de omgevingswijzer in te vullen. De omgevingswijzer helpt bij het bepalen van een nulpunt. Hierdoor wordt er inzicht verkregen in de huidige situatie en de thema's waar verbetering nodig is. Om een juist beeld van dit nulpunt te krijgen is onderzoek naar de huidige situatie belangrijk. Later bij toepassing van het Ambitieweb is inzicht in de huidige situatie ook erg belangrijk.

Onderzoek kansen

Op basis van de resultaten van de omgevingswijzer worden de kansen geïdentificeerd. Dit betreft enkele grote lijnen, zonder verder in detail te treden. Het doel hiervan is bepalen waar de meeste potentie ligt voor duurzame verbeteringen. Punten waar kansen blijken te liggen, zijn natuurlijk extra interessant om samen met het Ambitieweb verder vervolg aan te geven.

Vastleggen ambities

In deze stap worden de ambities formeel vastgelegd door het invullen van het Ambitieweb. Het Ambitieweb brengt nuances aan in de te nemen investeringen en aanpassingen, waarbij de kansen uit de omgevingswijzer meegenomen dienen te worden. Het is van belang dat er goed wordt nagedacht over de uiteindelijke uitkomsten en acties, ongeacht de specifieke ambitiewebniveau's.

Bij het vastleggen van deze ambities dient er goed gekeken te worden naar de formulering. Door de ambities SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) te maken, worden er eventuele misverstanden tegengegaan.

De eerste fase is cruciaal omdat het de basis legt voor alle volgende stappen en het project zelf. Het zorgvuldig analyseren van de vraag, het onderzoeken van kansen en het vastleggen van ambities zorgt ervoor dat er een duidelijke en gedragen visie is op wat duurzaamheid betekent voor het specifieke project. Deze visie vormt de leidraad voor het verdere proces en zorgt ervoor dat alle betrokkenen op één lijn zitten.

Na afronden van de eerste drie stappen, kan er overgegaan worden naar de contractvoorbereiding. Hier wordt er gekeken dat de hierboven gestelde ambities correct en uitvoerbaar op papier terechtkomen.

Vertaalslag naar ontwerp en specificaties

De vierde stap is de vertaalslag van de vastgestelde ambities naar uitvoerbare projectontwerpen en specificaties. Dit vormt de brug tussen de planuitwerking en de daadwerkelijke implementatie. Deze koppeling is cruciaal, omdat al het voorgaande brainstormen en de sessies, omgezet gaan worden naar harde eisen. Deze overdracht dient zorgvuldig te gebeuren, het liefst met hierbij de facilitator en iemand van het projectteam. In deze gehele fase is onderling contact wenselijk.

4.5.2 Aanvulling

Om het stappenplan goed uit te voeren, is het belangrijk om een allereerste stap, stap nul, toe te voegen. In deze stap wordt bepaald welke mensen nodig zijn om de Aanpak Duurzame GWW

tot een succes te maken. *Figuur 4.3 toevoeging stap 0*

0. Kennis Aanpak Duurzaam GWW + basis template Ambitieweb

Deze stap is in figuur 4.3, toevoeging stap 0, terug te vinden. Ook is het belangrijk om mensen te informeren over de aanpak zodat ze weten wat ze kunnen verwachten en niet met verkeerde verwachtingen/doelstellingen aan een project beginnen. Een manier om mensen te informeren is om ze zelf de aanpak te laten bestuderen. De aanpak is gratis te verkrijgen op het internet en er is veel informatie beschikbaar over de aanpak.

Het is ook mogelijk om begeleiding te krijgen vanuit het CROW, dit kan via het startpakket. De organisatie die het startpakket aanvraagt wordt gekoppeld aan een expert Aanpak Duurzaam GWW. Deze expert is een duurzaamheidsadviseur die minimaal 10 jaar ervaring heeft in de GWW sector en ruime ervaring heeft met de aanpak en het begeleiden van dergelijke processen en projecten. De expert komt langs voor een intake gesprek om relevante informatie over project en organisatie te bespreken. Hij zal de organisatie analyseren op gebied van duurzaamheid in de organisatie en projecten. Vervolgens doorloopt de expert het stappenplan met de professionals uit de organisatie en past de aanpak toe op een concreet project. De expert helpt met het gebruiken van de tools en zorgt ervoor dat iedereen de aanpak vervolgens zelf zonder hulp van expert op een juiste manier kan toepassen.

4.6 Conclusie deelvraag 1

De ontwikkeling van de Aanpak Duurzaam GWW, zoals vastgesteld in de Green Deals, heeft geleid tot een aanzienlijke vooruitgang in de verduurzaming van de Grond-, Weg- en Waterbouw sector.

Het doel dat de aanpak in 2020 in alle relevante projecten werd toegepast is niet gehaald, de aanpak wordt nauwelijks gebruikt. Ook worden de tools die bedacht zijn bij de aanpak niet gebruikt. Ondanks het feit dat niet alle doelen behaald zijn, is de sector op een duurzamere koers gezet die mogelijkheden biedt voor verdere vooruitgang. De Green Deal heeft vooral gezorgd voor een verandering in denkwijze, nog niet of nog te weinig in een verandering van werkwijze.

Het Ambitieweb is een essentieel hulpmiddel binnen de Aanpak Duurzaam GWW, veelgebruikt om duurzaamheidsambities gestructureerd vast te leggen en te handhaven gedurende een project. Het biedt een visuele weergave van twaalf duurzaamheidsthema's en helpt organisaties hun duurzaamheidsdoelen naar specifieke projecten te vertalen. Goede voorbereiding van ambitiewebsessies is cruciaal voor het succes, waarbij doelen, deelnemers, benodigde tijd, materialen en verwachtingen duidelijk besproken moeten worden.

Het Ambitieweb maakt gebruik van drie ambitieniveaus om inspanningen te categoriseren, van minimale tot maximale duurzame prestaties. Het correct formuleren van ambities is belangrijker dan het strikt vastleggen van niveaus. Het Ambitieweb kan zowel generiek als specifiek voor individuele projecten worden ingezet.

De uitvoering en intensiteit van ambitiewebsessies variëren per project, met grotere projecten die meer tijd en meerdere sessies vereisen. De vastgelegde ambities en maatregelen moeten in de ontwerpfase van projecten worden geïntegreerd en zorgvuldig worden overgedragen aan de opdrachtnemer, om misinterpretaties te voorkomen.

Het Ambitieweb vormt een cruciaal onderdeel van de eerste fase van de Aanpak Duurzaam GWW, waarbij een duidelijke en gedragen visie op duurzaamheid wordt ontwikkeld. Deze visie is essentieel voor de verdere uitwerking en implementatie van het project, en zorgt ervoor dat alle betrokkenen op één lijn zitten. Het stappenplan van de Aanpak Duurzaam GWW, van verkenning tot contractvoorbereiding, zorgt voor een gestructureerde integratie van duurzaamheid in de GWW-sector.

5 Deelvraag 2, Hoe kan de vertaalslag worden gemaakt?

5.1 Wat zijn de klimaatdoelen voor 2030/2050 en hoe beïnvloeden deze de GWW sector?

5.1.1 Waarom klimaatdoelen?

De mens is op grote schaal bezig om de samenstelling van de atmosfeer te veranderen, onder andere door de verbranding van fossiele brandstoffen. Hierdoor komt er veel extra CO² vrij in de atmosfeer, naast CO² zijn er nog tal van andere broeikasgassen, dit leidt tot een warmer klimaat. Het warmere klimaat brengt grote problemen met zich mee zoals; zeespiegelstijgingen, lange droge perioden en tekorten aan drinkwater of voedsel.

Om de uitstoot van deze broeikasgassen in Nederland terug te dringen heeft de Nederlandse politiek klimaatdoelen opgesteld. De klimaatdoelen zijn opgenomen in het Klimaatakkoord, hierin staan de maatregelen die getroffen moeten worden om de doelen te halen. Enkele voorbeelden van maatregelen zijn; het reduceren van emissie uitstoot, klimaatverandering tegengaan en broeikasgassen verminderen. Deze maatregelen kunnen concreet vertaald worden naar de volgende punten:

- Grootschalige overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen zoals zonne- en windenergie en investeren in hernieuwbare energiebronnen om uitstoot van broeikasgassen te verminderen.
- Energie-efficiënter maken van gebouwen en woningen om verbruik van energie te verminderen.
- Creëren circulaire economie door het stimuleren van hergebruik, recycling en verminderen van de afhankelijkheid van fossiele- niet groene energiebronnen.

5.1.2 Visie 2030

Het kabinet heeft met het nationale Klimaatakkoord een centraal doel: het terugdringen van broeikasgassen in Nederland met 55% ten opzichte van 1990. Om met voldoende zekerheid het reductiedoel te behalen, wil het kabinet zich bij de uitwerking van klimaatbeleid richten op 60% emissiereductie, zodat ook bij tegenvallers het doel behaald wordt. Burgers, bedrijven en overheden zijn op elkaar aangewezen om hun bijdrage aan dit doel te kunnen leveren.

5.1.3 Visie 2050

Het oorspronkelijke doel van een reductie van 95% in 2050 wordt aangescherpt tot een verplichting voor Nederland om in 2050 de netto-uitstoot van broeikasgassen tot nul te reduceren oftewel Nederland wil klimaatneutraal zijn in 2050. Omdat het een grote stap is om van 60% naar 100% overweegt het kabinet om tussendoelen voor 2035 en 2040 in de Klimaatwet te noteren

5.1.4 Impact klimaatdoelen op GWW sector

Wat voor impact hebben de doelen op de GWW sector? Deze vraag is makkelijk te beantwoorden, de klimaatdoelen hebben een enorme impact op de GWW sector. De GWW sector is genooddaakt te werken aan bijvoorbeeld duurzame infrastructuur en innovaties in bouwmethoden en materialen.

Enkele concrete voorbeelden:

- Duurzaam omgaan met materialen: Circulaire materialen gebruiken. Recyclen van materialen en grondstoffen zoals beton en asfalt. Gebruikmaken van laagtemperatuur asfalt. Biobased materialen gebruiken zoals duurzaam hout in plaats van traditionele bouwmaterialen.

- Klimaatvriendelijkere machines: Gebruik maken van elektrisch materieel, zowel klein als groot materieel. Denk aan trilplaten maar ook aan kranen. Naast elektrisch materiaal zijn er ook machines die waterstof gebruiken als brandstof.
- Duurzaam energiebeheer: Machines en apparatuur opladen met groene energie, opgewekt door bijvoorbeeld zonnepanelen geïnstalleerd op de keet of mobiele zonne-energiesystemen.

Vaak zijn deze duurzame opties duurder dan traditionele opties wat ervoor zorgt dat veel organisaties achterlopen met hun bijdrage aan het verduurzamen van de sector. Willen we als sector de duurzaamheidsdoelen 2030 en 2050 halen dan moet iedereen zijn of haar steentje bijdragen. Voor opdrachtgevers betekent dit dat ze meer moeten sturen op duurzaamheid bij project uitvragen in plaats van op kosten

5.2 Op welke wijze kunnen de ambities worden omgezet naar praktische eisen en ontwerpprincipes?

5.2.1 traditioneel methoden en technieken

Inleiding:

Het opstellen van praktische eisen en ontwerpprincipes voor bouwcontracten, zoals RAW 2020 en UAV2012, is geen eenvoudige taak. Het vereist een grondige aanpak en nauwkeurige analyse. In dit onderzoek zullen we dieper ingaan op de traditionele methoden waarop deze eisen tot stand komen. Door te begrijpen hoe dit normaal gesproken gebeurt, kunnen we een beter inzicht krijgen in hoe het contract wordt gevormd en welke eigenschappen en overwegingen worden gebruikt om deze belangrijke eisen te bepalen.

De basis van de vraag hoe een bouwproject gecontracteerd moet worden wordt gevormd door een verdeling van de verantwoordelijkheid over 10 typische bouwfasen:

1. Initiatief
2. Onderzoek
3. Definitie
4. Programma van Eisen (PvE)
5. Voorlopig ontwerp (VO)
6. Definitief ontwerp (DO)
7. Uitvoeringsontwerp (UO)
8. Werkvoorbereiding (TO)
9. Uitvoering
10. Onderhoud

In dit onderzoek wordt het relevant geacht om de eerste vier fasen van projectontwikkeling in detail te beschrijven. Deze fasen zijn essentieel voor het succesvol initiëren, plannen, ontwerpen en contracteren van een project. Hieronder worden de fasen uitgebreid toegelicht.

1. Initiatiefase

In de initiatiefase wordt een projectidee ontwikkeld en worden de eerste globale doelen en wensen vastgesteld. De belangrijkste stappen in deze fase zijn:

- Identificatie van behoeften: In deze stap wordt vastgesteld welk probleem of welke behoefte het project moet adresseren. Dit omvat het analyseren van de huidige situatie en het identificeren van de belangrijkste stakeholders en hun belangen.

- Vooronderzoek: Hierbij wordt informatie verzameld over de context waarin het project zal plaatsvinden, de betrokken stakeholders en mogelijke oplossingen. Dit kan gebeuren door middel van literatuuronderzoek, interviews, enquêtes en het analyseren van vergelijkbare projecten.
- Projectdefinitie: Op basis van de verzamelde informatie wordt een duidelijke projectomschrijving geformuleerd, inclusief de hoofddoelen. Dit document dient als basis voor de verdere ontwikkeling van het project.

2. Voorbereidingsfase

In de voorbereidingsfase wordt het projectidee verder uitgewerkt tot een concreet plan. Deze fase omvat de volgende stappen:

- Programma van Eisen (PvE): Het opstellen van een document waarin de functionele en technische eisen van het project worden vastgelegd. Dit document vormt een leidraad voor het verdere ontwerp en de uitvoering van het project.
- Risicoanalyse: Identificeren van potentiële risico's die het project kunnen beïnvloeden en het ontwikkelen van strategieën om deze risico's te beheersen of te mitigeren. Dit kan onder andere worden gedaan door middel van een SWOT-analyse en het opstellen van een risicoregister.
- Budget en planning: Het opstellen van een gedetailleerd budget en een realistische tijdsplanning. Dit omvat het inschatten van de kosten, het toewijzen van middelen en het definiëren van een projectkalender met belangrijke mijlpalen.

3. Ontwerpfase

In de ontwerpfase worden de eisen en wensen vertaald naar concrete ontwerpen. Deze fase bestaat uit de volgende stappen:

- Voorontwerp (VO): Een eerste ontwerp dat de belangrijkste ontwerpkeuzes en oplossingen schetst. Dit ontwerp biedt een basis voor verdere detaillering en feedback van stakeholders.
- Definitief Ontwerp (DO): Een gedetailleerd ontwerp waarin alle aspecten van het project volledig zijn uitgewerkt. Dit ontwerp wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de betrokken stakeholders en dient als definitieve basis voor de uitvoeringsfase.
- Bestek en tekeningen: Het opstellen van technische specificaties en gedetailleerde tekeningen. Deze documenten beschrijven precies wat er gebouwd of uitgevoerd moet worden en hoe, en vormen de basis voor de contractdocumenten in de volgende fase.

4. Contractfase

In de contractfase wordt het ontwerp vertaald naar een contractdocument. Deze fase omvat:

- Bestek: Voor RAW (Rationalisatie en Automatisering Grond-, Water- en Wegenbouw) contracten wordt een bestek opgesteld volgens de RAW-systematiek. Dit bestek bevat gedetailleerde technische specificaties, uitvoeringsvoorwaarden en administratieve bepalingen.
- UAV 2021: Voor contracten die gebruikmaken van de Uniforme Administratieve Voorwaarden (UAV) 2021 worden de algemene voorwaarden en contractuele bepalingen vastgelegd. Dit omvat afspraken over verantwoordelijkheden, risicoverdeling en procedures voor wijzigingen en geschillen. UAV 2021 biedt een gestandaardiseerde set van voorwaarden die veel gebruikt wordt in de Nederlandse bouwsector.

5.2.2 knelpunten

In de verschillende fasen van het totstandkomingsproces van een RAW 2020 contract kunnen verschillende knelpunten optreden. Hier zijn de meest voorkomende knelpunten per fase:

1. Initiatiefase

- Onvolledige behoefte-identificatie: Het niet volledig begrijpen of identificeren van de behoeften en doelstellingen van het project kan leiden tot onduidelijke specificaties in latere fasen.
- Gebrek aan stakeholderbetrokkenheid: Het niet effectief betrekken van alle relevante belanghebbenden kan resulteren in gemiste informatie of conflicten over verwachtingen.

2. Voorbereidingsfase

- Onvoldoende duidelijkheid in het Programma van Eisen (PvE): Als het PvE niet volledig, duidelijk en consistent is, kan dit leiden tot interpretatieverschillen en geschillen tijdens de uitvoering.
- Onderschatting van risico's: Het niet volledig identificeren en beoordelen van risico's kan leiden tot onvoorziene problemen en extra kosten tijdens de uitvoering.

3. Ontwerpfase

- Inefficiënte communicatie tussen disciplines: Gebrekkige communicatie tussen ontwerpdisciplines kan leiden tot conflicten en inconsistenties in het ontwerp.
- Complexiteit van ontwerpbeslissingen: Het nemen van complexe ontwerpbeslissingen zonder voldoende overleg en analyse kan leiden tot herontwerp en vertragingen.

4. Contractfase

- Onvolledige of onduidelijke contractdocumenten: Als het contract niet volledig, duidelijk en consistent is, kunnen er geschillen ontstaan over verantwoordelijkheden, rechten en plichten.
- Gebrek aan juridische expertise: Het ontbreken van juridische expertise bij het opstellen van het contract kan leiden tot onduidelijke of onjuiste contractvoorwaarden

5.2.3 stappen per fase

In het proces van het tot stand komen van een RAW 2020 contract, is het essentieel om de ambities van het project nauwkeurig te vertalen naar contracteisen door middel van een grondige aanpak in elke fase van het project.

1. Initiatiefase

- Zorg voor een grondige analyse van behoeften en doelstellingen door actieve betrokkenheid van alle relevante belanghebbenden.
- Organiseer regelmatige bijeenkomsten en workshops om de behoeften te bespreken en te verduidelijken.
- Documenteer duidelijk alle verzamelde informatie en beslissingen om verwarring in latere fasen te voorkomen.

2. Voorbereidingsfase

- Verzeker u ervan dat het Programma van Eisen (PvE) volledig, duidelijk en consistent is door uitgebreide feedback van belanghebbenden te verzamelen en te verwerken.
- Zorg ervoor dat de eisen waar mogelijk SMART geformuleerd worden.
- Voer een grondige risicoanalyse uit met behulp van diverse technieken zoals SWOT-analyse en risicoregisters. Betrek hierbij zowel interne als externe experts om alle mogelijke risico's te identificeren.

- Zorg voor een realistische budgettering en planning door rekening te houden met alle geïdentificeerde risico's en door mogelijke alternatieve scenario's te overwegen.

3. Ontwerpfase

- Faciliteer effectieve communicatie tussen alle ontwerpdisciplines door regelmatige overlegmomenten te organiseren en een duidelijke structuur voor informatie-uitwisseling vast te stellen.
- Neem de tijd om complexe ontwerpbeslissingen grondig te analyseren en te bespreken met alle relevante belanghebbenden, waarbij mogelijke consequenties en alternatieven worden onderzocht.

4. Contractfase

- Zorg ervoor dat het contractdocument volledig, duidelijk en consistent is door gebruik te maken van gestandaardiseerde contractformats zoals RAW of UAV 2021 en door juridisch advies in te winnen indien nodig.
- Besteed bijzondere aandacht aan de specificatie van verantwoordelijkheden, rechten en plichten van alle partijen om geschillen te voorkomen.
- Zorg voor transparantie en open communicatie tijdens het opstellen van het contract, zodat alle betrokken partijen volledig op de hoogte zijn van de inhoud en de implicaties ervan.

5.3 Zijn de uitkomsten van het Ambitieweb een streven of een eis?

Het ambitieweb is in basis bedoeld als hulpmiddel om duurzaamheidsambities gestructureerd vast te kunnen leggen en vast te blijven houden tijdens een project. Door de wijze van invullen van een ambitieweb en de hierbij betrokken personen wordt eigenlijk al grotendeels bepaald of de uitkomsten hiervan een streven zal worden of dat dit uiteindelijk eenvoudiger kan worden vertaald naar eisen.

Wanneer het ambitieweb wordt ingevuld aan de hand van de uitkomsten uit de omgevingswijzer kan er al veel specifieker worden gekeken naar gebieden waar kansen liggen. De overige gebieden uit de omgevingswijzer zijn voor het betreffende project namelijk helemaal niet relevant, want daar zal in basis geen ambitie aan gekoppeld kunnen worden gezien er voor dat project helemaal geen ruimte voor is. Hoe dit er dan uit kan komen te zien is verder uitgewerkt in paragraaf 6.2

Als de koppeling tussen de omgevingswijzer en het ambitieweb wordt gemaakt zal het ambitieniveau dat wordt gegeven aan een bepaald thema in basis gemakkelijk te vertalen zijn naar eisen, doordat er op dit gebied simpelweg voor dit project kansen voor het oprapen liggen om uiteindelijk uitgevoerd te gaan worden.

In stap 4 van de aanpak duurzaam GWW kan er dan worden gekeken naar de kansgebieden en het daaraan gekoppelde ambitieniveau om zo tot ideeën te komen die voor het betreffende kansgebied aan het gegeven ambitieniveau zullen voldoen.

5.4 Conclusie deelvraag 2

De bevindingen uit het onderzoek naar het verbeteren van de aanpak van duurzaam GWW tonen aan dat de klimaatdoelen voor 2030 en 2050 een aanzienlijke impact hebben op de sector. Met een duidelijke focus op het terugdringen van broeikasgassen en de transitie naar duurzame praktijken, staat de GWW sector voor de uitdaging om haar werkwijzen ingrijpend te vernieuwen. Dit omvat

onder andere het gebruik van circulaire materialen, energie-efficiënte machines en het integreren van duurzame energiebronnen.

Kortom, om de duurzaamheidsdoelen voor 2030 en 2050 te bereiken, moet de GWW sector zich blijven inzetten voor innovatie, samenwerking en een gedegen integratie van duurzame principes in alle aspecten van haar werkzaamheden. Alleen zo kan zij haar rol als belangrijke speler in de transitie naar een klimaat neutrale samenleving effectief vervullen.

Het vertalen van deze ambitieuze doelen naar praktische eisen en ontwerpprincipes voor bouwcontracten, zoals beschreven in traditionele methoden zoals RAW 2020 en UAV2012, vereist een zorgvuldige aanpak. Dit proces begint in de initiatie- en voorbereidingsfase, waar een gedegen analyse van behoeften, stakeholders en risico's cruciaal is. Het PvE speelt hierbij een centrale rol als leidraad voor verdere ontwikkeling en uitvoering.

De knelpunten die kunnen optreden in de verschillende fasen, zoals onvolledige behoefte-identificatie en onduidelijke contractdocumenten, benadrukken de noodzaak van heldere communicatie en nauwkeurige planning. Door te streven naar SMART geformuleerde eisen en een grondige risicoanalyse, kan de sector beter inspelen op de complexe uitdagingen van duurzaamheid.

Het ambitieweb fungeert als een hulpmiddel om duurzaamheidsambities gestructureerd vast te leggen en te operationaliseren binnen projecten. Door de integratie met tools zoals de omgevingswijzer wordt het mogelijk om specifieke kansen te identificeren en ambitieniveaus te vertalen naar praktische eisen. Dit biedt een leidraad voor het realiseren van duurzame oplossingen die niet alleen voldoen aan, maar mogelijk zelfs verder gaan dan de gestelde klimaatdoelen.

6 Deelvraag 3, Wat helpt om het proces te verbeteren?

6.1 Hoe kunnen we op een gestructureerde manier het proces van ambitie richting de contracteis vormgeven middels (SE-VE)

6.1.1 Hoe kan Systems Engineering (SE) worden toegepast om duurzaamheidsambities te vertalen naar concrete contracteisen?

Het vertalen van duurzaamheidsambities naar concrete contracteisen vereist een gestructureerde aanpak waarbij Systems Engineering (SE) een cruciale rol kan spelen. SE biedt methoden en tools om complexe systeemvereisten te beheren en te structureren, wat essentieel is voor het vastleggen van duurzaamheidsdoelen in meetbare en verifieerbare eisen. Deze deelvraag onderzoekt hoe SE-principes kunnen worden ingezet om de ambities op het gebied van duurzaamheid te identificeren, structureren en vertalen naar concrete eisen die kunnen worden opgenomen in projectcontracten.

1. Identificatie van Duurzaamheidsambities:

- Begin met een stakeholderanalyse om de verschillende duurzaamheidsdoelen en -ambities van betrokken partijen te begrijpen. Dit kan onder andere milieu-impact, energie-efficiëntie, materiaalgebruik en sociale duurzaamheid omvatten.
- Documenteer deze ambities in een verificatie tool.

2. Structurering van Eisen:

- Gebruik de SE-methodologie om een hiërarchische structuur van eisen op te stellen, waarbij hoog niveau duurzaamheidsambities worden vertaald naar meer gedetailleerde specificaties en sub-eisen.
- Creëer een verificatie matrix om de relatie tussen duurzaamheidsambities en concrete eisen te waarborgen.

3. Verificatie en Validatie:

- Ontwikkel een verificatie- en validatieplan om ervoor te zorgen dat de duurzame eisen voldoen aan de oorspronkelijke ambities en haalbaar zijn binnen het projectkader.
- Pas modellering en simulatie toe om de haalbaarheid van de eisen te testen.

4. Documentatie en Communicatie:

- Zorg voor duidelijke documentatie van het SE-proces en de resulterende contracteisen.
- Communiceer de eisen duidelijk aan alle stakeholders om toekomstige geschillen te minimaliseren.

Samenvattend:

Systems Engineering blijkt effectief voor het vertalen van duurzaamheidsambities naar concrete contracteisen. Het omvat een grondige analyse van stakeholders, een hiërarchie van eisen, en een gedegen verificatie- en validatieproces. Documentatie van het SE-proces en heldere communicatie met stakeholders helpen consensus te bereiken en toekomstige problemen te voorkomen. Deze aanpak biedt een stevige basis voor verdere onderzoek naar duurzame integratie in projectmanagement.

6.1.2 Welke rol speelt Value Engineering (VE) in het integreren van duurzaamheidsambities in het ontwerp- en ontwikkelproces?

Value Engineering (VE) is een systematische en creatieve aanpak om de waarde van een project te optimaliseren, rekening houdend met duurzaamheidsambities. VE richt zich op het identificeren en evalueren van alternatieve ontwerpen en materialen om duurzame oplossingen te realiseren zonder onnodige kostenverhogingen. Deze deelvraag onderzoekt hoe VE kan worden toegepast om duurzaamheidsambities te integreren in het ontwerp- en ontwikkelproces, met nadruk op het vinden van kosteneffectieve oplossingen die de milieu-impact minimaliseren en de levenscycluskosten verlagen.

1. Functionele Analyse:

- Voer een functionele analyse uit om de kernfuncties van het project te identificeren en te beoordelen hoe deze functies kunnen worden gerealiseerd met duurzaamheid als kernwaarde.
- Gebruik VE-workshops om creatieve oplossingen te genereren die voldoen aan duurzaamheidsdoelen zonder onnodige kostenverhogingen.

2. Alternatieven Evalueren:

- Evalueer verschillende ontwerpopties en materialen vanuit een duurzaamheidsperspectief en beoordeel hun levenscycluskosten en milieueffecten.
- Pas de Pareto-analyse toe om de meest kosteneffectieve maatregelen te identificeren die de grootste duurzaamheidvoordelen opleveren.

Pareto-analyse: ook wel bekend als de 80/20-regel. Volgens deze regel zou 80% van de resultaten voortkomen uit 20% van de oorzaken.

3. Waardeoptimalisatie:

- Gebruik VE-technieken zoals kosten- en waarde-analyse om de waarde van duurzame oplossingen te maximaliseren.
- Ontwikkel en implementeer waarde verbetering voorstellen die duurzame ambities omzetten in concrete, betaalbare eisen.

4. Implementatie en Evaluatie:

- Zorg voor continue monitoring en evaluatie van de geïmplementeerde duurzame oplossingen om hun prestaties te beoordelen en eventuele noodzakelijke aanpassingen tijdig door te voeren.
- Documenteer best practices en leerpunten voor toekomstige projecten.

Samenvattend:

Value Engineering kan goed helpen om duurzaamheidsambities in het ontwerp- en ontwikkelproces te integreren. Door analyses, workshops en evaluaties kan er tot kosteneffectieve en duurzame oplossingen gekomen worden. Continue monitoring zorgt ervoor dat oplossingen aan de eisen voldoen en kunnen worden verbeterd. Deze aanpak biedt waardevolle inzichten voor toekomstige duurzame projecten.

6.1.3 Hoe kunnen Systems Engineering (SE) en Value Engineering (VE) gezamenlijk worden ingezet om de aanpak 'Duurzaam GWW' van CROW te versterken en te optimaliseren?

De huidige milieu-uitdagingen vereisen dat infrastructurele projecten niet alleen functioneel en kostenefficiënt zijn, maar ook duurzaam. Door Systems Engineering (SE) en Value Engineering (VE) te combineren, kunnen projectteams vanaf het begin duurzaamheidsambities systematisch vertalen en optimaliseren binnen de context van 'Duurzaam GWW', resulterend in infrastructuurprojecten die zowel aan hoge duurzaamheidsnormen als aan technische en economische eisen voldoen. Hieronder bespreken we hoe SE en VE gezamenlijk kunnen worden ingezet om de aanpak 'Duurzaam GWW' van CROW te versterken en te optimaliseren, en nemen we een aantal stappen daar mogelijk aan bij kunnen dragen.

1. Initiatief fase:

- Systems Engineering:

Stakeholderanalyse: Voer een gedetailleerde analyse uit van alle betrokken stakeholders om hun duurzaamheidsdoelstellingen en -eisen te identificeren. Documenteer deze eisen duidelijk om een gezamenlijke basis te creëren.

Visievorming: Gebruik de verzamelde informatie om een gezamenlijke visie en doelen voor duurzaamheid op te stellen. Dit vormt de basis voor alle volgende fasen.

- Value Engineering:

Creatieve Sessies: Organiseer workshops en brainstormsessies om initiële duurzame ideeën en mogelijkheden te genereren. Dit helpt bij het identificeren van innovatieve oplossingen die kosten en duurzaamheid optimaliseren.

Kosten-batenanalyse: Voer een initiële kosten-batenanalyse uit om de haalbaarheid van duurzame opties te beoordelen en prioriteiten te stellen.

2. Voorbereidingsfase:

- Systems Engineering:

Eisenhiërarchie: Ontwikkel een gedetailleerde eisenhiërarchie die technische, functionele en prestatie-eisen omvat. Deze eisen moeten direct voortkomen uit de duurzaamheidsdoelstellingen.

Verificatie- en Validatieplan: Ontwerp een plan om te verifiëren en valideren dat de projectoplossingen aan de gedefinieerde duurzaamheidsdoelstellingen voldoen.

- Value Engineering:

Functionele Analyse: Voer een functionele analyse uit om de waarde van elke oplossing te beoordelen. Dit helpt bij het identificeren van de meest kosteneffectieve en duurzame oplossingen.

Optimalisatie Workshops: Organiseer workshops om oplossingen te evalueren en te optimaliseren op basis van de functionele analyse en stakeholderinbreng.

3. Ontwerpfase:

Systems Engineering:

Iteratief Ontwerpen: Gebruik een iteratief ontwerpproces waarbij ontwerpen regelmatig worden geëvalueerd en aangepast op basis van stakeholderfeedback en verificatieresultaten.

Traceerbaarheid: Zorg voor een duidelijke traceerbaarheid van ontwerpbeslissingen naar de oorspronkelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Dit verhoogt de transparantie en verantwoording.

Value Engineering:

Evaluatie en Aanpassing: Voer continue evaluaties uit van het ontwerp om te waarborgen dat het blijft voldoen aan de duurzaamheidscriteria. Pas ontwerpen aan op basis van nieuwe inzichten en optimalisaties. **Life Cycle Cost Analysis:** Gebruik levenscycluskostenanalyses om te garanderen dat de gekozen oplossingen niet alleen duurzaam, maar ook economisch haalbaar zijn op lange termijn.

4. Contractfase:

- Systems Engineering:

Concrete Eisen: Vertaal de gedetailleerde eisen en duurzaamheidsdoelen uit de ontwerpfase naar concrete contracteisen. Dit zorgt voor duidelijke richtlijnen en verwachtingen voor de uitvoerende partijen.

Verificatie Mechanismen: Implementeer mechanismen in het contract voor de continue verificatie van de naleving van duurzaamheidsdoelstellingen tijdens de projectuitvoering.

- Value Engineering:

Aannemersevaluatie: Evalueer potentiële aannemers op hun vermogen om duurzame oplossingen te leveren en te monitoren. Selecteer aannemers die ervaring hebben met duurzame projectuitvoering. **Continu Verbeterplan:** Stel een plan op voor continue verbetering en monitoring van duurzaamheid gedurende de projectuitvoering en -afronding. Dit bevordert een cultuur van voortdurende optimalisatie.

5. Samenvattend:

Voor projectteams die de duurzaamheidsdoelstellingen van de 'Duurzaam GWW' aanpak van CROW willen behalen en verbeteren, is het slim om Systems Engineering (SE) en Value Engineering (VE) samen te gebruiken. Systems Engineering zorgt voor een goede analyse, duidelijke eisen en sterke controle- en testprocessen. Value Engineering helpt bij het vinden en toepassen van betaalbare, duurzame oplossingen door middel van workshops, analyses en voortdurende evaluaties. Door SE en VE te combineren, wordt duurzaamheid in alle stappen van het project ingebouwd, van begin tot eind, en wordt de 'Duurzaam GWW' aanpak sterker.

6.2 De relatie tussen omgevingswijzer en ambitieweb structureren

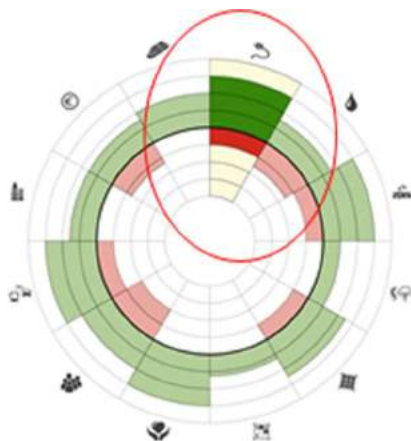
Tijdens de werksessies met de betrokken partijen zijn er diverse zaken waar tegenaan wordt gelopen tijdens het doorlopen van de stappen.

In basis zit de mens ook zo in elkaar dat er meteen gekeken wordt naar 'wat zijn nu de oplossingen' i.p.v. dat er onderbouwde stappen worden doorlopen om zo uiteindelijk tot een oplossing te komen. Dit maakt dat er bijvoorbeeld te kort aandacht wordt besteed aan hoe vul ik een omgevingswijzer in en wat ga ik dan uiteindelijk doen met deze uitkomsten.

Wanneer de omgevingswijzer is ingevuld zal er namelijk goed gekeken moeten worden naar de resultaten die hier dan uitkomen, want dit dient de basis te vormen voor de ambitiewebsessie. In de omgevingswijzer bepaal je namelijk al de gebieden waarop voor dit project uitvoeringskansen liggen.

Er dient dus niet alleen gekeken te worden naar de afbeelding zoals die er uit komt te zien na het invullen van de diverse gebieden, maar ook naar welke gebieden hebben we nu voor dit project op positief gezet en waar zien we dus kansen in voor dit project.

Aanvullend is het dan uiteraard ook minstens zo belangrijk om te kijken op welke vlakken er negatief is aangegeven. Voor deze gebieden is er namelijk voor dit project dus geen invulling mogelijk en daar hoeft in de vervolgstappen dan ook geen rekening meer mee gehouden te worden.

Figuur 2 Voorbeeld Omgevingswijzer

Zoals bijvoorbeeld in figuur 3 te zien is er voor het betreffende project geen mogelijkheid tot opslag van energie en dus wordt er hier gekozen voor negatief op dit gebied. Dit betekent dan direct dat er tijdens de ambitiewebsessies niet meer gesproken hoeft te worden over opslag van energie, want dat gebied is niet van toepassing voor dat project.

Energie

A. Energiebesparing

Energiebesparing is een belangrijk middel om de CO₂-uitstoot te beperken. De bouw, het beheer en de sloop van infrastructurele netwerken vragen veel energie. Als je de opgave kunt invullen zonder iets nieuws te bouwen, bespaar je veel energie. Als bouwen toch wenselijk is, kun je zoeken naar energiezuinige vormen van aanleg (denk aan transport, mobiele werktuigen, bouwfysieci, gebruik (denk aan verlichting, klimaatbeheersing, ventilatie) en beheer- en onderhoud. Energiebesparing leidt indirect ook tot besparing van grondstoffen: er zijn minder windmolens, zonnepanelen of andere objecten voor energieopwekking nodig.

Je kunt ook het energiegebruik van de gebruikers beperken door slim te ontwerpen. Zo neemt het energiegebruik van voertuigen af door asfalt met een lage rolweerstand. Door natuurlijke ventilatie of door schaduw te creëren op de plaats van een koelinstallatie, bijvoorbeeld met bomen, is minder energie voor het koelen nodig.

Positief Neutraal Negatief

B. Duurzame energie

Door duurzame energie op te wekken en te gebruiken, neemt de verbranding van fossiele brandstoffen af en komt er minder CO₂ in de lucht. Waar energie nodig is bij de aanleg, het gebruik en beheer en onderhoud kun je proberen zo veel mogelijk duurzame energie te gebruiken. Soms zijn er kansen om duurzame energie op te wekken in het infrastructurele project of als onderdeel van een gebiedsontwikkeling. Denk bijvoorbeeld aan zonne- en windenergie, thermische energie uit oppervlaktewater en energie uit aardwarmte. Sommige installaties kunnen zelfs hun eigen energie opwekken. Zo is de energie die vrijkomt bij het afremmen van een bewegende brug te gebruiken bij de volgende opening.

Ook kun je voorzieningen opnemen om gebruikers van de infrastructuur duurzame energie aan te bieden, zoals wistroom in havens en laadpalen voor elektrische auto's of voor de koeling van vrachtwagens.

Positief Neutraal Negatief

C. Opslag van energie

Duurzame energie komt niet altijd beschikbaar op het moment dat er veel vraag naar energie is. Door energie op te slaan en het energiegebruik af te stemmen op pieken in de opwekking draag je bij aan een stabiele energievoorziening. Bekijk bijvoorbeeld of er kansen zijn om accu's in te zetten als noodstroomvoorziening en energiebuffer, als alternatief voor een dieselaggregaat. In de bebouwde omgeving kan opslag van warmte en koude in de bodem een optie zijn. Ook kun je energie omzetten in waterstof of opslaan in de accu's van elektrische vervoersmiddelen. Misschien zijn er mogelijkheden om activiteiten die energie verbruiken, zoals pompen bij gemalen, vooral in te zetten als het aanbod van zonne- of windenergie groot is.

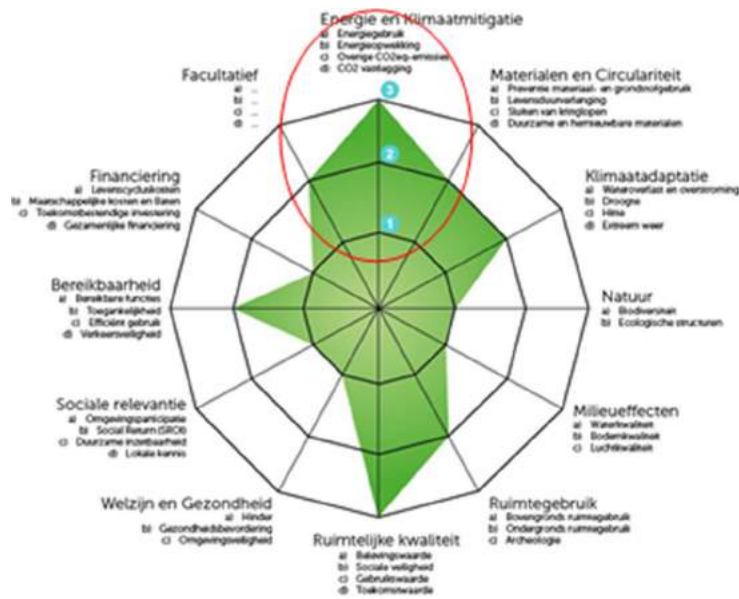
Positief Neutraal Negatief

D. Transport van energie

Duurzame energie opwekken heeft alleen zin als de energie bij de energiegebruikers kan komen. Dat vereist een geschikte aansluiting op het elektriciteitsnet. Een bestaande netsluiting, bijvoorbeeld voor een tunnel of de bovenleiding van het spoor, vergroot de kansen voor duurzame energieopwekking. Ook elektrische voertuigen kunnen een rol spelen in het transport van duurzame energie. Je kunt verkennen of er mogelijkheden zijn om (rest)warmte naar bedrijven of woonwijken te transporteren. Warmtenetten blijken in de praktijk goed te combineren met fietsroutes: de infrastructuur voor deze doelen verbindt vaak dezelfde locaties.

Positief Neutraal Negatief

Figuur 3 Uitkomsten omgevingswijzer

Figuur 4 Voorbeeld Ambitieweb

6.3 Basis Template Ambitieweb

Dit onderdeel is uitgevoerd door studenten van module 4, de uitwerkingen van dit onderdeel zijn terug te vinden in Bijlage I.

6.4 Adviezen vanuit evaluatie enquête

Uitwerkingen van dit onderzoek zijn terug te vinden in Bijlage II.

6.5 Conclusie deelvraag 3

De integratie van Systems Engineering (SE) en Value Engineering (VE) binnen de aanpak 'Duurzaam GWW' van CROW biedt een krachtige methodologie om duurzaamheidsdoelen effectief te realiseren. SE voorziet in een gestructureerde benadering om duurzaamheidsambities systematisch te identificeren, te structureren en te vertalen naar meetbare projecteisen. Dit omvat uitgebreide stakeholderanalyses, het opstellen van een gedetailleerde eisenhiërarchie en rigoureuze verificatie- en validatieprocessen, wat niet alleen de haalbaarheid van duurzaamheidseisen vergroot, maar ook de transparantie en communicatie binnen het project versterkt.

VE voegt een cruciale dimensie toe door middel van creatieve workshops en analyses die zich richten op het optimaliseren van duurzame oplossingen tegen minimale kosten. Door tools zoals kosten-batenanalyse en Pareto-analyse te benutten, stimuleert VE de implementatie van kosteneffectieve en milieuvriendelijke oplossingen gedurende het gehele ontwerp- en ontwikkelproces. Door voortdurende evaluatie en aanpassing biedt VE een mechanisme voor continue verbetering en optimalisatie van duurzaamheidsprestaties.

De omgevingswijzer en het ambitieweb vormen aanvullende essentiële instrumenten binnen deze aanpak. De omgevingswijzer fungeert als een startpunt om milieu- en uitvoeringskansen in een projectgebied te identificeren, zoals energieopslag en materiaalgebruik. Het invullen van de omgevingswijzer biedt gedetailleerd inzicht in zowel positieve als negatieve aspecten van duurzaamheid binnen het projectgebied, wat vervolgens wordt gebruikt in het ambitieweb. In het ambitieweb worden prioriteiten en doelstellingen vastgesteld op basis van deze informatie, en deze worden geïntegreerd in het SE- en VE-proces.

De combinatie van SE, VE, de omgevingswijzer en het ambitieweb creëert een holistisch kader waarin duurzaamheidsdoelen niet alleen worden gesteld, maar ook daadwerkelijk worden gerealiseerd gedurende alle projectfasen. Dit geïntegreerde proces verzekert niet alleen de technische en economische levensvatbaarheid van duurzame oplossingen, maar ook dat aan ambitieuze duurzaamheidsnormen wordt voldaan. Zo wordt duurzaamheid niet slechts een ambitie, maar een meetbare en effectieve praktijk binnen het gehele projectmanagementproces, waarmee een solide basis wordt gelegd voor toekomstige infrastructuurprojecten.

7 Conclusie en aanbevelingen

7.1 Conclusie

De Aanpak Duurzame GWW, zoals vastgesteld in de Green Deals, heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt in de verduurzaming van de Grond-, Weg- en Waterbouwsector. Hoewel het oorspronkelijke doel om deze aanpak in 2020 breed toe te passen niet is gehaald en de bijbehorende tools nog onderbenut zijn, heeft de sector wel een duurzamere koers ingezet. De Green Deal heeft vooral gezorgd voor een verandering in denkwijze, maar minder in een verandering van werkwijze.

Het Ambitieweb speelt een cruciale rol binnen deze aanpak, omdat het veelgebruikt wordt om duurzaamheidsambities gestructureerd vast te leggen en te handhaven tijdens projecten. Het biedt een visuele weergave van twaalf duurzaamheidsthema's en helpt organisaties om hun duurzaamheidsdoelen specifiek naar projecten te vertalen. Voorbereiding van ambitiewebsessies is essentieel voor succes, waarbij duidelijkheid over doelen, deelnemers, benodigde tijd, materialen en verwachtingen van groot belang is.

Het Ambitieweb hanteert drie ambitieniveaus om inspanningen te categoriseren, waarbij het correct formuleren van ambities belangrijker is dan het strikt vastleggen van niveaus. Dit instrument kan zowel generiek als specifiek voor individuele projecten worden ingezet. De uitvoering en intensiteit van ambitiewebsessies variëren per project, waarbij grotere projecten vaak meer tijd en meerdere sessies vereisen. Het is essentieel dat de vastgelegde ambities en maatregelen tijdens de ontwerpfase van projecten worden geïntegreerd en zorgvuldig worden overgedragen aan de opdrachtnemer, om misinterpretaties te voorkomen.

Het vertalen van deze ambitieuze doelen naar praktische eisen en ontwerpprincipes voor bouwcontracten, zoals beschreven in traditionele methoden zoals RAW 2020 en UAV2012, vereist een zorgvuldige aanpak. Dit proces begint in de initiatie- en voorbereidingsfase, met een gedegen analyse van behoeften, stakeholders en risico's. Knelpunten zoals onvolledige behoefte-identificatie en onduidelijke contractdocumenten benadrukken het belang van heldere communicatie en nauwkeurige planning, met gebruikmaking van SMART geformuleerde eisen en grondige risicoanalyse.

Het ambitieweb fungeert als een hulpmiddel om duurzaamheidsambities gestructureerd vast te leggen en te operationaliseren binnen projecten, waarbij integratie met tools zoals de omgevingswijzer specifieke kansen identificeert en ambitieniveaus vertaalt naar praktische eisen. De combinatie van Systems Engineering (SE), Value Engineering (VE), de omgevingswijzer en het ambitieweb creëert een holistisch kader waarbinnen duurzaamheidsdoelen niet alleen worden gesteld, maar ook daadwerkelijk worden gerealiseerd gedurende alle projectfasen. Dit geïntegreerde proces verzekert de technische en economische levensvatbaarheid van duurzame oplossingen, terwijl het voldoet aan ambitieuze duurzaamheidsnormen en een solide basis legt voor toekomstige infrastructuurprojecten.

7.2 Aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden een aantal aanbevelingen gedaan om de werking van de Aanpak Duurzame GWW te versterken. Zoals in de conclusie naar voren komt is de Aanpak Duurzame GWW al best sterk. De aanbevelingen zullen dan ook voornamelijk nuances zijn, om de efficiëntie en effectiviteit te verhogen.

7.2.1 Meer kennis in de organisatie

Het toevoegen van een stap 0 aan het huidige stappenplan zal bijdragen aan overzicht en duidelijkheid voor de volgende stappen. Door bij stap 0 uitgebreid stil te staan bij hoe de verschillende stappen moeten worden doorlopen en welke consequenties bepaalde keuzes hebben, wordt het gemakkelijker om tijdens het proces te schakelen tussen de uitkomsten van elke stap en wat daarvan moet worden meegenomen naar de volgende stap. Dit zorgt voor een gestroomlijnd proces waarin besluitvorming en uitvoering effectiever kunnen plaatsvinden.

Een belangrijk onderdeel van stap 0 is de kennis Aanpak Duurzame GWW vergroten, de CROW zelf biedt een startpakket aan waarbij je door een expert wordt begeleid met het gebruiken van de aanpak, dit is zeker aan te raden voor organisaties die voor het eerst gebruikmaken van de aanpak.

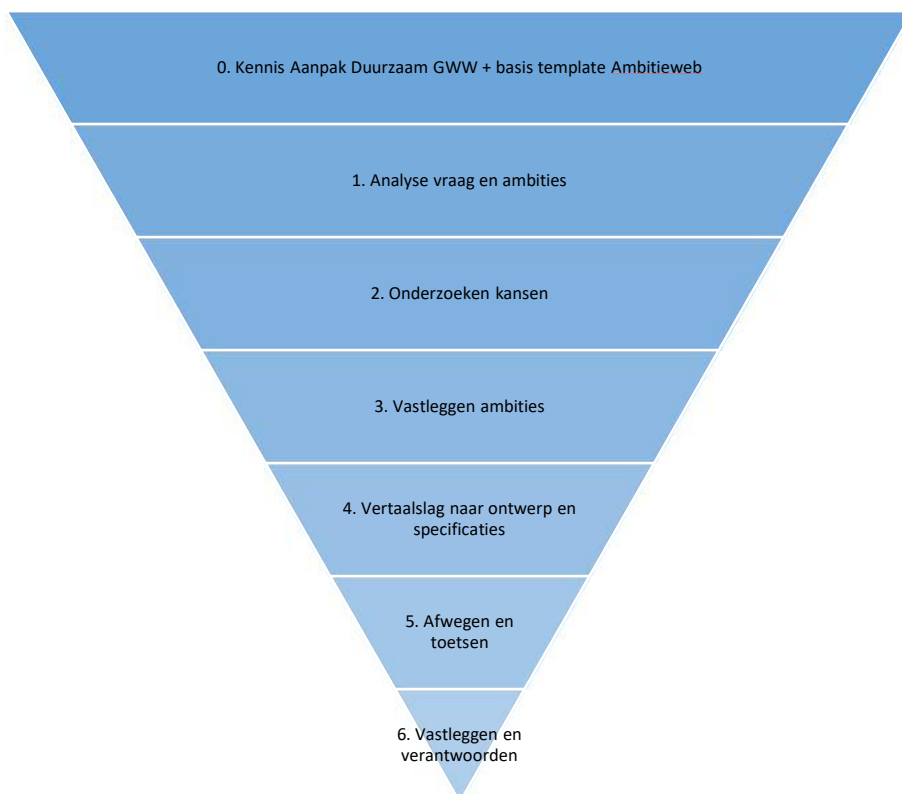
Het is belangrijk om de geleerde lessen te documenteren en te delen binnen de organisatie zodat de opgedane kennis niet verloren gaat maar gedeeld wordt en men van elkaar kan leren.

7.2.2 Tijdsinspanning en handigheid creëren

Het invullen van de omgevingswijzer en het Ambitieweb wordt vaak gezien als een noodzakelijk kwaad. Echter is het belangrijk om te benadrukken dat het de moeite loont om er tijd voor vrij te maken met de juiste mensen. Met juiste mensen wordt bedoelt; een diverse groep mensen die verschillende perspectieven en expertises vertegenwoordigen, dit helpt bij maken van weloverwogen keuzes. Hoewel het proces soms tijdrovend kan zijn, levert het in latere fases altijd tijdswinst op. Door een vaste pool van mensen aan te stellen die regelmatig deelnemen, wordt er handigheid opgebouwd. Naarmate de sessies vorderen, zullen ze soepeler verlopen en waarschijnlijk ook waardevoller worden. Het goed doorlopen van de stappen resulteert in mooie projecten, waarbij de kansen tot verduurzamen maximaal benut zijn.

7.2.3 Gebruik Ambitieweb

Het gebruik van zowel een generiek als een project-specifiek Ambitieweb kan zeer effectief zijn. Zorg ervoor dat er altijd een generiek Ambitieweb beschikbaar is, waarin bijvoorbeeld de gekozen richting

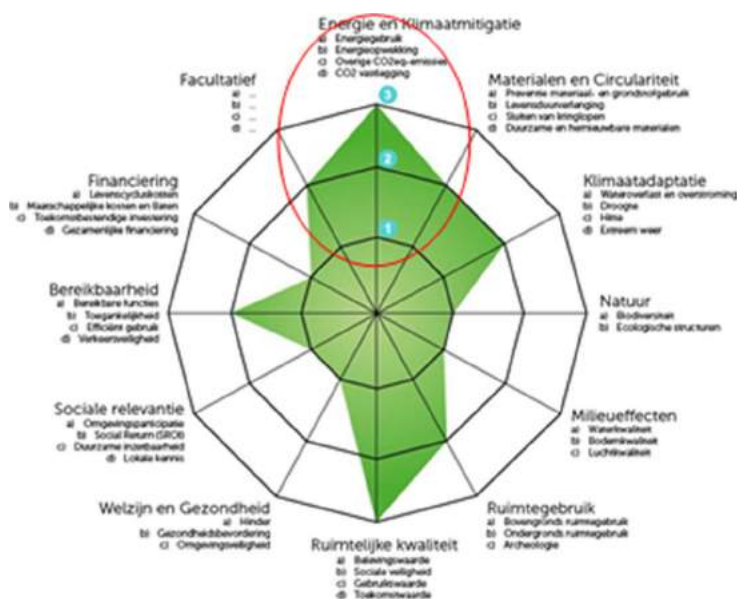
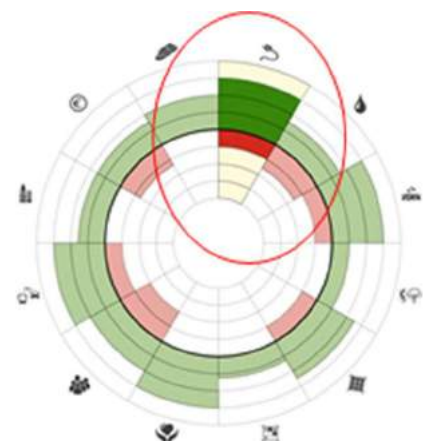
van de coalitie wordt weergegeven. Dit biedt een solide uitgangspunt bij het opstellen van een project specifiek Ambitieweb. Eventuele grote afwijkingen kunnen dan eenvoudig worden geïdentificeerd en geanalyseerd, of ze nu voortkomen uit een verkeerde teamsamenstelling, of doordat het project aanzienlijk verschilt van andere projecten. Ook zorgt het voor duidelijke verwachtingen voorafgaand aan projecten. Daarnaast kan het Ambitieweb ook nuttig zijn tijdens de evaluatie van een project. Het biedt inzicht in hoe het project is verlopen, welke punten meer aandacht nodig hebben voor toekomstige projecten en waar mogelijk te veel aandacht aan is besteed. Deze evaluaties zijn waardevol voor het veteren van het proces en het opstellen van toekomstige Ambitiewebben.

7.2.4 Waarde Ambitieweb

Het Ambitieweb wordt veel toegepast, een van de knelpunten is de waarde die eraan gehangen dient te worden. Uiteindelijk is het Ambitieweb een tool om het doel (een passend project) te realiseren. De waarde van het Ambitieweb zit hem dan ook niet in het toegewezen ambitieniveau, maar juist in de uitkomende ambitie. Verlies dan ook geen onnodige tijd aan discussies over welk ambitieniveau het beste past. Let wel op, de omschrijving van de ambitie dient correct en onderbouwt te zijn. Dit betekent dat de omschrijvingen helder, concreet en goed onderbouwt moeten zijn met relevante gegevens en inzichten.

7.2.5 Koppelingen tussen beschikbare tools (Omgevingswijzer – Ambitieweb)

Zoals hiervoor ook deels benoemd bij het hoofdstuk 'meer kennis in de organisatie' is het van groot belang te weten wat het gevolg is in de volgende stap wanneer er een keuze wordt gemaakt met een tool als de omgevingswijzer of het Ambitieweb. Het is dus van belang om de koppelingen tussen de twee tools te begrijpen. Door de resultaten en inzichten van de omgevingswijzer te integreren in het Ambitieweb, kan een eenduidiger beeld ontstaan van de project specifieke doelen en kansen.

Bronnenlijst

Home | Duurzaam GWW. (z.d.). <https://www.duurzaamgww.nl/?file=304&m=1645517268&action>

Handreiking Aanpak Duurzaam GWW voor gemeenten. (z.d.). Duurzaam GWW.

<https://www.duurzaamgww.nl/documenten/79-handreiking-aanpak-duurzaam-gww-voor-gemeenten>

Omgevingswijzer. (z.d.). Omgevingswijzer.

<https://www.omgevingswijzer.org/omgevingswijzer/9b212959-0f1a-4dc2-8fc6-bdafa12ff692>

Wat is de Ladder. (z.d.). <https://www.co2-prestatieladder.nl/nl/wat-is-de-ladder>

Home - Stichting Pioneering. (z.d.). Infra Futurelabs. <https://infrafuturelabs.nl/>

Nieman de Raadgevende Ingenieurs. (z.d.). <https://www.nieman.nl/publicatie/nog-niet-elke-trede-benut-van-de-circulariteitsladder/>

Over deze tool - MVI-criteriatool. (z.d.). <https://www.mvicriteria.nl/nl/over-webtool>

Van Der Meer, S., & Wals, A. E. (2017). *Leren voor Duurzame Ontwikkeling, een Verkenning van een Learnscape : gebaseerd op interviews met uiteenlopende experts op het gebied van leren voor duurzame ontwikkeling.* <https://doi.org/10.18174/406796>

Ik wil circulaire inkopen.nl | Hét platform dat je verder helpt. (2023, 13 oktober). Platform Circulaire Inkopen. <https://ikwilcirculaireinkopen.nl/>

Roadmaps & uitvoering. (z.d.). <https://www.duurzame-infra.nl/roadmaps-uitvoering>

KNMI - Broeikaseffect. (z.d.). <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/broeikaseffect>

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. (2021, 26 januari). *Wat is het doel van het Klimaatakkoord?* Klimaatakkoord. <https://www.klimaatakkoord.nl/klimaatakkoord/vraag-en-antwoord/wat-is-het-doel-van-het-klimaatakkoord>

Den Haag. (2019). Klimaatakkoord. In *Klimaatakkoord* (p. 2).

<https://www.klimaatakkoord.nl/binaries/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2019/06/28/klimaatakkoord/klimaatakkoord.pdf>

Overheid.nl | Overheidsdocumenten. (z.d.). https://open.overheid.nl/repository/ronl-53899d440127f31fa5f7382c72d031007894dd2e/1/pdf/Ontwerp_Beleidsprogramma_Klimaat.pdf

Duurzame aanpak Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) | Greendeals. (z.d.).

<https://www.greendeals.nl/green-deals/duurzame-aanpak-grond-weg-en-waterbouw-gww>

Duurzaam GWW 2.0 | GreenDeals. (z.d.). <https://www.greendeals.nl/green-deals/duurzaam-gww-20#:~:text=Het%20doel%20van%20de%20Green,hand%20van%20projecten%20en%20praktijkervaringen.>

Delphi Dialogen - Strategie en Management Consultants // Royal HaskoningDHV. (z.d.).

<https://www.delphi-dialogen.nl/twaalf-ontwerpprincipes>

- Remco Bontenbal Management & Advies. (2020, 10 april). *Programma van Eisen opstellen - Werken aan Projecten*. Werken Aan Projecten. <https://werken-aan-projecten.nl/programma-van-eisen/programma-van-eisen-opstellen/>
- Benders, L. (2023, 8 september). *(Leer)doelen formuleren met de SMART-methode (met voorbeelden)*. Scribbr. <https://www.scribbr.nl/modellen/smart-methode/>
- Buck, P., Van Der Linde, P., Vereniging van Waterbouwers, Nijpels, E., NLingenieurs, Verhagen, M., Siertsema, T., & Dronkers, J. H. (2013). *Leidraad voor Systems Engineering binnen de GWW-sector*.
https://www.leidraadse.nl/assets/files/downloads/LeidraadSE/V3/Leidraad_V3_SE_web.pdf
- Design Engineering - IDpartners. (z.d.). *Value engineering*. <https://www.valueengineering.nl/>
- Value Engineering : verhoog de waarde van je project*. (z.d.). Rijkswaterstaat Publicatie Platform. <https://open.rijkswaterstaat.nl/open-overheid/onderzoeksrapporten/@185350/value-engineering-verhoog-waarde-project/>
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. (2021, 13 december). *Hoe je een lopend contract extra duurzaam maakt*. Duurzaamheidsmaatregelen in Onderhoudscontracten | Rijkswaterstaat &. <https://www.magazinesrijkswaterstaat.nl/zakelijkeninnovatie/2021/04/duurzaamheidsmaatregelen-in-onderhoudscontracten>
- Bouworganisatievormen in de GWW*. (z.d.). PIANOo - Expertisecentrum Aanbesteden. <https://www.pianoo.nl/nl/sectoren/gww/inkopen-gww/bouworganisatievormen-de-gww>
- Platform Systems Engineering - CROW*. (z.d.). <https://www.crow.nl/themas/projectmanagement/systems-engineering/platform-systems-engineering>

Bijlage 1 Verslag coalitieakkoorden

ONDERZOEK

Implementatie duurzame doelstellingen & ambities 2024

Onderzoek viertal gemeentes

24-05-2024

Definitief

V1.0

Implementatie duurzame doelstellingen & ambities 2024

Onderzoek viertal gemeentes

Verantwoording

Auteur(s) + Studentennummer(s)	S. (Sam) Mieke (2117052) J. (Jules) Janssen (2115329) M. (Max) van den Wijngaard (1670192) K.J.R. (Kjeld) van Elst (231165)
Document Naam	Onderzoek- Implementatie duurzame doelstellingen & ambities 2024-
Document ID	Onderzoek viertal gemeentes OD-M4-YLB
Datum:	24-05-2024
Onderwijsinstelling:	Han Hogeschool Ruitenberglaan 31 6826 CC Arnhem 024-3530500 Www.han.nl
Faculteit	Civiele Techniek
Hoofdgeleider (of docent)	Bachelor H. (Hans) Oude Avenhuis
Vaknaam	Onderzoeken 2
Vakcode	M4
Module, leerjaar	Module 4, 2 ^{de} leerjaar
Status	Definitief
Versie	V1.0
Omvang	39 pagina's exclusief bijlagen

HAN UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Disclaimer:

* Wegens de vertrouwelijke aard van de informatie in dit rapport en de bijbehorende bijlagen, mag de inhoud noch geheel noch gedeeltelijk op enigerlei wijze worden aangepast, gewijzigd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de auteur(s) en de betrokken firma(s). Zowel de docent(en)/begeleider(s), de examiner(s) alsmede de medewerkers van deze onderwijsinstelling worden gehouden de inhoud van het rapport als strikt vertrouwelijk te behandelen. De onderwijsinstelling bewaart het document in een afgesloten databank. Gedurende de bewaarperiode kunnen studentdossiers worden ingezien door medewerkers van de onderwijsinstelling, de Examencommissie van de onderwijsinstelling, alsmede de Inspectie van het Onderwijs en een visitatiecommissie.

* In uitzondering op de bovenstaande disclaimer mag dit rapport gebruikt worden voor het onderzoek naar 'Duurzaam GWW', waarvan dit rapport een onderdeel uitmaakt.

Samenvatting

Dit onderzoek richt zich op de implementatie van duurzame doelstellingen en ambities voor het jaar 2024, uitgevoerd in vier Nederlandse gemeenten. Het doel is om inzicht te krijgen in de wijze waarop deze gemeenten hun duurzaamheidsdoelen concretiseren binnen civiele projecten, gebruikmakend van het Ambitiweb van CROW. Het Ambitiweb is een grafisch instrument dat helpt bij het vaststellen, bespreken en monitoren van duurzame ambities in projecten.

Het onderzoek stelt dat de aanpak van duurzaamheid binnen gemeenten verbeterd kan worden door het ontwikkelen van een gestandaardiseerd Ambitiweb-model. Dit model moet vrij zijn van persoonlijke interpretaties en uniform bruikbaar zijn door alle belanghebbenden, waaronder aannemers, opdrachtgevers, leveranciers en onderaannemers.

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat het definiëren van duidelijke en concrete criteria binnen het Ambitiweb essentieel is om interpretatieverschillen te minimaliseren. Daarnaast blijkt de betrokkenheid van diverse belanghebbenden cruciaal voor een breed gedragen en effectief duurzaamheidsbeleid. Het uitvoeren van pilots is noodzakelijk om de praktische bruikbaarheid en effectiviteit van de modellen te testen en eventuele tekortkomingen vroegtijdig te identificeren. Het onderzoek benadrukt ook het belang van een uniforme methode om verschillende interpretaties door verschillende personen te voorkomen.

Er zijn echter enkele beperkingen aan dit onderzoek. Zo is het gericht op slechts vier gemeenten, wat de generaliseerbaarheid van de resultaten beperkt. Bovendien zijn de bevindingen deels gebaseerd op persoonlijke interpretaties en beoordelingen. Niet alle benodigde informatie was beschikbaar vanuit de gemeenten, waardoor mogelijk niet alle doelen en ambities zijn meegenomen in de analyse. Daarnaast was het ontbreken van duidelijke definities voor beoordelingscriteria een uitdaging, waardoor criteria moeilijk eenduidig te beoordelen waren.

Voor toekomstig onderzoek wordt aanbevolen om rekening te houden met de volgende punten:

- Zorg voor duidelijke en concrete definities van criteria binnen het Ambitiweb.
- Betrek een breed scala aan belanghebbenden bij het onderzoek en de implementatie van duurzame ambities.
- Voer pilots uit om de modellen te testen en te verfijnen.
- Ontwikkel een uniforme methode om verschillende interpretaties door verschillende personen te voorkomen.

Dit onderzoek biedt inzichten in de wijze waarop gemeenten hun duurzaamheidsdoelstellingen kunnen integreren in civiele projecten. Door duidelijke definities en uniforme methodologieën te hanteren, kunnen interpretatieverschillen worden geminimaliseerd en kan een consistent en effectief duurzaamheidsbeleid worden gerealiseerd. De aanbevelingen voor toekomstig onderzoek bieden een basis voor verdere verfijning en optimalisatie van het Ambitiwebmodel, met als doel de duurzame ontwikkeling binnen gemeenten te bevorderen.

Inhoud

1	Voorwoord.....	6
1.1	Leeswijzer	6
2	(Wettelijk) kader	7
2.1	Gemeentelijke besluitvorming (duurzaamheid)	7
2.2	Coalitieakkoord.....	8
2.3	Ambitieweb CROW	8
3	Onderzoekopzet.....	10
3.1	Probleemstelling.....	10
3.2	Doelstelling.....	10
3.3	Onderzoek afbakening.....	10
3.4	Onderzoeksvragen	10
3.5	Onderzoeksstrategie.....	11
4	Gemeente Enschede	13
4.1	Inleiding.....	13
4.2	Ambities en Doelen	13
4.3	Coalitieakkoord.....	15
4.4	Huidige aanpak duurzaamheid	17
4.5	Conclusie	18
5	Gemeente Almelo.....	19
5.1	Inleiding.....	19
5.2	Ambities en Doelen	19
5.3	Coalitieakkoord.....	22
5.4	Huidige aanpak duurzaamheid	23
5.5	Conclusie	24
6	Gemeente Losser.....	25
6.1	Inleiding.....	25
6.2	Ambities en Doelen	25
6.3	Coalitieakkoord.....	26
6.4	Huidige aanpak duurzaamheid	27
6.5	Conclusie	28
7	Gemeente Oost Gelre.....	30
7.1	Inleiding.....	30
7.2	Ambities en Doelen	30

7.3	Coalitieakkoord.....	32
7.4	Huidige aanpak duurzaamheid.....	33
7.5	Conclusie	34
8	Conclusie & Aanbevelingen	35
8.1	Conclusie	35
8.2	Aanbevelingen.....	37
9	Discussie	38
9.1	Onderzoek bijdrage	38
9.2	Beperkingen onderzoek.....	38
9.3	Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek	38
	Bibliografie	39
	Bijlagen.....	40
	Bijlage A: Deelvraag 1: Gemeente Enschede	41
	Bijlage B: Deelvraag 2: Gemeente Almelo.....	42
	Bijlage C: Deelvraag 3: Gemeente Losser.....	43
	Bijlage D: Deelvraag 4: Gemeente Oost Gelre.....	44

1 Voorwoord

Dit verslag is opgebouwd uit meerdere hoofdstukken, elk gewijd aan een specifieke gemeente. Elk hoofdstuk bevat een inleiding, een samenvatting van de belangrijkste beleidsinitiatieven, een overzicht van de doelen en ambities, en een gedetailleerde beschrijving van de duurzaamheidsprojecten die momenteel worden uitgevoerd. Aan het einde van elk hoofdstuk is een conclusie opgenomen waarin de belangrijkste bevindingen worden samengevat. Het verslag eindigt met een algemene conclusie waarin de gemeenschappelijke thema's en uitdagingen worden besproken. De inhoudsopgave hieronder biedt een overzicht van de structuur van het verslag, zodat lezers gemakkelijk door de verschillende secties kunnen navigeren.

Dit verslag bevat ook een uitgebreide analyse van de beleidsinitiatieven en projecten in elke gemeente, met een focus op de uitvoering, uitdagingen en behaalde resultaten. Elk hoofdstuk is ontworpen om zowel een diepgaande als een brede kijk te geven op de inspanningen van de gemeenten op het gebied van duurzaamheid en sociaaleconomische ontwikkeling. Voor lezers die geïnteresseerd zijn in specifieke onderwerpen, bieden de secties duidelijke en gedetailleerde informatie.

Daarnaast bevat dit verslag verschillende bijlagen met aanvullende informatie, inclusief statistische gegevens, projectbeschrijvingen, en interviews met sleutelfiguren binnen de gemeenten. Deze bijlagen bieden extra context en diepgang, en maken het mogelijk om een volledig beeld te krijgen van de inspanningen en resultaten van de gemeenten.

1.1 Leeswijzer

Het voorliggende verslag is een uitgebreide analyse van de huidige stand van zaken en de toekomstplannen van vier gemeenten in Nederland: Enschede, Almelo, Losser en Oost Gelre. Elk van deze gemeenten heeft unieke uitdagingen en doelen, maar ze delen een gemeenschappelijke focus op duurzaamheid, economische groei en sociale inclusie. Dit verslag biedt inzicht in de verschillende beleidsinitiatieven en plannen die deze gemeenten hebben opgesteld om hun ambities te realiseren. Ik wil hierbij mijn dank uitspreken aan alle betrokken partijen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit document. Door deze samenwerking hebben we een gedetailleerd beeld kunnen schetsen van de inspanningen en de toekomstvisie van deze gemeenten.

Dit verslag is bedoeld om beleidsmakers, onderzoekers, en geïnteresseerde burgers inzicht te geven in de strategische plannen van deze gemeenten. Het is gebaseerd op de meest recente beschikbare gegevens en biedt een uitgebreid overzicht van de inspanningen die worden geleverd om duurzame ontwikkeling en sociaaleconomische groei te bevorderen. Daarnaast dient dit document als een inspiratiebron voor andere gemeenten en organisaties die vergelijkbare doelen nastreven.

De keuze voor de gemeenten Enschede, Almelo, Losser en Oost Gelre is niet toevallig. Deze gemeenten vertegenwoordigen een diversiteit aan stedelijke en landelijke gebieden en bieden een breed spectrum aan uitdagingen en oplossingen. Door hun plannen en projecten in detail te analyseren, hopen we waardevolle inzichten te verschaffen die kunnen bijdragen aan de bredere discussie over duurzame stedelijke ontwikkeling in Nederland en daarbuiten.

2 (Wettelijk) kader

2.1 Gemeentelijke besluitvorming (duurzaamheid)

2.1.1 Gemeentelijke organisatie

De gemeentelijke structuur omvat een gemeenteraad, een burgemeester en een college van burgemeester en wethouders (B en W), waarbij de raad belast is met het controleren van het college, dat op zijn beurt verantwoording aflegt aan de raad.

De gemeenteraad wordt elke vier jaar rechtstreeks gekozen door de inwoners tijdens de gemeenteraadsverkiezingen.

2.1.2 Taken en commissies

Gemeenteraadsvergaderingen, doorgaans maandelijks maar soms frequenter in grote gemeenten, zijn openbaar bijeenkomsten waarvan de agenda ruim van tevoren wordt bekendgemaakt, vaak via lokale kranten en de gemeentewebsite, aangezien de gemeenteraad het hoogste orgaan van een gemeente is met drie cruciale taken.

De hoofdtaak van de gemeenteraad omvat het vaststellen van beleidslijnen voor de gemeente, het controleren van de uitvoering door het college van burgemeester en wethouders, en het vertegenwoordigen van de inwoners door middel van actieve communicatie en betrokkenheid bij de lokale gemeenschap.

De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om diverse commissies in te stellen, zoals raadscommissies die de besluitvorming voorbereiden en overleg voeren met het college van B en W, adviescommissies die de raad adviseren over specifieke beleidsaspecten, en onderzoekscommissies die zich richten op het controleren van het collegebeleid, waarbij de burgemeester en wethouders geen lid zijn maar wel bij specifieke onderwerpen kunnen worden uitgenodigd om deel te nemen aan het overleg.

2.1.3 College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders, onder leiding van de burgemeester als voorzitter, vormt het bestuur van de gemeente en is verantwoordelijk voor het uitvoeren van diverse bestuursbevoegdheden op basis van nationale wetten en regelgevingen, zoals de Participatiewet en de Wet milieubeheer, naast het voorbereiden van zaken waarover de raad beslist en de uitvoering van raadsbesluiten.

Na de verkiezingen komen verschillende fracties die samen een meerderheid in de raad vormen, bij elkaar om te onderhandelen over de vorming van een college, waarbij een meerderheidscollege wordt gevormd als het college over een meerderheid van de partijen in de raad beschikt, terwijl een minderheidscollege ontstaat wanneer één of meer partijen die geen meerderheid hebben in de raad toch een college vormen, waarbij deze oplossing alleen wordt toegepast als er geen overeenstemming kan worden bereikt over de vorming van een meerderheidscollege, en de afspraken tussen de samenwerkende partijen in het college worden vastgelegd in een collegeprogramma.

Wethouders

Wethouders, gekozen door de gemeenteraad, kunnen zowel uit de raad zelf komen als van buitenaf worden benoemd, met de mogelijkheid van toestemming voor wonen buiten de gemeente, waarbij zij hun raadslidmaatschap opgeven, en aangezien het wethouderschap meestal een voltijdse functie is met een salaris, geldt tussen de raad en wethouder de vertrouwensregel, waarbij een wethouder afgezet kan worden bij gebrek aan vertrouwen, waarbij een opengevallen plaats doorgaans door een ander partijlid wordt opgevuld en het college als geheel verantwoording aflegt aan de raad voor zijn beleid, waarbij bij besluitvorming binnen het college collegiaal bestuur geldt, zonder openbare vergaderingen, en bij gebrek aan vertrouwen in het college treedt het college in zijn geheel af zonder vervroegde verkiezingen, waarbij op basis van de bestaande zetelverdeling in de gemeenteraad een nieuw college wordt gevormd.

2.1.4 Burgemeester – benoemd door de Kroon

De burgemeester, als voorzitter van zowel het college van B en W als de gemeenteraad, heeft stemrecht in het college en neemt deel aan discussies in de raad, terwijl hij verantwoordelijk is voor handhaving van openbare orde, beheersmatige portefeuilles, wettelijke zorgplichten, en het promoten van de gemeente, waarbij hij niet gekozen maar benoemd wordt door de Kroon op voordracht van de minister van Binnenlandse Zaken, en na een periode van zes jaar beoordeeld wordt door de gemeenteraad voor herbenoeming, met ontslagmogelijkheid enkel bij de Kroon.

2.2 Coalitieakkoord

Het coalitieakkoord vormt de kern van het beleid van het college gedurende haar regeringsperiode, waarin de belangrijkste doelstellingen en beleidsprioriteiten worden vastgesteld door de gekozen politieke partijen, waarbij het akkoord tot stand komt door onderhandelingen tussen de verschillende partijen en een compromis vormt tussen hun standpunten dat voortbouwt op beleidslijnen met een o.a. focus op sociaal beleid, leefbare buurten en culturele versterking.

2.3 Ambitiweb CROW

Het Ambitiweb van CROW is een hulpmiddel voor gemeenten, provincies, waterschappen en andere betrokken partijen om duurzaamheidsambities concreet en gestructureerd in kaart te brengen en te realiseren in infrastructurele projecten. Het is ontwikkeld door het CROW, het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte in Nederland.

2.3.1 Wat is het Ambitiweb?

Het Ambitiweb is een grafisch instrument dat gebruik maakt van een 'spinnenweb'-diagram om verschillende duurzaamheidsthema's en ambities visueel weer te geven. Het helpt bij het vaststellen, bespreken en monitoren van duurzame ambities in projecten. Door deze ambities op een visuele manier weer te geven, wordt het makkelijker om overzicht te houden en te communiceren over de doelen en voortgang van een project.

Belangrijke Kenmerken van het Ambitiweb

1. Het Ambitiweb omvat diverse thema's die relevant zijn voor duurzaamheid, zoals energie, materiaalgebruik, water, biodiversiteit, ruimte, en sociale aspecten. Elk thema kan apart beoordeeld worden.
2. Binnen elk thema worden ambitieniveaus onderscheiden, vaak van laag naar hoog. Deze niveaus helpen bij het definiëren van de mate van ambitie en het stellen van realistische en meetbare doelen.
3. De thematische ambities worden weergegeven in een cirkelvormige grafiek, wat het makkelijk maakt om in één oogopslag te zien op welke gebieden er hoge ambities zijn en waar eventueel nog ruimte is voor verbetering.

2.3.2 Stappenplan

Het Ambitiweb maakt onderdeel uit van de Aanpak DuurzaamGWW. Het Ambitiweb wordt ingevuld bij de aanvang van een project, wanneer het projectteam van start gaat. Bij het invullen kunnen de volgende stappen worden gehanteerd:

Stap 1:

- ✓ Het bepalen van het ambitieniveau per thema begeleidt de vaststelling van specifieke doelstellingen, waarbij het duurzaamheidsbeleid van de opdrachtgevende organisatie leidend is voor de projectdoelen, met de duurzaamheidsdoelstellingen vertaald naar projectdoelen, en de resultaten van de Omgevingswijzer als leidraad voor het project.

Stap 2:

- ✓ Evalueer de consequenties van de gewenste niveaus per thema en pas mogelijk het niveau aan op basis van deze evaluatie.

Stap 3:

- ✓ Vertaal de niveaus naar prestatie-indicatoren aan de hand van de toelichting per thema, waarbij in een vroege fase globale doelstellingen volstaan en deze later moeten worden uitgewerkt naar concrete eisen en/of (gunnings)criteria richting aanbesteding.

Stap 4:

- ✓ Definieer per thema het niveau en de doelstellingen voor het project, waarna het afwegingskader wordt vastgesteld, dat als basis dient voor het beoordelen van projectbesluiten na het doorlopen van de stappen A tot en met D.

3 Onderzoekopzet

Dit hoofdstuk omvat de beschrijving van de onderzoeksopzet. Het begint met de formulering van het probleem, gevolgd door de doelstelling van het onderzoek, de afbakening. Daarna worden de onderzoeksvragen en onderzoeksstrategie beschreven van het onderzoek en het bijbehorende uitkomende ambitieweb-model (per gemeente).

3.1 Probleemstelling

In de huidige bouwsector is er een toenemende erkenning van het belang van duurzaamheid in bouwprojecten. Opdrachtgevers stellen steeds stringenter duurzaamheidseisen, wat de druk op gemeenten verhoogt om hun duurzaamheidsdoelstellingen en ambities adequaat te integreren in civiele projecten. Dit roept de vraag op hoe gemeenten deze doelstellingen en ambities concreet kunnen verwezenlijken in de praktijk van projectontwikkeling. Het onderzoek naar de ontwikkeling van een gestandaardiseerd ambitieweb model komt voort uit de groeiende noodzaak voor gemeenten om hun duurzaamheidsagenda, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord, op een doeltreffende wijze te vertalen naar daadwerkelijke acties en beleidsmaatregelen binnen civiele projecten.

3.2 Doelstelling

Dit onderzoek beoogt inzicht te verschaffen in een effectief en efficiënt gestandaardiseerd ambitieweb model dat door alle belanghebbenden kan worden toegepast. Het hoofddoel is om dit model aan te passen aan de specifieke duurzaamheidsdoelstellingen en ambities van gemeenten binnen de civiele techniek. Hierbij wordt gestreefd naar een praktische en breed toepasbare aanpak die gemeenten in staat stelt om op consistente wijze hun duurzaamheidsagenda te integreren in verschillende aspecten van civiele projecten.

3.3 Onderzoek afbakening

Dit onderzoek richt zich op vier geselecteerde gemeentes gelegen in de provincies Overijssel en Gelderland. De onderzoeksperiode strekt zich uit van maart 2024 tot mei 2024.

Het onderzoek is specifiek gericht op gemeentes die streven naar de implementatie van duurzame ambities, met behulp van het ambitieweb van CROW als richtlijn. Het ambitieweb van CROW biedt een kader voor het definiëren en realiseren van duurzame doelstellingen binnen gemeentelijke contexten.

De focus van dit onderzoek ligt op het analyseren van de processen en uitdagingen die zich voordoen bij de implementatie van duurzame ambities binnen de geselecteerde gemeentes, met specifieke aandacht voor het gebruik van het ambitieweb van CROW als instrument voor beleidsvorming en besluitvorming.

3.4 Onderzoeksvragen

Het onderzoek start met een centrale vraag, afgeleid van de onderzoeksdoelstelling, die vervolgens wordt opgedeeld in verschillende deelvragen. Om deze vragen te kunnen beantwoorden is onderzoek noodzakelijk. De centrale vraag luidt:

"Hoe kan een gestandaardiseerd ambitieweb model worden ontwikkeld, dat vrij is van persoonlijke interpretaties en aanpasbaar is door alle belanghebbenden, met als doel te voldoen aan de specifieke duurzaamheidsdoelstellingen en duurzaamheidsambities van gemeenten binnen de civiele techniek?"

Om deze vraag te beantwoorden, wordt eerst gekeken naar de huidige (wettelijke) theoretische modellen omtrent duurzaamheid in de civiele techniek. Dit resulteert in de volgende drie deelvragen:

1. Hoe wordt de (algemene) gemeentelijke besluitvorming over duurzaamheid vormgegeven?
2. Wat is het ambitieweb van CROW en wat houdt het in?

Het begrijpen van de praktische implementatie van duurzaamheidsbeleid binnen gemeenten vereist een analyse van de organisatiestructuren en betrokken belanghebbenden. Dit leidt tot de volgende twee deelvragen:

3. *Wat is de organisatiestructuur met betrekking tot het duurzaamheidsbeleid binnen de gemeente en ontwikkeling van duurzaamheidsinitiatieven binnen de gemeente?*
4. *Welke stakeholders en belanghebbenden zijn betrokken bij het duurzaamheidsbeleid van de gemeente?*

Om de haalbaarheid en efficiëntie van duurzaamheidsdoelen te beoordelen, is het noodzakelijk om de huidige praktijken en resultaten te evalueren en te vergelijken met vastgestelde ambities. Dit leidt tot de volgende twee deelvragen:

5. *Wat zijn de subdoelen en specifieke acties binnen de hoofdthema's van het coalitieakkoord met betrekking tot duurzaamheid en hoe vergelijken deze zich met die van het ambitieweb?*
6. *Welke concrete doelstellingen en maatregelen zijn opgenomen in het coalitieakkoord met betrekking tot Grond, Weg en Waterbouw (GWW) en hoe verhouden deze zich tot de duurzaamheidsdoelen in het ambitieweb?*

De huidige aanpak van duurzaamheid binnen een gemeente omvat verschillende methodieken en benaderingen die worden toegepast om duurzaamheidsdoelen te bereiken. Deze aanpak wordt onderzocht om inzicht te krijgen in de lopende initiatieven en om te bepalen hoe deze zich verhouden tot de doelen van het ambitieweb. Dit resulteert in de volgende twee deelvragen:

7. *Welke methodieken en benaderingen worden momenteel toegepast om duurzaamheidsdoelen te bereiken en wat zijn de belangrijkste overeenkomsten tussen deze aanpak / doelen van het ambitieweb?*
8. *Hoe wordt zowel de effectiviteit van de huidige duurzaamheidsinitiatieven geëvalueerd als de mate waarin deze aanpak overeenkomt met de doelen van het ambitieweb?*

Voor dit onderzoek richt men zich op effectieve en efficiënte beheersing en integratie van de duurzaamheidsambities middels en met het ambitieweb, met het oog op de voorbereiding en kwantificering van een project. Dit wordt vastgesteld aan de hand van een ambitieweb-model:

9. *Welke specifieke stappen worden genomen om het coalitieakkoord en de duurzaamheidsambities van het ambitieweb te integreren op basis van de gestelde criteriums vanuit her CROW.*

3.5 Onderzoeksstrategie

De onderzoekstrategie is ontwikkeld op basis van de onderzoeksvragen. Het onderzoeksmodel omvat de beschrijving van de processtappen, waarbij de onderzoeksstrategie wordt toegepast om antwoorden te vinden op zowel de hoofdvraag als de deelvragen.

3.5.1 Oriënteren

In de oriëntatiefase wordt gestart met het vinden van inspiratie of een motiverende factor voor het starten van een onderzoek. Dit kan voortkomen uit verschillende bronnen, zoals een probleemstelling. Tijdens deze fase wordt actief gezocht naar antwoorden op de onderzoeksvraag door het probleem te verkennen. Het doel en de verwachte uitkomsten worden hierin beschreven.

3.5.2 Onderzoeken

Proces	Strategie
Voorbereiden	<ul style="list-style-type: none">- Identificatie van hoofd- en deelvragen- Opstellen van zoektermenlijst- Zoeken naar wetenschappelijke publicaties- Prioriteit geven aan recente literatuur

Proces	Strategie
Verzamelen	<ul style="list-style-type: none"> - Gebruik van doelgerichte zoektermen - Gebruik van de gegevens vanuit de desbetreffende gemeentes
Beoordelen & selecteren	<ul style="list-style-type: none"> - Beoordeling van relevantie - Beoordeling van kwaliteit - Voorzichtige behandeling van website-informatie
Verwerken	<ul style="list-style-type: none"> - Identificatie van het probleem en aanpak van het onderzoek: analyseer het probleem dat je wilt aanpakken en bepaal hoe je onderzoek dit zal aanpakken. - Definitie van kernbegrippen: bepaal welke kernbegrippen centraal staan in je onderzoek en definieer deze begrippen duidelijk. - Analyse van gebruikte theorieën en modellen: onderzoek welke theorieën en modellen door de auteurs van de geselecteerde publicaties worden gebruikt en hoe deze bijdragen aan het begrip van het onderwerp. - Evaluatie van resultaten en conclusies: bekijk kritisch de resultaten en conclusies van de onderzoeken die je bestudeert en beoordeel hun relevantie voor je eigen onderzoek. - Identificatie van sterke en zwakke punten: analyseer de sterke en zwakke punten van de onderzoeken om hun betrouwbaarheid en bruikbaarheid te beoordelen. - Vergelijking met andere publicaties: vergelijk de gevonden artikelen met andere publicaties binnen het onderzoeksgebied om te bepalen hoe ze zich tot elkaar verhouden en of ze nieuwe inzichten bieden. - Toepasbaarheid voor eigen onderzoek: onderzoek hoe de bevindingen en methoden van de geselecteerde literatuur kunnen worden toegepast in je eigen onderzoek.

TABEL 1 – ONDERZOEKSPROCES

3.5.3 Analyseren

Nadat alle wetenschappelijke theorieën en interne onderzoeken zijn verzameld, kan het proces van informatieanalyse van start gaan. Hierbij worden zowel de verschillen als de overeenkomsten tussen de verzamelde informatie geïdentificeerd. Er wordt geëvalueerd waar de verbeterpunten liggen en wat er goed gaat.

Centraal in deze fase staat het verkrijgen van inzicht in de oorzaak van het probleem, wat aanzienlijk helderder wordt zodra alle bijdragende factoren zijn geïdentificeerd. Een GAP-analyse wordt gebruikt om het verschil tussen de huidige situatie en de gewenste situatie te verduidelijken en weerleggen.

3.5.4 Optimaliseren

Ten slotte zal een risicomanagementmodel worden ontwikkeld op basis van de gewenste situatie (het uitkomstmodel). Dit model vormt de verbeterde versie van het huidige risicomanagementmodel. Het ontwikkelde proces wordt gevalideerd aan de hand van een theoretisch risicoproces, twee uitgevoerde projecten en het interne onderzoek.

3.5.5 Onderzoeksmodel

Het onderzoeksmodel is een schematische weergave van de stappen die worden genomen om het onderzoeksdoel te bereiken. Dit model bestaat uit drie hoofdfasen:

1. Oriënteren
2. Onderzoeken
3. Analyseren
4. Optimaliseren
5. Schrijven

Elke fase wordt sequentieel doorlopen en de volgende fase kan pas worden gestart nadat de voorgaande fase is afgerond.

4 Gemeente Enschede

4.1 Inleiding

Enschede, gelegen in de provincie Overijssel, is de grootste stad van de provincie met 161.741 inwoners. De gemeente omvat meerdere dorpen en buurtschappen en wordt bestuurd door een coalitie bestaande uit Burgerbelangen Enschede (BBE), Partij van de Arbeid (PvdA), Vrijheid Voor Democratie (VVD) en de Christen Unie (CU). Deze partijen hebben zich gecommitteerd aan het realiseren van een toekomstbestendige stad door middel van een breed scala aan beleidsinitiatieven en projecten. De geschiedenis van Enschede, die teruggaat tot de middeleeuwen, heeft de stad gevormd tot een belangrijk economisch en cultureel centrum in de regio.

Enschede staat bekend om zijn innovatieve karakter en rijke culturele erfgoed. De stad herbergt meerdere onderwijsinstellingen, waaronder de Universiteit Twente, die een cruciale rol speelt in de ontwikkeling van kennis en innovatie in de regio. Dit heeft geleid tot een sterke focus op technologie en ondernemerschap, wat zichtbaar is in de vele startups en high-tech bedrijven die in Enschede zijn gevestigd.

De stad heeft ook te maken met diverse stedelijke uitdagingen, zoals woningtekort, verkeersdrukte en de behoefte aan duurzame energieoplossingen. Het stadsbestuur werkt actief aan het aanpakken van deze uitdagingen door middel van een integrale aanpak die zowel economische als sociale aspecten omvat. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste beleidsinitiatieven en projecten die momenteel worden uitgevoerd om Enschede te transformeren naar een duurzame en inclusieve stad.

4.2 Ambities en Doelen

De coalitie heeft ambitieuze plannen voor de toekomst van Enschede. De belangrijkste thema's zijn economische ontwikkeling, duurzaamheid, sociale inclusie, onderwijs en cultuur, infrastructuur en veiligheid. De gemeente streeft naar een dynamische economie, vermindering van de ecologische voetafdruk, en bevordering van een inclusieve samenleving waarin alle inwoners gelijke kansen hebben.

4.2.1 Economische Ontwikkeling

De economische ontwikkeling van Enschede is gericht op het aantrekken van bedrijven, ondersteunen van ondernemerschap en creëren van banen. De gemeente wil een aantrekkelijk vestigingsklimaat creëren voor zowel grote bedrijven als kleine ondernemers. Hierbij wordt ingezet op innovatie en technologische vooruitgang, vooral in sectoren zoals de technologie en creatieve industrie. Specifieke initiatieven omvatten het bieden van subsidies aan start-ups, het faciliteren van netwerkbijeenkomsten en het ontwikkelen van bedrijventerreinen met moderne infrastructuur.

Daarnaast is er een sterke focus op het bevorderen van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit omvat het stimuleren van stageprogramma's, onderzoeksprojecten en andere samenwerkingsverbanden die zowel studenten als bedrijven ten goede komen. Door deze samenwerking wil de gemeente de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt verkleinen en de regionale economie versterken.

Een ander belangrijk aspect van de economische ontwikkeling is de ondersteuning van lokale ondernemers. De gemeente biedt diverse programma's en diensten aan om startende en gevestigde bedrijven te helpen groeien. Dit omvat mentoring, trainingen, en toegang tot financiering. Door deze ondersteuning hoopt de gemeente een bloeiende ondernemersgemeenschap te creëren die bijdraagt aan de economische vitaliteit van de stad.

4.2.2 Duurzaamheid

Duurzaamheid staat hoog op de agenda van Enschede. De gemeente streeft naar een groene, duurzame stad door het bevorderen van duurzame praktijken op het gebied van energie, afvalbeheer en mobiliteit. Initiatieven zoals de aanleg van zonneparken en windturbines, evenals het stimuleren van recycling en hergebruik van materialen, zijn centrale elementen van dit beleid. De gemeente voert campagnes om bewustwording onder de inwoners te vergroten en duurzame gedragspatronen te stimuleren.

Een belangrijk onderdeel van het duurzaamheidsbeleid is de transitie naar hernieuwbare energiebronnen. De gemeente heeft ambitieuze doelen gesteld voor de installatie van zonnepanelen en windturbines, zowel op gemeentelijke gebouwen als bij particulieren en bedrijven. Daarnaast worden er initiatieven genomen om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren, zoals subsidies voor isolatie en energiebesparende maatregelen.

Op het gebied van mobiliteit zet de gemeente in op het bevorderen van fietsen en openbaar vervoer als duurzame alternatieven voor de auto. Er worden fietspaden aangelegd en verbeterd, en er worden investeringen gedaan in het openbaar vervoernetwerk om het gebruik ervan aantrekkelijker te maken. Ook worden er initiatieven genomen om elektrisch vervoer te stimuleren, zoals het installeren van laadpalen en het aanbieden van subsidies voor elektrische voertuigen.

4.2.3 Sociale Inclusie

Enschede wil een inclusieve samenleving bevorderen waarin alle inwoners gelijke kansen hebben en zich betrokken voelen bij de gemeenschap, ongeacht achtergrond of situatie. De gemeente ondersteunt diverse sociale programma's die gericht zijn op het verbeteren van de levenskwaliteit van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Er worden initiatieven genomen om sociale cohesie te bevorderen door middel van buurtprojecten en het stimuleren van vrijwilligerswerk.

Een belangrijk aspect van sociale inclusie is het bevorderen van participatie in de samenleving. De gemeente biedt diverse programma's aan die gericht zijn op het betrekken van inwoners bij besluitvormingsprocessen en het stimuleren van burgerinitiatieven. Dit omvat het organiseren van buurtbijeenkomsten, het ondersteunen van bewonersverenigingen en het aanbieden van platforms waar inwoners hun ideeën en zorgen kunnen delen.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de toegankelijkheid van voorzieningen en diensten voor mensen met een beperking. Dit omvat het aanpassen van openbare ruimtes, het bieden van ondersteuning bij mobiliteit en het bevorderen van inclusief onderwijs en werkgelegenheid. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een inclusieve omgeving te creëren waarin iedereen volwaardig kan deelnemen aan de samenleving.

4.2.4 Onderwijs en Cultuur

Onderwijs en cultuur spelen een belangrijke rol in de ambities van Enschede. De gemeente ondersteunt hoogwaardig onderwijs en stimuleert culturele activiteiten om de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van inwoners te bevorderen. Er worden diverse initiatieven genomen om de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven te versterken. Voorbeelden hiervan zijn stageprogramma's, gezamenlijke onderzoeksprojecten en het ontwikkelen van curricula die aansluiten bij de behoeften van de arbeidsmarkt.

De gemeente investeert ook in de verbetering van schoolgebouwen en onderwijsfaciliteiten om een stimulerende leeromgeving te creëren. Dit omvat de renovatie van bestaande scholen, de bouw van nieuwe schoolgebouwen en het voorzien van moderne leermiddelen en technologie. Daarnaast worden er programma's aangeboden die gericht zijn op talentontwikkeling en het bevorderen van gelijke onderwijskansen voor alle leerlingen.

Op het gebied van cultuur zet de gemeente in op het bevorderen van culturele activiteiten en evenementen die bijdragen aan de sociale cohesie en het welzijn van inwoners. Dit omvat het ondersteunen van lokale kunst- en cultuurorganisaties, het organiseren van festivals en evenementen, en het bevorderen van de toegankelijkheid

van culturele voorzieningen. Door deze initiatieven hoopt de gemeente een levendige en inclusieve cultuursector te creëren die bijdraagt aan de kwaliteit van leven in de stad.

4.2.5 Infrastructuur

De verbetering en het onderhoud van de infrastructuur zijn cruciaal voor de leefbaarheid van Enschede. De gemeente investeert in wegen, openbaar vervoer, groenvoorzieningen en recreatieve faciliteiten. Het doel is om de stad beter bereikbaar te maken en de verkeersveiligheid te verbeteren. Specifieke projecten omvatten de aanleg van fietspaden, verbetering van het openbaar vervoernetwerk en het aanleggen van nieuwe parken en speelplaatsen.

Een belangrijk aspect van de infrastructuurplannen is de integratie van duurzame mobiliteitsoplossingen. De gemeente zet in op het bevorderen van fietsen en lopen als gezonde en milieuvriendelijke alternatieven voor de auto. Er worden fietspaden aangelegd en verbeterd, en er worden investeringen gedaan in voetgangersvriendelijke infrastructuur. Daarnaast worden er maatregelen genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren, zoals het aanleggen van verkeersdrempels en het verbeteren van de verlichting op gevaarlijke kruispunten.

Op het gebied van openbaar vervoer worden er initiatieven genomen om de bereikbaarheid en het comfort van het openbaar vervoernetwerk te verbeteren. Dit omvat het moderniseren van bus- en treinstations, het verbeteren van de dienstregeling en het aanbieden van nieuwe vervoersmogelijkheden, zoals deelauto's en elektrische bussen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente het gebruik van openbaar vervoer te stimuleren en de verkeersdruk in de stad te verminderen.

4.2.6 Veiligheid

Het waarborgen van de veiligheid en het welzijn van inwoners is een prioriteit voor Enschede. De gemeente neemt effectieve maatregelen op het gebied van openbare orde, criminaliteitsbestrijding en crisismanagement. Er wordt samengewerkt met diverse partners, zoals de politie en maatschappelijke organisaties, om een veilige leefomgeving te creëren. Er worden ook preventieve programma's opgezet om jeugdcriminaliteit te verminderen en maatschappelijke onrust te voorkomen.

Een belangrijk onderdeel van het veiligheidsbeleid is het bevorderen van de samenwerking tussen verschillende instanties en organisaties. De gemeente werkt nauw samen met de politie, brandweer en andere hulpdiensten om snel en effectief te kunnen reageren op noodsituaties. Daarnaast worden er initiatieven genomen om de betrokkenheid van inwoners bij het bevorderen van veiligheid te vergroten, zoals buurtwachten en preventieve voorlichtingscampagnes.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de fysieke veiligheid in de stad. Dit omvat het installeren van camerabewaking op strategische locaties, het verbeteren van de straatverlichting en het aanpakken van verloederde gebieden. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een omgeving te creëren waarin inwoners zich veilig en beschermd voelen.

4.3 Coalitieakkoord

Het coalitieakkoord "Samen trots op Enschede" legt nadruk op zeven hoofdthema's, die elk een eigen titel en specifieke doelen hebben. Hieronder wordt elk thema kort besproken.

4.3.1 De sociale stad

Het thema 'de sociale stad' richt zich op het bevorderen van kansengelijkheid en het ondersteunen van inwoners in moeilijke situaties. Dit omvat onder andere de ontwikkeling van de jeugd, hulp en begeleiding bij thuisproblemen en ondersteuning bij werkzoekenden. De gemeente werkt samen met scholen en maatschappelijke organisaties om ervoor te zorgen dat jongeren een goede start maken en dat volwassenen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben om succesvol te zijn.

Er worden diverse programma's aangeboden die gericht zijn op het verbeteren van de levenskwaliteit van kwetsbare groepen. Dit omvat financiële ondersteuning, hulp bij het vinden van werk en huisvesting, en toegang tot gezondheidszorg. Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van sociale cohesie door middel van buurtprojecten en het stimuleren van vrijwilligerswerk.

4.3.2 De bruisende stad

'De bruisende stad' richt zich op het verbeteren van de mobiliteit en het aanpakken van het woningtekort. De gemeente investeert in infrastructuurprojecten om de verkeersdruk te verminderen en de bereikbaarheid te verbeteren. Daarnaast worden er plannen gemaakt voor de bouw van betaalbare woningen. De gemeente werkt samen met projectontwikkelaars en woningcorporaties om ervoor te zorgen dat er voldoende woningen beschikbaar zijn voor alle bevolkingsgroepen.

Specifieke projecten omvatten de herontwikkeling van verouderde woonwijken, de bouw van nieuwe woningen en de verbetering van de infrastructuur in de stad. De gemeente zet ook in op het bevorderen van duurzame mobiliteitsoplossingen, zoals fietsen en openbaar vervoer, om de verkeersdruk te verminderen en de bereikbaarheid te verbeteren. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een bruisende en dynamische stad te creëren waar iedereen zich thuis voelt.

4.3.3 De groene duurzame stad

Duurzaamheid is een belangrijk thema in het coalitieakkoord. De gemeente wil de ecologische voetafdruk verkleinen door middel van kleinschalige energieopwekking en efficiënter afvalbeheer. Er wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor meer groen in de stad. Initiatieven omvatten de aanleg van groene daken, stadslandbouwprojecten en het bevorderen van elektrisch vervoer.

De gemeente zet ook in op het bevorderen van duurzaam bouwen en renoveren. Dit omvat het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, het verbeteren van de energie-efficiëntie van gebouwen en het stimuleren van hernieuwbare energiebronnen. Daarnaast worden er initiatieven genomen om de biodiversiteit in de stad te bevorderen, zoals het aanleggen van bloemrijke bermen en het planten van inheemse bomen en struiken.

4.3.4 De innovatieve ondernemende stad

Onder dit thema stimuleert de gemeente de lokale economie door ondernemerschap te ondersteunen en sport te bevorderen als een manier om welzijn te verbeteren en sociale cohesie te versterken. De gemeente biedt subsidies en ondersteuning aan start-ups en organiseert evenementen om ondernemerschap te promoten. Sportieve initiatieven omvatten de aanleg van nieuwe sportfaciliteiten en het organiseren van sportevenementen voor de gemeenschap.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van innovatie en technologische vooruitgang. Dit omvat het ondersteunen van onderzoeksprojecten, het bevorderen van samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen, en het stimuleren van de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologieën. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een dynamische en innovatieve economie te creëren die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van de inwoners.

4.3.5 De schone veilige stad

Een schone en veilige leefomgeving is cruciaal voor het welzijn van de inwoners. De gemeente zet in op groenbehoud, nieuwe groenvoorzieningen en meer toezicht om de veiligheid te waarborgen. Er worden campagnes gevoerd om zwerfafval te verminderen en er wordt geïnvesteerd in de verbetering van straatverlichting en de aanleg van veilige wandel- en fietsroutes.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de fysieke veiligheid in de stad. Dit omvat het installeren van camerabewaking op strategische locaties, het verbeteren van de straatverlichting en het aanpakken van verloederde gebieden. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een omgeving te creëren waarin inwoners zich veilig en beschermd voelen.

4.3.6 Financiën en bestuur

Enschede heeft een spaarzaam financieel beleid gevoerd en wil dit voortzetten om voldoende middelen beschikbaar te hebben voor investeringen in de stad. Er wordt ingezet op een collegiaal bestuur waarbij samenwerking tussen verschillende partijen centraal staat. De gemeente streeft naar transparantie en verantwoording in haar financiële beheer en werkt aan het verbeteren van de efficiëntie van haar diensten.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van participatie en betrokkenheid van inwoners bij het bestuur. Dit omvat het organiseren van inspraakavonden, het ondersteunen van bewonersinitiatieven en het bieden van platforms waar inwoners hun ideeën en zorgen kunnen delen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een open en transparant bestuur te creëren dat aansluit bij de behoeften en wensen van de inwoners.

4.3.7 Participatie

De gemeente hecht veel waarde aan de betrokkenheid van de inwoners. Initiatieven en ideeën van inwoners worden toegejuicht en gefaciliteerd om samen tot betere besluiten te komen. Er worden platforms en forums georganiseerd waar inwoners hun mening kunnen geven en betrokken kunnen worden bij de beleidsvorming. De gemeente zet ook in op digitale participatie om een breder publiek te bereiken.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van participatie in de samenleving. Dit omvat het bieden van ondersteuning aan buurtinitiatieven, het organiseren van vrijwilligersactiviteiten en het bevorderen van burgerinitiatieven. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een sterke en betrokken gemeenschap te creëren waarin iedereen een bijdrage kan leveren.

4.4 Huidige aanpak duurzaamheid

Enschede werkt aan een uitgebreide energievisie die voorziet in de overgang naar duurzame energiebronnen zoals zonne- en windenergie. De gemeente is ook actief bezig met klimaatadaptatie om de stad bestand te maken tegen zwaardere regenbuien, hittegolven en lange periodes van droogte. Daarnaast richt de gemeente zich op het bevorderen van biodiversiteit door het aanleggen van groenvoorzieningen.

4.4.1 Energievisie

De energievisie van Enschede richt zich op het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en het overstappen op duurzame energiebronnen. De gemeente heeft plannen voor de aanleg van zonneparken langs de A35 en het stimuleren van zonne- en windenergie. Er wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor de opslag van koolstofdioxide in groenvoorzieningen. Specifieke projecten omvatten de installatie van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en subsidies voor particulieren die hun huizen willen verduurzamen.

Daarnaast zet de gemeente in op het bevorderen van energie-efficiëntie in woningen en gebouwen. Dit omvat het bieden van subsidies voor isolatie en energiebesparende maatregelen, evenals het stimuleren van energiebesparend gedrag onder inwoners. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de energiekosten voor inwoners te verlagen en de ecologische voetafdruk van de stad te verkleinen.

4.4.2 Klimaatadaptatie

De gemeente is bezig met diverse projecten op het gebied van klimaatadaptatie. Dit omvat maatregelen om de stad beter bestand te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals hevige regenval en lange periodes van droogte. Projecten zoals de aanleg van groenblauwe infrastructuur helpen bij het beheren van water en het verbeteren van de biodiversiteit. De gemeente werkt samen met waterschappen en andere partners om innovatieve oplossingen te ontwikkelen voor waterbeheer en klimaatadaptatie.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van groen in de stad. Dit omvat het aanleggen van parken en groene daken, evenals het stimuleren van stadslandbouw en andere groene initiatieven. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de leefbaarheid van de stad te verbeteren en de negatieve gevolgen van klimaatverandering te beperken.

4.4.3 Biodiversiteit

Enschede wil de biodiversiteit in de stad bevorderen door het aanleggen van meer groenvoorzieningen en het creëren van leefgebieden voor flora en fauna. Dit omvat initiatieven zoals het aanleggen van bloemrijke bermen en het planten van inheemse bomen en struiken. De gemeente stimuleert ook de aanleg van groene daken en gevels om de stedelijke biodiversiteit te vergroten en de leefomgeving voor insecten en vogels te verbeteren.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van biodiversiteit in openbare ruimtes. Dit omvat het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, het creëren van groene corridors en het bevorderen van ecologisch beheer van groenvoorzieningen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een rijke en diverse stedelijke natuur te creëren die bijdraagt aan de leefbaarheid en het welzijn van de inwoners.

4.5 Conclusie

De gemeente Enschede heeft een duidelijk en ambitieus plan voor de toekomst. De focus ligt sterk op duurzaamheid, economische groei en sociale inclusie. Door middel van concrete projecten en samenwerkingen met inwoners en bedrijven streeft de gemeente naar een toekomstbestendige en aantrekkelijke stad. De diverse initiatieven en plannen tonen aan dat Enschede zich inzet om haar doelen te bereiken en een betere leefomgeving te creëren voor haar inwoners.

5 Gemeente Almelo

5.1 Inleiding

De gemeente Almelo, gelegen in de regio Twente, heeft 74.355 inwoners. Het huidige coalitieakkoord loopt van 2022 tot 2026 en is samengesteld door de fracties van de VVD, LAS, CDA en D66. Almelo zet sterk in op duurzaamheid en energie, en streeft naar een toekomst waarin de stad niet alleen economisch sterk is, maar ook een voorbeeld op het gebied van duurzaamheid. De rijke geschiedenis van Almelo, die teruggaat tot de vroege middeleeuwen, heeft de stad gevormd tot een belangrijk centrum in de regio.

Almelo staat bekend om zijn industriële erfgoed en innovatieve ondernemersgeest. De stad heeft een diverse economische basis, met sterke sectoren zoals de maakindustrie, technologie en dienstverlening. Dit heeft geleid tot een bloeiende lokale economie die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van de inwoners.

De stad heeft echter ook te maken met diverse stedelijke uitdagingen, zoals verouderde infrastructuur, sociale ongelijkheid en de behoefte aan duurzame energieoplossingen. Het stadsbestuur werkt actief aan het aanpakken van deze uitdagingen door middel van een integrale aanpak die zowel economische als sociale aspecten omvat. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste beleidsinitiatieven en projecten die momenteel worden uitgevoerd om Almelo te transformeren naar een duurzame en inclusieve stad.

5.2 Ambities en Doelen

5.2.1 Stedelijke Ontwikkeling

Almelo heeft een belangrijke regionale functie en wil deze in de toekomst ook behouden. De gemeente streeft naar stedelijke ontwikkeling om aantrekkelijk te blijven voor inwoners, bedrijven en bezoekers. Dit omvat de ontwikkeling van woonwijken, bedrijventerreinen en de binnenstad. Specifieke projecten omvatten de herontwikkeling van de binnenstad, de aanleg van nieuwe woonwijken en de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen.

Daarnaast zet de gemeente in op het bevorderen van duurzame stedelijke ontwikkeling. Dit omvat het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, het verbeteren van de energie-efficiëntie van gebouwen en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een duurzame en toekomstbestendige stedelijke omgeving te creëren.

Een ander belangrijk aspect van stedelijke ontwikkeling is het verbeteren van de infrastructuur. De gemeente investeert in de verbetering van wegen, openbaar vervoer en groenvoorzieningen om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de stad te verbeteren. Specifieke projecten omvatten de aanleg van fietspaden, de verbetering van het openbaar vervoernetwerk en het aanleggen van nieuwe parken en speelplaatsen.

5.2.2 Leefbare Wijken en Dorpen

Elke wijk en dorp in Almelo heeft zijn eigen identiteit en dynamiek. De gemeente wil deze wijken op een passende manier aanpakken om ervoor te zorgen dat iedereen in een schone, veilige en plezierige omgeving kan wonen. Dit omvat ook aandacht voor verkeersveiligheid en voldoende speel- en sportvoorzieningen. De gemeente werkt samen met bewoners en lokale organisaties om projecten te ontwikkelen die de leefbaarheid verbeteren.

Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is het bevorderen van sociale cohesie. De gemeente zet in op het stimuleren van buurtactiviteiten, het ondersteunen van vrijwilligerswerk en het bevorderen van participatie in de samenleving. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een sterke en betrokken gemeenschap te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de fysieke leefomgeving. Dit omvat het renoveren van verouderde woningen, het aanleggen van groenvoorzieningen en het verbeteren van de openbare ruimte. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving te creëren voor alle inwoners.

5.2.3 Sociaal en Vitaal

Het versterken van de sociale cohesie en het bevorderen van een vitaal leven staan centraal in het beleid van Almelo. De gemeente ondersteunt diverse sociale programma's en initiatieven die gericht zijn op het verbeteren van de levenskwaliteit van inwoners. Dit omvat programma's voor gezondheidsbevordering, sportactiviteiten en culturele evenementen. Er wordt ook ingezet op het bevorderen van de participatie van kwetsbare groepen in de samenleving.

Een belangrijk aspect van het sociale beleid is het bevorderen van gelijke kansen voor alle inwoners. De gemeente biedt diverse programma's aan die gericht zijn op het ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Dit omvat financiële ondersteuning, hulp bij het vinden van werk en huisvesting, en toegang tot gezondheidszorg.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van een gezonde levensstijl. Dit omvat het aanbieden van sport- en beweegprogramma's, het stimuleren van gezond eten en het bevorderen van mentale gezondheid. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de levenskwaliteit van de inwoners te verbeteren en de gezondheid van de gemeenschap te bevorderen.

5.2.4 Zorg en Veiligheid

Het waarborgen van de zorg en veiligheid van inwoners is een prioriteit voor Almelo. De gemeente werkt samen met diverse partners om effectieve maatregelen te nemen op het gebied van gezondheidszorg en openbare orde. Dit omvat het verbeteren van de toegankelijkheid van zorgdiensten, het bevorderen van preventieve gezondheidszorg en het versterken van de samenwerking met hulpdiensten en veiligheidsorganisaties.

Een belangrijk aspect van het zorgbeleid is het bevorderen van toegang tot zorg voor alle inwoners. De gemeente zet zich in voor het verbeteren van de toegankelijkheid van zorgdiensten, het bieden van ondersteuning bij mobiliteit en het bevorderen van inclusief onderwijs en werkgelegenheid. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een zorgzame en inclusieve gemeenschap te creëren.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de fysieke veiligheid in de stad. Dit omvat het installeren van camerabewaking op strategische locaties, het verbeteren van de straatverlichting en het aanpakken van verloederde gebieden. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een omgeving te creëren waarin inwoners zich veilig en beschermd voelen.

5.2.5 Economie en Arbeidsmarkt

De gemeente Almelo zet sterk in op het bevorderen van de lokale economie en het creëren van werkgelegenheid. Dit omvat het aantrekken van bedrijven, ondersteunen van ondernemerschap en het bieden van opleiding en training aan werkzoekenden. Specifieke initiatieven omvatten het ontwikkelen van bedrijventerreinen, het bieden van subsidies aan start-ups en het organiseren van netwerkbijeenkomsten voor ondernemers.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit omvat het stimuleren van stageprogramma's, onderzoeksprojecten en andere samenwerkingsverbanden die zowel studenten als bedrijven ten goede komen. Door deze samenwerking wil de gemeente de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt verkleinen en de regionale economie versterken.

Een ander belangrijk aspect van de economische ontwikkeling is de ondersteuning van lokale ondernemers. De gemeente biedt diverse programma's en diensten aan om startende en gevestigde bedrijven te helpen groeien.

Dit omvat mentoring, trainingen, en toegang tot financiering. Door deze ondersteuning hoopt de gemeente een bloeiende ondernemersgemeenschap te creëren die bijdraagt aan de economische vitaliteit van de stad.

5.2.6 Klimaat en Milieu

Duurzaamheid is een centraal thema in het beleid van Almelo. De gemeente streeft naar een duurzame energieopwekking en het bevorderen van een circulaire economie. Initiatieven zoals de installatie van zonnepanelen op daken en de aanleg van windmolens zijn belangrijke elementen van dit beleid. De gemeente voert ook campagnes om bewustwording onder de inwoners te vergroten en duurzame gedragspatronen te stimuleren.

Een belangrijk onderdeel van het duurzaamheidsbeleid is de transitie naar hernieuwbare energiebronnen. De gemeente heeft ambitieuze doelen gesteld voor de installatie van zonnepanelen en windturbines, zowel op gemeentelijke gebouwen als bij particulieren en bedrijven. Daarnaast worden er initiatieven genomen om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren, zoals subsidies voor isolatie en energiebesparende maatregelen.

Op het gebied van afvalbeheer zet de gemeente in op het bevorderen van recycling en hergebruik van materialen. Dit omvat het aanbieden van gescheiden afvalinzameling, het stimuleren van circulaire economie-initiatieven en het verminderen van afvalproductie. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de ecologische voetafdruk van de stad te verkleinen en bij te dragen aan een duurzame toekomst.

5.2.7 Overige Thema's

Naast de bovengenoemde thema's richt Almelo zich ook op andere belangrijke onderwerpen zoals circulariteit en de verbetering van infrastructuur. De gemeente werkt aan de ontwikkeling van duurzame oplossingen voor diverse stedelijke uitdagingen. Dit omvat initiatieven zoals de aanleg van gescheiden rioleringsystemen voor afval- en regenwater en het stimuleren van duurzame landbouwpraktijken.

Een belangrijk aspect van deze thema's is het bevorderen van innovatie en technologische vooruitgang. De gemeente zet in op het ondersteunen van onderzoeksprojecten, het bevorderen van samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen, en het stimuleren van de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologieën. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een dynamische en innovatieve economie te creëren die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van de inwoners.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de fysieke leefomgeving. Dit omvat het renoveren van verouderde woningen, het aanleggen van groenvoorzieningen en het verbeteren van de openbare ruimte. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving te creëren voor alle inwoners.

5.2.8 Financiën

Almelo heeft een spaarzaam financieel beleid gevoerd en wil dit voortzetten om voldoende middelen beschikbaar te hebben voor investeringen in de stad. De gemeente streeft naar een verantwoord financieel beheer om de economische stabiliteit te waarborgen. Er wordt ingezet op transparantie en verantwoording in het financiële beheer en er wordt gewerkt aan het verbeteren van de efficiëntie van de gemeentelijke diensten.

Een belangrijk aspect van het financiële beleid is het bevorderen van participatie en betrokkenheid van inwoners bij het bestuur. Dit omvat het organiseren van inspraakavonden, het ondersteunen van bewonersinitiatieven en het bieden van platforms waar inwoners hun ideeën en zorgen kunnen delen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een open en transparant bestuur te creëren dat aansluit bij de behoeften en wensen van de inwoners.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van duurzame financieringsoplossingen. Dit omvat het aangaan van partnerships met private en publieke partijen, het gebruik van innovatieve financieringsinstrumenten en het stimuleren van investeringen in duurzame projecten. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de financiële basis te versterken en de economische veerkracht van de stad te vergroten.

5.3 Coalitieakkoord

5.3.1 Stedelijke Ontwikkeling

Onder stedelijke ontwikkeling vallen projecten zoals de uitbreiding van woonwijken, revitalisering van de binnenstad en de ontwikkeling van bedrijventerreinen. De gemeente wil investeren in infrastructuur en voorzieningen om Almelo aantrekkelijk te houden voor nieuwe inwoners en bedrijven. Specifieke projecten omvatten de aanleg van nieuwe woonwijken, verbetering van de binnenstad en het creëren van groene openbare ruimtes.

Daarnaast zet de gemeente in op het bevorderen van duurzame stedelijke ontwikkeling. Dit omvat het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, het verbeteren van de energie-efficiëntie van gebouwen en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een duurzame en toekomstbestendige stedelijke omgeving te creëren.

Een ander belangrijk aspect van stedelijke ontwikkeling is het verbeteren van de infrastructuur. De gemeente investeert in de verbetering van wegen, openbaar vervoer en groenvoorzieningen om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de stad te verbeteren. Specifieke projecten omvatten de aanleg van fietspaden, de verbetering van het openbaar vervoernetwerk en het aanleggen van nieuwe parken en speelplaatsen.

5.3.2 Leefbare Dorpen en Wijken

De gemeente Almelo heeft aandacht voor de specifieke behoeften van elke wijk en dorp. Dit omvat maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren, speel- en sportvoorzieningen uit te breiden en de leefomgeving te verfraaien. De gemeente werkt samen met bewoners en lokale organisaties om projecten te ontwikkelen die de leefbaarheid verbeteren. Dit omvat ook het bevorderen van sociale cohesie door middel van buurtactiviteiten en vrijwilligerswerk.

Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is het bevorderen van sociale cohesie. De gemeente zet in op het stimuleren van buurtactiviteiten, het ondersteunen van vrijwilligerswerk en het bevorderen van participatie in de samenleving. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een sterke en betrokken gemeenschap te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de fysieke leefomgeving. Dit omvat het renoveren van verouderde woningen, het aanleggen van groenvoorzieningen en het verbeteren van de openbare ruimte. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving te creëren voor alle inwoners.

5.3.3 Klimaat en Milieu

De energietransitie is een belangrijk onderdeel van het klimaatbeleid van Almelo. De gemeente werkt aan de uitvoering van de regionale energiestrategie Twente (RES 1.0) en zet in op duurzame energieopwekking, zoals zonne- en windenergie. Daarnaast worden initiatieven genomen om de circulaire economie te bevorderen en afvalbeheer te verbeteren. De gemeente voert campagnes om bewustwording onder de inwoners te vergroten en duurzame gedragspatronen te stimuleren.

Een belangrijk onderdeel van het duurzaamheidsbeleid is de transitie naar hernieuwbare energiebronnen. De gemeente heeft ambitieuze doelen gesteld voor de installatie van zonnepanelen en windturbines, zowel op gemeentelijke gebouwen als bij particulieren en bedrijven. Daarnaast worden er initiatieven genomen om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren, zoals subsidies voor isolatie en energiebesparende maatregelen.

Op het gebied van afvalbeheer zet de gemeente in op het bevorderen van recycling en hergebruik van materialen. Dit omvat het aanbieden van gescheiden afvalinzameling, het stimuleren van circulaire economie-initiatieven en het verminderen van afvalproductie. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de ecologische voetafdruk van de stad te verkleinen en bij te dragen aan een duurzame toekomst.

5.3.4 Overige Thema's

De gemeente Almelo werkt aan diverse projecten die gericht zijn op circulariteit en infrastructuurverbeteringen. Dit omvat initiatieven zoals de aanleg van gescheiden rioleringssystemen voor afval- en regenwater en het stimuleren van duurzame landbouwpraktijken. De gemeente zet ook in op het bevorderen van innovatie en technologische vooruitgang om stedelijke uitdagingen aan te pakken.

Een belangrijk aspect van deze thema's is het bevorderen van innovatie en technologische vooruitgang. De gemeente zet in op het ondersteunen van onderzoeksprojecten, het bevorderen van samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen, en het stimuleren van de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologieën. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een dynamische en innovatieve economie te creëren die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van de inwoners.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de fysieke leefomgeving. Dit omvat het renoveren van verouderde woningen, het aanleggen van groenvoorzieningen en het verbeteren van de openbare ruimte. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving te creëren voor alle inwoners.

5.3.5 Financiën

Almelo heeft een spaarzaam financieel beleid gevoerd en wil dit voortzetten om voldoende middelen beschikbaar te hebben voor investeringen in de stad. De gemeente streeft naar een verantwoord financieel beheer om de economische stabiliteit te waarborgen. Er wordt ingezet op transparantie en verantwoording in het financiële beheer en er wordt gewerkt aan het verbeteren van de efficiëntie van de gemeentelijke diensten.

Een belangrijk aspect van het financiële beleid is het bevorderen van participatie en betrokkenheid van inwoners bij het bestuur. Dit omvat het organiseren van inspraakavonden, het ondersteunen van bewonersinitiatieven en het bieden van platforms waar inwoners hun ideeën en zorgen kunnen delen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een open en transparant bestuur te creëren dat aansluit bij de behoeften en wensen van de inwoners.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van duurzame financieringsoplossingen. Dit omvat het aangaan van partnerships met private en publieke partijen, het gebruik van innovatieve financieringsinstrumenten en het stimuleren van investeringen in duurzame projecten. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de financiële basis te versterken en de economische veerkracht van de stad te vergroten.

5.4 Huidige aanpak duurzaamheid

Almelo is bezig met de energietransitie en heeft de duurzame energieladder Almelo ontwikkeld. De gemeente stimuleert de opwekking van zonne-energie via zonnepanelen op daken en onderzoekt de mogelijkheden voor windenergie. Daarnaast zet Almelo in op gescheiden rioleringssystemen voor afval- en regenwater en ecologisch maaien van bermen om de biodiversiteit te bevorderen.

5.4.1 Energietransitie

De energietransitie van Almelo richt zich op het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en het overstappen op duurzame energiebronnen. De gemeente heeft plannen voor de installatie van zonnepanelen op daken en de aanleg van windmolens. Ook wordt gekeken naar mogelijkheden voor energieopslag en slimme netwerken. De gemeente biedt subsidies aan particulieren en bedrijven die willen investeren in duurzame energieoplossingen.

Daarnaast zet de gemeente in op het bevorderen van energie-efficiëntie in woningen en gebouwen. Dit omvat het bieden van subsidies voor isolatie en energiebesparende maatregelen, evenals het stimuleren van energiebesparend gedrag onder inwoners. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de energiekosten voor inwoners te verlagen en de ecologische voetafdruk van de stad te verkleinen.

5.4.2 Waterbeheer

Almelo werkt aan de installatie van gescheiden rioleringssystemen voor afval- en regenwater. Dit zorgt ervoor dat vuil afvalwater en relatief schoon regenwater apart worden afgevoerd, wat de efficiëntie van de waterzuivering verbetert en helpt bij het voorkomen van overstromingen. De gemeente werkt samen met waterschappen en andere partners om innovatieve oplossingen te ontwikkelen voor waterbeheer.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van duurzaam watergebruik. Dit omvat het stimuleren van waterbesparende maatregelen in woningen en bedrijven, evenals het bevorderen van het gebruik van regenwater voor irrigatie en andere toepassingen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de watervoorraden te beschermen en de impact van droogte te verminderen.

5.4.3 Biodiversiteit

De gemeente Almelo stimuleert ecologisch maaien van bermen om de biodiversiteit te bevorderen. Dit houdt in dat gras en kruiden niet overal kort gemaaid worden, waardoor er meer verschillende plantensoorten kunnen groeien en de leefomgeving voor insecten en vogels verbetert. De gemeente zet ook in op het creëren van groene corridors en het planten van inheemse bomen en struiken om de biodiversiteit in de stad te vergroten.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van biodiversiteit in openbare ruimtes. Dit omvat het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, het creëren van groene corridors en het bevorderen van ecologisch beheer van groenvoorzieningen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een rijke en diverse stedelijke natuur te creëren die bijdraagt aan de leefbaarheid en het welzijn van de inwoners.

5.5 Conclusie

Almelo heeft duidelijke en ambitieuze doelen op het gebied van duurzaamheid en energietransitie. De gemeente werkt aan verschillende initiatieven om de CO₂-uitstoot te verminderen en de lokale economie te versterken. De inzet op samenwerking met andere gemeenten en regionale partners is cruciaal voor het behalen van deze doelen. Door middel van concrete projecten en beleidsmaatregelen streeft Almelo naar een duurzame en toekomstbestendige stad.

6 Gemeente Losser

6.1 Inleiding

Losser is een gemeente in Overijssel, bestaande uit de dorpen Losser, Overdinkel, De Lutte, Glane en Beuningen. De gemeente streeft naar een hoge kwaliteit van leven door middel van sterke buurten, goede voorzieningen en een bloeiende lokale economie. Losser staat bekend om zijn gastvrije gemeenschap en de betrokkenheid van haar inwoners bij lokale initiatieven en projecten. De geschiedenis van Losser, die teruggaat tot de vroege middeleeuwen, heeft de gemeente gevormd tot een aantrekkelijke woon- en werkgemeente.

Losser staat bekend om zijn landelijke karakter en de prachtige natuurlijke omgeving. De gemeente biedt een hoge kwaliteit van leven, met goede voorzieningen, sterke gemeenschappen en een bloeiende lokale economie. De betrokkenheid van inwoners bij lokale initiatieven en projecten draagt bij aan de sociale cohesie en het welzijn van de gemeenschap.

De gemeente heeft te maken met diverse uitdagingen, zoals de behoefte aan duurzame energieoplossingen, het behoud van de natuurlijke omgeving en de verbetering van de infrastructuur. Het gemeentebestuur werkt actief aan het aanpakken van deze uitdagingen door middel van een integrale aanpak die zowel economische als sociale aspecten omvat. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste beleidsinitiatieven en projecten die momenteel worden uitgevoerd om Losser te transformeren naar een duurzame en inclusieve gemeente.

6.2 Ambities en Doelen

Losser heeft strategische doelen gesteld die gericht zijn op het bevorderen van economische groei, werkgelegenheid, sociale cohesie en de leefomgeving. De gemeente wil haar inwonersaantal laten groeien naar 25.000 met behoud van kwalitatieve voorzieningen.

6.2.1 Economische Groei

De gemeente Losser streeft naar een gezonde economische groei door het aantrekken van nieuwe bedrijven en het ondersteunen van lokale ondernemers. Dit omvat initiatieven zoals het aanbieden van subsidies en adviesdiensten, evenals het faciliteren van netwerkbijeenkomsten en samenwerkingsverbanden. De gemeente werkt samen met regionale en nationale partners om de economische ontwikkeling te stimuleren.

Daarnaast zet de gemeente in op het bevorderen van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit omvat het stimuleren van stageprogramma's, onderzoeksprojecten en andere samenwerkingsverbanden die zowel studenten als bedrijven ten goede komen. Door deze samenwerking wil de gemeente de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt verkleinen en de regionale economie versterken.

Een ander belangrijk aspect van de economische ontwikkeling is de ondersteuning van lokale ondernemers. De gemeente biedt diverse programma's en diensten aan om startende en gevestigde bedrijven te helpen groeien. Dit omvat mentoring, trainingen, en toegang tot financiering. Door deze ondersteuning hoopt de gemeente een bloeiende ondernemersgemeenschap te creëren die bijdraagt aan de economische vitaliteit van de stad.

6.2.2 Werkgelegenheid

Het bevorderen van werkgelegenheid is een belangrijk doel voor Losser. De gemeente werkt nauw samen met lokale scholen en opleidingsinstituten om ervoor te zorgen dat er voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten beschikbaar zijn. Er worden ook initiatieven genomen om stages, traineeships en leerwerktrajecten te stimuleren. De gemeente biedt subsidies en ondersteuning aan bedrijven die werkgelegenheid creëren voor jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit omvat het stimuleren van stageprogramma's, onderzoeksprojecten en andere

samenwerkingsverbanden die zowel studenten als bedrijven ten goede komen. Door deze samenwerking wil de gemeente de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt verkleinen en de regionale economie versterken.

Een ander belangrijk aspect van de economische ontwikkeling is de ondersteuning van lokale ondernemers. De gemeente biedt diverse programma's en diensten aan om startende en gevestigde bedrijven te helpen groeien. Dit omvat mentoring, trainingen, en toegang tot financiering. Door deze ondersteuning hoopt de gemeente een bloeiende ondernemersgemeenschap te creëren die bijdraagt aan de economische vitaliteit van de stad.

6.2.3 Sociale Cohesie

Losser hecht veel waarde aan de sociale cohesie binnen de gemeenschap. De gemeente ondersteunt diverse buurtinitiatieven en projecten die gericht zijn op het versterken van de banden tussen inwoners. Dit omvat activiteiten zoals buurtfeesten, gezamenlijke projecten en het ondersteunen van lokale vrijwilligersorganisaties. De gemeente werkt samen met maatschappelijke organisaties om initiatieven te ontwikkelen die sociale isolatie verminderen en de participatie van kwetsbare groepen bevorderen.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van participatie in de samenleving. Dit omvat het bieden van ondersteuning aan buurtinitiatieven, het organiseren van vrijwilligersactiviteiten en het bevorderen van burgerinitiatieven. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een sterke en betrokken gemeenschap te creëren waarin iedereen een bijdrage kan leveren.

Een ander belangrijk aspect van sociale cohesie is het bevorderen van inclusie en gelijke kansen. De gemeente biedt diverse programma's aan die gericht zijn op het ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Dit omvat financiële ondersteuning, hulp bij het vinden van werk en huisvesting, en toegang tot gezondheidszorg.

6.2.4 Leefomgeving

De verbetering van de leefomgeving is een prioriteit voor Losser. De gemeente zet zich in voor het creëren van leefbare en duurzame buurten door middel van projecten gericht op de renovatie en verduurzaming van bestaande woningen, evenals de aanleg van nieuwe groenvoorzieningen en recreatieve faciliteiten. De gemeente werkt samen met bewoners en lokale organisaties om projecten te ontwikkelen die de leefbaarheid verbeteren.

Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is het bevorderen van sociale cohesie. De gemeente zet in op het stimuleren van buurtactiviteiten, het ondersteunen van vrijwilligerswerk en het bevorderen van participatie in de samenleving. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een sterke en betrokken gemeenschap te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het verbeteren van de fysieke leefomgeving. Dit omvat het renoveren van verouderde woningen, het aanleggen van groenvoorzieningen en het verbeteren van de openbare ruimte. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving te creëren voor alle inwoners.

6.3 Coalitieakkoord

Het coalitieakkoord van Losser richt zich op drie hoofdthema's:

6.3.1 Wonen

Een van de belangrijkste doelstellingen van de gemeente Losser is het realiseren van betaalbare en duurzame woningen voor alle bevolkingsgroepen. De gemeente streeft naar een divers woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van starters, gezinnen, senioren en mensen met een beperking. Specifieke projecten omvatten de bouw van nieuwe woningen, renovatie van bestaande woningen en het bevorderen van innovatieve woonvormen zoals collectieve woonprojecten en duurzame bouwmethoden.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van duurzame woningbouw. Dit omvat het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, het verbeteren van de energie-efficiëntie van gebouwen en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een duurzame en toekomstbestendige stedelijke omgeving te creëren.

Een ander belangrijk aspect van de woningbouw is het verbeteren van de toegankelijkheid van woningen voor mensen met een beperking. De gemeente zet zich in voor het aanpassen van bestaande woningen en het ontwerpen van nieuwe woningen die toegankelijk zijn voor iedereen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een inclusieve woonomgeving te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

6.3.2 Werken

Losser zet zich in voor het stimuleren van een gezond ondernemingsklimaat. De gemeente ondersteunt lokale ondernemers door middel van subsidies, advisering en het faciliteren van netwerkmogelijkheden. Er wordt ook ingezet op de revitalisering van bedrijventerreinen en het aantrekken van kennisintensieve en innovatieve bedrijven. De gemeente werkt samen met regionale en nationale partners om de economische ontwikkeling te stimuleren.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit omvat het stimuleren van stageprogramma's, onderzoeksprojecten en andere samenwerkingsverbanden die zowel studenten als bedrijven ten goede komen. Door deze samenwerking wil de gemeente de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt verkleinen en de regionale economie versterken.

Een ander belangrijk aspect van de economische ontwikkeling is de ondersteuning van lokale ondernemers. De gemeente biedt diverse programma's en diensten aan om startende en gevestigde bedrijven te helpen groeien. Dit omvat mentoring, trainingen, en toegang tot financiering. Door deze ondersteuning hoopt de gemeente een bloeiende ondernemersgemeenschap te creëren die bijdraagt aan de economische vitaliteit van de stad.

6.3.3 Welzijn

Het bevorderen van welzijn is een belangrijk thema in het coalitieakkoord van Losser. De gemeente ondersteunt diverse inclusieprogramma's en werkt samen met maatschappelijke organisaties om de participatie van kwetsbare groepen te bevorderen. Dit omvat ondersteuning voor mantelzorgers, toegankelijke openbare ruimtes en het bevorderen van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente zet in op het creëren van een zorgzame en inclusieve gemeenschap.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van een gezonde levensstijl. Dit omvat het aanbieden van sport- en beweegprogramma's, het stimuleren van gezond eten en het bevorderen van mentale gezondheid. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de levenskwaliteit van de inwoners te verbeteren en de gezondheid van de gemeenschap te bevorderen.

Een ander belangrijk aspect van welzijn is het bevorderen van inclusie en gelijke kansen. De gemeente biedt diverse programma's aan die gericht zijn op het ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Dit omvat financiële ondersteuning, hulp bij het vinden van werk en huisvesting, en toegang tot gezondheidszorg.

6.4 Huidige aanpak duurzaamheid

De gemeente Losser zet sterk in op duurzaamheid met als doel om in 2030 energieneutraal te zijn. Initiatieven omvatten het Lossers Energiefonds, samenwerking met energiecoöperaties, en projecten gericht op het vergroenen van de openbare ruimte en het bevorderen van biodiversiteit. Losser stimuleert het gebruik van hernieuwbare energie en elektrisch vervoer.

6.4.1 Energieneutraliteit

Losser streeft ernaar om in 2030 volledig energieneutraal te zijn. De gemeente werkt aan diverse projecten om dit doel te bereiken, zoals het installeren van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en het stimuleren van energiebesparende maatregelen bij inwoners en bedrijven. De gemeente biedt subsidies en ondersteuning aan particulieren en bedrijven die willen investeren in duurzame energieoplossingen.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van energie-efficiëntie in woningen en gebouwen. Dit omvat het bieden van subsidies voor isolatie en energiebesparende maatregelen, evenals het stimuleren van energiebesparend gedrag onder inwoners. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de energiekosten voor inwoners te verlagen en de ecologische voetafdruk van de stad te verkleinen.

6.4.2 Verduurzaming van Woningbouw

De gemeente Losser zet zich in voor de verduurzaming van zowel nieuwe als bestaande woningen. Dit omvat initiatieven zoals het verbeteren van de isolatie, het installeren van energie-efficiënte verwarmingssystemen en het gebruik van duurzame bouwmaterialen. De gemeente werkt samen met bouwbedrijven en woningcorporaties om duurzame bouwpraktijken te bevorderen en de energiekosten voor bewoners te verlagen.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van duurzaam bouwen en renoveren. Dit omvat het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, het verbeteren van de energie-efficiëntie van gebouwen en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een duurzame en toekomstbestendige stedelijke omgeving te creëren.

Een ander belangrijk aspect van de verduurzaming van woningbouw is het verbeteren van de toegankelijkheid van woningen voor mensen met een beperking. De gemeente zet zich in voor het aanpassen van bestaande woningen en het ontwerpen van nieuwe woningen die toegankelijk zijn voor iedereen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een inclusieve woonomgeving te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

6.4.3 Groen Blauwe Diensten

Losser ondersteunt projecten die bijdragen aan de biodiversiteit en klimaatbestendigheid van de regio. Dit omvat de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het herstel van houtwallen en het aanleggen van ecologische verbindingzones. Deze projecten dragen bij aan het behoud van de natuurlijke schoonheid van de regio en bevorderen de leefomstandigheden voor flora en fauna. De gemeente werkt samen met natuurorganisaties en bewoners om deze projecten te realiseren.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van biodiversiteit in openbare ruimtes. Dit omvat het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, het creëren van groene corridors en het bevorderen van ecologisch beheer van groenvoorzieningen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een rijke en diverse stedelijke natuur te creëren die bijdraagt aan de leefbaarheid en het welzijn van de inwoners.

Een ander belangrijk aspect van groen blauwe diensten is het bevorderen van waterbeheer. De gemeente zet zich in voor het aanleggen van gescheiden rioleringssystemen voor afval- en regenwater, het stimuleren van waterbesparende maatregelen in woningen en bedrijven, en het bevorderen van het gebruik van regenwater voor irrigatie en andere toepassingen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de watervoorraden te beschermen en de impact van droogte te verminderen.

6.5 Conclusie

Losser heeft een integrale aanpak om duurzaamheid en sociaaleconomische groei te bevorderen. De gemeente werkt actief samen met inwoners, bedrijven en organisaties om haar doelen te bereiken. De focus op participatie en transparantie draagt bij aan het succes van de initiatieven. Door middel van diverse projecten en beleidsmaatregelen streeft Losser naar een toekomstbestendige en aantrekkelijke gemeente.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van een gezonde levensstijl. Dit omvat het aanbieden van sport- en beweegprogramma's, het stimuleren van gezond eten en het bevorderen van mentale gezondheid. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de levenskwaliteit van de inwoners te verbeteren en de gezondheid van de gemeenschap te bevorderen.

Een ander belangrijk aspect van welzijn is het bevorderen van inclusie en gelijke kansen. De gemeente biedt diverse programma's aan die gericht zijn op het ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Dit omvat financiële ondersteuning, hulp bij het vinden van werk en huisvesting, en toegang tot gezondheidszorg.

7 Gemeente Oost Gelre

7.1 Inleiding

Oost Gelre, gelegen in de Achterhoek, heeft een inwonertal van 29.969. De gemeente omvat de kernen Groenlo en Lichtenvoorde en zes (kerk)dorpen. De coalitie, bestaande uit CDA en VVD, heeft als doel om de gemeente verder te ontwikkelen en te versterken. Oost Gelre staat bekend om haar rijke geschiedenis en bloeiende gemeenschap, en streeft naar een duurzame en veerkrachtige toekomst.

Oost Gelre is een gemeente met een rijke agrarische traditie en een sterke gemeenschapszin. De gemeente heeft een diverse economische basis, met sterke sectoren zoals landbouw, toerisme en kleinschalige industrie. Dit heeft geleid tot een bloeiende lokale economie die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van de inwoners.

De gemeente heeft echter ook te maken met diverse uitdagingen, zoals de behoefte aan duurzame energieoplossingen, het behoud van de natuurlijke omgeving en de verbetering van de infrastructuur. Het gemeentebestuur werkt actief aan het aanpakken van deze uitdagingen door middel van een integrale aanpak die zowel economische als sociale aspecten omvat. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste beleidsinitiatieven en projecten die momenteel worden uitgevoerd om Oost Gelre te transformeren naar een duurzame en inclusieve gemeente.

7.2 Ambities en Doelen

Oost Gelre heeft zeven hoofdpogaven benoemd, waaronder solidariteit en bestaanszekerheid, versterking van de lokale economie, aanpak van woningbouwuitdagingen, bevordering van de energietransitie en natuurherstel. Deze ambities zijn gericht op het verbeteren van de levenskwaliteit van de inwoners en het bevorderen van een duurzame ontwikkeling.

7.2.1 Solidariteit en Bestaanszekerheid

De gemeente Oost Gelre streeft naar solidariteit en bestaanszekerheid voor al haar inwoners. Dit omvat het bieden van ondersteuning aan kwetsbare groepen en het waarborgen van sociale voorzieningen. De gemeente werkt samen met diverse partners om een sociaal vangnet te creëren voor degenen die het nodig hebben. Specifieke initiatieven omvatten programma's voor inkomensondersteuning, schuldhulpverlening en het bevorderen van maatschappelijke participatie.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van inclusie en gelijke kansen. Dit omvat het aanbieden van diverse programma's en diensten die gericht zijn op het ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een zorgzame en inclusieve gemeenschap te creëren waarin iedereen gelijke kansen heeft en kan deelnemen aan de samenleving.

Een ander belangrijk aspect van solidariteit en bestaanszekerheid is het bevorderen van sociale cohesie. De gemeente zet in op het stimuleren van buurtactiviteiten, het ondersteunen van vrijwilligerswerk en het bevorderen van participatie in de samenleving. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een sterke en betrokken gemeenschap te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

7.2.2 Versterking van de Lokale Economie

Oost Gelre zet zich in voor het versterken van de lokale economie door het aantrekken van bedrijven, ondersteunen van ondernemers en bevorderen van werkgelegenheid. Dit omvat initiatieven zoals de uitbreiding van industrieterreinen en het stimuleren van innovatieve projecten. De gemeente werkt samen met regionale en nationale partners om de economische ontwikkeling te bevorderen en een aantrekkelijk vestigingsklimaat te creëren.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit omvat het stimuleren van stageprogramma's, onderzoeksprojecten en andere samenwerkingsverbanden die zowel studenten als bedrijven ten goede komen. Door deze samenwerking wil de gemeente de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt verkleinen en de regionale economie versterken.

Een ander belangrijk aspect van de economische ontwikkeling is de ondersteuning van lokale ondernemers. De gemeente biedt diverse programma's en diensten aan om startende en gevestigde bedrijven te helpen groeien. Dit omvat mentoring, trainingen, en toegang tot financiering. Door deze ondersteuning hoopt de gemeente een bloeiende ondernemersgemeenschap te creëren die bijdraagt aan de economische vitaliteit van de stad.

7.2.3 Aanpak van Woningbouwuitdagingen

De gemeente streeft naar het aanpakken van woningbouwuitdagingen door het bouwen van nieuwe woningen en het renoveren van bestaande woningen. Er wordt ook gekeken naar innovatieve woonvormen om aan de diverse behoeften van inwoners te voldoen. De gemeente werkt samen met woningcorporaties en projectontwikkelaars om betaalbare en duurzame woningen te realiseren.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van duurzame woningbouw. Dit omvat het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, het verbeteren van de energie-efficiëntie van gebouwen en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een duurzame en toekomstbestendige stedelijke omgeving te creëren.

Een ander belangrijk aspect van de woningbouw is het verbeteren van de toegankelijkheid van woningen voor mensen met een beperking. De gemeente zet zich in voor het aanpassen van bestaande woningen en het ontwerpen van nieuwe woningen die toegankelijk zijn voor iedereen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een inclusieve woonomgeving te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

7.2.4 Bevordering van de Energietransitie

Oost Gelre werkt aan de bevordering van de energietransitie door het stimuleren van duurzame energieopwekking en energiebesparende maatregelen. De gemeente heeft ambitieuze plannen om energieneutraal te worden en ondersteunt diverse initiatieven op het gebied van zonne- en windenergie. De gemeente biedt subsidies en ondersteuning aan particulieren en bedrijven die willen investeren in duurzame energieoplossingen.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van energie-efficiëntie in woningen en gebouwen. Dit omvat het bieden van subsidies voor isolatie en energiebesparende maatregelen, evenals het stimuleren van energiebesparend gedrag onder inwoners. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de energiekosten voor inwoners te verlagen en de ecologische voetafdruk van de stad te verkleinen.

Een ander belangrijk aspect van de energietransitie is het bevorderen van duurzame mobiliteit. De gemeente zet in op het stimuleren van elektrisch vervoer, het aanleggen van laadpalen en het bevorderen van fietsen en openbaar vervoer als duurzame alternatieven voor de auto. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de CO₂-uitstoot te verminderen en bij te dragen aan een duurzame toekomst.

7.2.5 Natuurherstel

De gemeente Oost Gelre hecht veel waarde aan natuurherstel en het behoud van biodiversiteit. Dit omvat projecten gericht op landschapontwikkeling en het bevorderen van groene initiatieven. De gemeente werkt samen met diverse partners om de natuurlijke schoonheid van de regio te behouden en te versterken. Specifieke projecten omvatten de aanleg van natuurgebieden, herstel van waterlopen en het bevorderen van de biodiversiteit.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van biodiversiteit in openbare ruimtes. Dit omvat het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, het creëren van groene corridors en het bevorderen van ecologisch

beheer van groenvoorzieningen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een rijke en diverse stedelijke natuur te creëren die bijdraagt aan de leefbaarheid en het welzijn van de inwoners.

Een ander belangrijk aspect van natuurherstel is het bevorderen van waterbeheer. De gemeente zet zich in voor het aanleggen van gescheiden rioleringsystemen voor afval- en regenwater, het stimuleren van waterbesparende maatregelen in woningen en bedrijven, en het bevorderen van het gebruik van regenwater voor irrigatie en andere toepassingen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de watervoorraden te beschermen en de impact van droogte te verminderen.

7.3 Coalitieakkoord

De hoofdthema's van het coalitieakkoord zijn wonen, werken en welzijn. De gemeente ambieert een toekomst waarin zij een duurzame en veerkrachtige gemeenschap kan opbouwen waarin het welzijn van haar inwoners centraal staat.

7.3.1 Wonen

Het thema wonen richt zich op het behouden van jongeren en het bieden van passende woonruimte. De gemeente investeert in de bereikbaarheid van dorpskernen en de bescherming van het waardevolle landschap. Er wordt ook aandacht besteed aan het ontwikkelen van innovatieve woonvormen en het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. Specifieke projecten omvatten de bouw van nieuwe woningen, renovatie van bestaande woningen en het bevorderen van collectieve woonprojecten.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van duurzame woningbouw. Dit omvat het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, het verbeteren van de energie-efficiëntie van gebouwen en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een duurzame en toekomstbestendige stedelijke omgeving te creëren.

Een ander belangrijk aspect van de woningbouw is het verbeteren van de toegankelijkheid van woningen voor mensen met een beperking. De gemeente zet zich in voor het aanpassen van bestaande woningen en het ontwerpen van nieuwe woningen die toegankelijk zijn voor iedereen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een inclusieve woonomgeving te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.

7.3.2 Werken

Het stimuleren van een levendige bedrijvigheid en het creëren van ruimte voor nieuwe ondernemers staan centraal in de visie van Oost Gelre. De gemeente zet in op uitbreiding en inbreiding van industrieterreinen en het bieden van passende huisvesting voor arbeidsmigranten. Er wordt ook aandacht besteed aan de effecten van de coronacrisis op de detailhandel. De gemeente werkt samen met ondernemers en regionale partners om de lokale economie te versterken.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Dit omvat het stimuleren van stageprogramma's, onderzoeksprojecten en andere samenwerkingsverbanden die zowel studenten als bedrijven ten goede komen. Door deze samenwerking wil de gemeente de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt verkleinen en de regionale economie versterken.

Een ander belangrijk aspect van de economische ontwikkeling is de ondersteuning van lokale ondernemers. De gemeente biedt diverse programma's en diensten aan om startende en gevestigde bedrijven te helpen groeien. Dit omvat mentoring, trainingen, en toegang tot financiering. Door deze ondersteuning hoopt de gemeente een bloeiende ondernemersgemeenschap te creëren die bijdraagt aan de economische vitaliteit van de stad.

7.3.3 Welzijn

Het bevorderen van duurzaamheid, sociale cohesie en culturele verrijking zijn belangrijke thema's binnen het welzijnsbeleid van Oost Gelre. De gemeente ondersteunt initiatieven zoals lokale energieopwekking, participatie

van inwoners en het stimuleren van sport- en cultuuractiviteiten. De gemeente zet in op het creëren van een zorgzame en inclusieve gemeenschap door middel van diverse welzijnsprogramma's en initiatieven.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van een gezonde levensstijl. Dit omvat het aanbieden van sport- en beweegprogramma's, het stimuleren van gezond eten en het bevorderen van mentale gezondheid. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de levenskwaliteit van de inwoners te verbeteren en de gezondheid van de gemeenschap te bevorderen.

Een ander belangrijk aspect van welzijn is het bevorderen van inclusie en gelijke kansen. De gemeente biedt diverse programma's aan die gericht zijn op het ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Dit omvat financiële ondersteuning, hulp bij het vinden van werk en huisvesting, en toegang tot gezondheidszorg.

7.4 Huidige aanpak duurzaamheid

Oost Gelre streeft naar energieneutraliteit in 2030 en focust op lokale duurzame energieopwekking, participatie van inwoners en natuurherstel. De gemeente stimuleert kleinschalige energieprojecten en samenwerking met regionale partners. Initiatieven omvatten een energieloket en de aanstelling van een regisseur energietransitie.

7.4.1 Energieneutraliteit

De gemeente Oost Gelre heeft als doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn. Dit omvat het opwekken van duurzame energie, voornamelijk via zonne-energie, en het versterken van lokale participatie en samenwerking. De gemeente werkt aan de ontwikkeling van een lokaal energiepark en stimuleert kleinschalige energieprojecten. Er worden subsidies en ondersteuning geboden aan particulieren en bedrijven die willen investeren in duurzame energieoplossingen.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van energie-efficiëntie in woningen en gebouwen. Dit omvat het bieden van subsidies voor isolatie en energiebesparende maatregelen, evenals het stimuleren van energiebesparend gedrag onder inwoners. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de energiekosten voor inwoners te verlagen en de ecologische voetafdruk van de stad te verkleinen.

Een ander belangrijk aspect van de energietransitie is het bevorderen van duurzame mobiliteit. De gemeente zet in op het stimuleren van elektrisch vervoer, het aanleggen van laadpalen en het bevorderen van fietsen en openbaar vervoer als duurzame alternatieven voor de auto. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de CO₂-uitstoot te verminderen en bij te dragen aan een duurzame toekomst.

7.4.2 Natuurherstel

Oost Gelre hecht veel waarde aan natuurherstel en het behoud van biodiversiteit. De gemeente ondersteunt projecten gericht op landschapsontwikkeling en het bevorderen van groene initiatieven. Dit omvat de aanleg van natuurgebieden, herstel van waterlopen en het bevorderen van de biodiversiteit. De gemeente werkt samen met natuurorganisaties en bewoners om deze projecten te realiseren.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van biodiversiteit in openbare ruimtes. Dit omvat het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, het creëren van groene corridors en het bevorderen van ecologisch beheer van groenvoorzieningen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een rijke en diverse stedelijke natuur te creëren die bijdraagt aan de leefbaarheid en het welzijn van de inwoners.

Een ander belangrijk aspect van natuurherstel is het bevorderen van waterbeheer. De gemeente zet zich in voor het aanleggen van gescheiden rioleringsystemen voor afval- en regenwater, het stimuleren van waterbesparende maatregelen in woningen en bedrijven, en het bevorderen van het gebruik van regenwater voor irrigatie en andere toepassingen. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de watervoorraden te beschermen en de impact van droogte te verminderen.

7.4.3 Participatie

De gemeente Oost Gelre stimuleert de participatie van inwoners bij duurzame initiatieven. Dit omvat het instellen van een energieloket met duidelijke subsidie- en financieringsregelingen om de drempel voor deelname te verlagen. Er wordt ook gewerkt aan het bevorderen van lokaal eigenaarschap en zeggenschap bij grootschalige energieprojecten. De gemeente organiseert informatiebijeenkomsten en workshops om inwoners te betrekken bij de energietransitie.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van participatie in de samenleving. Dit omvat het bieden van ondersteuning aan buurtinitiatieven, het organiseren van vrijwilligersactiviteiten en het bevorderen van burgerinitiatieven. Door deze maatregelen hoopt de gemeente een sterke en betrokken gemeenschap te creëren waarin iedereen een bijdrage kan leveren.

Een ander belangrijk aspect van participatie is het bevorderen van samenwerking tussen verschillende stakeholders. De gemeente werkt nauw samen met bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties om gezamenlijke duurzame projecten te realiseren. Door deze samenwerking hoopt de gemeente synergieën te creëren en de impact van duurzame initiatieven te vergroten.

7.5 Conclusie

Oost Gelre heeft ambitieuze plannen voor een duurzame toekomst. De gemeente zet in op energieneutraliteit, versterking van de lokale economie en sociale cohesie. Door samenwerking met inwoners en regionale partners streeft Oost Gelre naar een veerkrachtige en toekomstbestendige gemeenschap. De diverse initiatieven en projecten tonen aan dat de gemeente zich inzet om haar doelen te bereiken en een betere leefomgeving te creëren voor haar inwoners.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het bevorderen van een gezonde levensstijl. Dit omvat het aanbieden van sport- en beweegprogramma's, het stimuleren van gezond eten en het bevorderen van mentale gezondheid. Door deze maatregelen hoopt de gemeente de levenskwaliteit van de inwoners te verbeteren en de gezondheid van de gemeenschap te bevorderen.

Een ander belangrijk aspect van welzijn is het bevorderen van inclusie en gelijke kansen. De gemeente biedt diverse programma's aan die gericht zijn op het ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Dit omvat financiële ondersteuning, hulp bij het vinden van werk en huisvesting, en toegang tot gezondheidszorg.

8 Conclusie & Aanbevelingen

Dit hoofdstuk presenteert de conclusies en aanbevelingen die voortkomen uit het uitgevoerde onderzoek. De conclusie beantwoordt de centrale onderzoeksvraag, terwijl de aanbevelingen gericht zijn op adviezen die cruciaal zijn voor het implementeren van de ambities en doelen in het ambitieweb.

8.1 Conclusie

Het hoofddoel van dit onderzoek is om inzicht te bieden in hoe gemeenten hun doelstellingen en ambities concreet kunnen verwezenlijken in de praktijk van projectontwikkeling in het ambitieweb met als uiteindelijk doel praktische en breed toepasbare aanpak die gemeenten in staat stelt om op consistente wijze hun duurzaamheidsagenda te integreren in verschillende aspecten van civiele projecten. Om dit doel te bereiken, is een centrale onderzoeksvraag geformuleerd die als leidraad heeft gediend gedurende het hele onderzoek.

De beantwoording van deze hoofdvraag stond centraal in de voorgaande hoofdstukken, waarbij verschillende deelvragen zijn behandeld. De hoofdvraag luidt als volgt:

"Welke specifieke stappen worden genomen om het coalitieakkoord en de duurzaamheidsambities van het ambitieweb te integreren op basis van de gestelde criteriums vanuit her CROW?"

8.1.1 Gemeenschappelijke Thema's en Uitdagingen

Duurzaamheid

Alle vier de gemeenten hebben duurzaamheid hoog op de agenda staan. Ze streven naar een vermindering van de CO₂-uitstoot, de bevordering van hernieuwbare energiebronnen en de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Initiatieven zoals zonne- en windenergie, klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn centrale elementen in hun beleid. De gemeenten werken samen met regionale en nationale partners om duurzame oplossingen te ontwikkelen en te implementeren.

Een belangrijk aspect van duurzaamheid is het bevorderen van circulaire economie-initiatieven. De gemeenten zetten in op het verminderen van afvalproductie, het bevorderen van recycling en hergebruik van materialen, en het stimuleren van circulaire bedrijfsmodellen. Door deze maatregelen hopen de gemeenten de ecologische voetafdruk te verkleinen en bij te dragen aan een duurzame toekomst.

Daarnaast zetten de gemeenten zich in voor het bevorderen van duurzaam bouwen en renoveren. Dit omvat het gebruik van milieuvriendelijke bouwmaterialen, het verbeteren van de energie-efficiëntie van gebouwen en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Door deze maatregelen hopen de gemeenten een duurzame en toekomstbestendige stedelijke omgeving te creëren.

Economische Groei en Werkgelegenheid

De bevordering van economische groei en werkgelegenheid is een gemeenschappelijk doel. De gemeenten werken aan het aantrekken van bedrijven, ondersteunen van ondernemerschap en creëren van banen. Ze stimuleren de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven om te zorgen voor voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten. Initiatieven omvatten het bieden van subsidies aan start-ups, het faciliteren van netwerkbijeenkomsten en het ontwikkelen van bedrijventerreinen met moderne infrastructuur.

Een belangrijk aspect van economische groei is het bevorderen van innovatie en technologische vooruitgang. De gemeenten zetten in op het ondersteunen van onderzoeksprojecten, het bevorderen van samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen, en het stimuleren van de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologieën. Door deze maatregelen hopen de gemeenten een dynamische en innovatieve economie te creëren die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van de inwoners.

Daarnaast zetten de gemeenten zich in voor het bevorderen van samenwerking tussen verschillende sectoren en regio's. Dit omvat het stimuleren van synergiën en het bevorderen van de uitwisseling van kennis en best

practices. Door deze samenwerking hopen de gemeenten de regionale economie te versterken en de impact van economische initiatieven te vergroten.

Sociale Inclusie

Sociale inclusie is een belangrijk thema voor alle gemeenten. Ze ondersteunen diverse programma's die gericht zijn op het verbeteren van de levenskwaliteit van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. De gemeenten hechten veel waarde aan participatie en betrekken inwoners actief bij de beleidsvorming. Er worden platforms en forums georganiseerd waar inwoners hun mening kunnen geven en betrokken kunnen worden bij de beleidsvorming.

Een belangrijk aspect van sociale inclusie is het bevorderen van gelijke kansen voor alle inwoners. De gemeenten bieden diverse programma's aan die gericht zijn op het ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een laag inkomen, ouderen en nieuwkomers. Dit omvat financiële ondersteuning, hulp bij het vinden van werk en huisvesting, en toegang tot gezondheidszorg.

Daarnaast zetten de gemeenten zich in voor het bevorderen van participatie in de samenleving. Dit omvat het bieden van ondersteuning aan buurtinitiatieven, het organiseren van vrijwilligersactiviteiten en het bevorderen van burgerinitiatieven. Door deze maatregelen hopen de gemeenten een sterke en betrokken gemeenschap te creëren waarin iedereen een bijdrage kan leveren.

Infrastructuur en Mobiliteit

De verbetering van infrastructuur en mobiliteit is cruciaal voor de leefbaarheid van de gemeenten. Ze investeren in wegen, openbaar vervoer, groenvoorzieningen en recreatieve faciliteiten. Het doel is om de bereikbaarheid te verbeteren en de verkeersveiligheid te waarborgen. Specifieke projecten omvatten de aanleg van fietspaden, verbetering van het openbaar vervoernetwerk en het aanleggen van nieuwe parken en speelplaatsen.

Een belangrijk aspect van infrastructuur is het bevorderen van duurzame mobiliteitsoplossingen. De gemeenten zetten in op het stimuleren van fietsen en lopen als gezonde en milieuvriendelijke alternatieven voor de auto. Er worden fietspaden aangelegd en verbeterd, en er worden investeringen gedaan in voetgangersvriendelijke infrastructuur. Daarnaast worden er maatregelen genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren, zoals het aanleggen van verkeersdrempels en het verbeteren van de verlichting op gevaarlijke kruispunten.

Daarnaast zetten de gemeenten zich in voor het bevorderen van duurzaam transport. Dit omvat het stimuleren van elektrisch vervoer, het aanleggen van laadpalen en het bevorderen van het gebruik van openbaar vervoer. Door deze maatregelen hopen de gemeenten de CO₂-uitstoot te verminderen en bij te dragen aan een duurzame toekomst.

Toekomstperspectief

De gemeenten Enschede, Almelo, Losser en Oost Gelre zijn goed op weg om hun ambitieuze doelen te bereiken. Door middel van concrete projecten en beleidsmaatregelen tonen ze aan dat ze zich inzetten voor een duurzame en toekomstbestendige leefomgeving. De samenwerking met inwoners, bedrijven en regionale partners is essentieel voor het succes van deze initiatieven. Met een duidelijke visie en vastberadenheid blijven deze gemeenten werken aan een betere toekomst voor hun inwoners.

Een belangrijk aspect van de toekomstperspectieven is het bevorderen van innovatie en technologische vooruitgang. De gemeenten zetten in op het ondersteunen van onderzoeksprojecten, het bevorderen van samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen, en het stimuleren van de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologieën. Door deze maatregelen hopen de gemeenten een dynamische en innovatieve economie te creëren die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van de inwoners.

Daarnaast zetten de gemeenten zich in voor het bevorderen van duurzame financieringsoplossingen. Dit omvat het aangaan van partnerships met private en publieke partijen, het gebruik van innovatieve financieringsinstrumenten en het stimuleren van investeringen in duurzame projecten. Door deze maatregelen hopen de gemeenten de financiële basis te versterken en de economische veerkracht van de stad te vergroten.

8.2 Aanbevelingen

Vanuit het onderzoek komen er aanbevelingen naar voren om de toepassing van het Ambitiweb te verbeteren. Deze aanbevelingen dienen als leidraad bij het implementeren van de ambities en doelen, zowel voor de desbetreffende (onderzochte) gemeentes als voor andere gemeentes en opdrachtgevers. Onderstaand vindt u alle aanbevelingen die bij het onderzoek naar voren zijn gekomen:

- Investeer in het trainen van medewerkers op het gebied van het ambitieweb. Dit zal niet alleen het bewustzijn vergroten over de serieuze impact de organisatie, maar ook het draagvlak hiervoor versterken.
- Door het aanbieden van trainingen kan het kennisniveau binnen de gemeente worden verhoogd.
- Indien de gemeente niet beschikt over de benodigde expertise, overweeg dan het inschakelen van externe deskundigen. Dit verzekert een goede coördinatie en uitvoering van de doelen en ambities middels het ambitieweb en de kans groter wordt op succesvolle projectresultaten.
- Zorg ervoor dat alle relevante partijen, waaronder gemeentes, projectontwikkelaars, burgers en andere belanghebbenden, vroegtijdig worden betrokken bij het vaststellen van de duurzaamheidsambities.
- Ontwikkel een gestandaardiseerde aanpak voor het gebruik van het Ambitiweb, inclusief handleidingen en trainingen, om consistentie en effectiviteit te waarborgen.
- Voer periodieke monitoring en evaluaties uit om de voortgang van de duurzaamheidsambities te volgen en indien nodig bij te sturen.
- Zorg ervoor dat het gebruik van het Ambitiweb wordt geïntegreerd in de beleids- en ontwikkelingsplannen van de gemeentes en andere betrokken partijen.
- : Bevorder de uitwisseling van ervaringen en best practices tussen verschillende gemeentes om van elkaar te leren en de toepassing van het Ambitiweb te optimaliseren.
- Houd rekening met de specifieke context en behoeften van elke gemeente of opdrachtgever bij de implementatie van het Ambitiweb, zodat de ambities en doelen realistisch en haalbaar zijn.
- Integreer geavanceerde technologische tools en data-analyse om de effectiviteit en nauwkeurigheid van het Ambitiweb te verbeteren.
- Stimuleer een cultuur van duurzaamheid binnen organisaties door het Ambitiweb te promoten als een standaard werkwijze voor alle projecten.
- Zorg voor voldoende middelen en ondersteuning om het gebruik van het Ambitiweb te faciliteren, zodat gemeentes en opdrachtgevers de benodigde capaciteit en expertise kunnen inzetten.
- Creëer een heldere communicatiestrategie om de doelstellingen, voordelen en resultaten van het gebruik van het Ambitiweb effectief over te brengen naar alle stakeholders.
- Start met pilotprojecten om de toepassing van het Ambitiweb te testen en te verfijnen. Gebruik de opgedane kennis en ervaring om de methodiek verder te ontwikkelen.
- Stel duurzaamheidscoördinatoren aan binnen gemeentes en organisaties die de verantwoordelijkheid hebben voor het implementeren en monitoren van het Ambitiweb.
- Ontwikkel een feedbackmechanisme waarbij gebruikers van het Ambitiweb hun ervaringen en suggesties kunnen delen om continue verbetering mogelijk te maken.
- Betrek burgers actief bij het proces door middel van participatieavonden, enquêtes en andere vormen van burgerparticipatie om draagvlak te creëren en hun input mee te nemen in de ambities.
- Analyseer en communiceer de mogelijke financiële voordelen van het gebruik van het Ambitiweb, zoals besparingen op lange termijn en toegang tot subsidies en financiering voor duurzame projecten.
- Werk samen met universiteiten en hogescholen om onderzoek te doen naar de effectiviteit van het Ambitiweb en om nieuwe inzichten en innovaties te integreren.
- Ontwikkel specifieke prestatie-indicatoren om de voortgang en impact van de ambities die in het Ambitiweb zijn opgenomen, te meten en te evalueren.

9 Discussie

Dit hoofdstuk omvat een discussie waarin de theoretische bijdragen van het onderzoek worden besproken. Bovendien worden de beperkingen van het onderzoek beschreven, gevolgd door aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.

9.1 Onderzoek bijdrage

9.1.1 Theoretische bijdrage

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op een divers scala aan bronnen en informatie. Deze omvatten documenten en gegevens afkomstig van de gemeente, evenals definities van de werking binnen de gemeente en haar bestuur. Daarnaast speelt het Ambitiweb van de gemeente een centrale rol in de analyse. Zoals blijkt uit het uiteengezette Ambitiweb-model van dit onderzoek, biedt dit instrument een gestructureerde en visuele benadering om duurzaamheidsambities en -doelen te identificeren, te implementeren en te monitoren. Het model toont aan hoe verschillende aspecten van gemeentelijk beleid en uitvoering kunnen worden geïntegreerd om een samenhangend en effectief duurzaamheidsbeleid te bevorderen.

9.2 Beperkingen onderzoek

Dit onderzoek heeft enkele beperkingen die de veelzijdigheid en de interpretatiemogelijkheden ervan inperken. Ten eerste is het onderzoek gericht op een viertal gemeentes, waardoor de algemene kijk op het onderwerp beperkt blijft. Deze beperking resulteert in een minder representatief beeld van de bredere context.

Bovendien is het onderzoek gebaseerd op persoonlijke interpretaties en beoordelingen, wat subjectiviteit introduceert en de betrouwbaarheid van de conclusies kan beïnvloeden. De gegevensverzameling is verder bemoeilijkt door de beperkingen van niet volledig verstrekte informatie vanuit de gemeentes. Dit impliceert dat er mogelijk meer doelen en ambities zijn die niet in dit onderzoek zijn meegenomen, wat de volledigheid van de bevindingen verder beperkt.

Tenslotte is het moeilijk om de criteria te beoordelen op een schaal van 1 tot 3, aangezien de definitie van deze beoordelingsschaal niet duidelijk of concreet is vastgelegd. Deze onduidelijkheid bemoeilijkt de consistente en nauwkeurige evaluatie van de onderzochte parameters, wat de betrouwbaarheid en validiteit van de onderzoeksresultaten verder kan aantasten.

9.3 Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek

Een diepgaander onderzoek vereist een grondige analyse van verschillende aspecten. Daarom het advies om bij een volgend onderzoek rekening te houden met de volgende punten:

- Het is essentieel om duidelijke en concrete definities vast te stellen voor de criteria in het ambitieweb. Dit zorgt voor een uniforme en eenduidige beoordeling, waardoor interpretatieverschillen worden geminimaliseerd.
- Het is belangrijk om een breed scala aan belanghebbenden te betrekken, zoals aannemers, opdrachtgevers, leveranciers en onderaannemers. Hun input en perspectieven kunnen waardevolle inzichten bieden en de relevantie en toepasbaarheid van het onderzoek vergroten.
- Voorafgaande pilots zijn cruciaal om de praktische bruikbaarheid en effectiviteit van de voorgestelde modellen te testen. Dit helpt bij het identificeren van eventuele tekortkomingen en biedt de mogelijkheid om verbeteringen door te voeren voordat het model breed wordt toegepast.
- Het is van belang een methode te ontwikkelen die geen ruimte laat voor verschillende interpretaties door verschillende personen. Het model moet uniform te gebruiken zijn, zodat consistentie en betrouwbaarheid van de resultaten gewaarborgd blijven.

Bibliografie

- CBS. (sd). Opgehaald van CBS: <https://www.cbs.nl/>
- Enschede, G. (sd). Biodiversiteit: meer groen. Opgehaald van Enschede: <https://www.enschede.nl/biodiversiteit-meer-groen>
- Enschede, G. (sd). Coalitieakkoord 2022-2026. Opgehaald van Enschede: <https://www.enschede.nl/coalitieakkoord-2022-2026>
- Enschede, G. (sd). Energievisie. Opgehaald van Enschede: <https://www.enschede.nl/energievisie>
- Enschede, G. (sd). Eschmakerveld - Nieuwe woonwijk. Opgehaald van Enschede: <https://www.enschede.nl/eschmarkerveld-nieuwe-woonwijk>
- Enschede, G. (sd). Groenambitieplan. Opgehaald van GroenBlauwEnschede: <https://groenblauwenschede.ireporting.nl/hoofdrapport-gap/samenvatting-in-beeld-en-woord>
- Enschede, G. (sd). Masterplan Eschmarkerveld. Opgehaald van Ruimtelijkeplannen: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0153.BP00247-0002/b_NL.IMRO.0153.BP00247-0002_tb2.pdf
- Enschede, G. (sd). Transitievisie warmte. Opgehaald van Enschede.Bestuurlijkeinformatie: <https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/e1d71573-c779-4ba5-ab07-61c0a0a77b4d?documentId=87a9f53d-5ea9-4ea6-ae5c-9e7596112d7d&agendaItemId=be1f1763-84c2-4933-8175-d47e2abef70b>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Almelo> . (sd).
- (sd). file:///C:/Users/Beheerder/Downloads/20220617%20Coalitieakkoord%202022%2026%20definitief%20(3).pdf .
- (sd). file:///C:/Users/Beheerder/Downloads/20220617%20Coalitieakkoord%202022%2026%20definitief%20(2).pdf.
- https://energiestrategietwente.nl/assets/media/210518_RES-Twente-1.0.pdf. (sd).
- <https://www.almelo.nl/over-almelo/duurzaamheid-en-energie>. (sd).
- https://www.twence.nl/assets/files/210518_RES-Twente-1.0.pdf . (sd).
- Losser, G. (2022). Groeien door ambitie, Coalitieakkoord gemeente Losser 2022-2026. Gemeente Losser: Gemeente Losser.
- (2018). Toekomstvisie Duurzaam Losser 2040. Gemeente Losser: Gemeente Losser.
- Onze experts geven jou energie! (z.d.). Agem Energie Experts. <https://www.agem.nl/>
- Coalitieprogramma-Oost-Gelre-2022-2026. (z.d.). Assets.Oostgelre. <https://assets.oostgelre.nl/Webredactie/overige/coalitieprogramma-oost-gelre-2022-2026.pdf>
- Samenvatting Water- en rioleringsprogramma 2024-2028 | Gemeente Oost Gelre. (z.d.). <https://www.oostgelre.nl/samenvatting-water-en-rioleringsprogramma-2024-2028>
- Home- energieneutraaloostgelre. (2023, 11 september). Energieneutraaloostgelre. <https://energieneutraaloostgelre.nl/>
- Energieneutraal Oost Gelre | Gemeente Oost Gelre. (z.d.). <https://www.oostgelre.nl/energieneutraal-oost-gelre>
- Onze experts geven jou energie! (z.d.). Agem Energie Experts. <https://www.agem.nl/>
- Erismann, J. W., Slobbe, R., Uitgeverij Jan van Arkel, & Porskamp, B. (2019). Landschappen vol leven: Onze aanpak voor versterking van de biodiversiteit. In *Uitgeverij Jan van Arkel*. <https://assets.oostgelre.nl/Webredactie/overige/biodiversiteitsplan-oost-gelre-landschappen-vol-leven-2022pdf.pdf>

Bijlagen

Bijgevoegd in de bijlagen:

Bijlage A	—	Deelvraag 1: Gemeente Enschede
Bijlage B	—	Deelvraag 2: Gemeente Almelo
Bijlage C	—	Deelvraag 3: Gemeente Losser
Bijlage D	—	Deelvraag 4: Gemeente Oost Gelre

Bijlage A: Deelvraag 1: Gemeente Enschede

ONDERZOEK

Duurzame doelstellingen & ambities 2024

Gemeente Enschede

24-05-2024

Definitief

V1.0

Duurzame doelstellingen & ambities 2024

Gemeente Enschede

Verantwoording

Auteur(s) + Studentennummer(s) S. (Sam) Mieke (2117052)

Document Naam Onderzoek- Duurzame doelstellingen & ambities 2024 – Gemeente Enschede

Document ID OD-M4-YLB

Datum: 24-05-2024

Onderwijsinstelling: Han Hogeschool
Ruitenberglaan 31
6826 CC Arnhem
024-3530500
Www.han.nl

Faculteit Civiele Techniek
Bachelor

Hoofdgeleider (of docent) H. (Hans) Oude Avenhuis

Vaknaam Onderzoeken 2
Vakcode M4
Module, leerjaar Module 4, 2de leerjaar

Status Definitief
Versie V1.0
Omvang 11 pagina's exclusief bijlagen

Disclaimer:

* Wegens de vertrouwelijke aard van de informatie in dit rapport en de bijbehorende bijlagen, mag de inhoud noch geheel noch gedeeltelijk op enigerlei wijze worden aangepast, gewijzigd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de auteur(s) en de betrokken firma(s). Zowel de docent(en)/begeleider(s), de examiner(s) alsmede de medewerkers van deze onderwijsinstelling worden gehouden de inhoud van het rapport als strikt vertrouwelijk te behandelen. De onderwijsinstelling bewaart het document in een afgesloten databank. Gedurende de bewaarperiode kunnen studentdossiers worden ingezien door medewerkers van de onderwijsinstelling, de Examencommissie van de onderwijsinstelling, alsmede de Inspectie van het Onderwijs en een visitatiecommissie.

* In uitzondering op de bovenstaande disclaimer mag dit rapport gebruikt worden voor het onderzoek naar 'Duurzaam GWW', waarvan dit rapport een onderdeel uitmaakt.

Inhoud

1	Inleiding.....	4
1.1	Ambities en doelen.....	4
2	Coalitie akkoord.....	5
2.1	Hoofdthema's	5
2.2	Civiele werkzaamheden.....	6
3	Huidige aanpak duurzaamheid.....	7
3.1	Energie visie.....	7
3.2	Klimaatadaptatie.....	7
3.3	Transitievisie Warmte	7
3.4	Biodiversiteit.....	7
4	Conclusie huidige aanpak duurzaamheid.....	8
4.1	Conclusie	8
5	Implementatie coalitieakkoord en duurzaamheid ambities en ambitiweb.....	9
6	Conclusie.....	10
	Bibliografie	11
	Bijlagen.....	12
	Bijlage A: Doelen & Ambities Gemeente Enschede	13

1 Inleiding

Enschede is gelegen in de provincie Overijssel. De gemeente telde op 1 januari 2024 161.741 inwoners (**Bron: CBS**). Dankzij dit grote aantal is Enschede daarmee de grootste stad in Overijssel.

Onder gemeente Enschede vallen meerdere dorpen. Deze zijn: Lonneker, Boekelo, Usselo, Glanerburg en de buurtschap Twekkelo.

Het bestuur van de gemeente bestaat uit de fracties Burgerbelangen Enschede hierna te noemen BBE, Partij van de Arbeid hierna te noemen PvdA, Vrijheid Voor Democratie hierna te noemen VVD en de Christen Unie hierna te noemen CU. Deze partijen vormen samen de coalitie van 2022 tot 2026. Hierna dient er weer een nieuwe coalitie gevormd te worden.

1.1 Ambities en doelen

Wat de coalitie al aangeeft in het coalitieakkoord is dat deze wil bouwen aan de toekomst van Enschede. Dit is een zeer breed begrip.

Dit bestuur heeft aan het begin van hun regeringstijd samen een coalitie akkoord opgesteld. In dit akkoord zijn thema's opgenomen die het bestuur belangrijk acht. Deze thema's luiden: de sociale stad; de bruisende stad; de groene, duurzame stad; de innovatieve, ondernemende stad; de schone, veilige stad en financiën en bestuur.

Bij deze hoofdthema's zijn afspraken gemaakt die de coalitie wil gaan waarmaken. Ook zijn hierbij actie uitgelicht die de coalitie wil gaan uitvoeren. Deze gaan over meerdere aspecten. De belangrijkste voor dit onderzoek zijn die aspecten die relatie hebben met de civiele techniek.

Specifiek voor Enschede kunnen enkele ambities en doelen zijn:

1. Economische ontwikkeling: Het bevorderen van een dynamische economie door het aantrekken van bedrijven, het ondersteunen van ondernemerschap, en het creëren van banen.
2. Duurzaamheid: Het verminderen van de ecologische voetafdruk door het bevorderen van duurzame praktijken op het gebied van energie, afvalbeheer en mobiliteit.
3. Sociale inclusie: Het bevorderen van een inclusieve samenleving waarin alle inwoners gelijke kansen hebben en zich betrokken voelen bij de gemeenschap, ongeacht achtergrond of situatie.
4. Onderwijs en cultuur: Het ondersteunen van hoogwaardig onderwijs en het stimuleren van culturele activiteiten om de persoonlijke ontwikkeling en het welzijn van inwoners te bevorderen.
5. Infrastructuur: Het verbeteren en onderhouden van de infrastructuur, waaronder wegen, openbaar vervoer, groenvoorzieningen en recreatieve faciliteiten, om de leefbaarheid van de stad te vergroten.
6. Veiligheid: Het waarborgen van de veiligheid en het welzijn van inwoners door effectieve maatregelen op het gebied van openbare orde, criminaliteitsbestrijding en crisismanagement.

2 Coalitie akkoord

Het coalitie akkoord heeft als titel “samen trots op Enschede” dit is een boodschap en tegelijkertijd een oproep. Door deze titel proef je dat gemeente Enschede een eenheid wil zijn. Dus het bestuur wil samen met de inwoners iets bereiken.

2.1 Hoofdthema's

In het akkoord zijn zeven thema's opgenomen met ieder een eigen titel. Hieronder wordt in een vogelvlucht uitgelegd wat de thema's inhouden.

- De sociale stad
- De bruisende stad
- De groene, duurzame stad
- De innovatieve, ondernemende stad
- De schone, veilige stad
- Financiën en bestuur
- Participatie

2.1.1 De sociale stad

- Kans gelijkheid: Voor de coalitie is het belangrijk dat iedereen een eerlijk kans krijgt in de samenleving. Een van deze onderwerpen gaat over de ontwikkeling van de jeugd. De coalitie wil bijvoorbeeld kinderen met een leer achterstand ook de kans te geven. Daarnaast voor hulp en begeleiding zorgen bij moeilijke thuis situaties. Ook helpt de stad mensen die zich in financieel moeilijk situaties bevinden doormiddel van uitkering of hulp bij het zoeken van werk.
- Zorg: hierin zegt de coalitie te willen gaan kijken naar
- Vluchtelingen: De wijze van hulp bieden aan statushouders wil de coalitie voortzetten zoals deze op dit moment gaat. Verder zegt de coalitie dat wanneer het rijk vraagt om vluchtelingen op te vangen dit eerst wordt voorgesteld aan de gemeente raad

2.1.2 De bruisende stad

- Mobiliteit: Om een bruisende stad te zijn is bereikbaarheid en doorstroming van groot belang. De coalitie ziet in dat de verkeersdrukke toeneemt en wilt hierin gaan investeren. Aspecten waar op dit moment naar gekeken wordt is het verminderen van de drukke in de binnen stad en de bereikbaarheid van de essentiële voorzieningen.
- Wonen: Zoals in de rest van Nederland heerst er ook een woningen tekort in Enschede. de coalitie heeft als streven meer huizen te gaan bouwen. Ook word er gekeken om betaalbare woningen te bouwen voor bijvoorbeeld starter of mensen met een laag inkomen.

2.1.3 De groen, duurzame stad

- Duurzaamheid: Op dit moment is duurzaamheid een hot item. Ook voor gemeente Enschede speelt dit een grote rol. Zo kijkt de coalitie naar kleinschalige opwek van energie van een lokale energiemaatschappij of door de energiemaatschappij van de gemeente zelf. Daarnaast wordt de lijn doorgetrokken van de energievisie.
- Afval en Grondstoffen: Doormiddel van een afvalbeheersplan wil de gemeente kijken dat afval scheiding nog efficiënter kan. De Europese regels rond afval worden strenger, scheiden 'aan de bron' wordt steeds belangrijker.

2.1.4 De innovatieve, ondernemende stad

Economie: De coalitie is van mening dat wanneer het goed gaat met de lokale economie het ook goed gaat met de regio. Hierom willen ze inzetten op het stimuleren van de economie waar kan.

Sport: Sport is niet alleen gezond en leuk maar draagt ook bij aan welzijn en neemt daarnaast ook een maatschappelijke functie. Het brengt mensen samen en verbindt verschillende groepen met elkaar. Hierdoor is de coalitie bereid om hierin te investeren.

2.1.5 De schone, veilige stad

Leefomgeving: Voor een gemeente is de leefomgeving van groot belang. Het is namelijk het visite plaatje van de gemeente. Deze mening deelt de gemeente ook. Zo wil de gemeente zich focussen op het behoud van het groen dat er op dit moment is en ook nieuw groen in de wijken gaan creëren.

Veiligheid: Het is van belang dat iedereen zich veilig kan voelen in de stad. Hiervoor wil de gemeente meer toezicht gaan houden.

2.1.6 Financiën en bestuur

Financiën: Gemeente Enschede heeft de afgelopen jaren een spaarzaam financieel beleid gevoerd. Deze lijn word doorgevoerd zodat de gemeente goed kan investeren in de stad.

Bestuur: Het college wil inzetten op een collegiaal bestuur. Hiermee bedoelt deze dat de samenwerking van de verschillende partijen van groot belang is.

2.1.7 Participatie

Participatie is ook een belangrijk punt. De coalitie wil de inwoners van Enschede betrekken bij besluiten. Hiermee wordt bedoelt dat initiatieven en ideeën worden toegejuicht en gefaciliteerd.

2.2 Civiele werkzaamheden

De hoofdthema's in het coalitieakkoord gaan ieder over een apart onderwerp. Ik heb specifiek gekeken naar de onderwerpen die te linken zijn naar de civiele techniek. Op basis van deze onderwerpen heb ik gekeken naar wat een algemene visie zou kunnen zijn voor een overkoepelend ambitie web voor bij het maken van nieuwe civiel technische projecten.

De meest overeenkomende aspecten zijn te vinden in het hoofdstuk **Bruisende stad** en **Schone veilige stad**. Daarnaast heb ik gekeken naar projecten die op dit moment van toepassing zijn.

- Fietsbrug over de Oostweg en de tweede ontsluiting Enschede Oost
- Actualiseren warmte visie
- Groenblauw Enschede
- Aanpakken waterhuishouding
- Aanpakken verkeersdrukte

3 Huidige aanpak duurzaamheid

3.1 Energie visie

De gemeente wil de energie visie verder doorvoeren en hieraan gaan voldoen. Dit houdt in dat de gemeente gaat kijken naar duurzamere energie bronnen in plaats van fossiele brandstoffen. Hiervoor kijkt de gemeente op dit moment naar zonne- en windenergie.

De ambitie van de gemeente vanuit het coalitie akkoord is dat langs de a35 een zonnepark gemaakt wordt. Ook kijkt de gemeente naar het opslaan van koolstofdioxide in de bodem en gewassen. Dit kan doormiddel van meer groen in de wijken. Planten nemen namelijk koolstofdioxide op.

Bron: Energievisie | Gemeente Enschede

3.2 Klimaatadaptatie

Daarnaast is de gemeente druk met Klimaatadaptatie. Het is inmiddels een feit dat het klimaat er over 30 jaar heel anders uit gaat zien dan nu. Zwaardere regenbuien, hittegolven en lange periodes van droogte. Op meerdere plekken in de gemeente is op dit moment wateroverlast na een flinke regenbui. Hiervoor moet gekeken worden naar een betere afvoer en berging.

Om de droge periodes tegen te gaan is het nodig om water op te slaan. Dit water kan dan in de bodem trekken en zorgen voor een minder droge bodem.

Bron: Biodiversiteit: meer groen | Gemeente Enschede
Samenvatting in beeld en woord | Groenblauw Enschede (ireportng.nl)
Eschmarkerveld – nieuwe woonwijk | Gemeente Enschede
b_NL.IMRO.0153.BP00247-0002_tb2.pdf (ruimtelijkeplannen.nl)

3.3 Transitievisie Warmte

Net zoals de andere gemeentes moet de gemeente Enschede in 2050 aardgasvrij zijn. Om dit te bereiken moet een goed plan bedacht worden. In veel wijken moet nog een warmte netwerk aangelegd worden. Bij alle nieuwbouw projecten worden de wijken al aangesloten op het warmte netwerk. Een andere optie is de wijken aan te sluiten op het elektriciteit netwerk. De huizen worden dan verwarmt doormiddel van een warmte pomp. De energie die nodig is voor het verwarmen komen dan bijvoorbeeld uit de nieuwe zonneparken die worden aangelegd. Wel is voor deze optie een verzwaring van het net nodig. De aanpak wordt uitgelegd in de transitie visie van de gemeente.

Bron: Document enschede- Transitievisie warmte_interactief_DEF- iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)

3.4 Biodiversiteit

Enschede wilt meer biodiversiteit, hierdoor wordt Enschede aantrekkelijker, gezonder en leefbaarder dan dat het nu al is. Dit wil de gemeente bereiken door samen te werken met de inwoners. De bewoners kunnen helpen door op het eigen terrein verharding te vervangen door groen. De gemeente zorgt voor meer ruimte voor groen in de nieuwe projecten. Daarnaast zorgt de gemeente goed voor het groen dat er nu al is.

Bron: Biodiversiteit: meer groen | Gemeente Enschede

4 Conclusie huidige aanpak duurzaamheid

4.1 Conclusie

De gemeente Enschede is druk bezig met duurzaamheid. Zo streeft deze om aan de energie visie te voldoen. Hiervoor moet een hoop gebeuren maar er is een duidelijk plan hoe de gemeente dit wil aanpakken. Ook is de gemeente druk bezig met nieuwe schonere energie bronnen. Door deze nieuwe energie bronnen kan gestopt worden met fossiele brandstoffen.

Daarnaast is de gemeente druk bezig met klimaat adaptatie. Bij nieuwe projecten is te zien dat er rekening word gehouden met realisatie van groen. Dit heeft meerdere positieve aspecten. De gemeente wordt er zowel mooier en aantrekkelijker van als een oplossing voor wateroverlast. Ook is meer groen een veel terugkerend aspect in meerdere plannen van de gemeente.

Verder streeft de gemeente om in 2050 een gasvrije gemeente te zijn. Hiervoor moet ook nog een hoop gebeuren maar net zoals bij de energie visie is er een duidelijk plan waardoor dit behaald kan worden.

Door de duidelijke plannen en de hulp van de inwoners van gemeente Enschede streeft de gemeente de gestelde doelstellingen te behalen. De gemeente hecht veel waarde aan de betrokkenheid van de inwoners en zal daarom ook luisteren naar de inwoners. Door deze samenwerking tussen gemeente en inwoner wordt Enschede een gemeente die klaar is voor de toekomst en waar mensen graag wonen.

5 Implementatie coalitieakkoord en duurzaamheid ambities en ambitieweb

De doelen en de ambities van de gemeente zijn verwerkt en daarover is een analyse gemaakt. Er is specifiek gekeken naar de ambities en doelen die betrekking hebben tot de civiele techniek. Daarnaast is er ook gekeken naar andere aspecten die terug komen in het ambitie web. Vanuit deze analyse is een resultaat gekomen die als leidraad gebruikt kan worden bij nieuwe projecten.

Voor elk thema van het ambitieweb zijn alle relevante doelen en ambities zorgvuldig toegevoegd. Daarna wordt per doelstelling en ambitie bepaald welk ambitieniveau van toepassing is. De uitkomsten van deze niveaus worden gemiddeld, wat resulteert in een gemiddeld ambitieniveau. Dit gemiddelde wordt vervolgens vermenigvuldigd met een wegingsfactor om het totale gemiddelde ambitieniveau te verkrijgen. Deze niveaus worden als volgt gedefinieerd:

- Niveau 1: Dit impliceert inzicht en een minimaal niveau van verbetering.
- Niveau 2: Dit houdt in dat er meetbare en verifieerbare doelstellingen zijn gesteld, en dat er een significante verbetering wordt nagestreefd.
- Niveau 3: Dit duidt op maximale inzet en het streven naar de hoogst haalbare prestaties.

Ambitieweb thema	Ambitieniveau
Energie en klimaatmitigatie	3
Materialen en circulariteit	2
Klimaatadaptatie	3
Natuur	3
Milieueffecten	2
Ruimtelijke kwaliteit	3
Ruimtegebruik	2
Welzijn en gezondheid	3
Sociale relevantie	3
Bereikbaarheid	2
Financiering	2

6 Conclusie

Door het analyseren van het coalitie akkoord is een eerste beeld geschept naar hoe de gemeente Enschede naar de toekomst kijkt. Hierin kwam sterk naar buiten dat de gemeente hard bezig is met het nog aantrekkelijker maken van de gemeente. Met name de uitstraling van de gemeente.

Doormiddel van een inventarisatie en een analyse van de doelen en de ambities van de gemeente is er een duidelijke visie ontstaan. De gemeente hecht veel waarde aan natuur en betrekking van de inwoners in besluiten. Ook is de gemeente goed op weg om nog duurzamer te worden. Dit doen ze doormiddel van duidelijke visies met een eind doel.

Dankzij de goede voor analyse is een duidelijk ambitie web naar voren gekomen die de gemeente kan gaan hanteren voor de realisatie van nieuwe projecten binnen de civiele techniek.

Bibliografie

CBS. (sd). Opgehaald van CBS: <https://www.cbs.nl/>

Enschede, G. (sd). Biodiversiteit: meer groen. Opgehaald van Enschede: <https://www.enschede.nl/biodiversiteit-meer-groen>

Enschede, G. (sd). Coalitieakkoord 2022-2026. Opgehaald van Enschede: <https://www.enschede.nl/coalitieakkoord-2022-2026>

Enschede, G. (sd). Energievisie. Opgehaald van Enschede: <https://www.enschede.nl/energievisie>

Enschede, G. (sd). Eschmakerveld - Nieuwe woonwijk. Opgehaald van Enschede: <https://www.enschede.nl/eschmarkerveld-nieuwe-woonwijk>

Enschede, G. (sd). Groenambitieplan. Opgehaald van GroenBlauwEnschede: <https://groenblauwenschede.ireporting.nl/hoofdrapport-gap/samenvatting-in-beeld-en-woord>

Enschede, G. (sd). Masterplan Eschmarkerveld. Opgehaald van Ruimtelijkeplannen: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0153.BP00247-0002/b_NL.IMRO.0153.BP00247-0002_tb2.pdf

Enschede, G. (sd). Transitievisie warmte. Opgehaald van Enschede.Bestuurlijkeinformatie: <https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/e1d71573-c779-4ba5-ab07-61c0a0a77b4d?documentId=87a9f53d-5ea9-4ea6-ae5c-9e7596112d7d&agendaItemId=be1f1763->

Bijlagen

Bijgevoegd in de bijlagen:

Bijlage A — Deelvraag 1: Gemeente Enschede

Bijlage A: Doelen & Ambities Gemeente Enschede

Doelen & Ambities Gemeente Enschede

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
1	Coalitieakkoord, De sociale stad	Focus op jeugd en gezin	Nee	
2	Coalitieakkoord, De sociale stad	Ieder kind krijgt de kans om talent maximaal te ontplooiën	Nee	
3	Coalitieakkoord, De sociale stad	Vergroten kans gelijkheid door verbinding te leggen met scholen, stichting leergeld en andere partijen	Nee	
4	Coalitieakkoord, De sociale stad	Voortzetting lokale educatieve agenda	Nee	
5	Coalitieakkoord, De sociale stad	Bereik kindpakket vergroten	Nee	
6	Coalitieakkoord, De sociale stad	Doorgaan met de ontmoetingsclusters	Nee	
7	Coalitieakkoord, De sociale stad	Het gezondheidsniveau naar het gemiddeld niveau van Nederland	Nee	
8	Coalitieakkoord, De sociale stad	Maken beleid om gevolgen van complexe scheidingen voor kinderen te beperken	Nee	
9	Coalitieakkoord, De bruisende stad	Enschede moet zo goed mogelijk bereikbaar zijn via spoor, weg en water	Ja	Bereikbaarheid
10	Coalitieakkoord, De bruisende stad	Verbeteren doorstroming en verminderen verkeersdruk	Ja	Bereikbaarheid
11	Coalitieakkoord, De bruisende stad	Verbeteren bereikbaarheid van onze essentiële voorzieningen	Ja	Bereikbaarheid
12	Coalitieakkoord, De bruisende stad	Voldoende en bereikbare betaalbare woningen	Ja	Sociale relevantie

13	Coalitieakkoord, De bruisende stad	Investeren in een veelzijdig cultuur- en evenementen aanbod	Nee	
14	Coalitieakkoord, De bruisende stad	Enschede is en blijft een inclusieve stad	Nee	
15	Coalitieakkoord, De groene, duurzame stad	Uitvoeren van de energievisie	Ja	Energie en Klimaatmitigatie
16	Coalitieakkoord, De groene, duurzame stad	Scheiden aan de bron	Nee	
17	Coalitieakkoord, De groene, duurzame stad	Verrommeling tegengaan	Nee	
18	Coalitieakkoord, De groene, duurzame stad	Inrichten van een energiefonds	Nee	
19	Coalitieakkoord, De groene, duurzame stad	Maken een afvalbeheersplan	Nee	
20	Coalitieakkoord, De groene, duurzame stad	Maximaal richten op het realiseren van 'zon op dak'	Nee	
21	Coalitie akkoord, De innovatieve, ondernemende stad	Betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt	Nee	
22	Coalitie akkoord, De innovatieve, ondernemende stad	Verder uitrollen deltaplan talentbehoud	Nee	
23	Coalitie akkoord, De innovatieve, ondernemende stad	Sport binnen bereik brengen van mensen met een beperking	Nee	

24	Coalitie akkoord, De innovatieve, ondernemende stad	De plannen rond Aquadrome door laten gaan	Nee	
25	Coalitie akkoord, De innovatieve, ondernemende stad	Eenmalige investering in decentraal zwemmen in Enschede Oost	Nee	
26	Coalitie akkoord, De schone, veilige stad	Investeren in groen en parken	Ja	Natuur
27	Coalitie akkoord, De schone, veilige stad	Waar nodig verhogen van het onderhoudsniveau	Ja	Ruimtelijke kwaliteit
28	Coalitie akkoord, De schone, veilige stad	Bestrijding van overlast en criminaliteit is topprioriteit	Nee	
29	Coalitie akkoord, De schone, veilige stad	Veiligheid voor meisjes en vrouwen: tegengaan	Nee	
30	Coalitie akkoord, De schone, veilige stad	Jongeren weerbaar maken tegen cybercrime en drugs	Nee	
31	Coalitie akkoord, De schone, veilige stad	Preventief optreden in de wijk, met behulp van jongerenwerkers	Nee	
32	Coalitie akkoord, De schone, veilige stad	Geen ruimte voor gokreclame in de openbare ruimte	Nee	
33	Coalitie akkoord, financiën en bestuur	Solide begrotingsbeleid	Nee	
34	Coalitie akkoord, financiën en bestuur	Financiële uitwerking coalitieakkoord bij begroting	Nee	
35	Coalitie akkoord, financiën en bestuur	Behoedzaam omgaan met mee- en tegenvallers	Nee	
36	Coalitie akkoord, financiën en bestuur	De lastenstijging dempen door alleen langjarige inflatie te hanteren	Nee	
37	Coalitie akkoord, financiën en bestuur	Parkeren in de gemeentelijke garages: 1 ^e uur doordeweeks gratis	Nee	

38	Klimaatadaptatie	De gemeente klaarmaken voor het klimaat over 30 jaar	Ja	Klimaatadaptatie
39	Transitievisie Warmte	De gemeente in 2050 aardgasvrij	Ja	Energie en klimaatmitigatie
40	Groenblauw Enschede	Meer groen in de wijken	Ja	Natuur
41	Biodiversiteit	Meer groen in Enschede	Ja	Natuur
42	Grondwater	Doormiddel van planten van groen grondwater stand beheren	Ja	Milieu effecten

Bijlage B: Deelvraag 2: Gemeente Almelo

ONDERZOEK

Duurzame doelstellingen & ambities 2024

Gemeente Almelo

24-05-2024

Definitief

V1.0

Duurzame doelstellingen & ambities 2024

Gemeente Almelo

Verantwoording

Auteur(s) + Studentennummer(s) J. (Jules) Janssen (2115329)

Document Naam Onderzoek- Duurzame doelstellingen & ambities 2024 – Gemeente Almelo
Document ID OD-M4-YLB

Datum: 24-05-2024

Onderwijsinstelling: Han Hogeschool
Ruitenberglaan 31
6826 CC Arnhem
024-3530500
Www.han.nl
Faculteit Civiele Techniek
Bachelor
Hoofdgeleider (of docent) H. (Hans) Oude Avenhuis

Vaknaam Onderzoeken 2
Vakcode M4
Module, leerjaar Module 4, 2de leerjaar

Status Definitief
Versie V1.0
Omvang 15 pagina's exclusief bijlagen

Disclaimer:

* Wegens de vertrouwelijke aard van de informatie in dit rapport en de bijbehorende bijlagen, mag de inhoud noch geheel noch gedeeltelijk op enigerlei wijze worden aangepast, gewijzigd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de auteur(s) en de betrokken firma(s). Zowel de docent(en)/begeleider(s), de examiner(s) alsmede de medewerkers van deze onderwijsinstelling worden gehouden de inhoud van het rapport als strikt vertrouwelijk te behandelen. De onderwijsinstelling bewaart het document in een afgesloten databank. Gedurende de bewaarperiode kunnen studentdossiers worden ingezien door medewerkers van de onderwijsinstelling, de Examencommissie van de onderwijsinstelling, alsmede de Inspectie van het Onderwijs en een visitatiecommissie.

* In uitzondering op de bovenstaande disclaimer mag dit rapport gebruikt worden voor het onderzoek naar 'Duurzaam GWW', waarvan dit rapport een onderdeel uitmaakt.

Inhoud

1	Gemeente Almelo.....	4
1.1	Inleiding.....	4
1.2	Ambities & Doelen.....	4
2	Coalitieakkoord.....	5
3.1	Hoofdthema's.....	5
3	Civiele werkzaamheden gemeente Almelo	7
3.1	Van het aardgas af	7
3.2	Windenergie doormiddel van windmolens	8
3.3	Maaien	9
4	Huidige aanpak duurzaamheid.....	11
4.1	Huidigen methodiek(en).....	11
4.2	RES Twente 1.0	12
4.3	5.3 Overeenkomsten met ambitie web	13
4.4	Conclusie	14
	Bibliografie	15
	Bijlagen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	Bijlage A: Deelvraag 1: Gemeente Enschede	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	Bijlage B: Deelvraag 2: Gemeente Almelo.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	Bijlage C: Deelvraag 3: Gemeente Losser.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	Bijlage D: Deelvraag 4: Gemeente Oost Gelre.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1 Gemeente Almelo

Dit hoofdstuk gaat over de gemeente Almelo. Er wordt voornamelijk gekeken naar de punten in het coalitieakkoord die te maken hebben met infra. Hierbij wordt het ambitie web toegepast.

1.1 Inleiding

De gemeente Almelo is een gemeente in de regio Twente in de provincie Overijssel. De gemeente telt 74.355 inwoners en heeft een totale oppervlakte van 69,41 km².

De belangrijkste plaats van de gemeente Almelo is Almelo zelf. Verder omvat de gemeente nog de plaatsen: Aadorp, Bornerbroek en Mariaparochie.

Het huidige coalitieakkoord van de gemeente Almelo dateert uit 2022 en loopt in principe tot 2026. Het coalitieakkoord is samengesteld door de fracties van de politieke partijen VVD, LAS, CDA en D66. De gemeente Almelo zet sterk in op duurzaamheid en energie.

1.2 Ambities & Doelen

In de coalitieakkoorden worden diversen doelen geschetst die de gemeente Almelo in de toekomst wil realiseren en behalen en waar dus extra geld naar toe gaat. Deels omdat dit wordt verplicht door de provinciale of landelijke overheid, maar ook omdat de gemeente dit zelf wil. Deze doelen zijn onderverdeeld in 8 hoofdonderwerpen en onder deze hoofdonderwerpen zijn verschillende doelen gesteld. De hoofdonderwerpen zijn:

- Stedelijke ontwikkeling
- Leefbare wijken en dorpen
- Sociaal en vitaal
- Zorg en veiligheid
- Economie en arbeidsmarkt
- Klimaat en milieu
- Overige thema's
- Financiën

Verder worden in dit rapport uiteraard alleen de onderwerpen die (deels) een relatie hebben met het hoofdonderwerp van het onderzoek namelijk duurzame GWW.

2 Coalitieakkoord

3.1 Hoofdt thema's

2.1.1 Stedelijke ontwikkeling

Almelo heeft een belangrijke regionale functie en wil deze in de toekomst ook behouden. Met stedelijke ontwikkeling hoopt Almelo in de toekomst ook aantrekkelijk te blijven voor inwoners, bedrijven en bezoekers. Stedelijke ontwikkeling is onderverdeeld in de volgende gebieden:

- Wonen
- Stedelijke ontwikkeling
- Binnenstad
- Spoorzone
- Wijken
- Bedrijventerrein

2.1.2 3.1.2 Leefbare dorpen en wijken

Aangezien iedere wijk en dorp zijn eigen identiteit en dynamiek heeft wil de gemeente Almelo al deze wijken op een andere manier aanpakken en zorgen dat iedere inwoner in een schone, veilige en plezierige wijk kan wonen. Op het gebied van GWW wil de gemeente aandacht geven aan een aantal gevaarlijke verkeerssituaties en onderzoeken hoe deze verbeterd kunnen worden. Voorbeelden zijn de Berkelstraat/Van Rechteren Limpurgsingel en in Aadorp (oversteek richting de sportvelden). Ook dienen er voldoende speel en sportvoorzieningen te zijn en worden verbeterd.

2.1.3 3.1.3 Klimaat en milieu

De gemeente Almelo heeft als doelstelling om de energietransitie te halen zoals afgesproken in het landelijk klimaatakkoord en de regionale energiestrategie Twente (RES1.0). De RES 1.0 zijn afspraken over energie die zijn gemaakt met andere gemeentes in de regio. In een later hoofdstuk komt dit uitgebreider aan bod. Almelo zet in op een duurzame energie transitie, warmte transities en het plaatsen van windmolens.

Wel wil de gemeente dit doen met de maximale acceptatie van de omgeving en ook de woningbouw niet in de weg staan. Voor het opwekken van zonne-energie heeft de gemeente dan ook de voorkeur voor het opwekken van zonne-energie via zonnepanelen op daken. Aangezien het opslaan van energie ook een grote uitdaging is wil de gemeente-initiatieven hierin stimuleren en dit dus ook deel financieren.

De gemeente heeft ook de duurzame energieladder Almelo ontwikkeld om de duurzame energieopwekking vast te leggen. De gemeente streeft naar duurzame energieopwekking met lokale betrokkenheid en eigendom. De RES vereist dat energieprojecten 50% lokaal eigendom hebben. Om energiebesparing te bevorderen, moeten volgens het klimaatakkoord 1,5 miljoen woningen en gebouwen tegen 2030 worden verduurzaamd. Dit moet voor de gemeente ook betaalbaar zijn voor mensen met lage of middeninkomen. Hiervoor is een inclusief plan voor energietransitie is opgesteld. Almelo lobbyt met andere steden voor financiering vanuit het Rijk en vereenvoudiging van subsidieregelingen.

Verder wordt er in het klimaatakkoord genoemd dat in 2050 alle gebouwen van het aardgas af moeten zijn. De gemeente heeft een deel van de wijk aalderinkshoek aangewezen als proef voor een aardgas vrije wijk. De gemeente blijft het wel belangrijk vinden dat er een betaalbaar alternatief komt en de vaste lasten niet sterk omhooggaan.

De gemeente heeft de volgende punten vastgesteld in het coalitieakkoord:

- Lokale energie-initiatieven willen we ondersteunen en faciliteren.
- We willen meer aandacht voor het ontstenen en wateropvang in de openbare ruimte en het stimuleren van inwoners hiertoe. De huidige topositie in de tussenstand NK-tegelwippen voor middelgrote gemeenten willen we vasthouden.
- Kringlooplandbouw willen we stimuleren.
- We gaan verder met de lobby om het probleem van de netcongestie op te lossen dan wel te streven naar slimme offgrid oplossingen, onder meer in samenwerking met het bedrijfsleven. Ook blijven we samen met Enschede en Hengelo lobby voeren voor een inclusieve energietransitie.
- Bij de eerstvolgende herijking van de Duurzame Energieladder willen we lokaal eigenaarschap nader uitwerken en borgen (ten minste 50%).
- We dragen actief bij aan innovaties op duurzaamheidsgebied.
- We stimuleren asbestsaneringen in het buitengebied door eigenaren van asbestdaken te wijzen
- Op de provinciale subsidieregeling Asbest eraf zon erop.
- Voor bestaand gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed brengen we in beeld welke duurzaamheidsinvesteringen noodzakelijk en mogelijk zijn, waarbij rekening wordt gehouden met voorgenomen herstructurering.
- We stimuleren meer groen-op-daken en groene gevels.
- We willen de parken ecologisch onderhouden en zo min mogelijk gif gebruiken.
- Voor biodiversiteit willen we meer aandacht.

2.1.4 3Overige thema's

Circulariteit

In 2030 moet 50% van de primaire grondstoffen circulair zijn en in 2050 100% het uitgangspunt van de gemeente is om het beleid met verstand zo duurzaam en circulair mogelijk te doen

Vloedbeltverbinding

De provincie Overijssel wil langs de oost kant van Almelo de vloedbeltverbinding realiseren. De gemeente Almelo is het hier niet mee eens met deze variant aangezien dit negatieve landschappelijke consequenties heeft en het gevolgen heeft voor de verkeersveiligheid en de doorstroming van het verkeer. De gemeente is meer voorstander van de zogenoemde spoorvariant.

3 Civiele werkzaamheden gemeente Almelo

Er zijn enkele onderwerpen die de gemeente Almelo heeft gesteld deze worden kort uitgelegd en later wordt er een niveau uit het ambitie web aan gegeven en uitgelegd waarom. <https://www.almelo.nl/over-almelo/duurzaamheid-en-energie>.

3.1 Van het aardgas af

In Almelo wordt vanaf 2050 gestreefd om geen aardgas meer te gebruiken voor verwarming. Dit wordt beschreven in de Warmtevisie, waarin de overgang naar elektriciteit van hernieuwbare bronnen zoals wind, water en zon, of het gebruik van restwarmte van bedrijven wordt voorgesteld. Belangrijke principes hierbij zijn betaalbaarheid en betrouwbaarheid.

De overgang naar alternatieve verwarmingsmethoden zal stapsgewijs plaatsvinden, per wijk en buurt. Dit wordt gedaan in samenwerking met de gemeente, inwoners, woningbouwcorporaties Beter Wonen en St. Joseph, Cogas en het waterschap Vechtstromen.

Het proces begint in een deel van Alderinkshoek, een deel van het Windmolenbroek en op het bedrijventerrein aan de Bornsestraat. Daar wordt onderzocht hoe woningen en bedrijven kunnen worden aangepast zodat bewoners voor 2030 kunnen overstappen naar alternatieve verwarmingsmethoden. Betaalbaarheid voor bewoners staat hierbij voorop.

In 2023 is in Windmolenbroek een buurtteam gestart om de eerste stappen te zetten naar een aardgasvrije wijk.

Het buurtteam bestaat uit bewoners die zich inzetten voor alle buurtbewoners, zowel huurders als huiseigenaren. Hun hoofddoel is het maken van een wijkplan voor verduurzaming, met als eerste stap het onderzoeken van manieren om de woningen in de wijk van het aardgas af te kunnen zonder dat de energiekosten stijgen.

3.1.1 Stakeholders

Energiebedrijven
Inwoners
Woningcorporaties
Buurtteam
Waterschap

3.1.2 Project niveau ambitie web

De onderwerpen van het ambitie web die te maken met dit specifieke project zijn:

Energie: niveau 3

Heel dit plan draait om energie en dit is dan ook al erg doordacht

Materialen: niveau 1

Er wordt niks benoemd over materialen die nodig zijn om de wijken aardgas vrij te krijgen.

Welzijn: niveau 3

Over het welzijn van de bewoners is al goed nagedacht aangezien wordt benoemd dat de energiekosten niet mogen stijgen.

Sociale relevantie: niveau 2

Er wordt wel gesproken over overleggen maar dit idee is nog niet verder verduidelijkt.

Investerings: niveau 1

Bij dit plan komen veel investeringen kijken er wordt alleen nog niet gesproken over hoe deze betaald gaan worden.

3.2 Windenergie doormiddel van windmolens

De gemeenten Almelo, Tubbergen en Twenterand en de provincie Overijssel onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden voor het plaatsen van windmolens in een gebied op hun grens. Dit onderzoek omvat alle relevante aspecten van het project.

Het provinciaal beleid met betrekking tot wind- en zonne-energie is momenteel ter inzage. Dit omvat het ontwerp van het Provinciaal Programma Energietransitie (PPE), de bijbehorende Omgevingseffectrapportage en wijzigingen in de Omgevingsverordening, beschikbaar voor publieke inzage van 18 januari tot en met 28 februari 2024.

In het energiegebied van Almelo, Tubbergen en Twenterand zijn al gezamenlijke afspraken gemaakt. Hierin is vastgelegd dat er ruimte is voor 6 tot 10 windturbines die samen 120 tot 180 GWh aan elektriciteit kunnen produceren.

Lokale samenwerking tussen de drie gemeenten en de provincie Overijssel is essentieel voor dit project. De voorkeur gaat uit naar een publiek-private samenwerking die lokale ontwikkeling van windturbines mogelijk maakt. Hierbij worden de belangen van omwonenden meegenomen, en wordt gestreefd naar maximaal 100% lokaal eigendom, waarbij minimaal 50% lokaal eigendom is.

Details over financiële vergoedingen en zeggenschap zullen later in een gebiedsproces worden vastgesteld. In totaal is er ruimte voor 6 tot 10 windturbines in het genoemde gebied, die jaarlijks 120 tot 180 GWh aan energie kunnen opwekken.

3.2.1 Stakeholders

Provincie Overijssel

Buurtgemeentes

Aannemer

Omwonende

Energiebedrijven

Project niveau ambitie web

De onderwerpen van het ambitie web die te maken met dit specifieke project zijn:

Energie: niveau 3

In dit plan wordt duidelijk dat de gemeente veel waarde aandacht geeft aan het onderwerp energie en dat hier sterk over is nagedacht. Ook de samenwerking met andere gemeentes geeft niveau 3 aan

Ruimtegebruik: niveau 2

Na het ruimtegebruik dat nodig is voor dit plan is goed nagedacht aangezien duidelijk is gemaakt wat het idee is de windmolens te plaatsen wel zou er meer duidelijkheid mogen zijn.

Ecologie: niveau 2

Ecologie is erg belangrijk voor dit project aangezien windmolens hieraan schade kunnen toebrengen. Hier wordt verder nog niks over vermeld in dit project.

Sociale relevantie: niveau 2

er is al sterk nagedacht over de publiek-private samenwerking en de belangen van omwonende ook is hiervoor al een plan opgesteld.

Riool en regenwater

De gemeente installeert op steeds meer locaties twee aparte rioleringsystemen: één voor afvalwater uit huizen en één voor schoon regenwater van daken. Dit gescheiden systeem zorgt ervoor dat vuil afvalwater en relatief schoon regenwater apart worden afgevoerd:

- Vuil afvalwater gaat naar de rioolwaterzuivering, waar het wordt gereinigd voordat het in oppervlaktewater wordt geloosd.
- Schoon regenwater wordt niet naar de zuivering geleid, maar geïnfiltreerd in de grond of rechtstreeks afgevoerd naar oppervlaktewater.

Op sommige plaatsen wordt regenwater bovengronds afgevoerd via greppels, wadi's of infiltratievoorzieningen. Deze aanpak vermindert de kans op verkeerde aansluitingen. Steeds vaker wordt deze zichtbare afvoer van regenwater boven de grond geïmplementeerd.

Burgers worden aangemoedigd om zelf hun regenpijpen af te koppelen om te voorkomen dat regenwater in het riool terechtkomt. Afkoppelen helpt bij het voorkomen van overstromingen tijdens zware regenval, vermindert het grondwatertekort en is milieuvriendelijk omdat het schone regenwater niet vermengd wordt met vuil rioolwater, waardoor het waterschap minder water hoeft te zuiveren.

3.2.2 Stakeholders

Inwoners
Rioolbedrijf
Rioolwaterzuivering
Project niveau ambitie web

De onderwerpen van het ambitie web die te maken met dit specifieke project zijn:

Water: niveau 3

Er wordt in dit plan al erg goed nagedacht over het gebruik van water en hoe de water afvoer en water opvang toekomstbestendig te maken

Materialen: niveau 1

Er is in dit plan nog niet erg veel genoemd over het materiaal gebruik dit zal wel nodig zijn aangezien er veel verschil zit in de duurzaamheid van de materiaalkeuze.

Bodem: niveau 3

Het idee dat door dit plan het grondwatertekort wordt verminderd is erg goed voor de bodem en er is over nagedacht.

Ruimtelijke kwaliteit: niveau 2

De bewoners dienen zelf hun regenwater afvoer te ontkoppelen en deze naar het groen in de straat te lozen. Ook het gebruik van wadi's bevordert de ruimtelijke kwaliteit. Wel zou er meer verduidelijkt mogen worden wat hier verder voor bedacht is.

3.3 Maaien

In Almelo worden steeds meer bermen op een ecologische manier gemaaid om de biodiversiteit te verbeteren. Dit houdt in dat niet overal het gras en de kruiden kort gemaaid worden; op sommige plekken blijven ze langer staan. Dit bevordert de groei van kruidenrijke bermen, die een thuis bieden aan diverse insecten, vogels en andere dieren.

Het weghalen van het afgesneden gras is essentieel om de bodem minder vruchtbaar te maken, waardoor er meer verschillende kruiden groeien en de biodiversiteit toeneemt. Het maaien gebeurt tweemaal per jaar, waarbij het moment van maaien cruciaal is. Door te wachten tot grassen en kruiden bloeien, dienen ze als voedselbron voor bijen en vlinders, en krijgen bloemen de kans om zaden te verspreiden voor het volgende jaar.

De grasstroken langs wegen zijn van groot belang voor diverse planten en dieren, en worden steeds belangrijker voor het behoud van de natuur. Naast hun ecologische functie dragen goed onderhouden grasstroken ook bij aan landschappelijke schoonheid en veiligheid langs de weg.

3.3.1 Stakeholders

Ecologen
Groenvoorziening bedrijf
Omwonende
Project niveau ambitie web

De onderwerpen van het ambitie web die te maken met dit specifieke project zijn:

Bodem: niveau 1

Het maaien en laten liggen van gras heeft invloed op de bodem hier wordt niks over gezegd in dit plan

Ecologie: niveau 3

Het plan om ecologisch temaaien laat zien dat aan de ecologie veel aandacht besteed is.

Ruimtelijke kwaliteit: niveau 2

In dit plan wordt benoemd dat de landschappelijke schoonheid en de veiligheid langs de weg is meegenomen. Wel wordt hier verder geen duidelijke uitleg over gegeven.

4 Huidige aanpak duurzaamheid

4.1 Huidigen methodiek(en)

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe de gemeente Almelo er op dit moment voor staat op het gebied van duurzaamheid. Ook worden voorbeelden uitgelegd van initiatieven die de gemeente op dit moment al uitvoert.

De gemeente Almelo heeft als doelstelling om de energietransitie te halen zoals afgesproken in het landelijk klimaatakkoord en de regionale energiestrategie Twente (RES1.0). De RES 1.0 zijn afspraken over energie die zijn gemaakt met andere gemeentes in de regio. In een later hoofdstuk komt dit uitgebreider aan bod. Almelo zet in op een duurzame energie transitie, warmte transities en het plaatsen van windmolens.

Wel wil de gemeente dit doen met de maximale acceptatie van de omgeving en ook de woningbouw niet in de weg staan. Voor het opwekken van zonne-energie heeft de gemeente dan ook de voorkeur voor het opwekken van zonne-energie via zonnepanelen op daken. Aangezien het opslaan van energie ook een grote uitdaging is wil de gemeente-initiatieven hierin stimuleren en dit dus ook deels financieren.

De gemeente heeft ook de duurzame energieladder Almelo ontwikkeld om de duurzame energieopwekking vast te leggen. De gemeente streeft naar duurzame energieopwekking met lokale betrokkenheid en eigendom. De RES vereist dat energieprojecten 50% lokaal eigendom hebben. Om energiebesparing te bevorderen, moeten volgens het klimaatakkoord 1,5 miljoen woningen en gebouwen tegen 2030 worden verduurzaamd. Dit moet voor de gemeente ook betaalbaar zijn voor mensen met lage of middeninkomen. Hiervoor is een inclusief plan voor energietransitie is opgesteld. Almelo lobbyt met andere steden voor financiering vanuit het Rijk en vereenvoudiging van subsidieregelingen.

Verder wordt er in het klimaatakkoord genoemd dat in 2050 alle gebouwen van het aardgas af moeten zijn. De gemeente heeft een deel van de wijk aalderinkshoek aangewezen als proef voor een aardgas vrije wijk. De gemeente blijft het wel belangrijk vinden dat er een betaalbaar alternatief komt en de vaste lasten niet sterk omhooggaan.

De gemeente heeft de volgende punten vastgesteld in het coalitieakkoord:

- Lokale energie-initiatieven willen we ondersteunen en faciliteren.
- We willen meer aandacht voor het ontstenen en wateropvang in de openbare ruimte en het stimuleren van inwoners hiertoe. De huidige topositie in de tussenstand NK-tegelwippen voor middelgrote gemeenten willen we vasthouden.
- Kringlooplandbouw willen we stimuleren.
- We gaan verder met de lobby om het probleem van de netcongestie op te lossen dan wel te streven naar slimme offgrid oplossingen, onder meer in samenwerking met het bedrijfsleven. Ook blijven we samen met Enschede en Hengelo lobby voeren voor een inclusieve energietransitie.
- Bij de eerstvolgende herijking van de Duurzame Energieladder willen we lokaal eigenaarschap nader uitwerken en borgen (ten minste 50%).
- We dragen actief bij aan innovaties op duurzaamheidsgebied.
- We stimuleren asbestsaneringen in het buitengebied door eigenaren van asbestdaken te wijzen op de provinciale subsidieregeling Asbest eraf zon erop.
- Voor bestaand gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed brengen we in beeld welke duurzaamheidsinvesteringen noodzakelijk en mogelijk zijn, waarbij rekening wordt gehouden met voorgenomen herstructurering.
- We stimuleren meer groen-op-daken en groene gevels.
- We willen de parken ecologisch onderhouden en zo min mogelijk gif gebruiken.
- Voor biodiversiteit willen we meer aandacht

4.2 RES Twente 1.0

De RES Twente 1.0 (regionale energiestrategie) is een regionaal plan voor 2030 en 2050 dat zich richt op een praktische en betaalbare energietransitie, met aandacht voor diverse belangen en maatschappelijke uitdagingen. Dit plan is verder verduidelijkt in afbeelding 1. De samenwerking met de gemeenschap wordt versterkt, samen met gemeenten en belanghebbenden. Sub regionale samenwerking wordt benut om de energietransitie betaalbaar te houden en de doelen te behalen.

Tussen mei en juli 2021 hebben 12 Twentse gemeenten, samen met waterschappen en Provinciale Staten, de RES Twente 1.0 goedgekeurd. Dit ondersteunt een regionaal plan om 1,5 TWh aan duurzame elektriciteit op te wekken en de overgang naar duurzame warmte te realiseren. Dit initiatief draagt bij aan de nationale klimaatdoelstellingen en het verminderen van CO₂-uitstoot.

Figuur 1 Doelstellingen in de RES

De volgende punten zijn het belangrijkste voor de RES 1.0:

- RES Twente streeft naar 1,5 TWh duurzame elektriciteit, vooral via zonnepanelen op daken en mogelijk windturbines en zonnevelden op strategische locaties.
- Het tekort aan voorstellen voor wind- en zonne-energie wordt aangepakt door betere afstemming en technologische vooruitgang.
- Partners werken aan een warmte-infrastructuur om wijken betaalbaar van aardgas te kunnen afkoppelen.
- Onderzoek wordt gedaan naar biogas/groengas als alternatief voor verwarming in gebieden zonder betaalbare opties.
- Investerings in het energienetwerk zijn cruciaal, met focus op een optimale mix van wind- en zonne-energie. De RES Twente app biedt inzicht in de kosten.
- Inwoners wordt gevraagd energie te besparen om de behoefte aan energieopwekking te verminderen.

- RES Twente draagt bij aan omgevingsvisies en stimuleert het gebruik van opbrengsten van energieprojecten voor landschapsversterking en nieuwe verdienmodellen.
- Partners intensiveren betrokkenheid van diverse belanghebbenden op weg naar RES Twente 2.0 binnen de Twentse Energie Agenda.'

Om de doelstellingen die zijn gesteld te behalen wordt gekeken naar verschillende mogelijk heden voor het opwekken van duurzame energie en/of warmte. Zo zijn er bepaalde ideeën die niet werken aangezien ze een landelijke aangelegenheid zijn.

- *Windenergie op zee:* De 30 RES-regio's hebben de taak om 35 Terawattuur (TWh) aan duurzame energie op het land te realiseren. Echter, windturbines op zee worden niet meegerekend voor deze doelstelling.
- *Zonne-energie op daken:* Alleen daken met een oppervlakte van 300 vierkante meter of meer worden beschouwd voor grootschalige zonne-installaties. Kleinschalige zonnepanelen op woningen dragen wel bij aan de algemene doelstellingen van het Klimaatakkoord, maar worden niet opgenomen in de RES-cijfers.
- *Bijdrage van Twente aan elektriciteitsopwekking:* Twente draagt bij aan de ambitie om 1,5 TWh aan elektriciteit duurzaam op te wekken.
- *Kleine windturbines (<15 meter):* Hoewel kleine windturbines een bijdrage kunnen leveren, is hun individuele output te gering om significant te zijn voor de doelstellingen. Tevens moet rekening worden gehouden met de mogelijkheden voor aansluiting op het elektriciteitsnetwerk.
- *Kernenergie:* Kernenergie wordt niet beschouwd als een haalbare oplossing op korte termijn, vanwege de lange bouwtijd en andere complicaties.
- *Regionaal warmtenet:* Twente heeft mogelijkheden om een regionaal warmtenet te ontwikkelen, waarbij Twente een belangrijke rol speelt als bron van restwarmte.
- *Biogas/Biovergisting:* In Twente worden kansen gezien voor het winnen van biogas/groengas uit mest, met name gezien de omvangrijke veeteelt in de regio.
- *Waterstof:* Waterstof wordt gezien als een potentiële energiedrager voor de

De vervolg stap van de RES 1.0 is de RES 2.0 hierin worden de doelstellingen vermeld die gelden voor 2050. In 2050 wil de regio een energie neutrale regio zijn.

Verdere uitleg staat in de bijlage:

https://energiestrategietwente.nl/assets/media/210518_RES-Twente-1.0.pdf

4.3 5.3 Overeenkomsten met ambitie web

Op basis van het ambitie web zie je dat in het coalitieakkoord al veel rekening gehouden is met de verschillende punten van het ambitie web. Hier worden voornamelijk de onderwerpen die van invloed zijn op het vakgebied GWW en civiel techniek.

- *Energieniveau 3:* op het gebied van energie is de gemeente al ver gevorderd met veel verschillende initiatieven die zoals de RES 1.0 en het plaatsen van windmolens. Je ziet dat ze bij projecten veel aandacht geven aan het onderwerp energie en om dit toekomstbestendig te maken.
- *Materialen niveau 1:* in de projecten die besproken zijn dien allemaal materialen gebruikt te worden. Dit wordt niet genoemd en hieruit wordt geconcludeerd dat hier niet over is nagedacht.
- *Waterniveau 2:* over water wordt in het coalitieakkoord en in de verschillende projecten in de gemeente niet veel gesproken. Wel zie je dat in het initiatief om regenwater te scheiden aan het onderwerp water gedacht wordt.
- *Bodem niveau 1:* in de projecten die in dit rapport behandeld zijn wordt niet veel over de bodem nagedacht over het wordt niet benoemd. Het is wel belangrijk om met projecten zoals het afkoppelen van regenwater, het maaien, en het plaatsen van windmolens rekening te houden met de bodem.
- *Ecologie niveau 3:* er zijn veel initiatieven die de ecologie in de gemeente bevorderen ook in andere project wordt hier rekening mee gehouden.
- *Ruimte gebruik niveau 2:* er wordt goed gekeken naar hoe bij de ruimte van bijvoorbeeld het aanleggen van windmolens of het aanleggen van wadi's goed gekeken wordt naar ruimtegebruik.

Ruimtelijke kwaliteit niveau 2: aangezien dat er niet veel initiatieven zijn om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren wordt wel gekeken dat bijvoorbeeld landschappelijke schoonheid gehandhaafd blijft.

4.4 Conclusie

De gemeente Almelo is al goed op weg om de doelstellingen die ze hebben gesteld omtrent duurzaamheid in de GWW te behalen en werken goed om dit duidelijk te krijgen. Met de RES 1.0 en het meedoen aan duurzaam GWW van het CROW laat de gemeente zien dat het duurzaamheid wel erg belangrijk vindt en dit hoog op de agenda heeft staan. Met de punten in het ambitie web is de gemeente goed op weg een goede score te halen. Alleen over de punten vestigingsklimaat en bodem wordt zoals hierboven benoemd niet veel genoemd in het coalitieakkoord. Aangezien het wel punten zijn in het ambitie web ben ik van mening dat de gemeente ook over deze punten een visie dient te hebben.

Bibliografie

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Almelo> . (sd).

(sd). [file:///C:/Users/Beheerder/Downloads/20220617%20Coalitieakkoord%202022-2026%20definitief%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Beheerder/Downloads/20220617%20Coalitieakkoord%202022-2026%20definitief%20(3).pdf) .

(sd). [file:///C:/Users/Beheerder/Downloads/20220617%20Coalitieakkoord%202022-2026%20definitief%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Beheerder/Downloads/20220617%20Coalitieakkoord%202022-2026%20definitief%20(2).pdf).

https://energiestrategietwente.nl/assets/media/210518_RES-Twente-1.0.pdf. (sd).

<https://www.almelo.nl/over-almelo/duurzaamheid-en-energie>. (sd).

https://www.twence.nl/assets/files/210518_RES-Twente-1.0.pdf . (sd).

Bijlage C: Deelvraag 3: Gemeente Losser

ONDERZOEK

Duurzame doelstellingen & ambities 2024

Gemeente Losser

24-05-2024

Definitief

V1.0

Duurzame doelstellingen & ambities 2024

Gemeente Losser

Verantwoording

Auteur(s) + Studentennummer(s)	M. (Max) van den Wijngaard (1670192) K.J.R. (Kjeld) van Elst (231165)
Document Naam Document ID	Onderzoek- Duurzame doelstellingen & ambities 2024 – Gemeente Losser OD-M4-YLB
Datum:	24-05-2024
Onderwijsinstelling:	Han Hogeschool Ruitenberglaan 31 6826 CC Arnhem 024-3530500 Www.han.nl
Faculteit	Civiele Techniek Bachelor
Hoofdgeleider (of docent)	H. (Hans) Oude Avenhuis
Vaknaam Vakcode Module, leerjaar	Onderzoeken 2 M4 Module 4, 2 ^{de} leerjaar
Status Versie Omvang	Definitief V1.0 15 pagina's exclusief bijlagen

Disclaimer:

* Wegens de vertrouwelijke aard van de informatie in dit rapport en de bijbehorende bijlagen, mag de inhoud noch geheel noch gedeeltelijk op enigerlei wijze worden aangepast, gewijzigd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de auteur(s) en de betrokken firma(s). Zowel de docent(en)/begeleider(s), de examiner(s) alsmede de medewerkers van deze onderwijsinstelling worden gehouden de inhoud van het rapport als strikt vertrouwelijk te behandelen. De onderwijsinstelling bewaart het document in een afgesloten databank. Gedurende de bewaarperiode kunnen studentdossiers worden ingezien door medewerkers van de onderwijsinstelling, de Examencommissie van de onderwijsinstelling, alsmede de Inspectie van het Onderwijs en een visitatiecommissie.

* In uitzondering op de bovenstaande disclaimer mag dit rapport gebruikt worden voor het onderzoek naar 'Duurzaam GWW', waarvan dit rapport een onderdeel uitmaakt.

Inhoud

1	Gemeente Losser.....	4
1.1	Inleiding.....	4
1.2	Achtergrondinformatie en context	4
2	Ambities & Doelen	5
2.1	Helder kader voor ambities en doelen	5
3	Coalitieakkoord.....	6
3.1	(Hoofd)doelstellingen en ambities.....	6
3.2	Hoofd thema's	6
4	Huidige aanpak duurzaamheid.....	11
4.1	Presentatie van huidige doelen en ambities.....	11
4.2	Specifieke initiatieven en programma's.....	11
5	Ambitiweb	12
5.1	Wonen	12
5.2	Werken	12
5.3	Welzijn	12
5.4	Conclusie	13
6	Conclusie.....	14
6.1	Samenvatting van de aanpak en toekomstige stappen.....	14
6.2	Evaluatie en voortgang	14
	Bibliografie	15
	Bijlagen.....	16
	Bijlage A: Doelen & Ambities Gemeente Losser.....	17

1 Gemeente Losser

1.1 Inleiding

De gemeente Losser is een dynamische gemeenschap gelegen in de provincie Overijssel, Nederland. De gemeente bestaat uit de dorpen Losser, Overdinkel, De Lutte, Glane en Beuningen. Losser biedt een aantrekkelijke mix van stedelijke en landelijke leefomgevingen, waarbij het behoud van natuur en landschap centraal staat. De gemeente zet zich in voor een plek waar iedereen goed kan leven, wonen, werken en recreëren. Losser staat bekend om zijn gastvrije gemeenschap en de betrokkenheid van haar inwoners bij lokale initiatieven en projecten.

De gemeente Losser streeft ernaar om haar inwoners een hoge kwaliteit van leven te bieden door middel van sterke buurten, goede voorzieningen, en een bloeiende lokale economie. Met een sterke focus op duurzaamheid en sociaaleconomische groei, wil Losser haar positie als aantrekkelijke woon- en werkgemeente versterken. De gemeente hecht veel waarde aan de participatie van haar inwoners in beleidsvorming en streeft naar een transparante en open overheid. Door middel van samenwerking met lokale bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen wil Losser een omgeving creëren waar iedereen zich thuis voelt en kan bijdragen aan de toekomst van de gemeente.

1.2 Achtergrondinformatie en context

De afgelopen jaren heeft Losser te maken gehad met diverse uitdagingen. De coronapandemie heeft wereldwijd invloed gehad, ook in Losser, waarbij maatregelen noodzakelijk waren om de volksgezondheid te beschermen en tegelijkertijd de lokale economie te ondersteunen. Hoge inflatie en de wooncrisis hebben de druk op de woningmarkt verhoogd, waardoor betaalbaar wonen een prioriteit is geworden. De energietransitie en klimaatverandering vragen om innovatieve en duurzame oplossingen om de leefbaarheid van de gemeente te waarborgen. Deze uitdagingen vragen om lef, ambitie en samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties om tot oplossingen te komen.

De gemeente benadrukt het belang van een integrale aanpak van beleidsterreinen en het betrekken van inwoners bij beleidsvorming. Door de diverse uitdagingen waar Losser mee te maken heeft, is het noodzakelijk om flexibel en adaptief te zijn in de benadering van beleidsvoering. Dit betekent dat de gemeente voortdurend moet evalueren en aanpassen om effectief in te spelen op veranderende omstandigheden en behoeften van de gemeenschap. In samenwerking met verschillende partners, zoals woningcorporaties, zorginstellingen en ondernemers, werkt de gemeente aan het ontwikkelen van duurzame en inclusieve oplossingen die bijdragen aan het welzijn van alle inwoners.

Losser heeft een rijke geschiedenis die teruggaat tot de vroege middeleeuwen. De historische kenmerken van de gemeente zijn goed bewaard gebleven, wat bijdraagt aan het unieke karakter en de aantrekkelijkheid van de regio. De culturele erfenis van Losser wordt gekoesterd door de gemeenschap en er worden regelmatig evenementen en activiteiten georganiseerd om deze rijke geschiedenis te vieren en door te geven aan toekomstige generaties.

2 Ambities & Doelen

2.1 Helder kader voor ambities en doelen

Losser streeft naar een sociaaleconomisch sterke en duurzame toekomst. De gemeente wil het inwonersaantal laten groeien naar 25.000, met behoud van kwalitatieve voorzieningen in verschillende kernen. De nadruk ligt op betaalbare woningen, een gezond ondernemingsklimaat en sociaaleconomische buurten die verschillende inkomensgroepen kunnen bedienen. Door te investeren in duurzame initiatieven en samen te werken met diverse stakeholders, wil Losser een gemeenschap creëren waarin iedereen zich thuis voelt en kan bijdragen aan de toekomst van de gemeente.

De gemeente heeft een aantal strategische doelen gesteld die als richtlijn dienen voor de beleidsvoering en besluitvorming. Deze doelen zijn onder andere het bevorderen van economische groei en werkgelegenheid, het versterken van de sociale cohesie en het verbeteren van de leefomgeving. Om deze doelen te bereiken, zet de gemeente in op verschillende programma's en projecten die gericht zijn op duurzaamheid, innovatie en inclusie. Daarnaast hecht Losser veel waarde aan transparantie en participatie, waarbij inwoners actief betrokken worden bij het ontwikkelen en implementeren van beleid.

2.1.1 2.1.1 Belangrijke hoofdpunten en nieuwe toevoegingen

Belangrijke opgaven zijn onder andere het versterken van de lokale democratie, het bevorderen van duurzaamheid, het stimuleren van economische groei, en het verbeteren van de leefomgeving. Nieuwe toevoegingen zijn initiatieven zoals energieloketten, energiecoöperaties en lokale energie-initiatieven om verduurzaming te stimuleren. Daarnaast wil de gemeente inzetten op het verbeteren van de sociale cohesie door middel van ondersteuning van buurtinitiatieven en het versterken van lokale verenigingen en gemeenschapscentra.

Een van de belangrijkste uitdagingen voor de gemeente is het aanpakken van de wooncrisis. Dit omvat het bouwen van nieuwe woningen, het renoveren van bestaande woningen en het zorgen voor een eerlijk toewijzingsbeleid. De gemeente werkt samen met woningcorporaties en projectontwikkelaars om voldoende betaalbare en duurzame woningen te realiseren. Daarnaast worden er maatregelen genomen om de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen, zodat iedereen, van starters tot senioren, passende huisvesting kan vinden.

Op het gebied van duurzaamheid zet Losser in op de energietransitie, waarbij de focus ligt op het verminderen van de CO₂-uitstoot en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Dit omvat initiatieven zoals het installeren van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen, het stimuleren van energiebesparende maatregelen bij inwoners en bedrijven, en het ondersteunen van lokale energiecoöperaties. Daarnaast richt de gemeente zich op het vergroenen van de openbare ruimte en het bevorderen van biodiversiteit door middel van projecten zoals de aanleg van groene daken en gevels, en het inzaaien van bloemrijke bermen en groenstroken.

Losser streeft ernaar om een inclusieve gemeenschap te zijn waar iedereen, ongeacht achtergrond, leeftijd of beperking, volwaardig kan deelnemen aan het maatschappelijk leven. De gemeente ondersteunt diverse inclusieprogramma's en werkt samen met maatschappelijke organisaties om de participatie van kwetsbare groepen te bevorderen. Dit omvat onder andere ondersteuning voor mantelzorgers, toegankelijke openbare ruimtes en het bevorderen van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

3 Coalitieakkoord

3.1 (Hoofd)doelstellingen en ambities

Het coalitieakkoord richt zich op een integrale aanpak van beleidsterreinen, samenwerking met inwoners en transparantie. De belangrijkste doelstellingen zijn het creëren van betaalbare woningen, het versterken van sociaaleconomische structuren, en het realiseren van een groene en duurzame toekomst. De coalitie wil actief bijdragen aan het herstel van vertrouwen in de politiek door inwoners meer te betrekken bij de totstandkoming van beleid en hen te voorzien van duidelijke en toegankelijke informatie.

Een van de kernpunten van het coalitieakkoord is het bevorderen van inclusiviteit en gelijkheid. De gemeente wil ervoor zorgen dat iedereen, ongeacht leeftijd, afkomst, gender of beperkingen, volwaardig kan deelnemen aan de samenleving. Dit betekent dat er extra aandacht wordt besteed aan kwetsbare groepen, zoals ouderen, mensen met een beperking en nieuwkomers. Door middel van gerichte programma's en ondersteuning wil de gemeente ervoor zorgen dat iedereen de kans krijgt om zijn of haar talenten te ontwikkelen en bij te dragen aan de gemeenschap.

Daarnaast legt het coalitieakkoord de nadruk op het versterken van de lokale economie. Dit omvat het ondersteunen van lokale ondernemers, het aantrekken van nieuwe bedrijven en het bevorderen van innovatie en duurzaamheid in het bedrijfsleven. De gemeente werkt nauw samen met het onderwijs en het bedrijfsleven om ervoor te zorgen dat er voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten beschikbaar zijn om aan de behoeften van de lokale arbeidsmarkt te voldoen. Dit omvat ook het bevorderen van een leven lang leren en het ondersteunen van initiatieven die de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren.

Het coalitieakkoord zet ook sterk in op duurzaamheid en milieu. Dit betekent dat er duidelijke doelen zijn gesteld voor de reductie van CO₂-uitstoot en het bevorderen van groene energie. De gemeente wil koploper zijn in de energietransitie en streeft naar een duurzame en toekomstbestendige leefomgeving. Dit omvat niet alleen technische maatregelen, maar ook het bevorderen van een duurzame levensstijl onder de inwoners door middel van educatie en voorlichting.

3.2 Hoofd thema's

3.2.1 Wonen

Het thema wonen is van cruciaal belang voor de gemeente Losser. Een van de belangrijkste doelstellingen is het realiseren van betaalbare en duurzame woningen voor alle bevolkingsgroepen. De gemeente streeft naar een divers woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van starters, gezinnen, senioren en mensen met een beperking. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan innovatieve woonvormen zoals Tiny Houses en pre-mantelzorgwoningen, die flexibele en betaalbare huisvestingsopties bieden.

Losser zet zich in voor het creëren van leefbare en sociaaleconomisch sterke buurten. Dit betekent dat er niet alleen aandacht is voor de bouw van nieuwe woningen, maar ook voor de renovatie en verduurzaming van bestaande woningen. Door het verbeteren van de energie-efficiëntie en het gebruik van duurzame bouwmaterialen, wil de gemeente bijdragen aan het verminderen van de CO₂-uitstoot en het verlagen van de energiekosten voor bewoners.

Om speculatie op de woningmarkt tegen te gaan, heeft de gemeente maatregelen zoals anti-speculatiebedingen en zelfbewoningsplicht geïntroduceerd. Deze maatregelen zijn bedoeld om ervoor te zorgen dat woningen beschikbaar blijven voor degenen die er daadwerkelijk willen wonen, in plaats van als investering te worden gebruikt. Daarnaast worden er samenwerkingsverbanden met woningcorporaties en projectontwikkelaars opgezet om voldoende betaalbare huur- en koopwoningen te realiseren.

Inwonersaantal laten groeien naar 25.000

De gemeente Losser streeft naar een groei van het inwonersaantal tot 25.000. Hierbij wordt veel waarde gehecht aan het behoud van kwalitatieve voorzieningen in verschillende kernen, zodat de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de gemeente behouden blijven. Dit omvat het handhaven en uitbreiden van infrastructuur, voorzieningen zoals scholen en gezondheidscentra, en het bevorderen van gemeenschapsactiviteiten die de sociale cohesie versterken.

Betaalbare woningen

Divers woningaanbod: Losser wil een divers woningaanbod realiseren dat aansluit bij de behoeften van verschillende doelgroepen, waaronder starters, gezinnen en senioren. Dit omvat zowel huur- als koopwoningen en richt zich op een breed scala aan inkomensgroepen.

Innovatieve woonvormen: Er wordt aandacht besteed aan innovatieve woonvormen zoals Tiny Houses en pre-mantelzorgwoningen, die flexibele en betaalbare huisvestingsopties bieden. Deze woonvormen spelen in op de veranderende woonbehoeften en trends in de samenleving.

Samenwerking: De gemeente werkt samen met woningcorporaties en projectontwikkelaars om voldoende betaalbare huur- en koopwoningen te realiseren. Deze samenwerking omvat het gezamenlijk ontwikkelen van bouwplannen, het zoeken naar financieringsmogelijkheden en het bewaken van de voortgang van woningbouwprojecten.

Maatregelen tegen speculatie: Om speculatie op de woningmarkt tegen te gaan, worden maatregelen zoals anti-speculatiebedingen en zelfbewoningsplicht geïntroduceerd. Deze maatregelen zijn bedoeld om te voorkomen dat woningen snel worden doorverkocht voor winst, wat de prijzen kunstmatig opdrijft.

Leefomgeving

Versterking van buurten: De gemeente zet zich in voor het creëren van leefbare en sociaaleconomisch sterke buurten. Dit betekent dat er niet alleen aandacht is voor de bouw van nieuwe woningen, maar ook voor de renovatie en verduurzaming van bestaande woningen. Door het verbeteren van de energie-efficiëntie en het gebruik van duurzame bouwmaterialen, wil de gemeente bijdragen aan het verminderen van de CO2-uitstoot en het verlagen van de energiekosten voor bewoners.

Vergroening openbare ruimte: Projecten gericht op het vergroenen van de openbare ruimte en het bevorderen van biodiversiteit, zoals de aanleg van groene daken en gevels, en het inzaaien van bloemrijke bermen en groenstroken. Dit draagt bij aan het verbeteren van de luchtkwaliteit, het verminderen van hittestress en het creëren van leefgebieden voor flora en fauna.

Veiligheid en bereikbaarheid: Investeren in infrastructuur en openbaar vervoer om de bereikbaarheid binnen de gemeente en naar omliggende gebieden te verbeteren. Dit omvat de aanleg van nieuwe wegen, fietspaden en het verbeteren van het openbaar vervoersnetwerk. Samen met de politie en andere partners werkt de gemeente aan het verbeteren van de veiligheid in de buurten. Dit omvat buurtpreventieprojecten, het vergroten van de zichtbaarheid van politie en het implementeren van veiligheidsmaatregelen zoals straatverlichting en buurtwachten.

3.2.2 Werken

Het stimuleren van een gezond ondernemingsklimaat is een van de speerpunten van de gemeente Losser. De gemeente ondersteunt lokale ondernemers door middel van subsidies, advisering en het faciliteren van netwerkmogelijkheden. Er wordt ingezet op de revitalisering van bedrijventerreinen en het aantrekken van kennisintensieve en innovatieve bedrijven. Dit moet niet alleen de werkgelegenheid verhogen, maar ook bijdragen aan een dynamische en toekomstbestendige economie.

Een sterke focus ligt op het bevorderen van samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. Door nauw samen te werken met lokale scholen en opleidingsinstituten, wil de gemeente ervoor zorgen dat er voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten beschikbaar zijn. Dit omvat ook initiatieven voor een leven lang leren, waarbij werknemers worden aangemoedigd om hun vaardigheden voortdurend te ontwikkelen en bij te scholen. Losser

ondersteunt stages, traineeships en leerwerktrajecten die jongeren en werkzoekenden helpen om waardevolle werkervaring op te doen.

Toerisme is een belangrijke economische pijler voor Losser. De gemeente werkt samen met regionale partners om toeristische attracties te ontwikkelen en de infrastructuur te verbeteren. Door middel van promotiecampagnes wordt Losser gepositioneerd als een aantrekkelijke bestemming voor zowel binnenlandse als buitenlandse toeristen. Dit draagt bij aan de economische groei en creëert werkgelegenheid in de horeca, detailhandel en recreatieve sector.

Gezond ondernemingsklimaat

Ondersteuning lokale ondernemers: De gemeente biedt ondersteuning aan lokale ondernemers door middel van subsidies, advisering en het faciliteren van netwerkmogelijkheden. Dit omvat het aanbieden van workshops, netwerkbijeenkomsten en één-op-één-advies om ondernemers te helpen hun bedrijven te laten groeien.

Revitalisering bedrijventerreinen: Er wordt ingezet op de revitalisering van bedrijventerreinen om deze aantrekkelijker te maken voor bedrijven. Dit omvat het verbeteren van de infrastructuur, het aanbieden van aantrekkelijke vestigingsvoorwaarden en het stimuleren van duurzame bedrijfsvoering.

Aantrekken innovatieve bedrijven: Losser wil kennisintensieve en innovatieve bedrijven aantrekken om de werkgelegenheid te verhogen en bij te dragen aan een dynamische en toekomstbestendige economie. Dit omvat het ontwikkelen van een gunstig vestigingsklimaat en het aanbieden van incentives voor bedrijven die zich in Losser willen vestigen.

Economische groei en werkgelegenheid

Bevordering van economische groei en werkgelegenheid: Stimuleren van samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven om voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten beschikbaar te hebben. Dit omvat het opzetten van duale opleidingen, traineeships en leerwerktrajecten.

Initiatieven voor een leven lang leren: Ondersteuning van initiatieven die een leven lang leren bevorderen, zodat werknemers hun vaardigheden voortdurend kunnen ontwikkelen en bijscholen. Dit omvat subsidies voor trainingen en cursussen, evenals samenwerking met onderwijsinstellingen om bijscholingsprogramma's te ontwikkelen.

Toerisme

Ontwikkeling toeristische attracties: Samenwerken met regionale partners om toeristische attracties en infrastructuur te ontwikkelen. Dit omvat de ontwikkeling van nieuwe toeristische routes, bezienswaardigheden en evenementen.

Promotiecampagnes: Positioneren van Losser als een aantrekkelijke bestemming voor zowel binnenlandse als buitenlandse toeristen. Dit omvat marketingcampagnes, deelname aan toeristische beurzen en samenwerking met toeristische organisaties.

Investerings in toeristische voorzieningen: Investeren in de ontwikkeling van toeristische voorzieningen en evenementen om toeristen aan te trekken en de lokale economie te stimuleren. Dit omvat het verbeteren van de infrastructuur zoals wandel- en fietspaden, het aanbieden van toeristische informatiepunten en het organiseren van festivals en evenementen.

3.2.3 3.2.3 Welzijn

Sociale cohesie

Buurtinitiatieven: De gemeente ondersteunt buurtinitiatieven die bijdragen aan de sociale cohesie en het welzijn van de inwoners. Dit omvat het faciliteren van buurtfeesten, gezamenlijke projecten zoals buurtmoestuinen en het ondersteunen van lokale vrijwilligersorganisaties.

Lokale verenigingen en gemeenschapscentra: Versterken van lokale verenigingen en gemeenschapscentra om de betrokkenheid van inwoners te vergroten en sociale interactie te bevorderen. Dit omvat subsidies voor verenigingen, ondersteuning bij het organiseren van activiteiten en het verbeteren van faciliteiten.

Inclusieve gemeenschap

Inclusieprogramma's: Ondersteuning van diverse inclusieprogramma's om de participatie van kwetsbare groepen, zoals ouderen, mensen met een beperking en nieuwkomers, te bevorderen. Dit omvat programma's die gericht zijn op integratie, sociale participatie en toegang tot basisvoorzieningen.

Toegankelijke openbare ruimtes: Zorg voor toegankelijke openbare ruimtes voor iedereen. Dit omvat het aanpassen van infrastructuur om toegankelijk te zijn voor mensen met een beperking, zoals rolstoeltoegankelijke paden en voorzieningen.

Werkgelegenheid: Bevordering van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit omvat samenwerking met lokale bedrijven om stageplaatsen en banen te creëren, evenals training en ondersteuning om deze groepen te helpen bij hun integratie in de arbeidsmarkt.

Duurzaamheid

Energietransitie: Focus op de vermindering van de CO₂-uitstoot en het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen. Initiatieven zoals zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en lokale energiecoöperaties worden gestimuleerd. Dit omvat ook subsidies en leningen voor energiebesparende maatregelen en hernieuwbare energieoplossingen.

Verduurzaming van woningen en gemeentelijk vastgoed: Stimulering van energiebesparende maatregelen bij inwoners en bedrijven, en ondersteuning van lokale energie-initiatieven. Dit omvat het verbeteren van de isolatie van gebouwen, het installeren van energie-efficiënte verwarmingssystemen en het gebruik van duurzame bouwmaterialen.

Samenwerking met Twence: Verantwoordelijke afvalverwerking en opwekking van duurzame energie in samenwerking met Twence. Dit omvat recyclingprogramma's, de productie van biogas en andere vormen van duurzame energieopwekking uit afval.

Groen Blauwe Diensten: Fonds voor herstel en aanleg van groen in het buitengebied, ondersteuning van projecten die bijdragen aan biodiversiteit en klimaatbestendigheid. Dit omvat het aanleggen van natuurgebieden, herstel van waterlopen en het bevorderen van de biodiversiteit.

Veiligheid en bereikbaarheid

Infrastructuur en openbaar vervoer: Investeren in infrastructuur en openbaar vervoer om de bereikbaarheid binnen de gemeente en naar omliggende gebieden te verbeteren. Dit omvat de aanleg van nieuwe wegen, fietspaden en het verbeteren van het openbaar vervoersnetwerk.

Veiligheid in buurten: Samenwerken met politie en andere partners om de veiligheid in de buurten te verbeteren en overlast effectief aan te pakken. Dit omvat buurtpreventieprojecten, het vergroten van de zichtbaarheid van politie en het implementeren van veiligheidsmaatregelen zoals straatverlichting en buurtwachten.

Sport en cultuur

Sportfaciliteiten en cultureel centrum: Investeren in sportfaciliteiten, een cultureel centrum en ondersteuning van lokale verenigingen en musea. Dit omvat het bouwen en onderhouden van sportaccommodaties, het ondersteunen van sportverenigingen en het bevorderen van culturele activiteiten.

Breed aanbod aan sport- en culturele activiteiten: Stimuleren van een breed aanbod aan sport- en culturele activiteiten om de fysieke en mentale gezondheid van inwoners te bevorderen. Dit omvat het organiseren van sportevenementen, culturele festivals en workshops.

Talentontwikkeling en kunst- en cultuurinitiatieven: Ondersteuning van talentontwikkeling en kunst- en cultuurinitiatieven door het organiseren van evenementen en tentoonstellingen. Dit omvat het bieden van podiumkunsten, kunstexposities en het ondersteunen van lokale kunstenaars.

Transparantie en verantwoording

Publiceren van voortgangsrapportages: Regelmatige publicatie van voortgangsrapportages en het organiseren van informatiebijeenkomsten voor inwoners. Dit omvat het transparant communiceren over de voortgang van projecten en beleidsmaatregelen.

Enquêtes onder inwoners: Regelmatige enquêtes om meningen en suggesties van inwoners te verzamelen, zodat het beleid kan worden aangepast aan de behoeften en wensen van de gemeenschap. Dit omvat het uitvoeren van onderzoeken en het betrekken van inwoners bij de evaluatie van beleidsmaatregelen.

4 Huidige aanpak duurzaamheid

4.1 Presentatie van huidige doelen en ambities

De gemeente Losser wil haar aandeel in de energietransitie leveren door het stimuleren van biodiversiteit, het voorkomen van hittestress en het produceren van duurzame energie. Initiatieven zoals het Lossers Energiefonds en samenwerking met energiecoöperaties zijn voorbeelden van deze ambitie. Losser zet in op het verduurzamen van de gebouwde omgeving en het bevorderen van duurzaam transport. De gemeente heeft zich ten doel gesteld om in 2030 volledig energieneutraal te zijn en werkt aan diverse projecten om dit doel te bereiken.

Een belangrijk onderdeel van de duurzaamheidsambities is het verminderen van de CO₂-uitstoot. De gemeente stimuleert het gebruik van hernieuwbare energiebronnen zoals zonne- en windenergie en investeert in energiebesparende maatregelen voor zowel particuliere woningen als gemeentelijke gebouwen. Daarnaast wordt er ingezet op het vergroenen van de openbare ruimte, waarbij aandacht is voor het behoud en de versterking van biodiversiteit. Dit omvat projecten zoals de aanleg van bloemrijke bermen, het inzaaien van wilde bloemen en het planten van inheemse bomen en struiken.

Losser werkt ook aan het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen door het stimuleren van elektrisch vervoer en het verbeteren van de infrastructuur voor elektrische voertuigen. De gemeente ondersteunt de installatie van laadpalen voor elektrische auto's en bevordert het gebruik van elektrische fietsen en scooters. Daarnaast wordt er ingezet op het verduurzamen van het openbaar vervoer door middel van het gebruik van biobrandstoffen en elektrische bussen.

4.2 Specifieke initiatieven en programma's

Energieloket

Voorlichting en ondersteuning van inwoners bij verduurzamingsinitiatieven. Het energieloket biedt advies over energiebesparende maatregelen en subsidies. Inwoners kunnen hier terecht voor informatie over isolatie, zonnepanelen, warmtepompen en andere duurzame oplossingen. Het energieloket organiseert ook workshops en informatiebijeenkomsten om inwoners te informeren over de mogelijkheden en voordelen van verduurzaming.

Groen Blauwe Diensten

Fonds voor het herstel en de aanleg van groen in het buitengebied. Dit fonds ondersteunt projecten die bijdragen aan de biodiversiteit en de klimaatbestendigheid van de regio. Voorbeelden van projecten die worden ondersteund zijn de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het herstel van houtwallen en het aanleggen van ecologische verbindingzones. Deze projecten dragen bij aan het behoud van de natuurlijke schoonheid van de regio en bevorderen de leefomstandigheden voor flora en fauna.

Samenwerking met Twence

Verantwoordelijke afvalverwerking en opwekking van duurzame energie. Losser werkt samen met Twence om afval te verminderen en duurzame energieoplossingen te ontwikkelen. Twence is een regionaal afval- en energiebedrijf dat zich richt op de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. Door samen te werken met Twence, draagt Losser bij aan een circulaire economie en het verminderen van de ecologische voetafdruk. De gemeente stimuleert inwoners en bedrijven om afval te scheiden en te recyclen, en organiseert campagnes om bewustwording te vergroten.

5 Ambitiweb

De Gemeente Losser heeft diverse doelen en ambities vastgesteld om de leefomgeving, economie, en het welzijn van haar inwoners te verbeteren. Deze ambities zijn ingedeeld in drie ambitieniveaus:

Niveau 1: Dit impliceert inzicht en een minimaal niveau van verbetering.

Niveau 2: Dit houdt in dat er meetbare en verifieerbare doelstellingen zijn gesteld, en dat er een significante verbetering wordt nagestreefd.

Niveau 3: Dit duidt op maximale inzet en het streven naar de hoogst haalbare prestaties.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste thema's en de ambities per niveau.

5.1 Wonen

Inwonersaantal laten groeien naar 25.000

Niveau 1: Inzicht in bevolkingsgroei.

Niveau 2: Meetbare doelstellingen voor bevolkingsgroei naar 25.000.

Niveau 3: Maximale inzet om bevolkingsgroei te realiseren.

Betaalbare woningen

Niveau 1: Minimale initiatieven voor woningdiversiteit.

Niveau 2: Verifieerbare doelstellingen voor diverse woningaanbod.

Niveau 3: Hoogst haalbare prestaties in het bieden van betaalbare woningen.

Leefomgeving

Niveau 1: Basisinzicht in leefomgeving.

Niveau 2: Meetbare doelen voor verbetering van de leefomgeving.

Niveau 3: Maximale inzet voor vergroening en veiligheid.

5.2 Werken

Gezond ondernemingsklimaat

Niveau 1: Basisinzicht in ondernemingsklimaat.

Niveau 2: Verifieerbare doelen voor ondersteuning van ondernemers.

Niveau 3: Maximale inzet voor revitalisering bedrijventerreinen.

Economische groei en werkgelegenheid

Niveau 1: Inzicht in samenwerking onderwijs en bedrijfsleven.

Niveau 2: Meetbare doelen voor economische groei en werkgelegenheid.

Niveau 3: Hoogst haalbare prestaties in economische ontwikkeling.

Toerisme

Niveau 1: Basisinzicht in toerisme.

Niveau 2: Meetbare doelen voor toeristische infrastructuur.

Niveau 3: Maximale inzet voor toeristische groei.

5.3 Welzijn

Sociale cohesie

Niveau 1: Basisinzicht in sociale cohesie.

Niveau 2: Verifieerbare doelen voor versterking van sociale cohesie.

Niveau 3: Maximale inzet voor ondersteuning van buurtinitiatieven.

Inclusieve gemeenschap

Niveau 1: Inzicht in inclusie.

Niveau 2: Meetbare doelen voor inclusieve gemeenschap.

Niveau 3: Hoogst haalbare prestaties in toegankelijkheid en inclusie.

Duurzaamheid

Niveau 1: Minimale initiatieven voor verduurzaming.

Niveau 2: Verifieerbare doelen voor energietransitie.

Niveau 3: Hoogst haalbare prestaties in duurzaamheid.

Veiligheid en bereikbaarheid

Niveau 1: Basisinzicht in veiligheid.

Niveau 2: Meetbare doelen voor veiligheid en bereikbaarheid.

Niveau 3: Maximale inzet voor infrastructuurverbetering.

Sport en cultuur

Niveau 1: Inzicht in sport en cultuur.

Niveau 2: Verifieerbare doelen voor sport- en cultuuraanbod.

Niveau 3: Hoogst haalbare prestaties in sport- en cultuurontwikkeling.

Transparantie en verantwoording

Niveau 1: Basisniveau van communicatie.

Niveau 2: Regelmatige rapportages en enquêtes.

Niveau 3: Transparante en uitgebreide verantwoording.

5.4 Conclusie

De Gemeente Oost Gelre heeft ambitieuze plannen om de leefbaarheid, economie, en het welzijn van haar inwoners te verbeteren. Door de ambities in drie niveaus te categoriseren, kunnen de voortgang en de inzet voor elk thema duidelijk worden gemonitord en geëvalueerd. Deze aanpak helpt de gemeente om gericht en effectief te werken aan een betere toekomst voor alle inwoners.

6 Conclusie

6.1 Samenvatting van de aanpak en toekomstige stappen

De gemeente Losser zet in op een integrale aanpak van uitdagingen door samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties. De focus ligt op duurzame groei, sociaaleconomische versterking en een gezonde financiële basis. Door middel van transparant beleid en actieve betrokkenheid van de gemeenschap, streeft Losser naar een toekomst waarin iedereen kan bijdragen en profiteren. De gemeente blijft zich inzetten voor het realiseren van de gestelde doelen en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven die bijdragen aan het welzijn van alle inwoners.

Losser zal blijven investeren in duurzame oplossingen en innovatieve projecten om de klimaatdoelstellingen te behalen en de kwaliteit van leven in de gemeente te verbeteren. Dit omvat niet alleen technische en infrastructurele maatregelen, maar ook educatie en voorlichting om inwoners te betrekken bij de duurzame transitie. De gemeente wil een voorbeeldfunctie vervullen op het gebied van duurzaamheid en moedigt inwoners en bedrijven aan om hun steentje bij te dragen aan een duurzame toekomst.

6.2 Evaluatie en voortgang

De voortgang van de gestelde doelen en initiatieven wordt regelmatig geëvalueerd, met betrokkenheid van de gemeenteraad en inwoners. Doorlopende monitoring en bijsturing van beleid zorgen ervoor dat de gemeente Losser effectief kan inspelen op toekomstige ontwikkelingen en uitdagingen. Regelmatige rapportages en feedbackmomenten helpen om de ambities te realiseren en bij te sturen waar nodig. De gemeente zal blijven investeren in communicatie en participatie om ervoor te zorgen dat alle inwoners zich betrokken en gehoord voelen.

Losser zet zich in voor transparantie en verantwoording door het publiceren van voortgangsrapportages en het organiseren van informatiebijeenkomsten voor inwoners. De gemeente werkt nauw samen met lokale media om de gemeenschap op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en resultaten van de verschillende initiatieven. Daarnaast wordt er regelmatig een enquête gehouden onder inwoners om hun mening en suggesties te verzamelen, zodat het

Bibliografie

Losser, G. (2022). Groeien door ambitie, Coalitieakkoord gemeente Losser 2022-2026. Gemeente Losser: Gemeente Losser.

(2018). Toekomstvisie Duurzaam Losser 2040. Gemeente Losser: Gemeente Losser.

Onze experts geven jou energie! (z.d.). Agem Energie Experts. <https://www.agem.nl/>

Bijlagen

Bijgevoegd in de bijlagen:

Bijlage A — Doelen & Ambities Gemeente Losser

Bijlage A: Doelen & Ambities Gemeente Losser

Doelen & Ambities Gemeente Losser

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
1	Wonen	Inwonersaantal laten groeien naar 25.000.	Uitbreiding infrastructuur, voorzieningen.	Groeikern
2	Wonen	Betaalbare woningen: divers woningaanbod voor verschillende doelgroepen, innovatieve woonvormen, samenwerking met woningcorporaties en projectontwikkelaars, maatregelen tegen speculatie.	Bouw van nieuwe woningen, renovatie en verduurzaming van bestaande woningen.	Betaalbare woningen, leefomgeving, veiligheid en bereikbaarheid
3	Wonen	Leefomgeving: versterking van buurten, vergroening openbare ruimte, veiligheid en bereikbaarheid.	Aanleg van groene daken, gevels, bloemrijke bermen, fietspaden, wegen.	Leefomgeving, veiligheid en bereikbaarheid
4	Werken	Gezond ondernemingsklimaat: ondersteuning lokale ondernemers, revitalisering bedrijventerreinen, aantrekken innovatieve bedrijven.	Verbetering infrastructuur bedrijventerreinen, duurzame bedrijfsvoering.	Ondernemingsklimaat
5	Werken	Economische groei en werkgelegenheid: samenwerking onderwijs en bedrijfsleven, initiatieven voor een leven lang leren.	Samenwerking met onderwijsinstellingen, ontwikkeling van bijscholingsprogramma's.	Economische groei, werkgelegenheid
6	Werken	Toerisme: ontwikkeling toeristische attracties en infrastructuur, promotiecampagnes, investeringen in toeristische voorzieningen.	Verbetering toeristische infrastructuur, informatiepunten.	Toerisme, recreatie
7	Welzijn	Sociale cohesie: ondersteuning buurtinitiatieven, versterking lokale verenigingen en gemeenschapscentra.	Ondersteuning van buurtprojecten, verbetering gemeenschapsfaciliteiten.	Sociale cohesie
8	Welzijn	Inclusieve gemeenschap: inclusieprogramma's, toegankelijke openbare ruimtes, werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	Aanpassing infrastructuur voor toegankelijkheid.	Inclusieve gemeenschap
9	Welzijn	Duurzaamheid: energietransitie, verduurzaming woningen en gemeentelijk vastgoed, samenwerking met Twence, Groen Blauwe Diensten.	Installatie van zonnepanelen, isolatie, duurzame bouwmaterialen, recyclingprogramma's.	Duurzaamheid, energiebeheer

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
10	Welzijn	Veiligheid en bereikbaarheid: investeringen in infrastructuur en openbaar vervoer, verbetering buurtveiligheid.	Aanleg van wegen, fietspaden, verbetering van openbaar vervoer, buurtpreventieprojecten.	Veiligheid, bereikbaarheid
11	Welzijn	Sport en cultuur: investeringen in sportfaciliteiten, cultureel centrum, ondersteuning lokale verenigingen en musea, breed aanbod aan sport- en culturele activiteiten, talentontwikkeling en kunst- en cultuurinitiatieven.	Bouw en onderhoud van sportaccommodaties, culturele centra, ondersteuning van evenementen.	Sport, cultuur
12	Welzijn	Transparantie en verantwoording: publicatie voortgangsrapportages en informatiebijeenkomsten, enquêtes onder inwoners.	Communicatie over voortgang, evaluatie en aanpassing van beleidsmaatregelen.	Transparantie, verantwoording

Bijlage D: Deelvraag 4: Gemeente Oost Gelre

ONDERZOEK

Duurzame doelstellingen & ambities 2024

Gemeente Oost Gelre

24-05-2024

Definitief

V1.0

Duurzame doelstellingen & ambities 2024

Gemeente Oost Gelre

Verantwoording

Auteur(s) + Studentennummer(s) K.J.R. (Kjeld) van Elst (231165)

Document Naam Onderzoek- Duurzame doelstellingen & ambities 2024 – Gemeente Oost Gelre

Document ID OD-M4-YLB

Datum: 24-05-2024

Onderwijsinstelling: Han Hogeschool
Ruitenberglaan 31
6826 CC Arnhem
024-3530500
Www.han.nl

Faculteit Civiele Techniek
Bachelor

Hoofdgeleider (of docent) H. (Hans) Oude Avenhuis

Vaknaam Onderzoeken 2
Vakcode M4
Module, leerjaar Module 4, 2de leerjaar

Status Definitief
Versie V1.0
Omvang 21 pagina's exclusief bijlagen

Disclaimer:

* Wegens de vertrouwelijke aard van de informatie in dit rapport en de bijbehorende bijlagen, mag de inhoud noch geheel noch gedeeltelijk op enigerlei wijze worden aangepast, gewijzigd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de auteur(s) en de betrokken firma(s). Zowel de docent(en)/begeleider(s), de examiner(s) alsmede de medewerkers van deze onderwijsinstelling worden gehouden de inhoud van het rapport als strikt vertrouwelijk te behandelen. De onderwijsinstelling bewaart het document in een afgesloten databank. Gedurende de bewaarperiode kunnen studentdossiers worden ingezien door medewerkers van de onderwijsinstelling, de Examencommissie van de onderwijsinstelling, alsmede de Inspectie van het Onderwijs en een visitatiecommissie.

* In uitzondering op de bovenstaande disclaimer mag dit rapport gebruikt worden voor het onderzoek naar 'Duurzaam GWW', waarvan dit rapport een onderdeel uitmaakt.

Inhoud

1	Gemeente Oost Gelre.....	4
1.1	Inleiding.....	4
1.2	Ambities & Doelen.....	4
2	Coalitieakkoord.....	5
2.1	Hoofdthema's	5
3	Huidige aanpak duurzaamheid.....	10
3.1	Oost Gelre energieneutraal in 2030	10
3.2	Klimaat.....	12
3.3	Water en riolering	13
3.4	Versterken van de biodiversiteit	15
3.5	Conclusie huidige aanpak duurzaamheid	18
4	Implementatie coalitieakkoord en duurzaamheid ambities met ambitieweb.....	19
4.1	Implementatie	19
4.2	Conclusie	20
	Bibliografie	21
	Bijlagen.....	22
	Bijlage A: Doelen & Ambities Gemeente Oost Gelre.....	23
	Bijlage B: Beoordeling ambitieniveau.....	24
	Bijlage C: Deelvraag 3: Gemeente Losser.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	Bijlage D: Deelvraag 4: Gemeente Oost Gelre.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1 Gemeente Oost Gelre

In dit hoofdstuk wordt de gemeente Oost Gelre onder de loep genomen, waarbij zowel haar karakteristieken als haar toekomstgerichte ambities worden belicht. Door een inkijk te bieden in de gemeentelijke visie, gekoppeld aan concrete doelstellingen en het geformuleerde coalitieakkoord, wordt een helder beeld geschetst van de koers die Oost Gelre vaart of wilt varen. De hoofdthema's van het coalitieakkoord en de huidige aanpak van duurzaamheid vormen de ruggengraat van deze analyse wordt deze analyse afgerond met een conclusie.

1.1 Inleiding

Oost Gelre, gelegen in de regio Achterhoek in de Nederlandse provincie Gelderland, is een gemeente met een rijke geschiedenis en een bloeiende gemeenschap. Met een inwonertal van 29.969 op 1 januari 2024 (volgens Gemeente Oost Gelre, 2024) vormt het een dynamisch centrum in de omgeving.

De gemeente Oost Gelre omvat twee belangrijke hoofdkernen: Groenlo en Lichtenvoorde, samen met zes (kerk)dorpen: Harreveld, Lievelede, Mariënvelde, Vragender, Zieuwent en Zwolle. Elk van deze gemeenschappen draagt bij aan de diversiteit en levendigheid van Oost Gelre.

De nieuwe raad van de gemeente heeft een coalitieakkoord opgesteld voor de periode 2022 tot en met 2026. Deze coalitie, bestaande uit CDA en VVD, heeft als doel om samen te werken aan de verdere ontwikkeling en versterking van Oost Gelre, waarbij de belangen van alle inwoners worden behartigd en de gemeente floreert in alle opzichten.

1.2 Ambities & Doelen

De Gemeente Oost Gelre hanteert een helder kader voor haar ambities en doelen. De coalitie heeft zeven belangrijke hoofdpogaven benoemd:

- Solidariteit en bestaanszekerheid
- Versterking van de lokale economie
- Aanpak van woningbouwuitdagingen
- Bevordering van de energietransitie
- Voeren van een toekomstgericht en verantwoord financieel beleid
- Adresseren van het vraagstuk van de opvang van vluchtelingen
- Waarborgen van integrale veiligheid, met speciale aandacht voor ondermijning.

De raad heeft besloten om een achtste hoofdpogave toe te voegen:-

- Natuurherstel. Versterking van biodiversiteit en Landschapsontwikkeling.

Dit weerspiegelt onze toewijding aan het behoud van ons natuurlijk erfgoed en het streven naar een gezonde en evenwichtige leefomgeving voor de komende generaties.

2 Coalitieakkoord

In dit deelhoofdstuk worden de (hoofd) doelstellingen en ambities van het coalitieakkoord gepresenteerd, gericht op drie leidende thema's: Wonen, Werken en Welzijn (WWW). De gemeente ambieert een toekomst waarin zij een duurzame en veerkrachtige gemeenschap kan opbouwen, waarin het welzijn van haar inwoners centraal staat.

2.1 Hoofdthema's

2.1.1 Wonen

Het thema wonen richt zich op de jongeren en jeugd, die als de toekomst van de gemeente worden gezien. Het behouden van hen vormt een van de belangrijkste uitdagingen voor de gemeente. Dit vereist een aanpak waarbij niet alleen de bevordering van werkgelegenheid centraal staat, maar ook het aanbieden van stageplaatsen, carrièremogelijkheden en het zorgen voor passende huisvesting. Tegelijkertijd is het van belang om het waardevolle landschap te beschermen. Daarnaast hecht de gemeente belang bij investeren in de bereikbaarheid van de dorpskernen, waarbij een goed ontwikkeld netwerk van openbaar vervoer en wegeninfrastructuur een centrale rol vervult.

Jongeren en jeugd

In de komende jaren staat onze gemeente voor een cruciale uitdaging: het behouden van haar jongeren. Dit vraagt om een geïntegreerde aanpak waarbij de focus ligt op het stimuleren van werkgelegenheid, het bieden van stageplaatsen, het creëren van carrièrekansen en het voorzien in passende woonruimte. Om dit te realiseren, zijn drie belangrijke pijlers vastgesteld:

1. Verlagen drempel eigen woning aankoop met alternatieve koopconstructies, inclusief mogelijkheid tot grondbezit
2. Jongeren hun interesses en wensen laten uiten en betrokkenheid bij relevante onderwerpen stimuleren.
3. Achterhoek positioneren als stage- en afstudeerregio. Oost Gelre biedt woonruimte, vaak omgebouwd bestaand vastgoed, aan stagiairs.

Omgeving en landschap

Het landschap vormt een element van de gemeente Oost Gelre, waarvan de waarde niet te onderschatten is. Het wordt beschouwd als een van de kwaliteiten van de regio, waar zowel inwoners als toeristen van genieten. Om dit te realiseren, zijn zes belangrijke pijlers vastgesteld:

1. Planologische beslissingen maken het buitengebied aantrekkelijk voor zowel inwoners als toeristen, essentieel voor behoud van aantrekkingskracht.
2. Prioriteit geven aan functieverandering van bestaande bebouwing en bedrijvigheid in het buitengebied, met actieve betrokkenheid van agrariërs.
3. Versterken van landschapskwaliteit door ondersteuning en draagvlak voor landbouwtransitie, als basis voor groei van recreatie en toerisme.
4. Opstellen van een gezamenlijke visie voor landbouw en buitengebied, in samenwerking met alle betrokken partijen, als eerste stap naar het benutten van nieuwe kansen. Focus op innovatieve initiatieven in voedselteelt,-bereiding en educatie, met voortzetting van deelname aan LEADER-projecten voor meer regionale voedselkennis en een verbeterd aanbod.
5. Investeren in compensatie bij inpassing, en herstel/inpassing bij schaalvergroting met behoud van natuurelementen, voor versterking van landschap en natuur, en gebalanceerde ruimte voor landbouw, toerisme en recreatie.
6. Bevorderen van kwaliteit van leefomgeving door toegankelijke natuur, integratie van groen en natuur in beleid, en verbetering van hittebestendigheid met focus op verkoeling en waterbeheer.

Veilig en goed bereikbaar zijn

Om de bedrijvigheid en leefbaarheid van de kernen te waarborgen, streeft de gemeente naar een goed bereikbare infrastructuur, waarbij openbaar vervoer naadloos samenwerkt met een netwerk dat alle kernen toegankelijk maakt. Om dit te realiseren, zijn vier belangrijke pijlers vastgesteld:

1. Realisatie van een 2x2-baans N18 met 100 km/uur om knelpunten te verminderen.
2. Actief verzet tegen de Noordtak van de Betuweroute vanwege impact op leefomgeving, landschap en bedreiging van economische belangen.
3. Behoud en optimalisatie van bus- en treinverbindingen, met speciale aandacht voor het waarborgen van toegang tot openbaar vervoer voor jongeren en het verbeteren van de afstemming tussen bus- en treindiensten.
4. Optimalisatie van fijnmazige, vraag gestuurde vervoersopties zoals ZOOV en buurtbussen, samen met innovatieve mobiliteitsconcepten. Verbetering van mobiliteit tussen toeristische attracties en bedrijventerreinen, met snelle en gemakkelijke verbindingen tussen kernen in de Achterhoek.

2.1.2 Werk

Het thema wonen in Oost Gelre wordt sterk beïnvloed door de lokale economie, die gebaat gaat bij een levendige bedrijvigheid. Een bloeiende economie is niet alleen van belang voor de werkgelegenheid, maar draagt ook bij aan de algehele leefbaarheid van de gemeente. Het creëren van ruimte voor nieuwe ondernemers staat centraal in de gemeente haar visie. Om dit te realiseren, zijn vijf belangrijke pijlers vastgesteld:

1. Inzetten op uitbreiding en inbreiding van o.a. bestaande industrieterreinen om ruimte te bieden aan bedrijven.
2. Uitbreiding van de Laarberg in Groenlo om te voldoen aan de vraag naar regionale bedrijventerreinen na 2026. Dit is essentieel voor het behoud van economische vitaliteit in de regio. De Laarberg moet een toonaangevend voorbeeld worden van een toekomstbestendig bedrijventerrein in Gelderland en Oost-Nederland.
3. In overleg met betrokken bedrijven zorgen voor passende huisvesting voor arbeidsmigranten in Oost Gelre, om aan de vraag naar arbeidskrachten te voldoen.
4. Aandacht voor effecten van de coronacrisis op detailhandel, met speciale aandacht voor personeelstekorten en toenemende online winkels. Ruimte bieden voor alternatieve invullingen bij stoppen van agrariërs, met behoud en versterking van groen en biodiversiteit.
5. Streven naar brede welvaart waarin iedereen profiteert, met aandacht voor sociaal, ecologisch en economisch welzijn. Aansluiting vinden bij de internationale, nationale en regionale Sustainable Development Goals (SDG's) en onderzoeken van mogelijkheden voor gemeentelijke acties in samenwerking met Regio Achterhoek.

2.1.3 Welzijn

Het thema Welzijn richt zich op de gemeenschap van Oost Gelre, waarbij de gemeente zich toelegt op duurzaamheid, sociale cohesie en culturele verrijking. Initiatieven zoals lokale energieopwekking, het stimuleren van participatie en ondersteuning van vrijwilligers, evenals het bevorderen van sport- en cultuuractiviteiten, dragen bij aan het welzijn van haar inwoners.

Duurzaam en energieneutraal

Het doelstelling om energieneutraliteit in 2030 te zijn is een ambitieus doel dat de gemeente zich heeft gesteld. Om dit te bereiken willen ze het bestaande beleid voort te zetten met een realistische blik op de toekomst. Om dit te realiseren, zijn vier belangrijke pijlers vastgesteld:

1. Opwekking van duurzame energieopwekking, bij voorkeur lokaal, voornamelijk via zonne-energie met focus op daken volgens de nationale zonneladder.
2. Versterken van lokale participatie en samenwerking, met nadruk op financiële deelname van inwoners. Bij grootschalige initiatieven streven naar lokaal eigendom en zeggenschap, met minimaal 51% deelname van bedrijven en inwoners. Stimuleren van kleinschalige projecten en onderzoek naar ontwikkeling van een lokaal energiepark.
3. Aanstelling van een regisseur energietransitie om initiatieven te sturen en lokale eigenaarschap te bevorderen, waardoor nieuwe projecten sneller en projectmatig worden gerealiseerd.
4. Instellen van een energieloket met duidelijke subsidie- en financieringsregelingen om de drempel voor deelname aan energie-initiatieven te verlagen en participatie te bevorderen.

Samen in een sociale en zorgzame gemeente

Oost Gelre staat bekend als een gemeente waar participatie hoog in het vaandel staat. Met een sterke betrokkenheid van inwoners bij zowel werk als verenigingsleven, wordt er gezorgd voor elkaar en wordt er actief omgekeken naar medeburgers. Om deze inclusieve en ondersteunende gemeenschap te behouden en te versterken, worden verschillende maatregelen genomen:

1. Handhaven van het huidige niveau van sociale voorzieningen en inkomensondersteuning. Daarnaast inzetten op vroegsignalering om schuldenproblematiek te voorkomen en aan te pakken.
2. Stimuleren van participatie onder inwoners en ondersteuning bieden aan verenigingen en vrijwilligers via het vrijwilligersplatform, om leefbaarheid en sociale cohesie te bevorderen.
3. Bieden van een sociaal vangnet voor wie het nodig heeft en stimuleren van participatie in elke mogelijke vorm. Oproep aan bedrijven om werkplekken te bieden aan inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, met focus op inclusie.
4. Snelle integratie van nieuwkomers en vluchtelingen met focus op goede huisvesting, taalbeheersing en werk als essentiële factoren, zoals benadrukt in het coalitieakkoord.

Sport en cultuur

De afgelopen jaren heeft de gemeente gezien welke positieve impact sport en sociale bijeenkomsten hebben op de gemeenschap. Dit benadrukt des te meer de noodzaak om de komende jaren weer vol in te zetten op een actief Oost Gelre. De gemeente kenmerkt zich door een actieve samenleving waarin mensen hun evenementen koesteren. Om dit te realiseren, zijn zes belangrijke pijlers vastgesteld:

1. Behoud van onderwijs en culturele evenementen is essentieel voor alle leeftijdsgroepen. Vereenvoudigen van procedures en regels om lokale evenementen te ondersteunen en te koesteren.
2. Zorgen voor goede en passende ruimte voor sport en cultuur, waarbij verschillende organisaties een eigen plek hebben.
3. Optimaal functioneren van cultuur- en dorpshuizen door bevordering van onderlinge samenwerking en stimulering van samenwerking tussen culturele instanties, resulterend in een cultuurcentrum voor jongeren.
4. Zorgen voor passende herbesteding van gebouwen in de komende jaren.

5. Zorgen voor goede sportfaciliteiten en ruimte bieden aan nieuwe initiatieven om de lokale sportclubs te ondersteunen, waar mensen wekelijks beweging en vertier vinden.
6. Voortzetten en behouden van de programma's Stad Groenlo, Geef Lichtenvoorde Kleur en de Leefbaarheidsvisie Kleine Kernen.

Integrale veiligheid en ondermijning

De veiligheid binnen de gemeente staat steeds meer onder druk met de opkomst van georganiseerde misdaad. De gemeente wilt zich hiertegen verzetten en de nodige middelen gebruiken om dit tegen te gaan. Om dit te realiseren, zijn drie belangrijke pijlers vastgesteld:

1. het melden van ondermijning van het (openbaar) bestuur een gewoonte, waarbij mensen zich veilig voelen om dit te doen.
2. Actief aanpakken van drugs- en alcoholproblematiek door in te zetten op preventie en toezicht van boa's. Gemeente vervult voortrekkersrol in communicatie over gevaren en betreft jongeren(hulp)organisaties bij het informeren van jeugd en ouders.
3. Ontwikkelen van een sterke lokale crisisstructuur in reactie op gezondheids- en/of veiligheids crises

3 Huidige aanpak duurzaamheid

In dit deelhoofdstuk wordt de huidige aanpak, doelen en ambities van de Gemeente Oost Gelre gepresenteerd. De gemeente Oost Gelre heeft zich ten doel gesteld om tegen 2030 energieneutraal te worden, waarbij de opwekking van duurzame energie gelijk moet zijn aan het verbruik. Dit vereist een overgang van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energiebronnen zoals zon en wind. Het betrekken van zowel inwoners als bedrijven is essentieel voor het realiseren van deze ambitie, met een focus op individuele verantwoordelijkheid en actie. De gemeente wordt ondersteund door het Energieloket Achterhoek voor inwoners en het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek voor bedrijven.

Naast energiebesparing richt de gemeente zich ook op klimaatadaptatie, met maatregelen tegen wateroverlast en hitte. Het biodiversiteitsplan beschrijft verdere acties om de variatie aan planten- en diersoorten te bevorderen, wat niet alleen de natuur versterkt maar ook de leefomgeving voor mens en dier verbetert. Door een aanpak waarin zowel inwoners als bedrijven worden betrokken, zet de gemeente zich actief in om haar doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit te realiseren.

3.1 Oost Gelre energieneutraal in 2030

De gemeente Oost Gelre streeft naar energieneutraliteit tegen 2030, waarbij duurzame energieopwekking gelijk staat aan het verbruik en de overgang van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energiebronnen zoals zon en wind van belang is voor het verminderen van CO₂-uitstoot. Het betrekken van zowel inwoners als bedrijven, met een focus op maatregelen zoals woningisolatie, het gebruik van energiezuinige apparaten, Ledverlichting, het verminderen van gasverbruik en investeringen in zonnepanelen of warmtepompen.

3.1.1 Energiebesparing voor inwoners

Bij Energieloket Achterhoek kunnen inwoners van de gemeente terecht voor advies en ondersteuning op het gebied van energiebesparing. Het energieloket is opgezet door de gemeente Oost Gelre en 7 andere Achterhoekse gemeenten en biedt hulp bij het nemen van energiebesparende maatregelen en het aanvragen van subsidies en leningen.

Het Energieloket adviseert over verschillende energiebesparende maatregelen, waaronder isoleren en warmte vasthouden, duurzaam verwarmen van de woning, slim ventileren, duurzaam verwarmd kraanwater, en het opwekken van zelf stroom en het verminderen van stroomverbruik.

Bewoners hebben ook de mogelijkheid om subsidies en leningen aan te vragen. Er zijn zeven verschillende financiële ondersteuning beschikbaar:

1. De 'Toekomstbestendig Wonen Lening' is bedoeld voor het verduurzamen, asbestvrij maken of verbeteren van je huis.
2. Maak jouw woning energiezuiniger met de 'Investeringssubsidie Duurzame Energie (ISDE)'. Hiermee kun je tot 30% van de kosten terugkrijgen voor isolatie, warmtepompen en zonneboilers.
3. 'Subsidie voor woningverduurzaming' stimuleert eigenaren om energiebesparende maatregelen te nemen door subsidie aan te bieden voor isolatie-upgrades die het energielabel van hun huis verbeteren.
4. De 'Energiebespaarlening' financiert energiebesparende verbeteringen in bestaande woningen, zowel voor individuele eigenaren als Verenigingen van Eigenaren (VvE).
5. 'Subsidie isolatie woningen' is beschikbaar voor personen die in 2022 of 2023 energietoeslag ontvingen via Fijnder en een eigen woning hebben van vóór 1992.
6. 'Geld voor Glas' biedt tot €1000 subsidie voor het vervangen van glas in je woning.
7. 'Klussen zonder Kosten' biedt tot €750 subsidie voor isolatie van je dak (aan de binnenkant), vloer, of binnenmuren (geen spouw).

3.1.2 Energiebesparing voor bedrijven

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) draagt bij aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Zij verlenen omgevingsvergunningen in opdracht van tien gemeenten en de provincie Gelderland. Ook zien zij erop toe dat bedrijven voldoen aan actuele wet- en regelgeving op het gebied van milieu(veiligheid). Daarnaast adviseren zij over archeologie en over verschillende milieuonderwerpen, zoals bodem, geluid en lucht.

Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA)

DOA is het expertisecentrum voor duurzaamheid en energie voor het bedrijfsleven, waar ondernemers kunnen rekenen op vragen, begeleiding en ondersteuning met betrekking tot energie en circulariteit. Het DOA biedt ondersteuning aan bedrijvenparken en winkelcentra die gezamenlijk met andere ondernemers willen verduurzamen.

Een groot probleem voor bedrijven is de overbelasting van het elektriciteitsnet, waarbij grootverbruikers hun transportcapaciteit (gecontracteerd vermogen) niet kunnen verhogen. Ze proberen inzicht te krijgen in het energieverbruik, gecontracteerd vermogen en piekvermogen van de bedrijven. Met deze gegevens kan DOA onderzoeken hoe zij bedrijven kunnen ondersteunen bij het verminderen van de impact van netcongestie op hun ontwikkeling en verduurzaming.

Zonnige bedrijven in de Achterhoek

Voor acht Achterhoekse gemeenten verzorgt AGEM energielevering volgens het zelfleveringsmodel, waarbij eigen stroom wordt opgewekt en tevens zelfstandig en rechtstreeks wordt ingekocht, zonder tussenkomst van commerciële partijen. Dit resulteert in een zelfstandige inkoop voor de Achterhoek, waar lokale opwekking en afname flexibel kunnen worden gekoppeld.

Als bedrijf met een eigen pand kun je geld verdienen met je dak en bijdragen aan de energietransitie in de Achterhoek. Door zelf stroom op te wekken blijft een deel van de investeringen en energiekosten in de regio, waardoor lokale werkgelegenheid wordt gestimuleerd.

Bedrijven die zich aanmelden voor Zonnige Bedrijven ontvangen een businesscase waarin wordt geëvalueerd of het interessant is om van hun dak een zonnedak te maken. Op deze manier dragen bedrijven bij aan de energietransitie terwijl ze tegelijkertijd operationeel blijven.

3.2 Klimaat

De Gemeente Oost Gelre ondervindt steeds meer problemen als gevolg van langere periodes van droogte en extreme regenbuien. De riolering kan het water niet volledig opvangen, wat de noodzaak benadrukt om water in de grond op te vangen. Op die manier kunnen we tijdens droge periodes profiteren van dit water. Een mogelijke oplossing hiervoor is het gebruik van infiltratiekratten.

Daarnaast kampt de gemeente met de negatieve gevolgen van hitte. Langdurige hitte kan leiden tot diverse gezondheidsproblemen, waaronder hoofdpijn, vermoeidheid, uitdroging en slaapproblemen. Bovendien kan het sterftecijfer stijgen tijdens periodes van extreme hitte.

De gemeente streeft ernaar om meer water en groen in de gemeente aan te brengen. Op die manier kan een verkoelend effect worden gerealiseerd. Dit draagt bij aan het verminderen van de impact van hitte op de gezondheid en het welzijn van de inwoners.

3.2.1 Klimaateffectatlas

De gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk hebben stresstesten uitgevoerd. De resultaten van deze testen worden gepubliceerd in de Klimaateffectatlas. Deze atlas biedt een eerste inzicht in de kwetsbaarheid van verschillende gebieden in Nederland voor wateroverlast, droogte en hitte.

De stresstest richt zich voornamelijk op de bebouwde omgeving, omdat daar de problemen met wateroverlast en hitte het meest nijpend zijn. Er wordt bij de test uitgegaan van extreme omstandigheden. Op basis van de resultaten kan per locatie worden beoordeeld of de situatie goed is of dat er actie moet worden ondernomen.

3.3 Water en riolering

3.3.1 Water- en rioleringsprogramma 2024-2028

Het Waterbeheerplan (Wrp) van de gemeente Oost Gelre beschrijft de visie en ambitie met betrekking tot de wettelijke riool- en watertaken. Het laat zien hoe de invulling van deze taken bijdraagt aan een gunstig leefklimaat, een hoogwaardig openbaar gebied, duurzame ontwikkelingen en de cohesie binnen de overheid.

Het Wrp biedt meetbare kwaliteitsnormen voor het behoud van bestaande voorzieningen en voor het toekomstbestendig, waterrobuust en klimaatadaptief maken van de riolering, watersysteem en leefomgeving. Het legt vast hoe deze doelen worden nagestreefd en hoe de zorgplichten worden ingevuld, zodat inwoners en ondernemers duidelijkheid hebben over hun situatie.

Daarnaast biedt het Wrp inzicht in de planning van alle activiteiten voor de inzameling, transport en verwerking van stedelijk afval-, hemel- en grondwater, evenals het beheer en onderhoud van gemeentelijk oppervlaktewater.

Voor de lange termijn, tot 2080, biedt het Wrp een vooruitblik door onderzoeken, activiteiten en maatregelen gedetailleerd per jaarschijf te presenteren.

Speerpunten

Het Wrp geeft concreet aan hoe de invulling van de gemeentelijk riool- en watertaken een bijdrage levert aan de diverse ambities en pijlers. In de planperiode 2024 tot en met 2028 legt de gemeente focus op de volgende speerpunten:

Speerpunt	Ambities en pijlers
Overkoepelend	<ul style="list-style-type: none">- Het op orde brengen van beheerdata en deze actueel, compleet en valide houden.- Het vergroten van inzicht het functioneren.- Het betrouwbaar houden van onze systemen door het tijdig vervangen, repareren of renoveren van onze riolen, pompen, gemalen etc.- Het integraal afstemmen van onze investering en het benutten van de meekoppelkansen.- Het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van onze buitenruimte.- Het inzetten op en stimuleren van particuliere initiatieven door onze inwoners en ondernemers.
Afvalwater	<ul style="list-style-type: none">- Het aanvoeren van enkel afvalwater naar de rioolwaterzuivering.- Het voortzetten van het risico- en effectgestuurd rioolbeheer, voor de doelmatige inzet van onze middelen.- Het samen met de gemeente Winterswijk en het waterschap inzetten voor de optimalisatie van de waterketen (riolen, gemalen en rwzi's) in relatie tot de Kaderrichtlijn Water.- Het creëren van bewustzijn bij inwoner en ondernemers voor het 'anders omgaan met drinkwater en afvalwater en hemelwater'.- Het benutten van kansen voor nieuwe sanitatie.
Hemelwater	<ul style="list-style-type: none">- Het creëren van bewustzijn bij inwoner en ondernemers voor het 'anders omgaan met hemelwater'.- Het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van bestaande gebieden, vanuit de natuurlijke bodem- en watersystemen.- Het borgen van de klimaatadaptatieve maatregelen in de ontwikkelgebieden.- Het implementeren van de voorkeursvolgorde gebruik-vasthouden-bergen-afvoeren. Regenwater is in principe schoon.- Het uitvoeren van doelmatige maatregelen in de openbare ruimte, op probleemlocaties met wateroverlast.
Grondwater	<ul style="list-style-type: none">- Het voortzetten van de huidige koers en het communiceren van onze regierol.- Het voortzetten van de monitoring van grondwaterstanden.

Speerpunt	Ambities en pijlers
	<ul style="list-style-type: none"> - Het uitvoeren van doelmatige maatregelen in de openbare ruimte, op probleemlocaties met structurele grondwateroverlast.
Oppervlaktewater	<ul style="list-style-type: none"> - Het communiceren van de keuze van de inrichting van de buitenruimte vanuit de voorkeursvolgorde. - Het afstemmen van de beheerstrategie met het waterschap. - Het verbeteren van de waterkwaliteit en het overwegen van de aanleg van nieuw water. - Het afstemmen van de functies van oppervlaktewater met andere beleidsvelden.

3.4 Versterken van de biodiversiteit

Het biodiversiteitsplan van de gemeente Oost Gelre beschrijft zowel huidige als toekomstige initiatieven om de biodiversiteit te bevorderen. Hierin wordt ook aangegeven welke stappen inwoners, grondeigenaren en organisaties kunnen ondernemen.

In het landschap verdwijnen planten- en diersoorten in rap tempo. Het is van cruciaal belang om te investeren in het beschermen en herstellen van de biodiversiteit. Een rijkere variëteit aan soorten maakt de natuur veerkrachtiger tegen klimaatveranderingen, plage en behoudt tevens de voedselvoorziening.

Diverse maatregelen kunnen worden genomen om de leefomstandigheden van verschillende soorten te verbeteren. Dit betekent dat parken, groenperken en bermen nog beter moeten inrichten en beheren om soorten te ondersteunen en beschermen.

3.4.1 Soortenrijkdom landschap versterken

In Nederland staat het beschikbare leefgebied voor veel planten- en diersoorten onder druk door diverse factoren. De conversie van bos, weilanden, akkers, groenstroken en waterpartijen naar bebouwde gebieden zoals woningen, bedrijven en wegen resulteert in versnippering en isolatie van natuurgebieden. De schaalvergroting in de landbouw draagt ook bij aan het verdwijnen van waardevolle landschapselementen. Bovendien worden de omstandigheden in overgebleven natuurgebieden verstoord door verstoring van natuurlijke relaties, zoals het watersysteem en de bodem, en door de uitstoot van stoffen zoals stikstof en CO₂ uit industrie, verkeer en landbouw. Vooral op de arme zandgronden, zoals in Oost Gelre, is de natuur hier gevoelig voor. Klimaatverandering verergert deze situatie, met name door stijgende temperaturen en droogteperiodes die veel soorten niet kunnen weerstaan. Bovendien worden gebouwen steeds minder geschikt als leefomgeving voor soorten door strakkere afwerkingen, waardoor ze geen plek meer vinden om te nestelen of te schuilen. Verder ervaren soorten verstoring door gevaarlijke wegen, verwilderde katten, loslopende honden en toenemende recreatiedruk.

De gemeente streeft ernaar de achteruitgang van het aantal soorten in hun landschappen te stoppen en waar mogelijk te bevorderen dat soorten die hier van oudsher thuishoren terugkeren. Ze nemen daarvoor verantwoordelijkheid, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft. De komende jaren werken ze aan de volgende doelen: het behouden, herstellen en indien mogelijk vergroten van de biodiversiteit op hun grondgebied, zodat de kenmerkende soorten voor hun landschappen (weer) meer en beter geschikte leefruimte hebben. Zo wordt ook gezorgd voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor mensen. Bovendien streeft de gemeente ernaar dat zowel de gemeente zelf, inwoners, ondernemers als maatschappelijke organisaties in Oost Gelre zich bewust zijn van het belang van biodiversiteit. Ze worden aangemoedigd om zelf bij te dragen aan het behoud ervan en om daarvoor initiatieven te ontplooiën.

3.4.2 Aanpak voor het versterken van biodiversiteit

De gemeente richt zich op het versterken van biodiversiteit in de gehele gemeente, met een aanpak die drie sporen volgt.

Ten eerste wordt de aandacht voor biodiversiteit geborgd in het beleid. Daarnaast worden concrete maatregelen genomen in zowel het buitengebied als de woonkernen. Tot slot wordt ingezet op communicatie en bewustwording.

Hierbij worden gidssoorten als leidraad gebruikt. De gidssoorten laten zien hoe een bepaald gebied ingericht of beheerd moet worden om een goede biodiversiteit te bereiken. Het plan beschrijft hoe de gemeente wil werken aan het behoud en herstel van de variatie aan soorten. Na de vaststelling van het plan zullen maatregelen worden uitgevoerd, waarbij de informatie uit het plan wordt gebruikt om biodiversiteit te verankeren in de Omgevingsvisie.

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie vormt het beleidskader voor ontwikkelingen binnen de gemeente, waarin de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur en landschap wordt beschreven. Deze visie wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Als onderdeel van dit beleid initieert de gemeente een pilot in samenwerking met andere gemeenten, waarbij een 'natuurwaardenkaart' wordt opgesteld. Deze kaart geeft een overzicht van de planten- en diersoorten die in het gebied voorkomen en identificeert welke daarvan beschermd en versterkt moeten worden.

3.4.3 Aandacht voor biodiversiteit in beleidskaders

De gemeente Oost Gelre streeft ernaar om biodiversiteit stevig te integreren in haar plannen en procedures voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit omvat het kritisch bevragen van de effecten van nieuwe projecten op de biodiversiteit en het tijdig inbrengen van ecologische kennis door experts. In lijn met deze inspanningen wordt ook 'Natuurinclusief bouwen' steeds meer toegepast, waarbij de focus ligt op het creëren van leefgebieden voor inheemse soorten.

Hierbij worden ervaringen gedeeld met belanghebbenden om gezamenlijk biodiversiteit te bevorderen. Voor landschappelijke inpassing bij zowel kleine als grote ontwikkelingen, zoals uitbreidingen, zal de gemeente de regels verduidelijken en actualiseren via een brochure met richtlijnen en adviezen. Daarnaast richt het groenbeheer zich op het verbeteren en vergroenen van het openbaar groen, waarbij omvorming bij voorkeur plaatsvindt tijdens natuurlijke momenten en nieuwe groene verbindingen worden gezocht. Bovendien monitort de gemeente de ontwikkeling van gebieden waar de natuur meer ruimte krijgt.

Ten slotte hanteert de gemeente bij de aanleg van terreinen voor zonnepanelen en windturbines een 'tendersysteem', waarbij landschappelijke inpassing een belangrijk criterium is bij de beoordeling van projecten.

3.4.4 Maatregelen in het buitengebied

Het streefbeeld voor het buitengebied omvat een inrichting die kenmerkende soorten en gidssoorten in staat stelt zich goed te handhaven en weer vaker te worden waargenomen, wat essentieel is voor de biodiversiteit en de uitwisseling van soorten. Dit wordt ondersteund door het zorgvuldig beheren, behouden en aanleggen van landschapselementen, waarbij de cultuurhistorische en landschappelijke waarde wordt gewaarborgd. Het juiste beheer en onderhoud van deze elementen zijn cruciaal voor het creëren van een optimale habitat voor diverse flora en fauna. Daarnaast zal de gemeente de aanplant van bomen intensiveren, in samenwerking met agrarische ondernemers vergroeningsinitiatieven ondersteunen, de bestrijding van invasieve exoten intensiveren, en een natuurvriendelijkere aanpak van de overlast veroorzaakt door de eikenprocessierups nastreven. Verder worden de ecologische bermen uitgebreid en verbeterd, wordt een actieplan opgesteld ter bescherming van zandwegen, worden groene verbindingen gecreëerd, en worden knelpunten voor de oversteekbaarheid van wegen en water voor fauna geïdentificeerd en aangepakt.

De gemeente staat open voor initiatieven van inwoners en organisaties die bijdragen aan meer biodiversiteit in het buitengebied en gaat hierover graag in gesprek. Ze ondersteunen landbouwbedrijven met subsidies voor vergroeningsplannen en streven naar een meer natuur- en landschapsinclusieve bedrijfsvoering. Samen met andere Achterhoekse gemeenten en het waterschap onderzoeken ze de mogelijkheden om de biodiversiteit langs watergangen te versterken en het watersysteem te herstellen, met oog voor zowel korte- als langetermijnoplossingen.

3.4.5 Maatregelen in de woonkernen

De gemeente van Oost Gelre neemt actief stappen om natuurinclusief bouwen te implementeren op haar eigen grond en gebouwen, waarbij het ontwerp rekening houdt met de natuur. Dit omvat het onderzoeken van manieren om gebouwen natuurinclusiever te maken en het identificeren van mogelijkheden in de omgeving van deze gebouwen om biodiversiteit te bevorderen en natuurlijke elementen te integreren. Gelijktijdig wordt er ingezet op de uitbreiding van ecologisch groenbeheer, waarbij beheermaatregelen worden afgestemd op de ecologische kalender, wat de biodiversiteit versterkt door rekening te houden met verschillende seizoenen en levensfasen van flora en fauna.

De gemeente moedigt ook actief inwoners en andere belanghebbenden aan om bij te dragen aan het vergroenen van de omgeving, met budget voor lokale initiatieven en programma's zoals "tegel eruit, groen erin", evenals samenwerkingen met het waterschap en andere gemeenten om waterkwaliteit en biodiversiteit te verbeteren. Zo wordt gestreefd naar een gemeenschappelijke inzet voor een groenere, meer biodiverse omgeving.

3.4.6 Maatregelen communicatie

De gemeente zet zich in voor het vergroten van bewustzijn en betrokkenheid bij biodiversiteit door heldere communicatie over de voordelen van biodiversiteitsversterking en concrete stappen voor huishoudens. Daarnaast werken ze aan een communicatieplan om inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief te betrekken bij het bevorderen van biodiversiteit in het landschap. Door diverse initiatieven te ondersteunen en een breed scala aan communicatiemiddelen en -kanalen in te zetten, streven ze naar een gezamenlijke inspanning voor het behoud en de bevordering van biodiversiteit binnen de gemeenschap.

3.5 Conclusie huidige aanpak duurzaamheid

De huidige aanpak van duurzaamheid in de Gemeente Oost Gelre richt zich op doelstellingen zoals het bereiken van energieneutraliteit tegen 2030 en het bevorderen van biodiversiteit. Door een benadering waarin zowel inwoners als bedrijven worden betrokken, wordt actief gewerkt aan het realiseren van deze doelen.

Met een focus op energiebesparing en het stimuleren van hernieuwbare energiebronnen zoals zon en wind, wilt de gemeente Oost Gelre haar CO₂-uitstoot te verminderen en haar energieverbruik te optimaliseren. Dit wordt ondersteund door initiatieven zoals het Energieloket Achterhoek voor inwoners en het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek voor bedrijven, die advies en ondersteuning bieden op het gebied van energiebesparing en verduurzaming.

Naast energiebesparing wordt ook aandacht besteed aan klimaatadaptatie, met maatregelen om wateroverlast en hitte tegen te gaan. Het biodiversiteitsplan van de gemeente beschrijft verdere acties om de variatie aan planten- en diersoorten te bevorderen, wat niet alleen de natuur versterkt maar ook de leefomgeving voor mens en dier verbetert.

Door een combinatie van beleidsmaatregelen, concrete initiatieven en actieve betrokkenheid van de gemeenschap, streeft de Gemeente Oost Gelre ernaar om haar doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit te realiseren. Hiermee wil zij een leefbare en toekomstbestendige gemeente creëren waarin zowel mens als natuur in willen leven.

4 Implementatie coalitieakkoord en duurzaamheid ambities met ambitieweb

4.1 Implementatie

Alle doelen en ambities van de Gemeente Oost Gelre zijn geïnventariseerd en vervolgens is er een analyse gemaakt om te bepalen welke daarvan verband houden met civiele techniek. Deze relevante doelstellingen en ambities zijn vervolgens gecategoriseerd op basis van de thema's van het ambitieweb van het CROW. (zie bijlage 00)

Voor elk thema van het ambitieweb zijn alle relevante doelen en ambities zorgvuldig toegevoegd. Daarna wordt per doelstelling en ambitie bepaald welk ambitieniveau van toepassing is. De uitkomsten van deze niveaus worden gemiddeld, wat resulteert in een gemiddeld ambitieniveau. Dit gemiddelde wordt vervolgens vermenigvuldigd met een wegingsfactor om het totale gemiddelde ambitieniveau te verkrijgen. Deze niveaus worden als volgt gedefinieerd:

- Niveau 1: Dit impliceert inzicht en een minimaal niveau van verbetering.
- Niveau 2: Dit houdt in dat er meetbare en verifieerbare doelstellingen zijn gesteld, en dat er een significante verbetering wordt nagestreefd.
- Niveau 3: Dit duidt op maximale inzet en het streven naar de hoogst haalbare prestaties.

Bij het opstarten van projecten kan het ambitieniveau als leidraad dienen bij het bekijken en nastreven van de doelstellingen en ambities die de gemeente heeft gesteld. Er wordt daarbij speciale aandacht besteed aan het beoordelen van de haalbaarheid van deze doelen en ambities om ervoor te zorgen dat ze daadwerkelijk kunnen worden bereikt.

Resultaten

Hieronder worden de resulterende resultaten van het ambitieniveau per thema van het ambitieweb uitgebreid vermeld (zie bijlage 00). In totaal zijn er 11 thema's beoordeeld.

	Ambitieweb thema	Ambitieniveau
A	Energie en Klimaatmitigatie	3
B	Materialen en Circulariteit 2	2
C	Klimaatadaptatie 3	3
D	Natuur 2	2
E	Milieueffecten 2	2
F	Ruimtelijke kwaliteit 2	2
G	Ruimtegebruik 2	2
H	Welzijn en Gezondheid 3	3
I	Sociale relevantie 2	2
J	Bereikbaarheid 3	3
K	Financiering 2	2

[OF AMBITIE & DOELSTELLING + HUIDIGE AANPAK (betekend dit dan dat huidig altijd op 3 staat)]

4.2 Conclusie

Na de inventarisatie en analyse van alle doelen en ambities van de Gemeente Oost Gelre, gevolgd door de categorisatie op basis van de thema's van het ambitieweb van het CROW. We kunnen concluderen dat er een duidelijk inzicht is verkregen in de ambities met betrekking tot civiele techniek. Door het toepassen van het ambitieniveau per doelstelling en ambitie, waarbij verschillende niveaus zijn gedefinieerd, is er een gestructureerde benadering ontstaan voor het nastreven van de gemeentelijke doelen.

De bevindingen illustreren dat diverse thema's binnen ambitieuze doelen streven, waarbij een mix aan ambitieniveaus is vastgesteld. Het gemiddelde ambitieniveau over alle thema's geeft een indicatie van de algehele inspanning van de gemeente van haar doelstellingen en ambities.

Deze bevindingen bieden een waardevol kader voor het opstarten van projecten, waarbij het ambitieniveau als leidraad kan dienen voor het streven naar realisatie van de gemeentelijke ambities. Door bij de start van projecten de focus te leggen op de haalbaarheid van de gestelde doelen en ambities, kan de gemeente effectief haar beleid implementeren en bijdragen aan een duurzame en leefbare omgeving voor haar inwoners.

Bibliografie

Coalitieprogramma-Oost-Gelre-2022-2026. (z.d.). Assets.Oostgelre.

<https://assets.oostgelre.nl/Webredactie/overige/coalitieprogramma-oost-gelre-2022-2026.pdf>

Samenvatting Water- en rioleringsprogramma 2024-2028 | Gemeente Oost Gelre. (z.d.).

<https://www.oostgelre.nl/samenvatting-water-en-rioleringsprogramma-2024-2028>

Home- energieneutraaloostgelre. (2023, 11 september). Energieneutraaloostgelre.

<https://energieneutraaloostgelre.nl/>

Energieneutraal Oost Gelre | Gemeente Oost Gelre. (z.d.).

<https://www.oostgelre.nl/energieneutraal-oost-gelre>

Onze experts geven jou energie! (z.d.). Agem Energie Experts. <https://www.agem.nl/>

Erisman, J. W., Slobbe, R., Uitgeverij Jan van Arkel, & Porskamp, B. (2019). Landschappen vol leven: Onze aanpak voor versterking van de biodiversiteit. In *Uitgeverij Jan van Arkel*.

<https://assets.oostgelre.nl/Webredactie/overige/biodiversiteitsplan-oost-gelre-landschappen-vol-leven-2022pdf.pdf>

Bijlagen

Bijgevoegd in de bijlagen:

Bijlage A	—	Doelen & Ambities Gemeente Oost Gelre
Bijlage B	—	Beoordeling ambitieniveau

Bijlage A: Doelen & Ambities Gemeente Oost Gelre

Doelen & Ambities Gemeente Oost Gelre

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
1	Coalitieakkoord, Wonen	Eerste eigen woning: Verlagen drempel eigen woning aankoop met alternatieve koopconstructies, inclusief mogelijkheid tot grondbezit.	NEE	
2	Coalitieakkoord, Wonen	Jongeren hun interesses en wensen laten uiten en betrokkenheid bij relevante onderwerpen stimuleren.	NEE	
3	Coalitieakkoord, Wonen	Achterhoek positioneren als stage- en afstudeerregio. Oost Gelre biedt woonruimte, vaak omgebouwd bestaand vastgoed, aan stagiairs.	NEE	
4	Coalitieakkoord, Wonen	Planologische beslissingen maken het buitengebied aantrekkelijk voor zowel inwoners als toeristen, essentieel voor behoud van aantrekkingskracht.	JA	G – Ruimtegebruik
5	Coalitieakkoord, Wonen	Prioriteit geven aan functieverandering van bestaande bebouwing en bedrijvigheid in het buitengebied, met actieve betrokkenheid van agrariërs.	NEE	
6	Coalitieakkoord, Wonen	Versterken van landschapskwaliteit door ondersteuning en draagvlak voor landbouwtransitie, als basis voor groei van recreatie en toerisme.	NEE	
7	Coalitieakkoord, Wonen	Focus op innovatieve initiatieven in voedselteelt, -bereiding en educatie, met voortzetting van deelname aan LEADER-projecten voor meer regionale voedselkennis en een verbeterd aanbod.	NEE	
8	Coalitieakkoord, Wonen	Investering in compensatie bij inpassing en herstel/inpassing bij schaalvergroting met behoud van natuurelementen voor versterking van landschap, natuur en gebalanceerde ruimte voor landbouw, toerisme en recreatie.	JA	D – Natuur

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
9	Coalitieakkoord, Wonen	Bevorderen van kwaliteit van leefomgeving door toegankelijke natuur, integratie van groen en natuur in beleid, en verbetering van hittebestendigheid met focus op verkoeling en waterbeheer.	JA	F- Ruimtelijke kwaliteit
10	Coalitieakkoord, Wonen	Realisatie van een 2x2-baans N18 met 100 km/uur om knelpunten te verminderen.	JA	J – Bereikbaarheid
11	Coalitieakkoord, Wonen	Actief verzet tegen de Noordtak van de Betuweroute vanwege impact op leefomgeving, landschap en bedreiging van economische belangen.	NEE	
12	Coalitieakkoord, Wonen	Behoud en optimalisatie van bus- en treinverbindingen, met speciale aandacht voor het waarborgen van toegang tot openbaar vervoer voor jongeren en het verbeteren van de afstemming tussen bus- en treindiensten.	JA	J – Bereikbaarheid
13	Coalitieakkoord, Wonen	Optimalisatie van fijnmazige, vraag gestuurde vervoersopties zoals ZOOV en buurtbussen, samen met innovatieve mobiliteitsconcepten. Verbetering van mobiliteit tussen toeristische attracties en bedrijventerreinen, met snelle en gemakkelijke verbindingen tussen kernen in de Achterhoek.	JA	J – Bereikbaarheid
14	Coalitieakkoord, Werk	Inzetten op uitbreiding en inbreiding van o.a. bestaande industrieterreinen om ruimte te bieden aan bedrijven.	JA	G – Ruimtegebruik
15	Coalitieakkoord, Werk	Uitbreiding van de Laarberg in Groenlo om te voldoen aan de vraag naar regionale bedrijventerreinen na 2026.	JA	G – Ruimtegebruik
16	Coalitieakkoord, Werk	In overleg met betrokken bedrijven zorgen voor passende huisvesting voor arbeidsmigranten in Oost Gelre, om aan de vraag naar arbeidskrachten te voldoen.	NEE	
17	Coalitieakkoord, Werk	aandacht voor effecten van de coronacrisis op detailhandel, met speciale aandacht voor personeelstekorten en toenemende online winkels. Ruimte bieden voor alternatieve invullingen bij stoppen van agrariërs, met behoud en versterking van groen en biodiversiteit.	NEE	

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
18	Coalitieakkoord, Werk	Streven naar brede welvaart waarin iedereen profiteert, met aandacht voor sociaal, ecologisch en economisch welzijn. Aansluiting vinden bij de internationale, nationale en regionale Sustainable Development Goals (SDG's) en onderzoeken van mogelijkheden voor gemeentelijke acties in samenwerking met Regio Achterhoek.	NEE	
19	Coalitieakkoord, Welzijn	Opwekking van duurzame energieopwekking, bij voorkeur lokaal, voornamelijk via zonne-energie met focus op daken volgens de nationale zonneladder.	JA	A- Energie en Klimaatmitigatie
20	Coalitieakkoord, Welzijn	Versterken van lokale participatie en samenwerking, met nadruk op financiële deelname van inwoners. Bij grootschalige initiatieven streven naar lokaal eigendom en zeggenschap, met minimaal 51% deelname van bedrijven en inwoners. Stimuleren van kleinschalige projecten en onderzoek naar ontwikkeling van een lokaal energiepark.	JA	A- Energie en Klimaatmitigatie
21	Coalitieakkoord, Welzijn	Aanstelling van een regisseur energietransitie om initiatieven te sturen en lokale eigenaarschap te bevorderen, waardoor nieuwe projecten sneller en projectmatig worden gerealiseerd.	JA	A- Energie en Klimaatmitigatie
22	Coalitieakkoord, Welzijn	Instellen van een energieloket met duidelijke subsidie- en financieringsregelingen om de drempel voor deelname aan energie-initiatieven te verlagen en participatie te bevorderen.	JA	K – Financiering
23	Coalitieakkoord, Welzijn	Handhaven van het huidige niveau van sociale voorzieningen en inkomensondersteuning. Daarnaast inzetten op vroegsignalering om schuldenproblematiek te voorkomen en aan te pakken.	NEE	
24	Coalitieakkoord, Welzijn	Stimuleren van participatie onder inwoners en ondersteuning bieden aan verenigingen en vrijwilligers via het vrijwilligersplatform, om leefbaarheid en sociale cohesie te bevorderen	NEE	

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
25	Coalitieakkoord, Welzijn	Bieden van een sociaal vangnet voor wie het nodig heeft en stimuleren van participatie in elke mogelijke vorm. Oproep aan bedrijven om werkplekken te bieden aan inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, met focus op inclusie.	NEE	
26	Coalitieakkoord, Welzijn	Snelle integratie van nieuwkomers en vluchtelingen met focus op goede huisvesting, taalbeheersing en werk als essentiële factoren, zoals benadrukt in het coalitieakkoord.	NEE	
27	Coalitieakkoord, Welzijn	Behoud van onderwijs en culturele evenementen is essentieel voor alle leeftijdsgroepen. Vereenvoudigen van procedures en regels om lokale evenementen te ondersteunen en te koesteren.	NEE	
28	Coalitieakkoord, Welzijn	Zorgen voor goede en passende ruimte voor sport en cultuur, waarbij verschillende organisaties een eigen plek hebben.	NEE	
29	Coalitieakkoord, Welzijn	Optimaal functioneren van cultuur- en dorpshuizen door bevordering van onderlinge samenwerking en stimulering van samenwerking tussen culturele instanties, resulterend in een cultuurcentrum voor jongeren.	NEE	
30	Coalitieakkoord, Welzijn	Zorgen voor passende herbestemming van gebouwen in de komende jaren	JA	G – Ruimtegebruik
31	Coalitieakkoord, Welzijn	Zorgen voor goede sportfaciliteiten en ruimte bieden aan nieuwe initiatieven om de lokale sportclubs te ondersteunen, waar mensen wekelijks beweging en vertier vinden.	JA	G – Ruimtegebruik
32	Coalitieakkoord, Welzijn	Voortzetten en behouden van de programma's Stad Groenlo, Geef Lichtenvoorde Kleur en de Leefbaarheidsvisie Kleine Kernen.	NEE	
33	Coalitieakkoord, Welzijn	Het melden van ondermijning van het (openbaar) bestuur een gewoonte, waarbij mensen zich veilig voelen om dit te doen.	NEE	

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
34	Coalitieakkoord, Welzijn	Actief aanpakken van drugs- en alcoholproblematiek door in te zetten op preventie en toezicht van boa's. Gemeente vervult voortrekkersrol in communicatie over gevaren en betreft jongeren(hulp)organisaties bij het informeren van jeugd en ouders.	NEE	
35	Coalitieakkoord, Welzijn	Ontwikkelen van een sterke lokale crisisstructuur in reactie op gezondheids- en/of veiligheids crises.	NEE	
36	Energiebesparing voor inwoners	Bewoners financiële ondersteuning geven in de vorm van subsidies en leningen om hun woningen te verduurzamen	NEE	
37	Energiebesparing voor bedrijven	Ondersteunen van bedrijvenparken en winkelcentra die gezamenlijk met andere ondernemers willen verduurzamen	NEE	
38	Energiebesparing voor bedrijven	Onderzoeken hoe bedrijven kunnen worden ondersteund bij het verminderen van de impact van netcongestie op hun ontwikkeling en verduurzaming.	JA	A- Energie en Klimaatmitigatie
39	Energiebesparing voor bedrijven	Stimuleren van lokale opwekking en afname van energie.	JA	A- Energie en Klimaatmitigatie
40	Energiebesparing voor bedrijven	Bedrijven de mogelijkheid bieden om geld te verdienen met hun dak en tegelijkertijd bijdragen aan de energietransitie in de regio.	JA	K – Financiering
41	Klimaat	Opvangen van water in de grond tijdens langere periodes van droogte en extreme regenbuien.	JA	C – Klimaatadaptatie
42	Klimaat	Realiseren van wateropvangsystemen om tijdens droge periodes te profiteren van opgevangen water	JA	C – Klimaatadaptatie
43	Klimaat	Verminderen van negatieve gezondheidseffecten veroorzaakt door langdurige hitte, zoals hoofdpijn, vermoeidheid en uitdroging.	JA	H – Welzijn en Gezondheid
44	Klimaat	Aanbrengen van meer water en groen in de gemeente om een verkoelend effect te creëren en zo de impact van hitte op de gezondheid en het welzijn van de inwoners te verminderen.	JA	H – Welzijn en Gezondheid

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
45	Klimaat	Focus op de bebouwde omgeving waar wateroverlast en hitteproblemen het meest nijpend zijn	JA	C – Klimaatadaptatie
46	Water en riolering, overkoepelend	Het op orde brengen van beheerdata van het water en riool en deze actueel, compleet en valide houden.	JA	C – Klimaatadaptatie
47	Water en riolering, overkoepelend	Het vergroten van inzicht van het functioneren van water en riool	JA	C – Klimaatadaptatie
48	Water en riolering, overkoepelend	Het betrouwbaar houden van onze systemen door het tijdig vervangen, repareren of renoveren van onze riolen, pompen, gemalen etc.	JA	B- Materialen en Circulariteit
49	Water en riolering, overkoepelend	Het integraal afstemmen van onze investering en het benutten van de meekoppelkansen.	JA	K – Financiering
50	Water en riolering, overkoepelend	Het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van onze buitenruimte.	JA	G – Ruimtegebruik
51	Water en riolering, overkoepelend	Het inzetten op en stimuleren van particuliere initiatieven door onze inwoners en ondernemers.	JA	I- Sociale relevantie
52	Water en riolering, afvalwater	Het aanvoeren van enkel afvalwater naar de rioolwaterzuivering.	JA	C – Klimaatadaptatie
53	Water en riolering, afvalwater	Het voortzetten van het risico- en effectgestuurd rioolbeheer, voor de doelmatige inzet van onze middelen.	JA	C – Klimaatadaptatie
54	Water en riolering, afvalwater	Het samen met de gemeente Winterswijk en het waterschap inzetten voor de optimalisatie van de waterketen (riolen, gemalen en rwzi's) in relatie tot de Kaderrichtlijn Water.	JA	F- Ruimtelijke kwaliteit
55	Water en riolering, afvalwater	Het creëren van bewustzijn bij inwoner en ondernemers voor het 'anders omgaan met drinkwater en afvalwater en hemelwater'.	JA	I- Sociale relevantie
56	Water en riolering, afvalwater	Het benutten van kansen voor nieuwe sanitatie.	JA	C – Klimaatadaptatie
57	Water en riolering, hemelwater	Het creëren van bewustzijn bij inwoner en ondernemers voor het 'anders omgaan met hemelwater'.	JA	C – Klimaatadaptatie

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitieweb
58	Water en riolering, hemelwater	Het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van bestaande gebieden, vanuit de natuurlijke bodem- en watersystemen.	JA	G – Ruimtegebruik
59	Water en riolering, hemelwater	Het borgen van de klimaatadaptatieve maatregelen in de ontwikkelgebieden.	JA	C – Klimaatadaptatie
60	Water en riolering, hemelwater	Het implementeren van de voorkeursvolgorde gebruik, vasthouden, bergen en afvoeren. Regenwater is in principe schoon.	JA	C – Klimaatadaptatie
61	Water en riolering, hemelwater	Het uitvoeren van doelmatige maatregelen in de openbare ruimte, op probleemlocaties met wateroverlast.	JA	C – Klimaatadaptatie
52	Water en riolering, grondwater	Het voortzetten van de huidige koers en het communiceren van onze regierol.	JA	I- Sociale relevantie
63	Water en riolering, grondwater	Het voortzetten van de monitoring van grondwaterstanden.	JA	C – Klimaatadaptatie
64	Water en riolering, grondwater	Het uitvoeren van doelmatige maatregelen in de openbare ruimte, op probleemlocaties met structurele grondwateroverlast.	JA	C – Klimaatadaptatie
65	Water en riolering, Oppervlaktewater	Het communiceren van de keuze van de inrichting van de buitenruimte vanuit de voorkeursvolgorde.	JA	C – Klimaatadaptatie
66	Water en riolering, Oppervlaktewater	Het afstemmen van de beheerstrategie met het waterschap.	JA	C – Klimaatadaptatie
67	Water en riolering, Oppervlaktewater	Het verbeteren van de waterkwaliteit en het overwegen van de aanleg van nieuw water.	JA	E- Milieueffecten
68	Water en riolering, Oppervlaktewater	Het afstemmen van de functies van oppervlaktewater met andere beleidsvelden.	JA	E- Milieueffecten
69	Versterken biodiversiteit	Bevorderen van terugkeer van soorten die van oudsher thuishoren.	NEE	
70	Versterken biodiversiteit	Behouden, herstellen en indien mogelijk vergroten van biodiversiteit op het grondgebied van de gemeente.	NEE	
71	Versterken biodiversiteit	Zorgen voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor zowel mensen als dieren.	JA	F- Ruimtelijke kwaliteit

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitieweb
72	Versterken biodiversiteit	Bewust maken van het belang van biodiversiteit bij zowel de gemeente zelf, inwoners, ondernemers als maatschappelijke organisaties.	NEE	
73	Versterken biodiversiteit	Nemen van concrete maatregelen voor het versterken van biodiversiteit in zowel het buitengebied als de woonkernen.	JA	D - Natuur
74	Versterken biodiversiteit	Gebruik maken van de informatie uit het biodiversiteitsplan om biodiversiteit te verankeren in de Omgevingsvisie van de gemeente.	NEE	
75	Versterken biodiversiteit	Identificeren van planten- en diersoorten die beschermd en versterkt moeten worden volgens de 'natuurwaardenkaart'.	NEE	
76	Versterken biodiversiteit	Stevige integratie van biodiversiteit in plannen en procedures voor ruimtelijke ontwikkelingen.	JA	D - Natuur
77	Versterken biodiversiteit	Kritisch bevragen van de effecten van nieuwe projecten op biodiversiteit.	JA	D - Natuur
78	Versterken biodiversiteit	Verduidelijken en actualiseren van regels voor landschappelijke inpassing bij zowel kleine als grote ontwikkelingen via een brochure met richtlijnen en adviezen.	JA	D - Natuur
79	Versterken biodiversiteit	Hanteren van een 'tendersysteem' bij aanleg van terreinen voor zonnepanelen en windturbines, waarbij landschappelijke inpassing een belangrijk criterium is bij de beoordeling van projecten.	JA	K- Financiering
80	Versterken biodiversiteit	Monitoren van ontwikkeling van gebieden waar de natuur meer ruimte krijgt.	NEE	
81	Versterken biodiversiteit	Realiseren van een inrichting in het buitengebied die kenmerkende soorten en gidssoorten ondersteunt en in staat stelt zich goed te handhaven en weer vaker waargenomen te worden.	JA	D - Natuur
82	Versterken biodiversiteit	Zorgvuldig beheren, behouden en aanleggen van landschapselementen om de cultuurhistorische en	JA	G- Ruimtegebruik

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitieweb
		landschappelijke waarde te waarborgen en een optimale habitat voor flora en fauna te creëren.		
83	Versterken biodiversiteit	Nastreven van een natuurvriendelijkere aanpak van overlast veroorzaakt door de eikenprocessierups.	JA	D - Natuur
84	Versterken biodiversiteit	Uitbreiden en verbeteren van ecologische bermen.	JA	D - Natuur
85	Versterken biodiversiteit	Creëren van groene verbindingen. Identificeren en aanpakken van knelpunten voor de oversteekbaarheid van wegen en water voor fauna.	JA	D - Natuur
86	Versterken biodiversiteit	Stimuleren van natuur- en landschapsinclusieve bedrijfsvoering bij landbouwbedrijven.	NEE	
87	Versterken biodiversiteit	Onderzoeken van mogelijkheden om biodiversiteit langs watergangen te versterken en het watersysteem te herstellen in samenwerking met andere Achterhoekse gemeenten en het waterschap, met aandacht voor zowel korte- als langetermijnoplossingen.	JA	D - Natuur
88	Versterken biodiversiteit	Actief stappen zetten om natuurinclusief bouwen te implementeren op gemeentelijke grond en gebouwen.	JA	D - Natuur
89	Versterken biodiversiteit	Onderzoeken van manieren om gebouwen natuurinclusiever te maken en mogelijkheden in de omgeving te identificeren om biodiversiteit te bevorderen en natuurlijke elementen te integreren.	JA	D - Natuur
90	Versterken biodiversiteit	Versterken van biodiversiteit door rekening te houden met verschillende seizoenen en levensfasen van flora en fauna.	JA	D - Natuur
91	Versterken biodiversiteit	Beschikbaar stellen van budget voor lokale initiatieven en programma's	NEE	
92	Versterken biodiversiteit	Samenwerken met het waterschap en andere gemeenten om waterkwaliteit en biodiversiteit te verbeteren.	JA	D - Natuur
93	Versterken biodiversiteit	Ontwikkelen van een communicatieplan om inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief te	JA	I- Sociale relevantie

Nr.	Thema	Ambitie / doelstelling	Gerelateerd civieltechnisch	Thema(s) Ambitiweb
		betrekken bij het bevorderen van biodiversiteit in het landschap.		
94	Versterken biodiversiteit	Ondersteunen van diverse initiatieven die gericht zijn op het bevorderen van biodiversiteit.	JA	D - Natuur

Bijlage B: Beoordeling ambitieniveau

AMBITIEWEB - A | Energie en Klimaatmitigatie

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
19	Opwekking van duurzame energieopwekking, bij voorkeur lokaal, voornamelijk via zonne-energie met focus op daken volgens de nationale zonneladder.	3
20	Versterken van lokale participatie en samenwerking, met nadruk op financiële deelname van inwoners. Bij grootschalige initiatieven streven naar lokaal eigendom en zeggenschap, met minimaal 51% deelname van bedrijven en inwoners. Stimuleren van kleinschalige projecten en onderzoek naar ontwikkeling van een lokaal energiepark.	2
21	Aanstelling van een regisseur energietransitie om initiatieven te sturen en lokale eigenaarschap te bevorderen, waardoor nieuwe projecten sneller en projectmatig worden gerealiseerd.	3
38	Onderzoeken hoe bedrijven kunnen worden ondersteund bij het verminderen van de impact van netcongestie op hun ontwikkeling en verduurzaming.	2
39	Stimuleren van lokale opwekking en afname van energie.	3
Gemiddelde ambitieniveau		2,600
Aantal doelstelling / ambities		5,000
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,025
Totaal		2,665

AMBITIEWEB - B | Materialen en Circulariteit

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
48	Het betrouwbaar houden van onze systemen door het tijdig vervangen, repareren of renoveren van onze riolen, pompen, gemalen etc.	2
Gemiddelde ambitieniveau		2,000
Aantal doelstelling / ambities		1,000
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,005
Totaal		2,010

AMBITIEWEB - C | Klimaatadaptatie

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
41	Opvangen van water in de grond tijdens langere periodes van droogte en extreme regenbuien.	3
42	Realiseren van wateropvangsystemen om tijdens droge periodes te profiteren van opgevangen water	3
45	Focus op de bebouwde omgeving waar wateroverlast en hitteproblemen het meest nijpend zijn	3
46	Het op orde brengen van beheerdata van het water en riool en deze actueel, compleet en valide houden.	2
47	Het vergroten van inzicht van het functioneren van water en riool	2
52	Het aanvoeren van enkel afvalwater naar de rioolwaterzuivering.	2
53	Het voortzetten van het risico- en effectgestuurd rioolbeheer, voor de doelmatige inzet van onze middelen.	3
56	Het benutten van kansen voor nieuwe sanitatie.	1
57	Het creëren van bewustzijn bij inwoner en ondernemers voor het 'anders omgaan met hemelwater'.	1
59	Het borgen van de klimaatadaptatieve maatregelen in de ontwikkelgebieden.	2
60	Het implementeren van de voorkeursvolgorde gebruik, vasthouden, bergen en afvoeren. Regenwater is in principe schoon.	3
61	Het uitvoeren van doelmatige maatregelen in de openbare ruimte, op probleemlocaties met wateroverlast.	3
63	Het voortzetten van de monitoring van grondwaterstanden.	3
64	Het uitvoeren van doelmatige maatregelen in de openbare ruimte, op probleemlocaties met structurele grondwateroverlast.	3
65	Het communiceren van de keuze van de inrichting van de buitenruimte vanuit de voorkeursvolgorde.	2
66	Het afstemmen van de beheerstrategie met het waterschap.	3
Gemiddelde ambitieniveau		2,438
Aantal doelstelling / ambities		16,000
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,080
Totaal		2,633

AMBITIEWEB - D | Natuur

Nr.	Doelstellingen / Ambities	Ambitieniveau
		Beoordeling
8	Investeren in compensatie bij inpassing en herstel/inpassing bij schaalvergroting met behoud van natuurelementen voor versterking van landschap, natuur en gebalanceerde ruimte voor landbouw, toerisme en recreatie.	2
73	Nemen van concrete maatregelen voor het versterken van biodiversiteit in zowel het buitengebied als de woonkernen.	3
76	Stevige integratie van biodiversiteit in plannen en procedures voor ruimtelijke ontwikkelingen.	3
77	Kritisch bevragen van de effecten van nieuwe projecten op biodiversiteit.	3
78	Verduidelijken en actualiseren van regels voor landschappelijke inpassing bij zowel kleine als grote ontwikkelingen via een brochure met richtlijnen en adviezen.	2
81	Realiseren van een inrichting in het buitengebied die kenmerkende soorten en gidssoorten ondersteunt en in staat stelt zich goed te handhaven en weer vaker waargenomen te worden.	2
83	Nastreven van een natuurvriendelijkere aanpak van overlast veroorzaakt door de eikenprocessierups.	2
84	Uitbreiden en verbeteren van ecologische bermen.	2
85	Creëren van groene verbindingen. Identificeren en aanpakken van knelpunten voor de oversteekbaarheid van wegen en water voor fauna.	1
87	Onderzoeken van mogelijkheden om biodiversiteit langs watergangen te versterken en het watersysteem te herstellen in samenwerking met andere Achterhoekse gemeenten en het waterschap, met aandacht voor zowel korte- als langetermijnoplossingen.	1
88	Actief stappen zetten om natuurinclusief bouwen te implementeren op gemeentelijke grond en gebouwen.	3
89	Onderzoeken van manieren om gebouwen natuurinclusiever te maken en mogelijkheden in de omgeving te identificeren om biodiversiteit te bevorderen en natuurlijke elementen te integreren.	2
90	Versterken van biodiversiteit door rekening te houden met verschillende seizoenen en levensfasen van flora en fauna.	3
92	Samenwerken met het waterschap en andere gemeenten om waterkwaliteit en biodiversiteit te verbeteren.	2

94	Ondersteunen van diverse initiatieven die gericht zijn op het bevorderen van biodiversiteit.	2
	Gemiddelde ambitieniveau	2,200
	Aantal doelstelling / ambities	15,000
	Wegingsfactor per doelstelling / ambities	0,005
	Wegingsfactor	1,075
	Totaal	2,365

AMBITIEWEB - E | Milieueffecten

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
67	Het verbeteren van de waterkwaliteit en het overwegen van de aanleg van nieuw water.	3
68	Het afstemmen van de functies van oppervlaktewater met andere beleidsvelden.	1
Gemiddelde ambitieniveau		2
Aantal doelstelling / ambities		2
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,01
Totaal		2,02

AMBITIEWEB - F | Ruimtelijke kwaliteit

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
9	Bevorderen van kwaliteit van leefomgeving door toegankelijke natuur, integratie van groen en natuur in beleid, en verbetering van hittebestendigheid met focus op verkoeling en waterbeheer.	3
54	Het samen met de gemeente Winterswijk en het waterschap inzetten voor de optimalisatie van de waterketen (riolen, gemalen en rwzi's) in relatie tot de Kaderrichtlijn Water.	1
71	Zorgen voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor zowel mensen als dieren.	2
Gemiddelde ambitieniveau		2
Aantal doelstelling / ambities		3
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,015
Totaal		2,03

AMBITIEWEB - G | Ruimtegebruik

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
4	Planologische beslissingen maken het buitengebied aantrekkelijk voor zowel inwoners als toeristen, essentieel voor behoud van aantrekkingskracht.	2
14	Inzetten op uitbreiding en inbreiding van o.a. bestaande industrieterreinen om ruimte te bieden aan bedrijven.	2
15	Uitbreiding van de Laarberg in Groenlo om te voldoen aan de vraag naar regionale bedrijventerreinen na 2026.	3
30	Zorgen voor passende herbestemming van gebouwen in de komende jaren	2
31	Zorgen voor goede sportfaciliteiten en ruimte bieden aan nieuwe initiatieven om de lokale sportclubs te ondersteunen, waar mensen wekelijks beweging en vertier vinden.	1
50	Het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van onze buitenruimte.	3
58	Het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van bestaande gebieden, vanuit de natuurlijke bodem- en watersystemen.	3
82	Zorgvuldig beheren, behouden en aanleggen van landschapselementen om de cultuurhistorische en landschappelijke waarde te waarborgen en een optimale habitat voor flora en fauna te creëren.	3
Gemiddelde ambitieniveau		2,375
Aantal doelstelling / ambities		8
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,04
Totaal		2,47

AMBITIEWEB - H | Welzijn en Gezondheid

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
43	Verminderen van negatieve gezondheidseffecten veroorzaakt door langdurige hitte, zoals hoofdpijn, vermoeidheid en uitdroging.	2
44	Aanbrengen van meer water en groen in de gemeente om een verkoelend effect te creëren en zo de impact van hitte op de gezondheid en het welzijn van de inwoners te verminderen.	3
Gemiddelde ambitieniveau		2,5
Aantal doelstelling / ambities		2
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,01
Totaal		2,525

AMBITIEWEB - I | Sociale relevantie

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
51	Het inzetten op en stimuleren van particuliere initiatieven door onze inwoners en ondernemers.	1
55	Het creëren van bewustzijn bij inwoner en ondernemers voor het 'anders omgaan met drinkwater en afvalwater en hemelwater'.	2
52	Het voortzetten van de huidige koers en het communiceren van onze regierol.	3
93	Ontwikkelen van een communicatieplan om inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief te betrekken bij het bevorderen van biodiversiteit in het landschap.	2
Gemiddelde ambitieniveau		2
Aantal doelstelling / ambities		4
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,02
Totaal		2,04

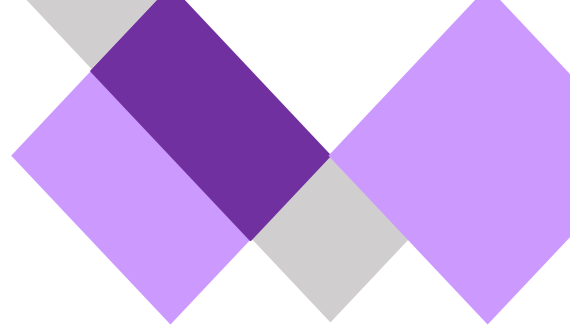
AMBITIEWEB - J | Bereikbaarheid

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
10	Realisatie van een 2x2-baans N18 met 100 km/uur om knelpunten te verminderen.	3
12	Behoud en optimalisatie van bus- en treinverbindingen, met speciale aandacht voor het waarborgen van toegang tot openbaar vervoer voor jongeren en het verbeteren van de afstemming tussen bus- en treindiensten.	3
13	Optimalisatie van fijnmazige, vraag gestuurde vervoersopties zoals ZOOV en buurtbussen, samen met innovatieve mobiliteitsconcepten. Verbetering van mobiliteit tussen toeristische attracties en bedrijventerreinen, met snelle en gemakkelijke verbindingen tussen kernen in de Achterhoek.	3
Gemiddelde ambitieniveau		3
Aantal doelstelling / ambities		3
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,015
Totaal		3,045

AMBITIEWEB - K | Financiering

Nr. Doelstellingen / Ambities		Ambitieniveau
		Beoordeling
22	Instellen van een energieloket met duidelijke subsidie- en financieringsregelingen om de drempel voor deelname aan energie-initiatieven te verlagen en participatie te bevorderen.	3
40	Bedrijven de mogelijkheid bieden om geld te verdienen met hun dak en tegelijkertijd bijdragen aan de energietransitie in de regio.	2
49	Het integraal afstemmen van onze investering en het benutten van de meekoppelkansen.	1
79	Hanteren van een 'tendersysteem' bij aanleg van terreinen voor zonnepanelen en windturbines, waarbij landschappelijke inpassing een belangrijk criterium is bij de beoordeling van projecten.	3
Gemiddelde ambitieniveau		2,25
Aantal doelstelling / ambities		4
Wegingsfactor per doelstelling / ambities		0,005
Wegingsfactor		1,02
Totaal		2,295

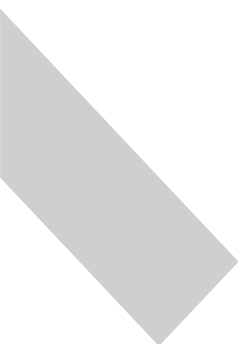
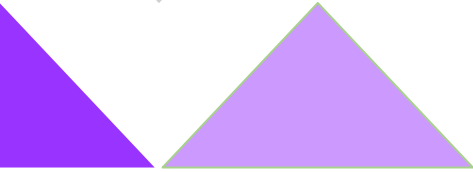
Bijlage 2 Verslag enquête

Duurzaamheidstools in de GWW

Eindconclusie eindrapport

Datum: 22-5-2024
Versie: 1.0
Status: Definitief

Colofon

Titel:	Duurzaamheidstools in de GWW
Ondertitel:	Eindconclusie eindrapport
Projectverwijzing:	Eindopdracht module 4
Documentnaam:	Eindrapport Duurzaam GWW
Versie:	1.0
Status:	Definitief
Datum:	22-5-2024
Opgesteld door:	Jorick Duijzer (2117260); Luc Koevoets (2114815); Tijn Kuijpers (2114756); Martin Vos (2117280)

Versiebeheer

Datum	Versie	Status	Opmerking
06-5-2024	0.1	Concept	Eerste versie eindrapport met alleen het theoretisch kader.
16-5-2024	0.2	Concept	Tweede conceptversie eindrapport.
22-5-2024	1.0	Definitief	Opmerkingen van module 6 studenten verwerkt.

Voorwoord

In deze rapportage zult u lezen over een onderzoek dat uit is gevoerd naar verschillende duurzaamheidstools. Binnen dit onderzoek is gekeken naar het theoretisch ambitie kader doormiddel van een literatuurstudie. Daarnaast is er ook gekeken naar het praktisch kader doormiddel van een enquête. Hierna is gekeken naar het verschil tussen de ambities in hoe de tools theoretisch gezien toegepast dienen te worden en hoe de tools in de praktijk toegepast worden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	2
Voorwoord.....	2
1 Inleiding.....	5
2 Omgevingswijzer.....	6
2.1 Theoretisch kader.....	6
2.1.1 Ontstaan Omgevingswijzer.....	6
2.1.2 Opbouw Omgevingswijzer.....	7
2.1.3 Doel Omgevingswijzer.....	8
2.1.4 Werkwijze Omgevingswijzer.....	8
2.1.5 Conclusie bureauonderzoek Omgevingswijzer.....	8
2.2 Praktisch kader.....	9
2.2.1 Vragen enquête.....	9
2.2.2 Resultaten.....	10
2.2.3 Conclusie praktisch kader.....	11
2.3 Conclusie deelvraag Omgevingswijzer.....	11
3 Ambitieweb.....	12
3.1 Theoretisch kader.....	12
3.1.1 Waarom het Ambitieweb en het Ambitieweb als hulpmiddel.....	12
3.1.2 Verschillen en overeenkomsten Ambitieweb en Omgevingswijzer.....	13
3.1.3 Thema's.....	13
3.1.4 Niveaus.....	14
3.1.5 Ambitieweb 1.0 en 2.0.....	14
3.1.6 Conclusie bureauonderzoek Ambitieweb.....	14
3.2 Praktisch kader.....	15
3.2.1 Vragen uit de Enquête.....	15
3.2.2 Resultaten.....	15
3.2.3 Conclusie praktisch kader.....	17
3.3 Conclusie deelvraag Ambitieweb.....	17
4 DuBoCalc.....	18
4.1 Theoretisch kader.....	18
4.1.1 Ontwikkeling en toepassing DuBoCalc.....	18
4.1.2 Implementatie DuBoCalc.....	19
4.1.3 Conclusie bureauonderzoek DuBoCalc.....	20

4.2	Praktisch kader.....	20
4.2.1	Vragen uit enquête.....	20
4.2.2	Resultaten.....	21
4.2.3	Conclusie praktisch kader.....	23
4.3	Conclusie deelvraag DuBoCalc.....	23
5	CO2-Prestatieladder.....	24
5.1	Theoretisch kader.....	24
5.1.1	CO2-Prestatieladder	24
5.1.2	CO2-Prestatieladder certificaat niveaus	24
5.1.3	Werkwijze CO2-Prestatieladder.....	25
5.1.4	Conclusie bureauonderzoek CO2-Prestatieladder.....	25
5.2	Praktisch kader.....	26
5.2.1	Vragen uit enquête.....	26
5.2.2	Resultaten.....	26
5.2.3	Conclusie praktisch kader.....	28
5.3	Conclusie deelvraag CO2-Prestatieladder.....	28
6	Eindconclusie	29
7	Aanbevelingen.....	29
	Literatuurlijst.....	30
	Bijlage A – Deelvraag 1 (Ambitiweb).....	33
	Bijlage B – Deelvraag 2 (Omgevingswijzer)	34
	Bijlage C – Deelvraag 3 (DuBoCalc).....	35
	Bijlage D – Deelvraag 4 (CO2-Prestatieladder).....	36
	Bijlage E – Resultaat enquête	37

1 Inleiding

Hedendaags is duurzaamheid steeds vaker een hoofdthema, zowel op individueel niveau als binnen de gehele bedrijfssector. In de Grond-, Weg- en Waterbouw (hierna te noemen GWW) zijn duurzaamheidsinitiatieven cruciaal voor het bevorderen van ecologische, economische en sociale welvaart. Dit eindrapport gaat over **Duurzaamheidstools in de GWW**, waarbij gekeken wordt wat de verschillen zijn tussen het praktisch en theoretisch kader. De hoofdvraag voor dit eindrapport is als volgt: **Wat is het verschil tussen het theoretisch kader en de praktische invulling bij het toepassen van de 4 duurzaamheidstools GWW door decentrale overheden?**

Dit rapport is opgesteld door studenten van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (hierna te noemen HAN) en presenteert de eindconclusie van ons onderzoek naar de theoretische kaders versus de praktische uitvoering van vier specifieke duurzaamheidstools: het Ambitieweb, de Omgevingswijzer, DuBoCalc en de CO2-Prestatieladder. Door een diepgaande analyse van zowel literatuur als praktijkervaringen middels enquêtes onder decentrale overheden, opdrachtnemers en adviseurs, hebben we geprobeerd de 'GAP' tussen theorie en praktijk inzichtelijk te maken. Aan de hand van de GAP-analyse hebben we onze aanbevelingen geschreven. Deze zijn terug te vinden in Hoofdstuk 7 aanbevelingen.

In dit rapport zal eerst de Omgevingswijzer besproken, waarna de Ambitieweb, DuBoCalc en CO2-Prestatieladder worden toegelicht. De afwijking ten opzichte van de deelvragen is voortgekomen uit de werkwijze van de duurzaamheidstools. In de praktijk zal als eerst de Omgevingswijzer worden ingevuld, waarna de Ambitieweb wordt geraadpleegd. De individuele bureauonderzoeken zijn toegevoegd aan het eindrapport als bijlage. Daarnaast is het resultaat van de enquête toegevoegd aan de bijlage. Op de enquête hebben negentien antwoorden ontvangen. Deze zullen verwerkt worden in het praktisch kader van dit onderzoek.

De resultaten van dit onderzoek zijn bedoeld om bij te dragen aan het onderzoek van de module 6 studenten. De module 6 studenten doen onderzoek naar aanpak duurzaam GWW, waarbij gekeken hoe de aanpak ten opzichte van duurzaamheid verbeterd kan worden in de GWW-sector.

2 Omgevingswijzer

In dit Hoofdstuk richten we ons specifiek op de duurzaamheidtool Omgevingswijzer. De bevindingen van het bureauonderzoek worden behandeld in de paragraaf 'theoretisch kader', terwijl de uitkomsten van de enquête die specifiek betrekking hebben op de Omgevingswijzer worden besproken in de paragraaf 'praktisch kader'. De conclusies over deze duurzaamheidtool worden uiteengezet in de laatste paragraaf.

2.1 Theoretisch kader

In dit Hoofdstuk wordt het bureauonderzoek over het theoretisch kader van de duurzaamheidtool Omgevingswijzer besproken. Het bureauonderzoek is terug te lezen in Bijlage B.

2.1.1 Ontstaan Omgevingswijzer

De Omgevingswijzer is een duurzaamheidtool uit de toolkit Duurzaam GWW, ontwikkeld door een samenwerkingsverband van Nederlandse (bouw)organisaties zoals Rijkswaterstaat, ProRail en andere belanghebbenden. Deze tool wordt voornamelijk ingezet als communicatiemiddel om bewustzijn en discussie over duurzaamheid te stimuleren binnen verschillende bestuurslagen in de GWW. De Omgevingswijzer helpt te verduidelijken hoe verschillende ontwikkelingen en projecten ruimtelijk met elkaar zijn verbonden en biedt een breder perspectief dan individuele projecten. Hierbij wordt speciale aandacht besteed aan de balans tussen mens, milieu en economische opbrengst (Rijkswaterstaat, 2015).

People, Planet en Profit zijn kernbegrippen die benadrukken dat mens, milieu en economische winst in balans moeten zijn binnen bedrijfsvoering en -strategie. Wanneer een van deze elementen, zoals winst te veel nadruk krijgt. Kan dit zorgen voor negatieve effecten op de andere twee, zoals slechte arbeidsomstandigheden of milieuschade (Gertjanschop, 2023).

People focust op de impact van een bedrijf op de mensen binnen en buiten de organisatie inclusief aspecten zoals arbeidsomstandigheden en het voorkomen van kinderarbeid. Planet behandelt de milieueffecten van een bedrijf, zoals het gebruik van grondstoffen en vervuiling door geluid of giftige stoffen (Gertjanschop, 2023). Profit beschrijft het financiële rendement en benadrukt dat dit rendement steeds meer beïnvloed wordt door sociale en ecologische criteria, zoals Europese regelgeving tegen wegwerpplastic (Milieu Centraal, sd).

Kortom de drie P's benaderen duurzaamheid met een helikopter view, niet alleen kijken naar het bedrijf zelf maar ook naar de bredere productieketen. Wat een ideaal startpunt geeft voor de Omgevingswijzer.

2.1.2 Opbouw Omgevingswijzer

De Omgevingswijzer is een instrument binnen de GWW-sector dat duurzaamheid meetbaar maakt door twaalf specifieke thema's. Deze thema's helpen bij het beoordelen van projecten, waarbij zowel interne als externe stakeholders betrokken zijn. De beoordeling van elk thema wordt uiteindelijk weergegeven in een resultatenwiel (Rijkswaterstaat, sd). De twaalf thema's zijn hieronder weergegeven:

- Energie;
- Water & klimaatadaptatie;
- Bodem;
- Ecologie;
- Ruimtegebruik;
- Ruimtelijke kwaliteit;
- Welzijn & gezondheid;
- Sociale relevantie;
- Bereikbaarheid;
- Vestigingsklimaat;
- Investerings;
- CE & materialen.

De twaalf thema's zijn onderverdeeld in drie hoofdcategorieën die aansluiten bij de principes van People, Planet en Profit. Onder **Planet** vallen de thema's: energie, water & klimaatadaptatie, bodem en ecologie. De **People** categorie omvat ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit, welzijn & gezondheid en sociale relevantie. Tot slot omvat **Profit** de thema's bereikbaarheid, vestigingsklimaat, investeringen en circulaire economie & materialen. Elk thema heeft verschillende aandachtspunten die aangepast kunnen worden om beter aan te sluiten bij de specifieke eisen van een project. In Figuur 1 is een voorbeeld van de Omgevingswijzer weergegeven.

Figuur 1. Voorbeeld Omgevingswijzer

Opmerking. Overgenomen uit (Rijkswaterstaat, 2015)

2.1.3 Doel Omgevingswijzer

De Omgevingswijzer wordt gebruikt om de kansen en risico's van projecten en gebiedsontwikkelingen inzichtelijk te maken (Plas & M., 2023). Het is het meest effectief wanneer de Omgevingswijzer in een vroeg stadium van het project wordt ingezet, zoals tijdens de initiatief- en pre-projectfase. Hierdoor wordt de Omgevingswijzer optimaal benut. Mocht de Omgevingswijzer niet in de bovengenoemde fases gebruikt worden, kan die alsnog later worden ingezet. De Omgevingswijzer dient ook als een checklist om alle aspecten van duurzaamheid te overwegen, als een vergelijkend instrument voor verschillende oplossingsvarianten en om de consistentie van duurzaamheidsambities door de tijd heen te beoordelen (Rijkswaterstaat, 2015).

In alle bovengenoemde gevallen helpt de Omgevingswijzer om het begrip **duurzaamheid** inzichtelijk te maken en het gesprek hierover te voeren met interne en externe stakeholders. Kortom de Omgevingswijzer is een kwalitatief instrument. Het invullen ervan leidt niet tot een concreet cijfer maar tot een overzicht van kansen en risico's voor duurzaamheid (Rijkswaterstaat, 2015).

Door het toepassen van de Omgevingswijzer kunnen diverse doelstellingen bereikt worden. Deze omvatten het integreren van duurzaamheid vanaf de start van het project, het breed evalueren van problemen en oplossingen, het samenwerken met gebiedspartners om kansen te identificeren, het benutten van kennis en ervaring van alle betrokkenen en het gestructureerd bespreken van relevante thema's. Tevens helpt het instrument ook om de duurzaamheidskansen en -risico's inzichtelijk te maken (Rijkswaterstaat, 2015).

2.1.4 Werkwijze Omgevingswijzer

De Omgevingswijzer is een flexibel instrument dat aangepast kan worden aan de specifieke behoeften van elk project of gebiedsontwikkeling door middel van het toevoegen of verwijderen van aandachtspunten. In het beoordelingsproces worden projecten geëvalueerd op elk aandachtspunt om te bepalen of de benadering een positieve, negatieve of neutrale impact heeft. De resultaten worden samengevat in een resultatenwiel, waarbij in één opslag de positieve, negatieve en neutrale uitkomsten te zien zijn. Hierbij is de dikke zwarte lijn in het midden de nullijn, waarbij positief (groen) in de buitenring wordt ingevuld en negatieve scores (rood) naar binnen toe (Rijkswaterstaat, sd).

2.1.5 Conclusie bureauonderzoek Omgevingswijzer

Het bureauonderzoek onderzoekt hoe de Omgevingswijzer gebruikt kan worden in de GWW. Dit instrument ontwikkeld door samenwerking met onder andere Rijkswaterstaat, ProRail en Bouwend Nederland, dient als communicatiemiddel om duurzaamheidsbewustzijn en discussies hierover tussen stakeholders te stimuleren. De Omgevingswijzer omvat twaalf duurzaamheidsthema's zoals energie, bodem en ruimtegebruik. Per thema's zijn er aanpasbare aandachtspunten. De Omgevingswijzer is vooral effectief in de vroege projectfases voor het inzichtelijk maken van kansen en risico's. Kortom de Omgevingswijzer is een veelzijdig en aanpasbaar instrument wat de duurzaamheid bevordert in de GWW-sector.

2.2 Praktisch kader

In dit Hoofdstuk wordt de resultaten besproken van de enquête, die afgenomen is bij decentrale overheden, opdrachtnemers en adviseurs. De enquête is terug te lezen in Bijlage E.

2.2.1 Vragen enquête

Aan de hand van het bureauonderzoek zijn vragen opgesteld om het praktisch kader te onderzoeken. Hieronder zijn de vragen geformuleerd:

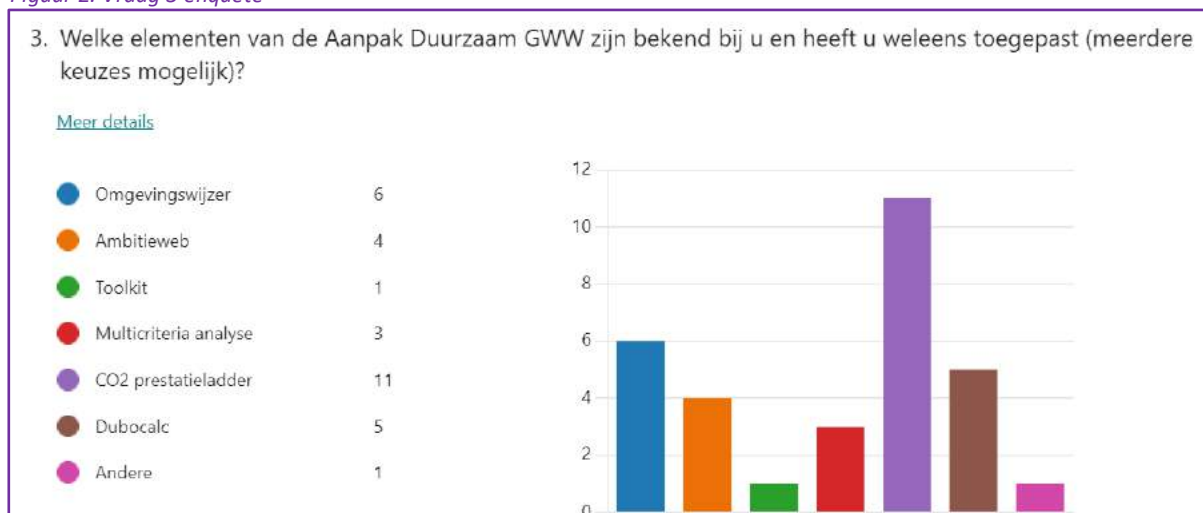
1. Hoe zou u de mate van implementatie van de Omgevingswijzer binnen uw organisatie beoordelen?
2. Hou zou u de moeilijkheidsgraad beoordelen bij het toepassen van de Omgevingswijzer?
3. Hoe effectief vindt u de Omgevingswijzer in het bereiken van duurzaamheidsdoelstellingen?
4. Hoe beoordeelt u de noodzaak tot aanpassing van de Omgevingswijzer op basis van uw ervaringen?
5. Hoe worden externe stakeholders betrokken bij het toepassen van de Omgevingswijzer?
6. Hoe beoordeelt u de kwaliteit en effectiviteit van training en kennisdeling over de Omgevingswijzer binnen uw organisatie?
7. Heeft u wel eens de Omgevingswijzer als checklist toegepast om alle facetten van duurzaamheid aanbod te laten komen en kansen te inventariseren?
8. Heeft u wel eens de Omgevingswijzer als vergelijkend instrument toegepast voor verschillende oplossingsvarianten?
9. Heeft u wel eens de Omgevingswijzer voor beoordeling van de consistentie van duurzaamheidsambities toegepast gedurende de voortgang in de verschillende projectfasen?
10. Hoe goed integreert de Omgevingswijzer met uw bestaande projectmanagement- en duurzaamheidsprocessen?
11. In welke mate beïnvloedt de Omgevingswijzer de besluitvorming binnen uw projecten?
12. Hoe tevreden bent u over de resultaten die worden behaald door het gebruik van de Omgevingswijzer?

2.2.2 Resultaten

Voor de het gehele praktisch kader onderzoek zijn 20 antwoorden ontvangen. In deze paragraaf zullen de resultaten met betrekking op de Omgevingswijzer besproken worden. De resultaten zijn hieronder geformuleerd:

1. Van de negentien antwoorden geven zes aan dat ze de Omgevingswijzer kennen en weleens hebben toegepast;

Figuur 2. Vraag 3 enquête

2. Van vijf geven eraan dat ze voornemens hebben om de Omgevingswijzer binnen nu en één jaar te gebruiken;

Figuur 3. Vraag 5 enquête

3. Eén persoon geeft aan dat die het afgelopen jaar de Omgevingswijzer gebruikt heeft. Daarbij geeft deze persoon aan dat de Omgevingswijzer niet wordt toegepast in zijn organisatie, verder wordt aangegeven dat er nauwelijks training en kennisdeling is betreft de Omgevingswijzer. Deze persoon gebruikte de Omgevingswijzer als checklist. Desondanks geeft deze persoon aan dat de Omgevingswijzer makkelijk toe te passen is en gemiddeld tevreden is over de Omgevingswijzer.

2.2.3 Conclusie praktisch kader

De resultaten van de Omgevingswijzer is zeer gering, hierdoor kan de enquête tot betrekking op de Omgevingswijzer als niet betrouwbaar gezien worden. De voornaamste conclusie dat getrokken kan worden is dat de Omgevingswijzer niet tot nauwelijks wordt toegepast.

2.3 Conclusie deelvraag Omgevingswijzer

Conclusie van deze deelvraag met betrekking op de implementatie en effectiviteit van de Omgevingswijzer toont aan dat de tool is ontworpen om duurzaamheid binnen de GWW-sector te bevorderen, echter is de daadwerkelijke toepassing en bekendheid ervan zéér beperkt. Ondanks de theoretische kracht en de veelzijdigheid van de tool zoals beschreven in het theoretisch kader wijzen de resultaten van de enquête uit dat slechts een klein aantal personen de Omgevingswijzer gebruikt of kent.

Van de ontvangen antwoorden heeft één persoon aangegeven de Omgevingswijzer te kennen en te gebruiken. Dit impliceert dat aanzienlijke 'GAP' is in de bekendheid en toepassing van de Omgevingswijzer binnen de GWW-sector. De beperkte toepassing en training/kennisdeling van de Omgevingswijzer suggereert dat er meer inspanning noodzakelijk is.

Hoewel de ene persoon aangeeft dat de Omgevingswijzer eenvoudig te gebruiken is en in het algemeen tevreden is over het gebruik. Is de algemene indruk dat de Omgevingswijzer nog niet integraal wordt toegepast in GWW-organisaties. Dit kan wijzen op een behoefte aan verbeterde ondersteuning en gerichte trainingen.

Kortom, de Omgevingswijzer heeft veel potentie om duurzaamheid in de projecten te bevorderen. Echter blijft de praktisch toepassing van de Omgevingswijzer achter op de verwachtingen. Dit duidt erop dat gerichte actie om de bekendheid te vergoten noodzakelijk is. Dit kan gebeuren door middel bijvoorbeeld trainingen.

3 Ambitieweb

Dit hoofdstuk concentreert zich op de duurzaamheidtool Ambitieweb. Onder de paragraaf 'theoretisch kader' worden de resultaten van het bureauonderzoek gepresenteerd. De gegevens van de enquête die zich richten op de Ambitieweb worden onderzocht in de paragraaf 'praktisch kader'. In de slotparagraaf worden de conclusies met betrekking tot deze tool uiteengezet.

3.1 Theoretisch kader

Uit het bureauonderzoek is onderzoek gedaan naar het oude Ambitieweb en niet naar Ambitieweb 2.0. Dit is gedaan aangezien de deelnemende partijen aan de Challenge van Pioneering waarbij de enquête voor de GAP-analyse wordt afgenomen nog niet hebben gewerkt met het Ambitieweb 2.0. Wel wordt in hoofdstuk 3.1.5 Niveaus gekeken naar de verschillen tussen de “oude” versie en nieuwe versie.

3.1.1 Waarom het Ambitieweb en het Ambitieweb als hulpmiddel

Het Ambitieweb GWW is een instrument dat helpt bij het concreet maken van ambities in een dialoog tussen opdrachtgevers, opdrachtnemers en inkopers, of alleen binnen de opdrachtgevers organisatie zelf. Het zorgt voor gerichte en concrete doelen binnen een project.

Om de doelstellingen van Duurzaam GWW 2030 te behalen, zijn verschillende hulpmiddelen ontwikkeld voor opdrachtgevers, opdrachtnemers en inkopers binnen de sector. De Omgevingswijzer draagt bij aan bewustwording en bevordert de discussie over duurzaamheid. Het Ambitieweb daarentegen biedt een gestructureerde manier om duurzaamheidsambities vast te leggen en te behouden gedurende een project.

Het Ambitieweb wordt het beste toegepast in de beginfase van een project, zoals de concept- of planfase en tijdens de ontwikkel- of ontwerpfase. Tijdens deze fases geeft het namelijk inzicht in welke duurzaamheidsthema's het belangrijkst zijn voor een specifiek project en daarmee helpt het bij het formuleren van meetbare doelen en het bepalen van de duurzaamheidsdoelen waar de nadruk op moet liggen binnen een project.

Elk thema in het Ambitieweb heeft subthema's die helpen bij het specificeren van meetbare doelen. Er zijn drie niveaus binnen elk thema: het eerste niveau richt zich op minimale verbeteringen ten opzichte van de huidige situatie waarbij nog wel voldaan moet worden aan de minimumeisen van uit de Milieucriteria documenten voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (Rijksoverheid, Opdrachtgeven met ambitie, inkopen met impact Nationaal plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2025, 2021).

3.1.2 Verschillen en overeenkomsten Ambitieweb en Omgevingswijzer

Het Ambitieweb GWW en de Omgevingswijzer hebben veel overeenkomsten tot de benadering van duurzaamheid, met een focus op de drie P's: People, Planet en Profit (of Prosperity), beide instrumenten bestaan uit 12 thema's en bieden een visuele weergave van deze duurzaamheidsthema's. Waarbij het hoogst gewaardeerde thema duidelijk wordt benadrukt. Ze kunnen als handige gespreksinstrumenten toegepast worden om tot duurzame keuzes te komen.

De verschillen tussen het Ambitieweb en de Omgevingswijzer liggen voornamelijk in hun toepassingsdoeleinden. De Omgevingswijzer wordt gebruikt om kansen en risico's te identificeren binnen de 12 duurzaamheidsthema's voor een project. Hierbij worden scores toegekend aan elk thema, variërend van groen (positief) tot rood (negatief) of neutraal, waardoor een visualisatie ontstaat die in één oogopslag laat zien waar kansen en kwetsbaarheden liggen.

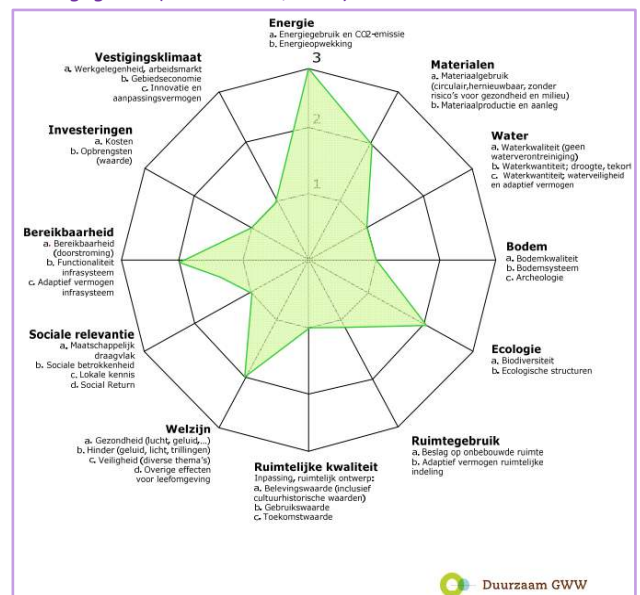
Het Ambitieweb wordt gebruikt om de gewenste duurzaamheidsambities en maatregelen vast te stellen. Het is een tool die helpt bij het formuleren van concrete doelen en maatregelen voor duurzaamheid binnen een project. Het Ambitieweb bestaat uit een visuele weergave met verschillende niveaus, waarin de duurzaamheidsdoelen en -ambities worden vastgelegd.

Kortom het doel waarvoor gekozen wordt bepaald welk instrument gekozen kan worden, want waar met de Omgevingswijzer de situatie in beeld wordt gebracht waarin zich de kansen bevinden. Wordt bij het Ambitieweb bepaald welke situatie geambieerd wordt.

3.1.3 Thema's

Het Ambitieweb bestaat uit verschillende thema's die overeenkomen aan de thema's van de Omgevingswijzer. Waar de Omgevingswijzer gebruikt wordt om de omgeving en de stakeholders te betrekken in projecten in de GWW met als doel een gedragen en duurzaam resultaat. Helpt het Ambitieweb op basis van een gestructureerde wijze om ambities vast te leggen en deze te vertalen naar acties en meetbare doelstellingen. Bij het Ambitieweb worden voor de verschillende onderwerpen een waardering van een bepaald niveau meegegeven om zo tot een concrete doelstelling te komen. De thema's die behandeld worden in het Ambitieweb zijn weergegeven in Figuur 4.

Figuur 4. Een ingevuld Ambitieweb met daarbij de thema's weergegeven (CROW D. G., 2021).

Opmerking. Overgenomen van (CROW D. G., 2021)

3.1.4 Niveaus

Bij het invullen van het Ambitiweb moet aan elk thema een niveau worden toegekend wat het gewenste ambitieniveau binnen een thema wordt. Een thema kan op 3 verschillende niveaus scoren:

- Niveau 1: Het verkrijgen van inzicht in de grootste duurzaamheidsuitdagingen binnen een thema, met als doel een minimale duurzaamheidsprestatie behalen die ten minste gelijk is aan of beter is dan de huidige situatie;
- Niveau 2: Het stellen van concrete doelstellingen binnen een thema, waarbij gestreefd wordt naar een significante verbetering ten opzichte van de huidige situatie;
- Niveau 3: Het streven naar meer toegevoegde waarde binnen een thema, waarbij geen negatieve invloed mag zijn op het duurzaamheidsthema binnen een project. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat het project klimaatneutraal en/of energieneutraal wordt of dat de grondstofkringlopen worden gesloten binnen het project.

Aan de hand van deze niveaus kan worden bepaald wat per thema wordt geambieerd: Niveau 1 staat voor het gelijk houden aan of het iets verbeteren van de huidige situatie, Niveau 2 staat voor een significante verbetering en Niveau 3 staat voor het maximaliseren van de toegevoegde waarde binnen een project.

3.1.5 Ambitiweb 1.0 en 2.0

Uit het bureauonderzoek blijkt dat op moment 2 verschillende Ambitiwebben voor handen zijn. Sinds januari 2024 is namelijk het Ambitiweb 2.0 beschikbaar. In Ambitiweb 1.0 worden de twaalf thema's beoordeeld op een schaal van 1 tot 3, waarbij elke score betrekking heeft op zowel het hoofdthema als de subthema's die eronder vallen. Dit biedt een algemeen beeld van de belangrijkste thema's en waar het hoofddoel voor een project kan liggen. Ambitiweb 2.0 maakt het daarentegen mogelijk om voor elk subthema een specifieke ambitie in te vullen, waardoor het mogelijk wordt om nauwkeuriger onderscheid te maken tussen verschillende ambities binnen een project. Het invullen van Ambitiweb 2.0 is vaak sneller omdat discussies zich richten op specifieke subthema's, wat automatisch resulteert in een conclusie voor het bijbehorende hoofdthema. Dit is vooral handig voor projecten waarin gedetailleerdere doelen belangrijk zijn.

3.1.6 Conclusie bureauonderzoek Ambitiweb

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het Ambitiweb GWW een gestructureerde aanpak biedt om tot concrete duurzaamheidsambities te komen binnen projecten. Het is een waardevol hulpmiddel/instrument wat toegepast kan worden in dialoogsessies tussen verschillende partijen binnen de sector en het draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van Duurzaam GWW 2030. De verschillende doelstellingen binnen het Ambitiweb bieden hierdoor een brede basis voor het verbeteren van het duurzaamheidsprestaties in de Grond- Weg en Waterbouw.

3.2 Praktisch kader

In dit Hoofdstuk wordt de resultaten besproken van de enquête, die afgenomen is bij decentrale overheden, opdrachtnemers en adviseurs. De enquête is terug te lezen in Bijlage E.

3.2.1 Vragen uit de Enquête

Voor de enquête zijn diverse vragen opgesteld over bijvoorbeeld van het toepassen van het Ambitieweb tot of men het Ambitieweb zou aanbevelen aan andere organisaties. Hieronder staan de vragen uit de enquête opgesomd:

1. Heeft u in het afgelopen jaar met het Ambitieweb gewerkt?
2. Wat is uw algemene ervaring met het gebruik van het Ambitieweb?
3. Heeft het Ambitieweb geholpen om duidelijke projectdoelen en -ambities te definiëren?
4. Heeft uw organisatie voldoende ondersteuning gekregen bij het implementeren en gebruiken van het Ambitieweb?
5. Heeft uw organisatie training ontvangen over het gebruik van het Ambitieweb?
6. Hoe nuttig was deze training voor uw team?
7. Welke aspecten van het Ambitieweb vond u het meest waardevol voor uw projecten?
8. In hoeverre heeft het Ambitieweb bijgedragen aan het behalen van milieudoelstellingen in uw projecten?
9. Heeft het Ambitieweb geholpen bij het identificeren van innovatiemogelijkheden in projecten?
10. Hoe zou u de bruikbaarheid van het Ambitieweb beoordelen voor verschillende soorten GWW-projecten?
11. Zou u het Ambitieweb aanbevelen aan andere organisaties in de GWW-sector?
12. Wat zijn volgens u de belangrijkste obstakels voor een succesvolle implementatie van het Ambitieweb in de GWW-sector?
13. Zijn er andere observaties of suggesties die u wilt delen met betrekking tot het gebruik van het Ambitieweb in de GWW-sector?

3.2.2 Resultaten

Voor de het gehele praktisch kader onderzoek zijn 20 antwoorden ontvangen. In deze paragraaf zullen de resultaten met betrekking op het Ambitieweb besproken worden. De resultaten zijn hieronder geformuleerd:

Figuur 5. Vraag 18 uit de enquête

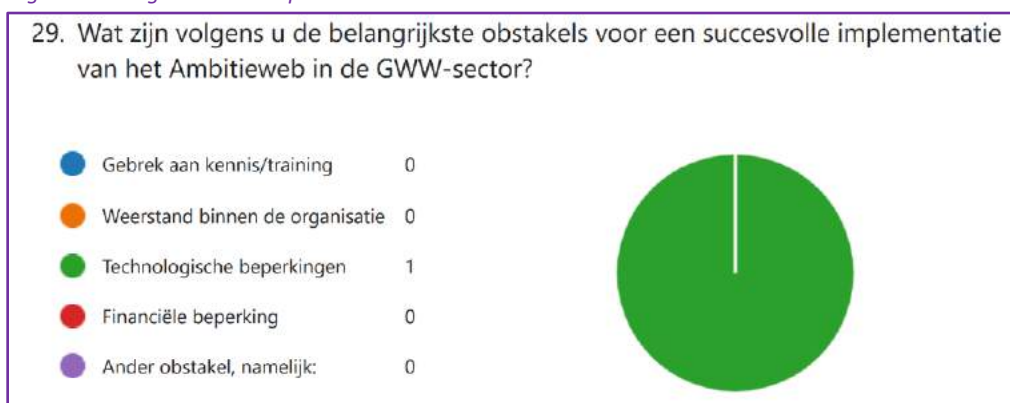
Uit de beantwoording van vraag 18 uit de enquête blijkt dat maar uit de 20 antwoorden maar 19 mensen deze ingevuld te hebben (zie Figuur 5). Hiervan heeft maar één iemand met het Ambitieweb gewerkt het afgelopen jaar.

Figuur 6. Vraag 22 uit de enquête

Uit de beantwoording van vraag 22 uit de enquête blijkt dat maar uit de 20 antwoorden maar één iemand deze vraag ingevuld heeft (zie Figuur 6). Hieruit blijkt dat binnen de desbetreffende organisatie geen trainingen gegeven zijn over het gebruik van het Ambitieweb.

Figuur 7. Vraag 29 uit de enquête

Uit de beantwoording van vraag 29 uit de enquête blijkt dat maar uit de 20 antwoorden maar één iemand deze vraag ingevuld heeft (zie Figuur 7). Hieruit blijkt dat de desbetreffende persoon denkt dat technologische beperkingen obstakels kunnen zijn voor een succesvolle implementatie van het Ambitieweb binnen de GWW-sector

3.2.3 Conclusie praktisch kader

De resultaten uit de vragen van de enquête over het Ambitieweb zijn zeer gering. Dit zorgt voor een te minimale uitslag waardoor de enquête als niet betrouwbaar kan worden beschouwd. Uit beantwoording van vraag 18 blijkt wel dat het Ambitieweb nog niet veel wordt toegepast binnen de deelnemers van de enquête. Dit kan mede voor een slechte beantwoording van de rest van de vragen hebben gezorgd.

3.3 Conclusie deelvraag Ambitieweb

Het theoretisch kader laat zien dat het Ambitieweb als een instrument gezien kan worden dat structuur brengt in de conceptuele of ontwerpfase. Hierbij kan het Ambitieweb helpen met het formuleren van meetbare doelen en biedt het verschillende niveaus van ambitie om hiernaar te streven. Het Ambitieweb wordt hierdoor gepresenteerd als een waardevol instrument voor het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen in de GWW-sector.

Het praktische kader laat op basis van een enquête zien dat het Ambitieweb nog niet veel toegepast wordt. Hierdoor lijkt de praktische implementatie van de tool beperkt. Uit de enquête blijkt ook dat ondersteuning bij implementatie en over hoe om te gaan met het Ambitieweb niet is gegeven. Wat mogelijk een hindernis vormt bij het toepassen van het Ambitieweb. Tevens is uit de reactie gezien dat technologische ontwikkelingen voor problemen kunnen zorgen bij het verder implementeren zoals weergegeven bij vraag 29 uit de enquête. Gezien het lage aantal reacties kan de betrouwbaarheid van de enquête in twijfel worden getrokken. Hier zou een nader onderzoek op uitgevoerd kunnen worden. Daarnaast zou dan gekeken kunnen worden naar een manier om het Ambitieweb beter te implementeren binnen de GWW-sector.

Het Ambitieweb is heel optimistisch over de potentie en kansen in het theoretisch kader. Waarbij het als een waardevol instrument wordt beschouwd in de GWW-sector en diverse hulpmiddelen voor handen zijn voor het implementeren van het Ambitieweb binnen organisaties. Het praktisch kader laat daarentegen wat anders zien, uit de enquête blijkt dat het Ambitieweb niet veel wordt toegepast tevens worden op moment beperkingen gezien in technologische ontwikkelingen. Hier is dus een GAP te zien tussen het theoretisch Ambitie kader en het Praktisch kader. Op basis van de enquête is te zien dat veel mensen nog niet in aanraking zijn gekomen met het Ambitieweb. Om het Ambitieweb beter te kunnen implementeren binnen organisaties zouden trainingen gegeven kunnen worden over het omgaan met het Ambitieweb om zo de implementatie te bevorderen.

4 DuBoCalc

In dit hoofdstuk staat de duurzaamheidstool DuBoCalc centraal. We zullen de bevindingen van ons bureauonderzoek samenvatten in de paragraaf 'theoretisch kader' en de resultaten van de enquête die zich focussen op de DuBoCalc behandelen in 'praktisch kader'. De uiteindelijke beoordeling van deze tool vindt plaats in de laatste paragraaf.

4.1 Theoretisch kader

In dit Hoofdstuk wordt het bureauonderzoek over het theoretisch kader van de duurzaamheidstool DuBoCalc besproken. Het bureauonderzoek is terug te lezen in Bijlage C.

4.1.1 Ontwikkeling en toepassing DuBoCalc

4.1.1.1 Werking van DuBoCalc

DuBoCalc maakt gebruik van gestandaardiseerde LCA-gegevens voor bouwmaterialen, die direct gekoppeld zijn aan de Nationale Milieudatabase. Hierdoor hebben gebruikers toegang tot actuele en betrouwbare informatie over de milieu-impact van verschillende materialen. Door materialen te selecteren uit een uitgebreide bibliotheek en deze toe te voegen aan een projectmodel, kunnen gebruikers de totale milieu-impact van een bouwproject berekenen.

Een van de belangrijkste resultaten van DuBoCalc is de Milieu Kosten Indicator (MKI). Deze indicator weegt 11 milieu-impactcategorieën af en drukt de totale milieu-impact van een project uit in een enkele score, uitgedrukt in euro's. Hoe lager de MKI-score, hoe beter de milieuprestatie van het bouwproject. Dit stelt opdrachtgevers in staat om duurzame keuzes te belonen en stimuleert aannemers om hun milieuprestaties te verbeteren.

4.1.1.2 Toepassingen van DuBoCalc

DuBoCalc wordt voornamelijk gebruikt door opdrachtgevers in aanbestedingen om de milieukosten van ontwerpen, inschrijvingen of uitvoeringen te berekenen. Met name voor aanbestedingen waarbij de beste prijs-kwaliteitverhouding (hierna te noemen BPKV) een belangrijke rol speelt, kan de MKI-score een gunningscriterium zijn. Aannemers die kunnen aantonen dat hun aanbod een lagere milieu-impact heeft, kunnen hiermee een concurrentievoordeel behalen.

De milieukostenindicator (hierna te noemen MKI) is een essentiële maatstaf voor duurzaamheid, die alle milieueffecten van een product of project samenvat in één enkele score, uitgedrukt in euro's. Maar waarvoor wordt de MKI precies gebruikt en hoe wordt deze berekend?

De MKI wordt gebruikt als een meetinstrument om de milieu-impact van verschillende producten en projecten te beoordelen en te vergelijken. Met name binnen de bouw- en infrastructuursector wordt de MKI steeds vaker gebruikt bij overheidsopdrachten en openbare aanbestedingen. Opdrachtgevers, zoals Rijkswaterstaat gebruiken de MKI als criterium om duurzame keuzes te stimuleren en de milieu-impact van bouwprojecten te reduceren.

4.1.2 Implementatie DuBoCalc

4.1.2.1 Effectiviteit van DuBoCalc in de GWW-sector

Onderzoeken naar de effectiviteit van DuBoCalc hebben aangetoond dat het gebruik ervan kan leiden tot aanzienlijke verbeteringen in de milieuprestatie van bouwprojecten. Door middel van levenscyclusanalyse kunnen opdrachtgevers en aannemers de impact van materialen, processen en ontwerpkeuzes nauwkeurig meten en beoordelen. Dit stelt hen in staat om weloverwogen beslissingen te nemen die leiden tot een vermindering van de milieu-impact van bouwprojecten.

Het is belangrijk op te merken dat de effectiviteit van DuBoCalc niet alleen wordt bepaald door de software zelf, maar ook door de mate waarin deze wordt geïntegreerd in de besluitvormingsprocessen van de betrokken partijen. Het is essentieel dat DuBoCalc wordt gebruikt als een instrument om duurzaamheid te bevorderen en niet alleen als een box-ticking exercise om aanbestedingscriteria te halen. Dit vereist een cultuuromslag binnen de sector, waarbij duurzaamheid centraal staat in alle aspecten van het bouwproces.

4.1.2.2 Voordelen van DuBoCalc in de GWW-sector

Het gebruik van DuBoCalc brengt diverse voordelen met zich mee voor zowel opdrachtgevers als aannemers. Opdrachtgevers kunnen de duurzaamheid van bouwprojecten objectief beoordelen en duurzame keuzes belonen. Aannemers kunnen zich onderscheiden door hun duurzaamheidsinspanningen te meten, te verbeteren en te communiceren naar opdrachtgevers en belanghebbenden. Dit kan leiden tot kostenbesparingen en een verbeterd imago voor de betrokken partijen.

Een ander voordeel van DuBoCalc is dat het helpt om transparantie te creëren in het bouwproces. Door het gebruik van gestandaardiseerde methodologieën en data-inputs biedt DuBoCalc een objectieve manier om de milieu-impact van bouwprojecten te meten en te communiceren. Dit helpt om misverstanden en misvattingen over duurzaamheid te verminderen en om vertrouwen op te bouwen tussen alle betrokken partijen.

4.1.2.3 Uitdagingen bij het gebruik van DuBoCalc

Ondanks de vele voordelen zijn er ook uitdagingen verbonden aan het gebruik van DuBoCalc in de GWW-sector. Zo kan de complexiteit van het instrument een drempel vormen voor gebruikers, daarnaast kunnen weerstand tegen verandering en extra kosten voor implementatie en training obstakels vormen voor de brede acceptatie van DuBoCalc in de sector. De grootste uitdaging blijkt momenteel het verzamelen van betrouwbare data voor de levenscyclusanalyse. Het ontbreken van gestandaardiseerde data-inputs en de versnippering van data-bronnen kunnen het moeilijk maken om nauwkeurige analyses uit te voeren en om betrouwbare resultaten te verkrijgen.

4.1.2.4 Toekomstperspectieven voor DuBoCalc in de GWW-sector

De toekomst ziet er rooskleurig uit voor DuBoCalc in de GWW-sector, gezien de groeiende focus op duurzaamheid en de toenemende druk om milieudoelstellingen te behalen. Verdere ontwikkelingen en innovaties kunnen het gebruiksgemak en de effectiviteit van DuBoCalc verbeteren, waardoor het een nog belangrijker instrument wordt in de strijd tegen klimaatverandering en milieuschade. Het is van cruciaal belang dat de sector blijft investeren in de ontwikkeling en implementatie van DuBoCalc om duurzame ontwikkeling te bevorderen.

4.1.3 Conclusie bureauonderzoek DuBoCalc

In het bureauonderzoek is een diepgaande analyse gedaan over de rol van DuBoCalc in de GWW-sector, waarbij verschillende aspecten zijn belicht, variërend van implementatie tot effectiviteit en toekomstperspectieven. Hoewel er uitdagingen zijn, zijn de voordelen van DuBoCalc overduidelijk en zijn de vooruitzichten voor de toekomst positief. Het is nu aan de sector om deze waardevolle tool te omarmen en actief te gebruiken om de duurzaamheid van GWW-projecten te verbeteren en een positieve impact op het milieu te realiseren.

4.2 Praktisch kader

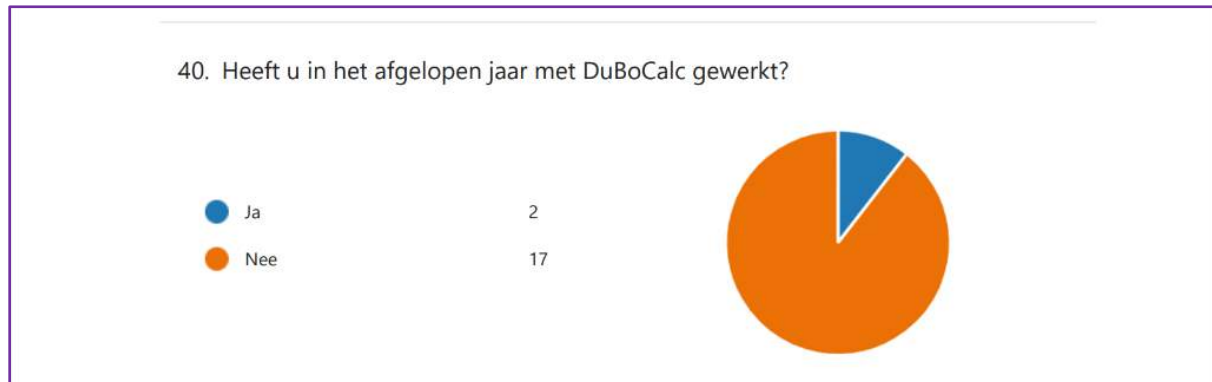
In dit Hoofdstuk wordt de resultaten besproken van de enquête, die afgenomen is bij decentrale overheden, opdrachtnemers en adviseurs. De enquête is terug te lezen in Bijlage E.

4.2.1 Vragen uit enquête

1. Bent u bekend met DuBoCalc?
2. Heeft uw organisatie eerder DuBoCalc gebruikt bij aanbestedingen?
3. In hoeverre vindt u DuBoCalc nuttig voor het evalueren van duurzaamheidsaspecten tijdens aanbestedingen?
4. Hoe zou u de gebruikersvriendelijkheid van DuBoCalc beoordelen?
5. Vindt u dat DuBoCalc voldoende inzicht biedt in de milieu-impact van verschillende materialen en bouwmethoden?
6. Zou u DuBoCalc aanbevelen aan andere professionals in de GWW-sector?
7. Hoe zou u de betrouwbaarheid van de berekeningen in DuBoCalc beoordelen?
8. In hoeverre heeft DuBoCalc volgens u bijgedragen aan het verminderen van de milieu-impact van uw projecten?
9. Vindt u dat DuBoCalc voldoende ondersteuning biedt voor het nemen van duurzame beslissingen tijdens het aanbestedingsproces?
10. Hoe zou u de documentatie en handleidingen van DuBoCalc beoordelen?
11. Bent u van mening dat het gebruik van DuBoCalc extra kosten met zich meebrengt tijdens het aanbestedingsproces?
12. Heeft DuBoCalc geholpen bij het identificeren van duurzame alternatieven voor materialen of bouwmethoden?
13. In hoeverre heeft DuBoCalc de dialoog over duurzaamheid binnen uw organisatie gestimuleerd?
14. Hoe tevreden bent u over de ondersteuning die u van DuBoCalc heeft ontvangen?
15. Vindt u dat DuBoCalc voldoende flexibiliteit biedt om aan de specifieke behoeften van uw projecten te voldoen?
16. Heeft DuBoCalc uw bewustzijn van duurzaamheidskwesties binnen de GWW-sector vergroot?
17. Hoe zou u de algehele effectiviteit van DuBoCalc beoordelen voor het verbeteren van duurzaamheidsprestaties?
18. Welk aspect van DuBoCalc vindt u het meest waardevol voor uw organisatie?
19. Wat zijn volgens u de belangrijkste belemmeringen voor een breder gebruik van DuBoCalc in de GWW-sector?
20. Hoe waarschijnlijk is het dat uw organisatie DuBoCalc blijft gebruiken bij toekomstige aanbestedingen?

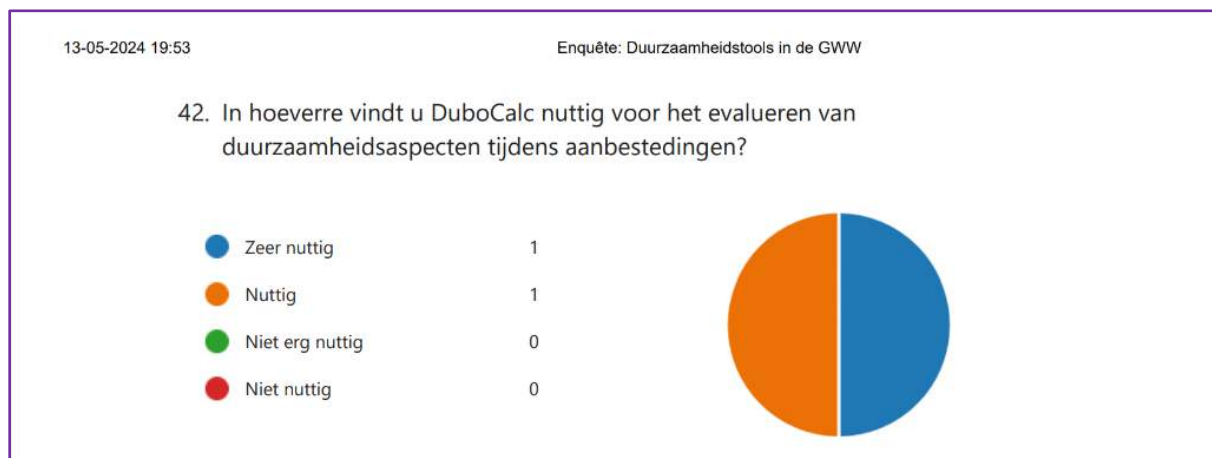
4.2.2 Resultaten

In onderstaande figuren is te zien hoeveel personen de enquête hebben ingevuld en in hoeverre deze op de hoogte zijn van DuBoCalc als toepassing binnen duurzaam GWW.

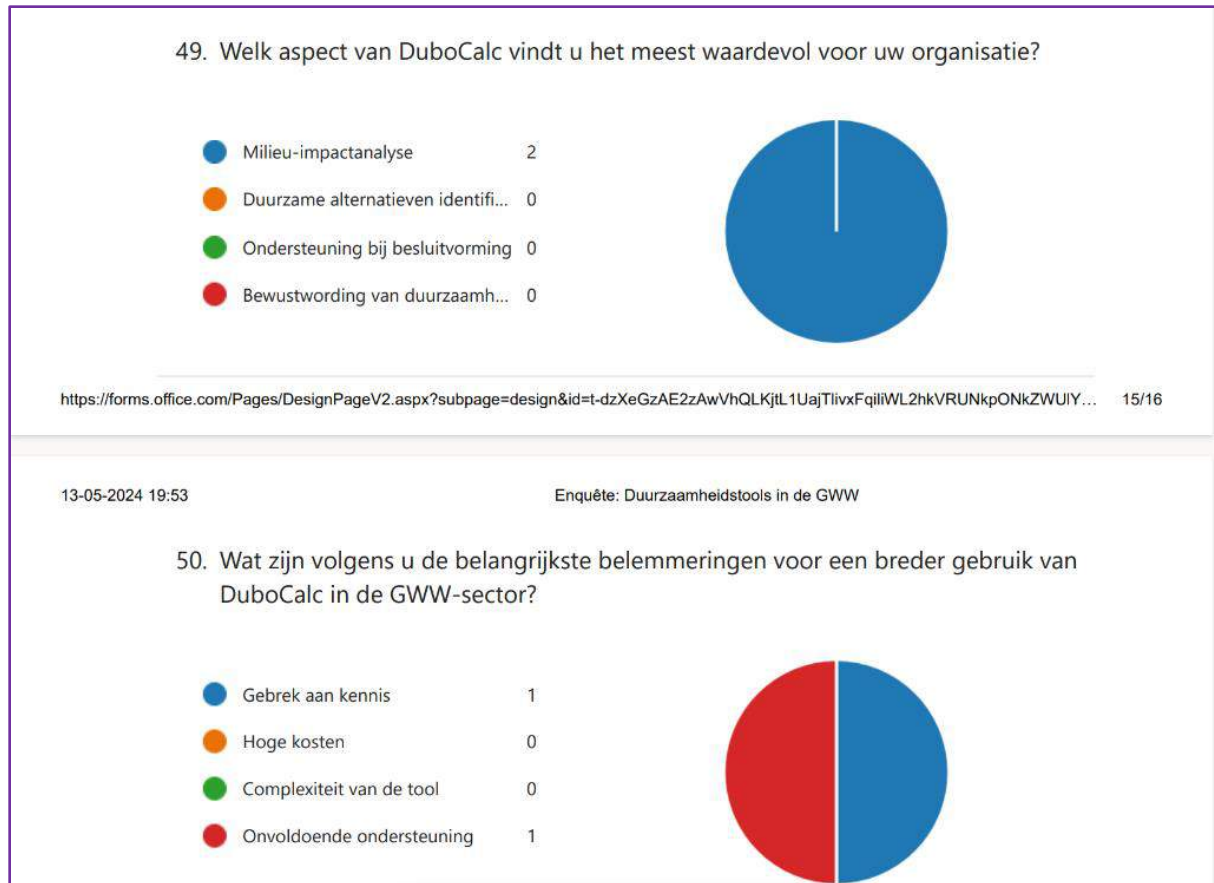
Figuur 8, Vraag 40 uit de enquête

In bovenstaande figuur is af te lezen dat 2 van de 19 personen in het afgelopen jaar met DuBoCalc heeft gewerkt, deze verhouding komt neer op ong. 10% van de doelgroep waarbinnen DuBoCalc wordt toegepast.

Figuur 9, Vraag 42 uit de enquête

In bovenstaande figuur is af te lezen dat DuBoCalc door 2 van de 19 personen is beoordeeld als (zeer) nuttig, de rest van de doelgroep heeft de vraag niet beantwoord. Een duidelijk en eenzijdig antwoord kan dus niet gegeven worden, echter de 2 verkregen antwoorden zijn op zich positief en geven aan dat DuBoCalc als nuttige toepassing wordt ervaren.

Figuur 10, Vraag 49 & 50 uit de enquête

In bovenstaande figuur is af te lezen dat d.m.v. vraag 49 duidelijk wordt dat DuBoCalc het meest tot z'n recht komt voor het opstellen van een milieu-impactanalyse, datgene waar de tool specifiek voor ontwikkeld is. Vanuit vraag 50 wordt tegelijkertijd duidelijk dat de uitdaging voor bredere inzet binnen de GWW-sector, vooral te wijten is aan een gebrek van inhoudelijke kennis en het onvoldoende beschikbaar stellen van ondersteuning voor implementatie van de tool.

4.2.3 Conclusie praktisch kader

De resultaten van de enquête zijn enigszins teleurstellend en de oorzaak hiervan is grotendeels te wijten aan het feit dat de opgestelde enquête in eerste instantie onder het netwerk van Pioneering zou worden verspreid, echter door omstandigheden is dit niet gebeurd. Om toch iets te kunnen aanleveren m.b.t. onderzoek van het praktisch kader, is besloten de enquête binnen de eigen werkomgeving van ons als deeltijd studenten te verspreiden. De beschikbare tijd waarbinnen de vragen moesten worden uitgezet, bleek te krap en dus is het resultaat van de enquête niet waar wij als studenten op gehoopt hadden.

4.3 Conclusie deelvraag DuBoCalc

In bijgaand onderzoek is het theoretisch en praktisch kader voor toepassing van DuBoCalc onderzocht, concluderend kan worden gesteld dat het gebruik van DuBoCalc diverse voordelen met zich meebrengt voor zowel opdrachtgevers als aannemers. Opdrachtgevers kunnen de duurzaamheid van bouwprojecten objectief beoordelen en duurzame keuzes belonen. Aannemers kunnen zich onderscheiden door hun duurzaamheidsinspanningen te meten, te verbeteren en te communiceren naar opdrachtgevers en belanghebbenden. Dit kan leiden tot kostenbesparingen en een verbeterd imago voor de betrokken partijen.

De toekomst ziet er rooskleurig uit voor DuBoCalc in de GWW-sector, gezien de groeiende focus op duurzaamheid en de toenemende druk om milieudoelstellingen te behalen. Verdere ontwikkelingen en innovaties kunnen het gebruiksgemak en de effectiviteit van DuBoCalc verbeteren, waardoor het een nog belangrijker instrument wordt in de strijd tegen klimaatverandering en milieuschade. Het is van cruciaal belang dat de sector blijft investeren in de ontwikkeling en implementatie van DuBoCalc om duurzame ontwikkeling te bevorderen.

5 CO2-Prestatieladder

We bespreken in dit hoofdstuk uitgebreid de duurzaamheidstool CO2-prestatieladder. Het bureauonderzoek wordt geanalyseerd in de paragraaf genaamd 'theoretisch kader', terwijl de uitkomsten van de specifieke enquête over de CO2-prestatieladder worden toegelicht in 'praktisch kader'. De conclusies betreffende de duurzaamheidstool worden gepresenteerd in de afsluitende paragraaf.

5.1 Theoretisch kader

In dit Hoofdstuk wordt het bureauonderzoek over het theoretisch kader van de duurzaamheidstool CO2-Prestatieladder besproken. Het bureauonderzoek is terug te lezen in Bijlage D.

5.1.1 CO2-Prestatieladder

De CO2-prestatieladder is een duurzaamheidsinstrument dat in 2009 zijn oorsprong vindt bij het spoorwegbedrijf ProRail. ProRail stelde in 2009 al hoge eisen aan haar partners op het gebied van duurzaamheid. Om potentiële nieuwe leveranciers te stimuleren om te investeren op het gebied duurzaamheid, had ProRail een innovatief instrument bedacht: een "fictief gunningsvoordeel" voor leveranciers die goed scoorden op een zelfbedachte CO2-prestatieladder. Hoe hoger de score van een leverancier op deze ladder, hoe groter het gunningsvoordeel tijdens de aanbesteding.

De zelfbedachte CO2-Prestatieladder van ProRail bleek al snel een succesvol concept. In 2011 voerde ook Rijkswaterstaat de ladder in als instrument om duurzaamheid te stimuleren bij haar leveranciers. In 2012 werd Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (hierna te noemen SKAO) opgericht, sindsdien ontwikkeld en beheerd SKAO de CO2-Prestatieladder.

Sinds de oprichting van SKAO in 2012 is de CO2-prestatieladder verder doorontwikkeld en geprofessionaliseerd. De eisen en richtlijnen voor de verschillende niveaus zijn uitgewerkt en gestandaardiseerd. De CO2-prestatieladder is uitgegroeid tot een geaccepteerd instrument voor bedrijven en overheden in de GWW-sector.

5.1.2 CO2-Prestatieladder certificaat niveaus

De CO2-prestatieladder is een gestandaardiseerd beoordelingssysteem dat bedrijven helpt bij het beheren en verminderen van hun CO2-uitstoot. Het systeem is onderverdeeld in vijf niveaus, waarbij elk niveau een bepaalde mate van volwassenheid en betrokkenheid bij CO2-reductie vertegenwoordigt. Deze niveaus worden beoordeeld vanuit vier verschillende invalshoeken: inzicht, reductie, transparantie en participatie.

Op **niveau 1** van de CO₂-prestatieladder ligt de focus op het opstellen van een CO₂-emissie-inventaris en het identificeren van belangrijke bronnen van uitstoot, zoals energieverbruik en transport. Het implementeren van eenvoudige maatregelen, zoals energiezuinige verlichting en het beheren van het wagenpark, staat centraal.

Op **niveau 2** worden concrete doelstellingen voor CO₂-reductie gesteld op basis van de inventarisatie. Moderne tools kunnen helpen bij het monitoren van de voortgang en het behalen van deze doelen.

Niveau 3 vraagt om een gedetailleerde CO₂-emissie-inventaris en een energiemangementplan dat voldoet aan ISO-standaarden. Een proactieve aanpak is hierbij essentieel.

Op **niveau 4** wordt verwacht dat bedrijven de CO₂-uitstoot van relevante ketens inzichtelijk maken en samenwerken met partners voor CO₂-reductie.

Niveau 5 vereist een geavanceerd inzicht in de CO₂-uitstoot van belangrijke leveranciers en actieve deelname aan CO₂-reductieprogramma's van de overheid, waarbij transparante communicatie over inspanningen en resultaten van cruciaal belang is.

5.1.3 Werkwijze CO₂-Prestatieladder

De CO₂-prestatieladder wordt vaak gebruikt in aanbestedingen waar de gunning plaatsvindt op basis van de beste prijskwaliteitverhouding (BPKV). Gecertificeerde bedrijven kunnen gunningsvoordeel krijgen, waarbij de hoogte van het voordeel afhangt van het niveau van certificering. Hoe hoger het niveau, hoe groter het voordeel. Dit maakt de ladder een strategisch instrument voor bedrijven om hun kansen op het winnen van aanbestedingen te vergroten.

De hoogte van het gunningsvoordeel wordt door de aanbestedende dienst bepaald en verschilt per opdrachtgever. Over het algemeen geldt: hoe hoger het certificeringsniveau, hoe groter de korting op de inschrijfprijs. Dit systeem stimuleert bedrijven om te investeren in CO₂-reductie, aangezien ambitieuze CO₂-doelstellingen en prestaties resulteren in grotere voordelen bij aanbestedingen. Dit maakt de CO₂-prestatieladder een krachtig instrument voor duurzaamheid.

Voor overheden is de CO₂-prestatieladder van belang bij duurzaam en maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI). Door de ladder te gebruiken in aanbestedingen kunnen overheden de CO₂-uitstoot verminderen.

5.1.4 Conclusie bureauonderzoek CO₂-Prestatieladder

De CO₂-Prestatieladder is ontstaan als een innovatief instrument dat ProRail bedacht om duurzaamheid te stimuleren bij haar leveranciers. Door het succes en de toenemende populariteit, werd de ladder overgenomen door andere overheidsorganisaties en uiteindelijk ondergebracht bij de onafhankelijke SKAO-stichting. Onder het beheer van de SKAO is de ladder verder geprofessionaliseerd en uitgegroeid tot een breed geaccepteerd instrument voor bedrijven en overheden in Nederland om hun duurzaamheidsprestaties systematisch te verbeteren en het behalen van een gunningsvoordeel tijdens aanbestedingen.

5.2 Praktisch kader

In dit Hoofdstuk wordt de resultaten besproken van de enquête, die afgenomen is bij decentrale overheden, opdrachtnemers en adviseurs. De enquête is terug te lezen in Bijlage E.

5.2.1 Vragen uit enquête

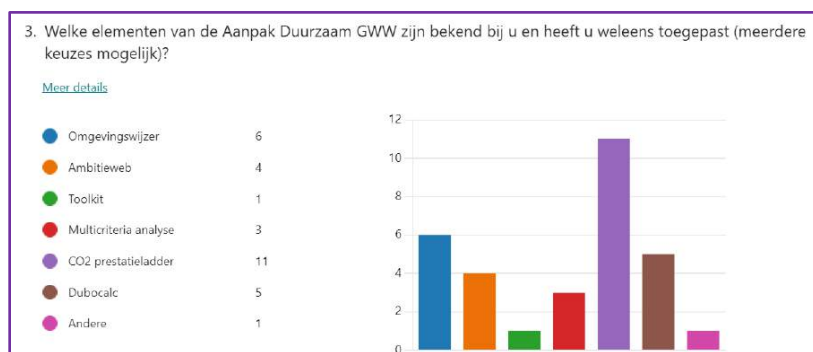
Voor de enquête zijn de volgende vragen opgesteld:

1. Welke uitdagingen ervaart u specifiek bij het implementeren van de CO2-prestatieladder in de GWW-sector?
2. Hoe kan een lokale overheid de communicatie omtrent de CO2-prestaties in GWW-projecten verbeteren?
3. Hoe kan een lokale overheid de toepassing van de CO2-prestatieladder specifiek stimuleren in de GWW-sector?
4. In welke mate beïnvloedt de CO2-prestatiesladder de besluitvorming binnen uw projecten?
5. Hoe kan een lokale overheid de CO2-prestatieladder integreren in hun GWW-projecten en -beleid?
6. Welke rol spelen ketenpartners bij u voor het toepassen van de CO2-prestatieladder in GWW-projecten?
7. Heeft uw organisatie eerder gebruik gemaakt van de CO2-prestatiesladder tijdens een aanbestedingen?
8. Waar gebruikt uw organisatie de CO2-prestatieladder voor?
9. Hoe wordt het gunningsvoordeel bij GWW-aanbestedingen bepaald binnen uw organisatie op basis van de CO2-prestatieladder, en welk niveau is minimaal vereist om in aanmerking te komen?
10. Op welke manieren kunnen inschrijvers hun score op de CO2-prestatieladder inzetten bij uw GWW-aanbestedingen?
11. Hoe beoordeelt u de noodzaak tot aanpassing van de CO2-prestatieladder op basis van uw ervaringen?
12. Heeft u nog andere op- of aanmerkingen naast de reeds gestelde vragen over de CO2-prestatieladder?

5.2.2 Resultaten

De ontvangen resultaten van het praktisch onderzoek met betrekking op de CO2-prestatieladder worden in onderstaande paragraaf besproken. In totaal zijn door 19 instanties de enquête ingevuld, de hoofdpunten worden hieronder nader toegelicht;

1. Uit het totaal aantal ingevulde enquêtes blijkt dat 11 instanties bekend zijn met de CO2-prestatiesladder zie Figuur 11.

Figuur 11. Vraag 3 enquête

Pagina 26 van 37

2. In Figuur 12 geven zeven instanties aan het afgelopen jaar gebruik gemaakt te hebben van de CO2-prestatieladder in welke vorm dan ook.

Figuur 12. vraag 31 enquête

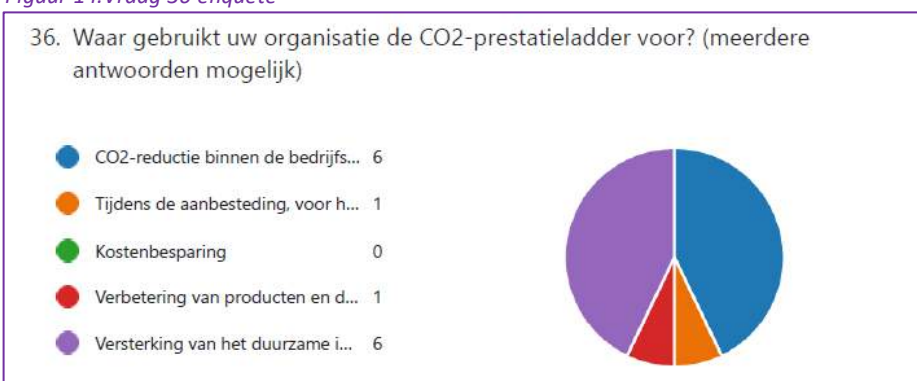
3. In Figuur 13 wordt gevraagd of de betreffende instantie uitdagingen ervaart voor het implementeren van de CO2-prestatieladder. Twee van de zeven instanties geven aan gebrek aan kennis en expertise te hebben over CO2-reductie-maatregelen in GWW-projecten. Vier van de zeven instanties geeft aan dat het implementeren en certificering van de CO2-prestatieladder binnen een klein GWW-project hoge kosten met zich meebrengt. Daarnaast geeft 1 instantie aan dat het implementeren voor weerstand zal zorgen bij de medewerkers

Figuur 13. vraag 32 enquête

4. In Figuur 8 hebben de instantie de vrije keuze gekregen tot het selecteren van de antwoorden. Wat opvalt is dat alle instanties de CO2-presatielader als tool niet inzetten om kosten te besparen maar deze ook daadwerkelijk gebruiken voor het duurzaamheidsaspect.

Figuur 14. Vraag 36 enquête

5.2.3 Conclusie praktisch kader

Uit de enquête van het praktisch kader is naar voren gekomen dat de CO2-presatieladder het meeste wordt toegepast van de onderzochte duurzaamheidstools. In het afgelopen jaar hebben zeven van de negentien instanties gebruik gemaakt van de CO2-presatieladder. De tool hoofdzakelijk ingezet om het duurzaamheid aspect binnen een instantie te verbeteren. Helaas kan de enquête als niet volledig betrouwbaar gezien worden, vanwege de geringe tijd en animo. Daarnaast is het praktische onderzoek ook niet uitgevraagd via de stichting Pioneering en komt de correspondentie op de enquête niet uit de Achterhoek.

5.3 Conclusie deelvraag CO2-Prestatieladder

Uit het onderzoek naar de CO2-Prestatieladder blijkt dat de tool een effectief middel is om duurzaamheid in de GWW-sector te bevorderen. De ladder biedt een gestructureerde aanpak voor instanties om hun CO2-uitstoot te verminderen. De CO2-Prestatieladder heeft verschillende certificeringsniveaus, waardoor instanties gestimuleerd worden om ambitieuze CO2-reductiedoelstelling na te streven, daarnaast zorgt het gunningsvoordeel bij aanbestedingen ervoor dat bedrijven duurzaamheid steeds serieuzer nemen.

Het praktisch onderzoek is uitgevoerd door middel van een enquête en toont aan dat de CO2-prestatieladder bekend is en regelmatig wordt gebruikt. Desondanks laat de enquête enkele uitdagingen doorschermen op het gebied van implementatie. Dit is voorval vanwege de kosten en de benodigde kennis. Zeven van de negentien ondervraagde instanties hebben de ladder het afgelopen jaar toegepast. De beperkte reactie en reikwijdte van de enquête maken de resultaten minder betrouwbaar. Wel is uit de enquête te concluderen dat de CO2-prestatieladder als meest wordt toegepast in de GWW-sector onder de gevraagde.

Kortom de CO2-Prestatieladder heeft zich ontwikkeld tot een gewaardeerd instrument voor het duurzaamheidsaspect in de GWW-sector, ondanks enkele implementatie-uitdagingen. Verdere promotie en ondersteuning bij de toepassing van de tool kunnen helpen deze uitdagingen te overwinnen en de effectiviteit van de CO2-prestatieladder te vergroten.

6 Eindconclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat de duurzaamheidstools zoals de Omgevingswijzer, Ambitieweb, DuBoCalc en de CO2-Prestatieladder essentieel zijn voor het bevorderen van de duurzaamheid binnen de GWW-sector. De vergelijking tussen de theoretische kaders en de praktische toepassing van deze tools door de verschillende instanties duidt een duidelijke kloof aan.

De Omgevingswijzer is ontworpen om duurzaamheid in de vroege projectfasen te integreren, echter blijkt in de praktijk dat de Omgevingswijzer minimaal toegepast te worden. De grootste obstakels zijn een gebrek aan kennis en bekendheid. Desondanks het theoretisch kader veelbelovend is. Vereist de implementatie van de tool nog gerichte acties om de bekendheid te vergroten.

Het Ambitieweb helpt bij het vastleggen van de duurzaamheidsambities in projectkaders voor instanties, echter blijkt in de praktijk dat het Ambitieweb minimaal gebruikt wordt. De oorzaak hiervan ligt voornamelijk door het gebrek aan kennis van de tool en ondersteuning. De lage respons in de enquête benadrukt de noodzaak, het vergroten van de kennis van de tool en het bieden van ondersteuning.

DuBoCalc is ontwikkeld om de milieu-impact van bouwprojecten te berekenen. DuBoCalc wordt positief beoordeeld in de enquête, echter is dit niet betrouwbaar door de weinige reacties. De belangrijkste uitdagingen voor DuBoCalc zijn de complexiteit van het instrument en het verzamelen van betrouwbare data. Desondanks biedt DuBoCalc veel voordelen om duurzaamheid te bevorderen in de GWW-sector. Om de tool te ontwikkelen dienen er meer investeringen in trainingen en standaardisatie van data gedaan te worden.

De CO2-Prestatieladder is de meest toegepaste tool, dankzij het gunningsvoordeel bij aanbestedingen. Desondanks zijn ook hier uitdagingen, zoals de kosten en de benodigde kennis voor implementatie. De enquête toont aan dat de tool bekend is onder de instanties en regelmatig gebruikt wordt.

Kortom, hoewel de theoretische kaders van de onderzochte duurzaamheidstools goed ontwikkeld zijn, blijft de implementatie achter. De belangrijkste uitdagingen liggen bij gebrek aan kennis, hoge implementatiekosten en onvoldoende ondersteuning. Om de implementatie van de duurzaamheidstools te bevorderen is er meer aandacht nodig voor het aanbieden van trainingen, verbeteren van technische ondersteuning en het vergroten van de bekendheid. Hierdoor kunnen de tools effectiever worden in gezet op het gebied van duurzaamheid in de GWW-sector.

7 Aanbevelingen

Het onderzoek is geschreven aan de hand van de huidige resultaten van de enquête, vanwege de minimale antwoorden kan deze enquête als niet betrouwbaar worden gezien. Hierom zouden we aanbevelen om de enquête over een langere tijd uit te zetten, waardoor de resultaten accurater zullen worden. Kortom in een vervolgonderzoek naar de GAP tussen het theoretisch kader en het praktisch kader van de duurzaamheidstools GWW, dient er een uitgebreidere enquête afgenomen te worden.

Daarnaast kan in een vervolgonderzoek een gesprek met de CROW of Rijkswaterstaat over de duurzaamheidstools interessant zijn. Tijdens dit gesprek zou dan samen gekeken moeten worden naar de reacties uit de enquête, waarbij we samen tot verbeteringen kunnen komen van de duurzaamheidstools.

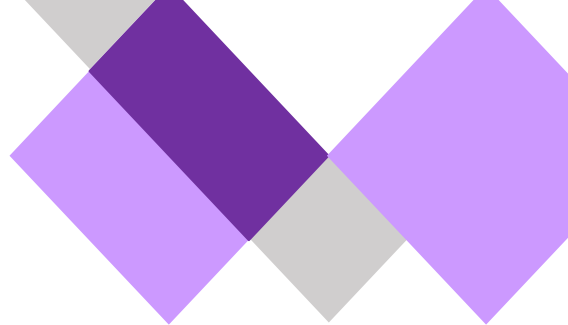
Literatuurlijst

- ACM. (2022, november 15). *Energietransitie*. Opgehaald van ACM.nl: <https://www.acm.nl/nl/organisatie/missie-en-strategie/onze-agenda/acm-agenda-2020-2021/energietransitie#:~:text=Nederland%20staat%20voor%20de%20opgave,energiebronnen%20noemen%20wij%20'energietransitie>
- Adwise Internetmarketing. (sd). *Opgave in het landelijk gebied*. Opgehaald van Tauw.nl: <https://www.tauw.nl/op-welk-gebied/opgave-landelijk-gebied/>
- Afval Circulair. (sd). *Circulair ontwerp*. Opgehaald van Afvalcirculair.nl: <https://www.afvalcirculair.nl/circulair-ontwerp/>
- Arcadis Nederland B.V. (7 september 2020). *ONDERZOEK VERGELIJKING MJA3 - CO2-PRESTATIELADDER*. 5200 BA 's-Hertogenbosch: Arcadis Nederland B.V.
- Centraal Planbureau. (sd). *Kijk verder dan het vestigingsklimaat*. Opgehaald van cpb.nl: <https://www.cpb.nl/kijk-verder-dan-het-vestigingsklimaat>
- CROW. (2024). *Duurzaam GWW CROW*. Opgeroepen op maart 22, 2024, van Ambitiweb: <https://www.duurzaamgww.nl/documenten/58-ambitiweb>
- CROW. (sd). *wat is bereikbaarheid?* Opgehaald van crow.nl: <https://www.crow.nl/duurzame-mobiliteit/home/duurzaam-economisch-groei-potentieel/wat-is-bereikbaarheid>
- CROW, D. G. (2021, januari 28). *Teksten Digitaal Ambitiweb, Toelichting Ambitieniveaus voor 12 thema's*. Opgeroepen op april 9, 2024, van Duurzaam GWW: <https://www.duurzaamgww.nl/documenten/58-ambitiweb>
- DNV GL. (2017). *Handleiding ISO 9001*. Opgeroepen op maart 16, 2024
- Dobrow, M. M. (2017). *Understanding relevance of health research: considerations in the context of research impact assessment*. Opgehaald van health-policy-systems.biomedcentral.com: <https://health-policy-systems.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12961-017-0188-6>
- duurzaamheid, W. a. (sd). *Ambitiweb*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Werken aan Duurzaamheid: <https://www.werkenaanduurzaamheid.nl/hulpmiddelen/ambitiweb/>
- Ecologisch Reinasan. (sd). *Wat is ecologisch?* Opgehaald van Reinasan: <https://reinasan.nl/kennisbank/algemeen/ecologisch/#:~:text=Het%20centrale%20punt%20bij%20ecologie,mogelijk%20belastend%20voor%20het%20milieu>
- Ede, C. (2022, juli 12). Webinar Kennis Delen GMR - Ambitiweb. Opgeroepen op april 09, 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=SX8PGTdSeco&t=428s>
- Gertjanshop. (2023, juni 2023). *People planet profit*. Opgehaald van Managementmodellensite: <https://managementmodellensite.nl/people-planet-profit/>
- Milieu Centraal. (sd). *SUP-richtlijn*. Opgehaald van Europese regels tegen wegwerpplastic: <https://www.milieucentraal.nl/minder-afval/voorkom-afval/sup-richtlijn-regels-tegen-wegwerpplastic/#:~:text=Sinds%20juli%202023%20zijn%20de,verplicht%20aan%20plastic%20flesjes%20vastzitten>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2024, maart 11). *Nederland voorbereiden op gevolgen klimaatverandering*. Opgehaald van [rijksoverheid.nl: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/klimaatadaptatie](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/klimaatadaptatie)

- Ministerie van Algemene Zaken. (2024, januari 31). *Welke producten moeten een CE-markering dragen?* Opgehaald van Rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwproducten/vraag-en-antwoord/wat-is-een-ce-markering-en-wanneer-moet-ik-deze-op-mijn-product-aanbrengen#:~:text=Veel%20consumentenproducten%20die%20binnen%20de,Denk%20bijvoorbeeld%20aan%20brandveiligheid>
- Minitsterie van Algemene Zaken. (2023, oktober 30). *Beleid ruimtelijke ordening*. Opgehaald van Rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening-en-gebiedsontwikkeling/beleid-ruimtelijke-ordening>
- Pianoo. (sd). *Ambitiweb GWW*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Pianoo: <https://www.pianoo.nl/nl/ambitiweb-gww>
- Pioneering. (sd). Opgeroepen op maart 22, 2024, van Pioneering: <https://www.pioneering.nl>
- Pioneering. (sd). *De CHALLENGE 4/5: Het Ambitiweb kwantificeren*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Pioneering: <https://www.pioneering.nl/actueel/terugblik-de-challenge-4-5-het-ambitiweb-kwantificeren>
- Plas, M. V. (sd). *De Omgevingswijzer en het Ambitiweb: wat is de meerwaarde en wat het verschil?* Opgeroepen op april 09, 2024, van Bouwmeesters: <https://bouwmeesters.nu/de-omgevingswijzer-en-het-ambitiweb-wat-is-de-meerwaarde-en-wat-het-verschil/>
- Plas, V. D., & M. (2023, augustus 17). *De Omgevingswijzer en het AmbitieWeb: Wat is de meerwaarde en wat het verschil?* Opgehaald van Bouwmeesters.nu: <https://bouwmeesters.nu/de-omgevingswijzer-en-het-ambitiweb-wat-is-de-meerwaarde-en-wat-het-verschil/>
- Portfolia Dividend Tracker. (sd). *Wat zijn invensteringen?* Opgehaald van Portfolia Dividend Tracker: Portfolia Dividend Tracker
- (1 november 2019). *Practische gids CO2-prestatieladder voor overheden*. Utrecht: SKAO.
- programma, K. a. (sd). *Ambitiweb*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Kennis actie water: <https://www.kennisactiewater.nl/tool/ambitiweb/>
- Rijksoverheid. (2021). *Opdrachtgeven met ambitie, inkopen met impact Nationaal plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2025*. Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Opgeroepen op april 09, 2024, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zakendoen-met-het-rijk/documenten/rapporten/2021/01/22/bijlage-nationaal-plan-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2021-2025>
- Rijksoverheid. (sd). *Denk Doe Duurzaam*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Het Ambitiweb: <https://www.denkdoeduurzaam.nl/tools/a/ambitiweb>
- Rijkswaterstaat. (sd). Opgeroepen op maart 22, 2024, van Dubocalc: <https://www.rijkswaterstaat.nl/zakelijk/zakendoen-met-rijkswaterstaat/inkoopbeleid/duurzaam-inkopen/dubocalc>
- Rijkswaterstaat. (2015). *Handleiding Omgevingswijzer*. Rijkswaterstaat. Opgehaald van https://buurtvereniging-zouweboezem.nl/wp-content/uploads/handleiding_omgevingswijzer_versie_september_2015.pdf
- Rijkswaterstaat Leefomgeving/Bodem. (sd). *Materiaaleigenschappen zand*. Opgeroepen op september 05, 2023, van Bodemrichtlijn.nl.

- Rijkswaterstaat. (sd). *Omgevingswijzer*. Opgehaald van Opbouw Omgevingswijzer: <https://www.omgevingswijzer.org/toelichting/opbouw/>
- Rijkswaterstaat. (sd). *Omgevingswijzer*. Opgeroepen op maart 22, 2024, van <https://www.omgevingswijzer.org/omgevingswijzer/6fbc59b8-9db4-452d-a444-a64ca9e4e9a0>
- Rijkswaterstaat. (sd). *Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Toepassingen Omgevingswijzer: <https://www.omgevingswijzer.org/toelichting/toepassingen/>
- Ruimtelijke kwaliteit. (sd). *Ruimtelijke kwaliteit*. Opgehaald van kwaliteitsgidsgroningen.nl: <https://kwaliteitsgidsgroningen.nl/ruimtelijke-kwaliteit>
- Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen*. (sd). Opgeroepen op maart 22, 2024, van Co2 Prestatieladder: <https://www.co2-prestatieladder.nl/nl>
- Stichting Klimaatvriendelijk aanbesteden & ondernemen (SKAO). (25 11 2021). *Praktische Gids: Hoe maak je gebruik van de CO2-Prestatieladder? Deel 2: Certificeren niveau 4 en 5*. 3512 NA Utrecht: SKAO.
- Stichting Klimaatvriendelijk aanbesteden & ondernemen (SKAO). (25 11 2021). *Praktische Gids: Hoe maak je gebruik van de CO2-Prestatieladder? Deel 2: Certificeren niveau 1 en 3*. 3512 NA Utrecht: SKAO.
- Track Jack. (2024, 4 18). *trackjackeurope*. Opgehaald van Hoe werkt de CO2 prestatieladder?: <https://www.trackjackeurope.com/blog/2022/11/hoe-zit-dat-met-de-co2-prestatieladder/>
- (2021). *Uitvoeringsagenda ruimtelijke adaptatie Zuid-Nederland 2021 - 2027*. Over Morgen . Opgeroepen op november 11, 2023
- UMC Utrecht. (sd). *Gezond houden wat gezond is*. Opgehaald van umutrecht.nl: <https://www.umcutrecht.nl/nl/gezond-houden-wat-gezond-is>
- Voskuilen, N. H. (2017). *De Omgevingswijzer*. Rijksuniversiteit Groningen. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen. Opgehaald van <https://frw.studenttheses.ub.rug.nl/3759/1/DEFINITIEF-EIPscriptie-NienkeVoskuilen1981374-Omgevingswijzer.pdf>
- Wikipedia-bijdragers. (2023, december 23). *Wikipedia*. Opgehaald van People planet profit: https://nl.wikipedia.org/wiki/People_planet_profit

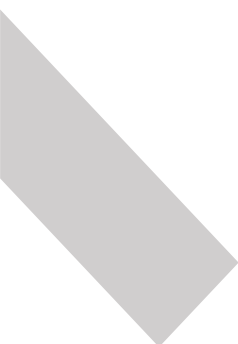
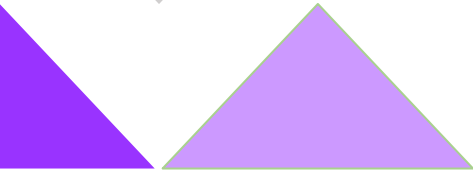
Bijlage A – Deelvraag 1 (Ambitieweb)

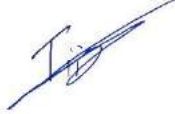
Duurzaamheidstools in de GWW

Bureauonderzoek Ambitiweb

Datum: 18-4-2024
Versie: 2.0
Status: Definitief

Colofon

Titel: Duurzaamheidstools in de GWW
 Ondertitel: Bureauonderzoek Ambitieweb
 Projectverwijzing: Eindopdracht module 4
 Documentnaam: Template Duurzaam GWW
 Versie: 2.0
 Status: Definitief
 Datum: 18-4-2024
 Groepsleden: Jorick Duijzer (2117260); Luc Koevoets (2114815);
 Tijn Kuijpers (2114756); Martin Vos (2117280)
 Opgesteld door: Tijn Kuijpers (2114756)
 Paraaf vrijgave:

Versiebeheer

Datum	Versie	Status	Opmerking
11-04-2024	1.0	Concept	Concept bureauonderzoek afgerond
18-04-2024	2.0	Definitief	Opmerkingen Module 6 studenten verwerkt

Inhoudsopgave

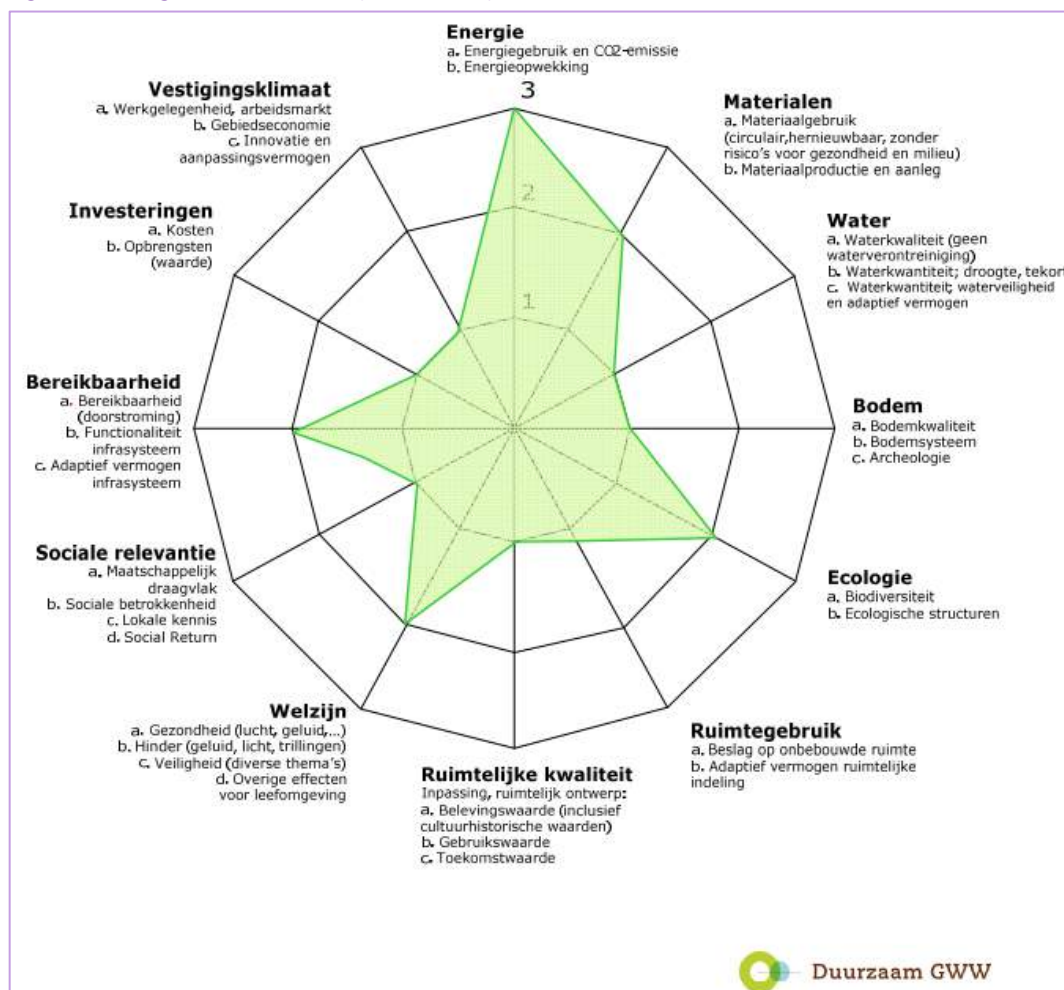
Colofon.....	2
1 Inleiding.....	4
2 Waarom het Ambitieweb.....	5
2.1 Het Ambitieweb GWW als hulpmiddel.....	5
2.2 Verschillen en overeenkomsten Ambitieweb en Omgevingswijzer	6
3 Thema's.....	7
3.1 Energie.....	7
3.2 Materialen	7
3.3 Water.....	8
3.4 Bodem.....	8
3.5 Ecologie.....	8
3.6 Ruimtegebruik	9
3.7 Ruimtelijke kwaliteit.....	9
3.8 Welzijn	9
3.9 Sociale relevantie	10
3.10 Bereikbaarheid	10
3.11 Investerings.....	10
3.12 Vestigingsklimaat.....	11
4 Niveaus.....	11
5 Ambitieweb 1.0 en 2.0	12
6 Conclusie	13
7 Vragen t.b.v. enquête	14
Literatuurlijst.....	16

1 Inleiding

In het onderzoek naar de toepassing van duurzaamheidstools in de Grond-, Weg-, en Waterbouw (hierna te noemen GWW), richten we ons op het onderscheiden van de theoretische kaders en de praktische toepassing binnen de deelnemende decentrale overheden van de challenge de stichting Pioneering. Dit bureauonderzoek concentreert zich op een specifieke deelvraag van het onderzoek: Wat is het verschil tussen het theoretisch kader en de praktische invulling bij het toepassen van het Ambitieweb door decentrale overheden? In het bureauonderzoek zal onderzocht worden wat het theoretisch kader is van de onderzochte duurzaamheid tools. De duurzaamheidstools die onderzocht zullen worden zijn: Ambitieweb, Omgevingswijzer, DuBoCalc en de CO2 prestatieladder. Aan het eind van het bureauonderzoek zullen de vragen geformuleerd worden waarmee een enquête uitgezet wordt naar de deelnemers van de challenge.

Voor dit bureauonderzoek is onderzoek gedaan naar het oude Ambitieweb en niet naar Ambitieweb 2.0. Dit is gedaan aangezien de deelnemende partijen aan de Challenge van Pioneering waarbij de enquête voor de Gap-analyse wordt afgenomen nog niet hebben gewerkt met het Ambitieweb 2.0. Wel wordt in hoofdstuk 4 Niveaus gekeken naar de verschillen tussen de “oude” versie en nieuwe versie. In Figuur 1 is een ingevuld Ambitieweb 1.0 weergegeven.

Figuur 1. Een ingevuld Ambitieweb. (CROW, 2021)

Opmerking. Overgenomen van (CROW, 2021)

2 Waarom het Ambitieweb

Ambities concreet maken in een dialoog tussen opdrachtgevers, opdrachtnemers, inkopers en een beleid van de opdrachtgever of alleen als opdrachtgever zelf. Hierbij kan een Ambitieweb ervoor zorgen dat gerichte en concrete acties uit deze sessies komen. Om aan de doelstellingen van Duurzaam GWW 2030 te voldoen zijn diverse hulpmiddelen in het leven geroepen om opdrachtgevers, opdrachtnemers en inkopers te helpen bij de verduurzaming van de sector. Zo zorgt de Omgevingswijzer voor bewustzijn en wordt de discussie rondom duurzaamheid bevorderd. Het Ambitieweb is een hulpmiddel dat zorgt voor het gestructureerd vastleggen en vast blijven houden van duurzaamheidsambities binnen een project. DuBoCalc is in het leven geroepen om de duurzaamheid en milieukosten te berekenen en vergelijken bij aanbestedingen. In dit onderzoek zal zoals eerder benoemd gekeken worden naar het Ambitieweb. Tevens is de CO2-Prestatieladder is een instrument dat bedrijven die deelnemen aan bepaalde aanbestedingen kan stimuleren om CO2-uitstoot te reduceren.

2.1 Het Ambitieweb GWW als hulpmiddel

Om aan de start van een project tot concrete doelstellingen en ambities te komen en deze vast blijven houden gedurende een project kan het Ambitieweb GWW handig zijn als hulpmiddel. Het Ambitieweb is het beste te toe te passen in de concept- of planfase en bij de ontwikkel- of ontwerpfase van een project. Zo kunnen bij de start van een project de juiste doelstellingen en ambities in beeld gebracht worden en kan dit gebruikt worden bij de verdere realisatie van een project. Het Ambitieweb maakt, door middel van een visuele weergave, inzichtelijk welke van de twaalf duurzaamheidsthema's die erin benoemd worden, het hoogst in het vaandel staan voor dat project.

Elk thema kent subthema's die kunnen helpen bij het verder specificeren en formuleren van meetbare doelen. Tevens helpt het bij het bepalen van de richting en de focus van een project. Ieder thema kent drie verschillende niveaus. Bij het eerste niveau is inzicht gekregen in de opgave en daarmee wordt een minimale verbetering ten opzichte van de huidige situatie behaald. Hierbij dient nog wel aan de minimum eisen van uit de Milieucriteriadocumenten voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen te worden voldaan. (Rijksoverheid, Opdrachtgeven met ambitie, inkopen met impact Nationaal plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2025, 2021) Bij het tweede niveau zijn meetbare en verifieerbare doelstellingen aan de orde en dient een significante verbetering behaald te worden. Bij het derde en laatste niveau gaat het om de maximale inzet waarbij de hoogst haalbare prestatie behaald wordt.

2.2 Verschillen en overeenkomsten Ambitieweb en Omgevingswijzer

Het Ambitieweb GWW en de Omgevingswijzer hebben op het eerste gezicht veel met elkaar gemeen. Beide instrumenten geven namelijk een integrale benadering aan duurzaamheid en een concrete invulling aan de 3P's van duurzaamheid: People, Planet en Profit (of Prosperity). Zowel de Omgevingswijzer als het Ambitieweb bestaan uit 12 thema's (deze komen grotendeels overeen). Beide geven ze een visuele weergave van de twaalf duurzaamheidsthema's en welk thema het hoogst in het vaandel staat bij het desbetreffende project. Daardoor bieden beiden instrumenten handvaten in een gesprek over duurzaamheid en het verantwoorden van een duurzame keuze.

Waar liggen dan de verschillen? De verschillen tussen het Ambitieweb en de Omgevingswijzer zitten met name in het doel van toepassing. De Omgevingswijzer wordt met name toegepast om de kansen en risico's in beeld te krijgen voor de 12 duurzaamheidsthema's voor een project of gebiedsontwikkeling. Waarbij op ieder thema groen (positief), rood (negatief) of neutraal gescoord kan worden. Dit leidt tot een visualisatie waarin in een oogopslag gezien kan worden waar kansen en kwetsbaarheden zich bevinden binnen een project. Het Ambitieweb wordt gebruikt om de gewenste duurzaamheidsambities en maatregelen vast te leggen. Het Ambitieweb is daarom ook een tool die helpt bij het formuleren van concrete doelen en maatregelen voor duurzaamheidskansen binnen een project of gebiedsontwikkeling. Het bestaat uit een visuele weergave met verschillende niveaus, waarin de duurzaamheidsdoelen en -ambities worden vastgelegd.

Kortom het doel waar voor gekozen wordt bepaald welk instrument gekozen kan worden, want waar met de Omgevingswijzer de situatie in beeld wordt gebracht waarin zich dus de kansen bevinden. Wordt bij het Ambitieweb bepaald welke situatie geambieerd wordt. Hierbij wordt dus bij ieder thema de vraag gesteld wat is je ambitie en op welk thema moet de nadruk moet komen te liggen bij een project.

3 Thema's

Het Ambitiweb bestaat uit verschillende thema's waarbij ieder thema direct gelinkt is aan een thema van de Omgevingswijzer. Waar de Omgevingswijzer gebruikt wordt om de omgeving en de stakeholders te betrekken in projecten in de grond, weg en waterbouw met als doel een breed gedragen en duurzaam resultaat behalen. Helpt het Ambitiweb met een gestructureerde wijze om ambities vast te leggen en deze te vertalen naar acties en meetbare doelstellingen. Bij het Ambitiweb worden voor de verschillende onderwerpen een waardering van een bepaald niveau meegegeven om zo tot een concrete doelstelling te kunnen komen. In hoofdstuk 4 Niveaus wordt behandeld wat de verschillende niveaus inhouden en hoe een thema dan een bepaald niveau kan scoren. In dit hoofdstuk zullen de thema's toegelicht worden en zullen een aantal doelstellingen per thema genoemd worden.

3.1 Energie

Het Energie thema in het Ambitiweb richt zich op het energieverbruik binnen een project en de CO₂-uitstoot gedurende de levenscyclus van een object om internationale en nationale klimaatdoelstellingen te halen en te streven naar een fossielvrije energie voorziening. Voor het energie thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn ze weergegeven:

- Reduceren energieverbruik en CO₂-reductie in de gebruiksfase;
- Reduceren energie voor aanleg en onderhoud (transport, bouwlogistiek);
- Gebruik van groene energie;
- Opwekken van duurzame energie (bijvoorbeeld met behulp van zonnepanelen).

3.2 Materialen

Het Materialen thema in het Ambitiweb richt zich op het minimaliseren van materiaalgebruik binnen een project tevens kijkt het naar de negatieve milieueffecten die daaruit volgen. De circulaire economie is een belangrijke drijfveer binnen dit thema waarbij het sluiten van de materiaalketen centraal dient te staan. Zo wordt gestreefd naar hergebruik van materialen zodat deze na hun cyclus weer hoogwaardig ingezet kunnen worden. Het gebruik van hernieuwbare en beschikbare grondstoffen zijn hierbij van groot belang. Voor het Materialen thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn ze weergegeven:

- Sluiten van de materiaalketens, toepassen hergebruikte en hoogwaardig her te gebruiken materialen;
- Spaarzaam materiaalgebruik en beperken van primair grondstofgebruik;
- Beperken van milieu-impact (uit te drukken in MKI, milieukosten Indicator) en van schadelijke emissies.

3.3 Water

Het Water thema in het Ambitiweb richt zich op het waarborgen van waterkwantiteit en kwaliteit. Door klimaatverandering treden steeds grotere op denk hierbij aan droogte en neerslag daarom is duurzaam water beheer noodzakelijk. Hierbij speelt waterveiligheid ook een grote rol. Voor de waterkwaliteit moet men denken aan het water schoon houden het vuile water schoon maken om zo de waterketen circulair te maken. Voor het water thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Het beperken van verontreiniging van oppervlakte- en grondwater;
- Schoonmaken van verontreinigd water;
- Voorkomen van uitdroging: waterretentie, voorkomen toename verhard oppervlak;
- Borgen van voldoende opvangcapaciteit bij piekbelasting;
- Borgen van voldoende bescherming tegen hoog water.

3.4 Bodem

Het Bodem thema in het Ambitiweb richt zich op het waarborgen van het duurzaam omgaan met de bodem voor de inzet van ecologie en voedsel. Tevens zijn belangrijke onderwerpen het voorkomen of saneren van verontreinigingen en het in stand houden van het grondwater en het bodemleven. Via maatregelen kan de kwaliteit van de bodem vergroot worden. belangrijke waarden van het bodem systeem zijn onder andere het bodemleven, de grondwaterstand en de geomorfologische structuren (structuren die ons meer vertellen over het ontstaan van de het aardoppervlak). Voor het Bodem thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Beperken van bodemverontreiniging en vervuiling van het grondwater;
- Saneren van verontreinigde grond;
- Stimuleren van het bodemleven en realiseren vruchtbare bodem realiseren.

3.5 Ecologie

Het thema Ecologie binnen het Ambitiweb GWW richt zich op het bevorderen van biodiversiteit en het creëren van een gezonde ecologische balans. Dit wordt bereikt door het verbinden van blauwe (water gerelateerde) en groene (natuurlijke) structuren, waardoor de diversiteit aan planten- en diersoorten kan groeien. Het streven is een stabiel ecosysteem en het ondersteunen van de biodiversiteit. Dit draagt namelijk bij aan een gezonde en veerkrachtige leefomgeving voor mens en natuur. Voor het Ecologie thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- In stand houden (of vergroten) van de biodiversiteit
- Beperken van overlast voor flora en fauna (licht, trillingen, hinder)
- Beperken van (ruimtelijk) beslag op natuurgebied/ natuurwaarden (zoals het kappen van bomen)

3.6 Ruimtegebruik

Het Ruimtegebruik thema in het Ambitieweb richt zich op de onbebouwde ruimte binnen een project. Omdat de ruimte in Nederland schaars is dient dit efficiënt ingericht te worden. Een uitbreiding van een bebouwd gebied is daarom ook alleen mogelijk indien er maatschappelijke of economische beweegredenen voor zijn. Voor het Ruimtegebruik thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Hergebruik van bebouwd gebied: de huidige gebruikswaarde van het gebied moet blijven bestaan en waar mogelijk wordt de gebruikswaarde versterkt (herontwikkeling);
- Multifunctioneel ruimtegebruik: mogelijkheden om bestaande of geplande ruimte meervoudig te gebruiken. Te denken aan duurzame energiewinning met zonnepanelen of biomassa, gelaagd bouwen, groenzones op daken;
- Zorgen voor aanpassingsvermogen van de (landschappelijke) inpassing van het systeem.

3.7 Ruimtelijke kwaliteit

Het Ruimtelijke kwaliteit thema in het Ambitieweb richt zich op de belevings-, gebruiks- en toekomstwaarde. Het gaat hierbij zowel om een integraal ontwerp als de flexibiliteit om in de toekomst aan te kunnen sluiten op veranderende eisen. Ruimtelijke kwaliteit is namelijk een bijdrager aan de mentale gezondheid van gebruikers en omwonenden. Voor het Ruimtelijke kwaliteitsthema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Nastreven het positief ervaren van het systeem en de omgeving door gebruikers. Voelen zij zich daar prettig, veilig?
- Functionaliteit van het systeem; aansluiten op de behoefte;
- Anticiperen op de aansluiting van het systeem op toekomstige veranderingen/ontwikkelingen.

3.8 Welzijn

Het Welzijn thema in het Ambitieweb heeft betrekking tot de fysieke en mentale gezondheid en veiligheid van alle gebruikers van een systeem. Dit valt onder te verdelen in de bescherming van de gezondheid door o.a. lucht geluid en licht. Het waarborgen van veiligheid en het voorkomen van hinder tijdens de uitvoering van een project en in de eindsituatie. Hierbij is een goede bronaanpak van groot belang. Om zo een duurzame en veilige leefomgeving te ontwikkelen. Voor het Welzijnsthema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Beperken en voorkomen van:
 - Luchtverontreiniging
 - Geluidsoverlast
- Beperken en voorkomen van:
 - Trillingen
 - Geluidshinder
- Realiseren van een veilig project (tijdens bouw/ in de eindsituatie):
 - beperken externe veiligheidsrisico's

3.9 Sociale relevantie

Het Sociale relevantie thema in het Ambitieweb heeft betrekking tot het sociaal welzijn van gebruikers en omwonenden van een project. Hierbij gaat het niet om de fysieke aspecten en de beleevingswaarde, maar om het inzetten van werknemers die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt en het inzetten van lokale expertise om lokale behoeftes te identificeren. Voor het Sociale relevantie thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Creëren van draagvlak voor het project bij (toekomstige) gebruikers, omwonenden en andere betrokken partijen en individuen;
- Betrekken van belanghebbenden bij het project;
- Inwinnen en inzetten van de lokale expertise en specifieke kennis om relevante behoeftes van de gemeenschap te identificeren en het sociaal welzijn te verbeteren;
- Inzetten van werknemers met een vergrote afstand tot de arbeidsmarkt bij de ontwikkelingen.

3.10 Bereikbaarheid

Het Bereikbaarheidsthema in het Ambitieweb richt zich op de mogelijkheden die personen hebben om zich te verplaatsen. Vaak gaat dit gepaard met de weg van de minste weerstand, hierbij zijn vaak tijd, geld en moeite de onderwerpen met de grootste doorslag gevende factor. Voor een duurzaam bereikbaar gebied is het van belang dat een robuust verkeersysteem wordt ontwikkeld met knooppunten met de verschillende vervoersmogelijkheden. Een efficiënt gebruik van de bestaande en nieuwe infrastructuur kan helpen om dit waar te maken tevens kan dit schelen in ruimte, brandstof en tijd gebruik door een adaptief netwerk in te richten kan de bereikbaarheid vergroot worden. Voor het Bereikbaarheidsthema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Zorgen voor goede doorstroming in de eindsituatie, ook op de lange termijn;
- Streven naar zo min mogelijk brandstofgebruik door het verkeer op de weg (bijvoorbeeld door middel van lage rolweerstand);
- Vergroten van de beschikbaarheid van het systeem (bijvoorbeeld door minder onderhoud, storingen voorkomen);
- Inspelen op toekomstige ontwikkelingen en innovaties, zoals de zelfrijdende auto;
- Faciliteren/ stimuleren van ov (-aansluitingen).

3.11 Investerings

Het Investerings thema in het Ambitieweb richt zich op alle kosten en opbrengsten die gebonden zijn aan een project. Dus niet alleen de investeringskosten maar ook de Total Costs of Ownership (TCO). Dit zijn alle kosten die gebonden zijn aan de aanleg en het gebruik gedurende de levenscyclus. Een duurzame financiering is namelijk benodigd om projecten ook op de lange termijn rendabel te maken. Door te kijken naar hoe ene project voordelen kan bieden aan de betrokken partijen kunnen kosten verdeeld worden en worden kansen benut. Voor het Investerings thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Streven naar zo laag mogelijke kosten (inclusief onderhouds- en exploitatiekosten);
- Realiseren van een toekomstvast systeem (aanpassingsmogelijkheden/ flexibiliteit) om toekomstwaarde te creëren;
- Streven naar oplossingen met de meeste sociaaleconomische opbrengsten tegen de laagste (lange termijn) kosten (Total costs of Ownership, TCO).

3.12 Vestigingsklimaat

Het Vestigingsklimaat thema in het Ambitieweb richt zich op de bedrijvigheid in een gebied en de economische vitaliteit van de bevolking. Beide dragen bij aan een duurzame lokale economie. Het vestigingsklimaat onder andere bedrijven is gebaat bij het innovatie en – aanpassingsvermogen van de lokale economie. Vanuit infrastructurele projecten kan dit worden vergroot, bijvoorbeeld door de bereikbaarheid te vergroten met de aanleg van nieuwe infrastructuur. Het vestigingsklimaat voor de bevolking wordt verbeterd door werkgelegenheid op lange termijn, deze past bij de ontwikkeling en vaardigheden van de regionale bevolking. Voor het Vestigingsklimaat thema zijn een aantal doelstellingen opgesteld waarmee gekeken kan worden wat geïmplementeerd kan worden in het desbetreffende project. Hieronder zijn een aantal weergegeven:

- Vergroten van de werkgelegenheid op lange termijn;
- Vergroten van de bereikbaarheid, aantrekkelijkheid en de ruimtelijke kwaliteit van het gebied voor zowel bestaande als mogelijke nieuwe bedrijven;
- Verbeteren van de aantrekkelijkheid en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving/ het projectgebied;
- Vanuit de ontwikkelingen bijdragen aan het gewenste innovatie- en aanpassingsvermogen van de gebiedseconomie.

4 Niveaus

Tijdens het invullen van het Ambitieweb dient een niveau toegekend te worden aan ieder thema. Met dit niveau wordt dus het geambieerde niveau van verbetering op een bepaald thema bepaald. Ieder thema kan op basis van drie Niveaus scoren. Niveau 1 staat voor inzicht in de grootste duurzaamheidsbelasting binnen het thema. Om daar vervolgens een minimale duurzaamheidsprestatie mee te behalen, die minimaal gelijk aan of beter is dan de bestaande situatie. Niveau 2 staat voor het stellen van concrete doelstellingen binnen een bepaald duurzaamheidsthema. Met dit niveau wordt op zijn minst geambieerd om significante verbeteringen aan te brengen ten opzichte van de huidige situatie binnen het duurzaamheidsthema. Niveau 3 kan gescoord worden als de ambitie is meer toegevoegde waarde te leveren binnen het thema. Dit betekent dat in plaats van minder slecht er geen negatieve invloed mag zijn op het duurzaamheidsthema binnen dat project. Voorbeelden van doelen die hierbij behaald kunnen worden zijn het klimaatneutraal worden, energieneutraal worden of bijvoorbeeld het sluiten van de grondstof kringlopen. Aan de hand van de niveaus kan dus gekozen worden wat geambieerd wordt per thema. Niveau 1 staat dus voor de situatie gelijk of net iets beter maken binnen het project, Niveau 2 voor een significante verbetering en Niveau 3 staat voor alles eruit halen wat maximaal behaald kan worden.

5 Ambitieweb 1.0 en 2.0

Momenteel zijn twee verschillende Ambitiewebben voor handen want, sinds januari 2024 is een Ambitieweb 2.0 beschikbaar. In dit hoofdstuk zal nader worden ingegaan op de verschillen tussen de twee.

Bij het Ambitieweb 1.0 (het oude Ambitieweb) geeft men op een schaal van 1 t/m 3 een score aan de twaalf thema's ieder thema heeft hier meerder subthema's. De beoogde uiteindelijke ambitie is dus overkoepelend voor dat thema en de subthema's die eronder hangen. Dit is voldoende om een eenvoudig beeld te vormen van de belangrijkste thema's binnen het Ambitieweb. Als men scherper wil sturen op de kleinere verschillen tussen de thema's kan gekozen worden om Ambitieweb 2.0 in te vullen. Hierbij is het namelijk mogelijk om per subthema een ambitie te geven en zo beter onderscheid te maken tussen de specifieke ambities die men wil behalen met een project.

Kortom beide Ambitiewebben zijn geschikt voor invulsessies van het Ambitieweb. Uit ervaringen van (duurzaamheid, sd) is zelfs gevonden dat een Ambitieweb 2.0 sneller werkt dan het Ambitieweb 1.0. Omdat hier dan minder discussie gevoerd hoeft te worden, omdat het dan over de subthema's gaat en op basis van hoe deze scores komt hier automatisch een uitslag uit op het desbetreffende thema.

6 Conclusie

Het Ambitieweb GWW biedt een effectieve structuur om duurzaamheidsambities binnen projecten concreet te maken, vooral in een dialoog tussen opdrachtgevers, opdrachtnemers, inkopers en het beleid van de opdrachtgever. Het fungeert als een hulpmiddel om gerichte en meetbare acties te formuleren die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van Duurzaam GWW 2030.

Uit dit onderzoek blijkt dat het zowel het Ambitieweb als de Omgevingswijzer vooral effectieve hulpmiddelen zijn in de concept of planfase. Hierbij ligt de focus op de 3P's (People, Planet, Profit/Prosperity) en bestaat daarom uit 12 onderwerpen die de 3 P's vertegenwoordigen. Echter verschilt het doel van toepassen van de tools. De Omgevingswijzer richt zich hierbij meer op het in beeld brengen van kansen en risico's voor duurzaamheid binnen een project. Terwijl het Ambitieweb juist helpt bij het vastleggen van de gewenste duurzaamheidsambities en maatregelen. Het Ambitieweb is hierdoor dus meer gericht op het formuleren van concrete doelen en acties op het gebied van duurzaamheid.

De verschillende thema's binnen het Ambitieweb GWW, zoals Energie, Materialen, Water, Bodem, Ecologie, Ruimtegebruik, Ruimtelijke kwaliteit, Welzijn, Sociale relevantie, Bereikbaarheid, Investerings, en Vestigingsklimaat deze bieden allemaal specifieke doelstellingen en maatregelen om duurzaamheidsprestaties te verbeteren. Voorbeelden van deze doelstellingen zijn het verminderen van energiegebruik en CO2-uitstoot, het sluiten van materiaalketens, het waarborgen van waterkwantiteit en kwaliteit, en het vergroten van het vestigingsklimaat voor bedrijven en de bevolking.

Er zijn twee versies van het Ambitieweb beschikbaar, waarvan Ambitieweb 2.0 sinds januari 2024 beschikbaar is. Ambitieweb 1.0 werkt met scores op een schaal van 1 tot 3 voor de twaalf thema's, terwijl Ambitieweb 2.0 de mogelijkheid biedt om per subthema een ambitie te geven. Hierdoor kan beter onderscheid gemaakt worden tussen de specifieke ambities.

Het Ambitieweb GWW biedt een gestructureerde aanpak om tot concrete duurzaamheidsambities te maken voor projecten. Het is een waardevol hulpmiddel wat toegepast kan worden in dialoogsessies tussen verschillende partijen binnen de sector en draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van Duurzaam GWW 2030. De verschillende doelstellingen binnen het Ambitieweb bieden hierdoor een brede basis voor het verbeteren van het duurzaamheidsprestaties in de Grond- Weg en Waterbouw. In het Eindrapport zal worden besproken hoe het Ambitieweb 1.0 het doet in het Praktisch kader.

7 Vragen t.b.v. enquête

In dit hoofdstuk zijn vragen opgesteld t.b.v. een enquête die afgenomen wordt bij de deelnemende partijen aan de challenge. Nadat de vragen beantwoord zijn zal in het eindrapport gekeken worden naar de GAP tussen het theoretisch ambitie kader en het praktisch kader.

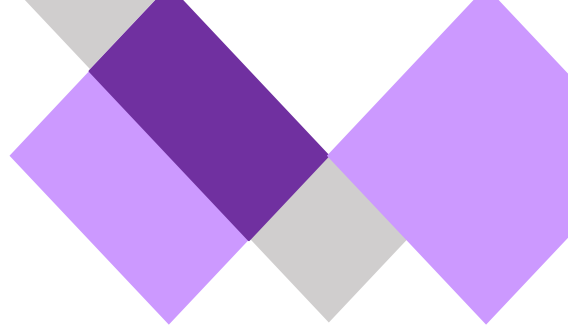
1. Wat is uw algemene ervaring met het gebruik van het Ambitiweb GWW in projecten?
 - ☐ Zeer positief
 - ☐ Positief
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Negatief
2. Heeft het Ambitiweb GWW geholpen om duidelijke projectdoelen en -ambities te definiëren?
 - ☐ Ja
 - ☐ Nee
 - ☐ Weet ik niet
 - ☐ Niet van toepassing
3. Heeft uw organisatie voldoende ondersteuning gekregen bij het implementeren en gebruiken van het Ambitiweb GWW?
 - ☐ Ja
 - ☐ Nee
 - ☐ Weet ik niet
 - ☐ Niet van toepassing
4. Heeft uw organisatie training ontvangen over het gebruik van het Ambitiweb GWW?
 - ☐ Ja
 - ☐ Nee
 - ☐ Weet ik niet
 - ☐ Niet van toepassing
5. Zo ja, hoe nuttig was deze training voor uw team?
 - ☐ Zeer nuttig
 - ☐ Nuttig
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Niet nuttig
6. Welke aspecten van het Ambitiweb GWW vond u het meest waardevol voor uw projecten?
 - ☐ Het definiëren van concrete doelstellingen
 - ☐ Het in kaart brengen van risico's en kansen
 - ☐ Het verbeteren van samenwerking tussen projectpartners
 - ☐ Het bevorderen van duurzaamheid in projecten
7. In hoeverre heeft het Ambitiweb GWW bijgedragen aan het behalen van milieudoelstellingen in uw projecten?
 - ☐ Zeer veel bijgedragen
 - ☐ Veel bijgedragen
 - ☐ Een beetje bijgedragen
 - ☐ Niet bijgedragen

8. Heeft het Ambitieweb GWW geholpen bij het identificeren van innovatiemogelijkheden in projecten?
 - ☐ Ja
 - ☐ Nee
 - ☐ Weet ik niet
 - ☐ Niet van toepassing
9. Hoe zou u de bruikbaarheid van het Ambitieweb GWW beoordelen voor verschillende soorten GWW-projecten?
 - ☐ Kleinere lokale projecten
 - ☐ Grote infrastructuurprojecten
 - ☐ Waterbouwprojecten
 - ☐ Natuur- en landschapsprojecten
10. Zou u het Ambitieweb GWW aanbevelen aan andere organisaties in de GWW-sector?
 - ☐ Ja, zeker
 - ☐ Waarschijnlijk wel
 - ☐ Misschien
 - ☐ Nee, zeker niet
11. Wat zijn volgens u de belangrijkste obstakels voor een succesvolle implementatie van het Ambitieweb GWW in de GWW-sector?
 - ☐ Gebrek aan kennis/training
 - ☐ Weerstand binnen de organisatie
 - ☐ Technologische beperkingen
 - ☐ Kosten
 - ☐ Ander obstakel, namelijk:
12. Zijn er andere observaties of suggesties die u wilt delen met betrekking tot het gebruik van het Ambitieweb GWW in de GWW-sector? (Open antwoord)

Literatuurlijst

- CROW, D. G. (2021, januari 28). *Teksten Digitaal Ambitieweb, Toelichting Ambitieniveaus voor 12 thema's*. Opgeroepen op april 9, 2024, van Duurzaam GWW: <https://www.duurzaamgww.nl/documenten/58-ambitieweb>
- duurzaamheid, W. a. (sd). *Ambitieweb*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Werken aan Duurzaamheid: <https://www.werkenaanduurzaamheid.nl/hulpmiddelen/ambitieweb/>
- Ede, C. (2022, juli 12). Webinar Kennis Delen GMR - Ambitieweb. Opgeroepen op april 09, 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=SX8PGTdSeco&t=428s>
- Pianoo. (sd). *Ambitieweb GWW*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Pianoo: <https://www.pianoo.nl/nl/ambitieweb-gww>
- Pioneering. (sd). *De CHALLENGE 4/5: Het Ambitieweb kwantificeren*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Pioneering: <https://www.pioneering.nl/actueel/terugblik-de-challenge-4-5-het-ambitieweb-kwantificeren>
- Plas, M. V. (sd). *De Omgevingswijzer en het Ambitieweb: wat is de meerwaarde en wat het verschil?* Opgeroepen op april 09, 2024, van Bouwmeesters: <https://bouwmeesters.nu/de-omgevingswijzer-en-het-ambitieweb-wat-is-de-meerwaarde-en-wat-het-verschil/>
- programma, K. a. (sd). *Ambitieweb*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Kennis actie water: <https://www.kennisactiewater.nl/tool/ambitieweb/>
- Rijksoverheid. (2021). *Opdrachtgeven met ambitie, inkopen met impact Nationaal plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2025*. Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Opgeroepen op april 09, 2024, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zakendoen-met-het-rijk/documenten/rapporten/2021/01/22/bijlage-nationaal-plan-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2021-2025>
- Rijksoverheid. (sd). *Denk Doe Duurzaam*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Het Ambitieweb: <https://www.denkdoeduurzaam.nl/tools/a/ambitieweb>
- Rijksoverheid. (sd). *Denk Doe Duurzaam*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Communicatiemiddelen, Ambitieweb: <https://www.denkdoeduurzaam.nl/tools/a/ambitieweb/documenten/publicaties/2019/11/26/grafische-ontwerpen-voor-bijeenkomsten>
- Rijkswaterstaat. (sd). *Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat*. Opgeroepen op april 09, 2024, van Toepassingen Omgevingswijzer: <https://www.omgevingswijzer.org/toelichting/toepassingen/>

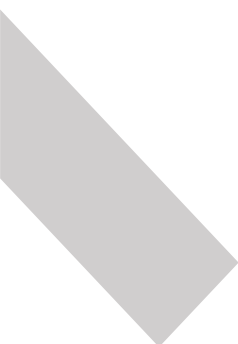
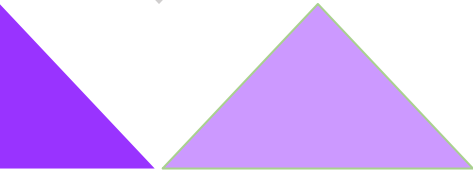
Bijlage B – Deelvraag 2 (Omgevingswijzer)

Duurzaamheidstools in de GWW

Bureauonderzoek Omgevingswijzer

Datum: 18-4-2024
Versie: 2.0
Status: Definitief

Colofon

Titel: Duurzaamheidstools in de GWW
Ondertitel: Bureauonderzoek Omgevingswijzer
Projectverwijzing: Eindopdracht module 4
Documentnaam: Template Duurzaam GWW
Versie: 2.0
Status: Definitief
Datum: 18-4-2024
Groepsleden: Jorick Duijzer (2117260); Luc Koevoets (2114815);
Tijn Kuijpers (2114756); Martin Vos (2117280)
Opgesteld door: Luc Koevoets
Paraaf vrijgave:

Versiebeheer

Datum	Versie	Status	Opmerking
07-04-2024	1.0	Concept	Eerste opzet bureauonderzoek
18-04-2024	2.0	Definitief	Opmerkingen verwerkt MOD6 studenten

Inhoudsopgave

Colofon.....	2
1 Inleiding.....	4
2 Ontstaan van de Omgevingswijzer	5
2.1 Oprichters.....	5
2.2 Drie P's.....	5
2.2.1 People.....	5
2.2.2 Planet	5
2.2.3 Profit.....	5
3 Opbouw.....	6
3.1 Energie.....	7
3.2 Water en klimaatadaptatie.....	7
3.3 Bodem.....	7
3.4 Ecologie.....	7
3.5 Ruimtegebruik	8
3.6 Ruimtelijke kwaliteit.....	8
3.7 Welzijn en gezondheid	8
3.8 Sociale relevantie	8
3.9 Bereikbaarheid	8
3.10 Vestigingsklimaat.....	9
3.11 Investerings.....	9
3.12 CE en materialen	9
4 Doel.....	10
4.1 Doeleinden	10
4.2 Doelstellingen.....	10
5 Werkwijze	11
6 Conclusie bureauonderzoek	12
7 Vragen t.b.v. enquête	13
Literatuurlijst.....	14

1 Inleiding

In het onderzoek naar de toepassing van duurzaamheidstools in de Grond-, Weg-, en Waterbouw (hierna te noemen GWW), richten we ons op het onderscheiden van de theoretische kaders en de praktische toepassing binnen de deelnemende decentrale overheden ten behoeve van de challenge van stichting Pioneering. Dit bureauonderzoek concentreert zich op een specifieke deelvraag van het onderzoek: “Wat is het verschil tussen het theoretisch kader en de praktische invulling bij het toepassen van de Omgevingswijzer door decentrale overheden?” In het bureauonderzoek zal onderzocht worden wat het theoretisch kader is van de onderzochte duurzaamheid tool. De duurzaamheidstools die onderzocht zullen worden zijn: Ambitiweb, Omgevingswijzer, DuBoCalc en de CO2 prestatieladder. Aan het eind van dit bureauonderzoek zullen de vragen geformuleerd worden waarmee een enquête uitgezet wordt naar de deelnemers van de challenge. In het laatste hoofdstuk zullen de vragen van de enquête tot betrekking op de Omgevingswijzer geformuleerd zijn.

Om een eerste beeld te geven van de Omgevingswijzer is de infographic van Rijkswaterstaat weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1. De Omgevingswijzer

Opmerking. Overgenomen uit (Rijkswaterstaat, 2015).

2 Ontstaan van de Omgevingswijzer

In dit hoofdstuk wordt het ontstaan van de omgevingswijzer besproken, waarbij gekeken worden waarom en door wie de Omgevingswijzer is ontwikkelt.

2.1 Oprichters

De Omgevingswijzer is een onderdeel van de toolkit Duurzaam GWW. De tool is bedacht in een samenwerkingsverband met onder andere Rijkswaterstaat, ProRail, de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, Bouwend Nederland en RVO.NL. Al deze partijen hebben duurzaamheid hoog in het vaandel staan en hebben hierom onder andere de Omgevingswijzer ontwikkelt (Rijkswaterstaat, 2015).

De Omgevingswijzer wordt in de meeste gevallen gebruikt als communicatiemiddel, waarbij het bewustzijn en discussie bevordert rondom duurzaamheid, binnen en tussen de verschillende bestuurslagen in de GWW. Met de Omgevingswijzer wordt duidelijk hoe verschillende ontwikkelingen en projecten ruimtelijk met elkaar verbonden zijn. Daarnaast creëert de Omgevingswijzer een breder beeld dan een project op zichzelf staand (Rijkswaterstaat, 2015).

Bij het inzichtelijk maken hoe ontwikkelingen projecten ruimtelijk met elkaar verbonden zijn wordt aandacht gegeven voor mens, planeet/milieu en opbrengst/winst (people, planet en profit). In de paragraaf hieronder zal dieper op de drie P's worden ingegaan.

2.2 Drie P's

People, planet en profit staat voor mens, planeet/milieu en opbrengst/winst (Wikipedia-bijdragers., 2023). Het is belangrijk dat deze thema's op een evenwichtige manier samen gebracht worden in de bedrijfsvoering en -strategie. Als de combinatie niet in evenwicht is kunnen andere elementen hieronder lijden. Als bijvoorbeeld winst maken te veel prioriteit krijgt, zullen mens en milieu hiervan de dupe worden. Door bijvoorbeeld slechte arbeidsomstandigheden of vernietiging van de natuur (Gertjanschap, 2023). Hieronder zullen de drie P's verder worden verduidelijkt.

2.2.1 People

People heeft te maken met de mensen binnen en buiten het bedrijf. Denk hierbij aan RI&E onderzoeken, secundaire arbeidsvoorwaarden, etc. Maar het gaat ook over hoe de productieketen in elkaar zit, wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van kinderarbeid (Gertjanschap, 2023).

2.2.2 Planet

Planet gaat over de effecten op het milieu. Hoeveel en welke grondstoffen worden er gebruikt? Wordt de omgeving vervuult door geluid of giftige stoffen? etc. (Gertjanschap, 2023).

2.2.3 Profit

Profit gaat over het financiële rendement van een bedrijf. Een bedrijf kan immers niet bestaan zonder winst. Echter bepalen de thema's planet en people steeds meer de voorwaarden, waaronder de financiële winst kan en mag worden gemaakt (Gertjanschap, 2023). Denk bijvoorbeeld aan de Europese regels tegen wegwerpplastic. Sinds 2023 zijn wegwerpverpakkingen namelijk niet mee gratis in de horeca en bij thuisbezorgen (Milieu Centraal, sd).

Bij de drie P's wordt niet alleen gekeken naar het bedrijf en haar directe omgeving, maar ook naar de gehele productieketen.

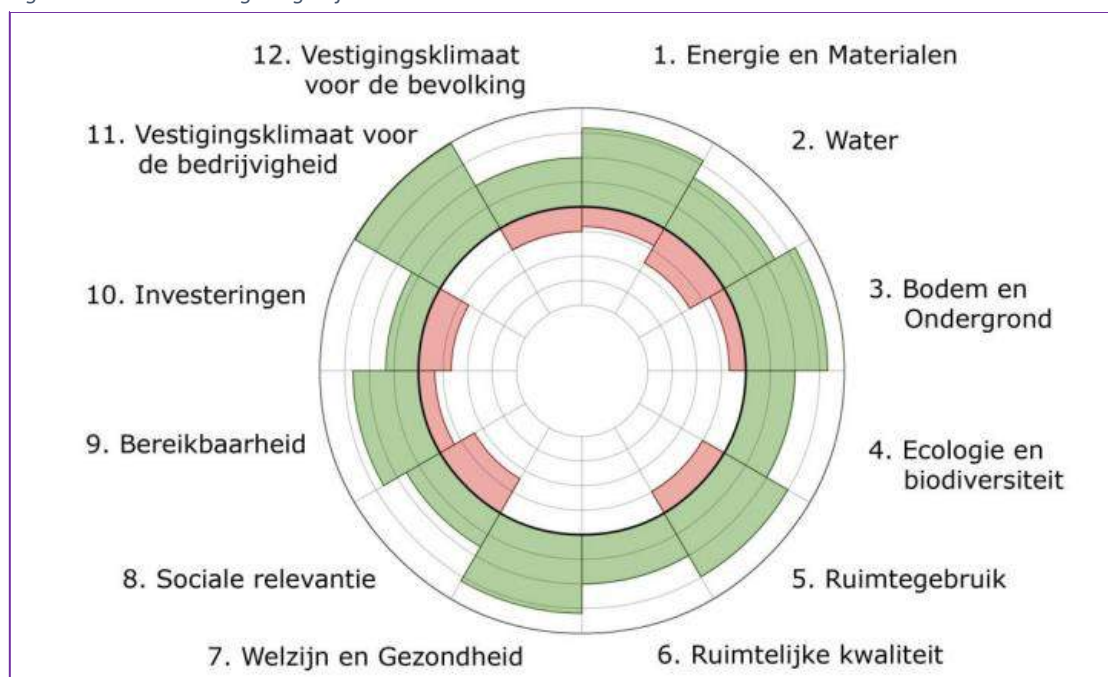
3 Opbouw

De Omgevingswijzer bestaat uit twaalf thema's. Door middel van de thema's wordt duurzaamheid concreet gemaakt in de GWW. Samen met interne en externe stakeholders wordt het project beoordeeld op elke thema, waarna de uiteindelijk resultaten weergegeven worden in het resultatenwiel (Rijkswaterstaat, sd).

De thema's in de Omgevingswijzer overlappen elkaar. Per thema zijn verschillende aandachtspunten toegevoegd. Deze aandachtspunten zijn per project handmatig aan te passen, zodat deze beter aansluit op de projectkaders. Voor het thema welzijn en gezondheid zijn verdiepende wijzers ontwikkeld. Deze kunnen geraadpleegd worden indien conflicten ontstaan in de resultaten (Rijkswaterstaat, 2015). In de paragrafen hieronder zullen de thema's met de standaard aandachtspunten geformuleerd worden. Bij elke thema zal een kort uitleg van het maatschappelijk probleem worden gegeven.

In Figuur 2 is een voorbeeld van de Omgevingswijzer weergegeven. Waarin de thema's staan geformuleerd. De thema's energie, water & klimaatadaptatie, bodem en ecologie vallen onder het kopje **Planet**. Ruimtegebruik, ruimtekwaliteit, welzijn & gezondheid en sociale relevantie behoren tot **People**. Bereikbaarheid, Vestigingsklimaat, investeringen en CE & materialen vallen onder het kopje **Profit** (Rijkswaterstaat, 2015).

Figuur 2. Voorbeeld Omgevingswijzer

Opmerking. Overgenomen uit (Rijkswaterstaat, 2015).

3.1 Energie

Nederland staat voor een opgave om in 2050 CO₂-neutraal te zijn. Daarom zet Nederland in op duurzame energie (ACM, 2022). Bij het thema energie zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Energiebesparing;
- Duurzame energie;
- Opslag van energie;
- Transport van energie.

3.2 Water en klimaatadaptatie

De aarde warmt op en het klimaat verandert. Denk hierbij aan toenemende neerslag, wateroverlast, hittestress, droogte, etc (Ministerie van Algemene Zaken, 2024). Bij het thema water en klimaatadaptatie zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Waterveiligheid;
- Wateroverlast;
- Goede waterkwaliteit;
- Droogte en watertekort;
- Extreem weer: hitte, bliksem en wind.

3.3 Bodem

De bodem vormt letterlijk en figuurlijk de basis onder ons bestaan. Het vormt het fundament, de bron van ons voedsel en het beschermt ons tegen het klimaat. Nederland is erg dichtbevolkt, hierom wordt de bodem vaak voor meerdere functies tegelijkertijd gebruikt. Bijvoorbeeld aan kabels en leidingen, grondverbetering, wateropslag, etc. Dit is alleen mogelijk als de bodem vitaal is en het bodemgebruik geen afbreuk doet aan de vitaliteit (Adwise Internetmarketing, sd). Bij het thema bodem zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Verzakking en bodemdaling;
- Grondwater;
- Ondergrondse infrastructuur;
- Archeologische waarden;
- Bodemkwaliteit en variatie.

3.4 Ecologie

Bij ecologie gaat het over een goede balans tussen mens en omgeving. Door ecologie mee te nemen in projecten zorgt dit voor een schone lucht, fris water, een goede kwaliteit van de bodem en de bestuiving van gewassen. Het helpt om klimaatverandering te bestrijden en ons eraan aan te passen (Ecologisch Reinasan, sd). Bij het thema ecologie zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Habitatdiversiteit en -kwaliteit;
- Ecologische verbindingen;
- Natuurlijk kapitaal en ecosysteemdiensten;
- Rust voor flora en fauna.

3.5 Ruimtegebruik

De ruimte in Nederland is schaars. Er is onder meer ruimte nodig voor woningen, wegen, spoorlijnen, vliegvelden, bedrijventerreinen en natuur. Dit zorgt voor een ingewikkelde opgave (Ministerie van Algemene Zaken, 2023). Bij het thema ruimtegebruik zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Aansluiting bij regionale ontwikkelingen;
- Verstedelijking en efficiënt ruimtegebruik;
- Meervoudig ruimtegebruik.

3.6 Ruimtelijke kwaliteit

Door het juiste ruimte kwaliteit in acht te nemen kan het gebied optimaal gebruikt worden voor het beoogde doel (Ruimtelijke kwaliteit, sd). Bij het thema ruimtelijke kwaliteit zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Cultuurhistorische waarde;
- Belevingswaarde;
- Gebruikswaarde;
- Toekomstwaarde.

3.7 Welzijn en gezondheid

Door een gezonde leefstijl en -omgeving krijgen mensen een betere kwaliteit van leven, zodat ze volop kunnen participeren in de maatschappij (UMC Utrecht, sd). Bij het thema welzijn en gezondheid zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Gezond milieu;
- Veilige omgeving;
- Bewegen;
- Ontspannen en ontmoeten.

3.8 Sociale relevantie

Het is erg belangrijk om rekening te houden met maatschappelijk relevante kwesties in diverse gebieden zoals onderwijs, financiële administratie, recht en de grond-, weg- en waterbouw (GWW). Als we aandacht besteden aan deze onderwerpen, kunnen mensen gemotiveerd raken om veranderingen in de samenleving aan te brengen. Dit kan uiteenlopen van het aanpakken van persoonlijke problemen tot het beïnvloeden van beleidsbeslissingen (Dobrow, 2017). Bij het thema sociale relevantie zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Draagvlak en lokale expertise;
- Sociale inclusiviteit.

3.9 Bereikbaarheid

Bereikbaarheid is de hoeveelheid tijd en moeite een gebruiker moet investeren om vanuit hun herkomstgebied de (bestemmings-)locatie te bereiken. Bereikbaarheid wordt gezien als een belangrijke voorwaarde van economische groei en welvaart (CROW, sd). Bij het thema bereikbaarheid zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Betrouwbaar en robuust;
- Efficiënt gebruik infrastructuur;
- Bereikbare functies;
- Duurzame mobiliteit.

3.10 Vestigingsklimaat

De mate waarin een land (of regio, of stad) aantrekkelijk is voor bedrijven die zich daar willen vestigen. Maar het lijkt even belangrijk dat bestaande bedrijven kunnen floreren (Centraal Planbureau, sd). Bij het thema vestigingsklimaat zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Clusters;
- Woon- en leefkwaliteit;
- Kennisinfrastructuur.

3.11 Investerings

Investerings zijn belangrijk voor de economie en de financiële markten. Het is een manier om toekomstige groei te realiseren en winst te maken. Bij investeringen zijn er altijd risico's verbonden, waardoor het belangrijk is om het onderzoek goed te spreiden (Portfolia Dividend Tracker, sd). Bij het thema investeringen zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Gezamenlijke financiering;
- Levenscycluskosten;
- Toekomstbestendige investering.

3.12 CE en materialen

Door de CE-markering toe te passen voldoen de producten aan de wettelijke eisen, waardoor we de kwaliteit van onze producten (materialen) waarborgen (Ministerie van Algemene Zaken, 2024). Tevens hoort bij dit thema circulair ontwerpen. Circulair ontwerpen creëert en behoudt waarde op economisch, ecologisch en sociaal gebied. Bij circulair ontwerpen wordt het gehele plaatje van de materialen in acht genomen (Afval Circulair, sd). Bij het thema CE en materialen zijn de volgende aandachtspunten toegevoegd:

- Materiaalbesparing;
- Waardebehoud;
- Aanpasbaar, beheerbaar en herbruikbaar;
- Duurzame materialen.

4 Doel

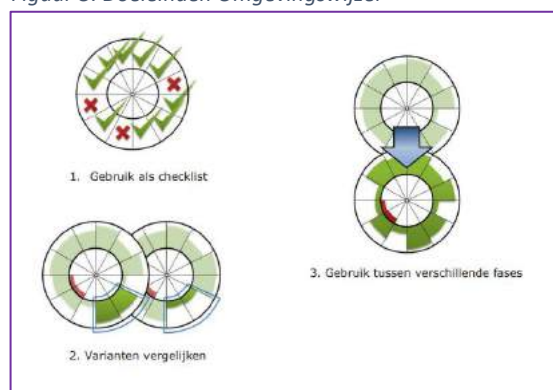
4.1 Doeleinden

De Omgevingswijzer wordt op verschillende manier gebruikt in de GWW. In het algemeen wordt de Omgevingswijzer toegepast om de kansen en risico's van een project of gebiedsontwikkeling inzichtelijk te maken (Plas & M., 2023). De Omgevingswijzer wordt het liefst in een vroeg stadium van een project of gebiedsontwikkeling toegepast. Denk hierbij aan de initiatieffase en de pre-projectfase. In deze fase(s) is namelijk de meeste winst te behalen. Als de Omgevingswijzer in der voorgaande fase niet is toegepast. Kan de tool in latere fase alsnog als hulpmiddel ingezet worden op de kansen en risico's inzichtelijk te maken (Rijkswaterstaat, 2015).

Naast de kansen en risico's inzichtelijk te maken kan de Omgevingswijzer ook voor de volgende doeleinden toegepast worden:

- Als checklist om alle facetten van duurzaamheid aanbod te laten komen en kansen te inventariseren;
- Als vergelijkend instrument voor verschillende oplossingsvarianten;
- Voor beoordeling van de consistentie van duurzaamheidsambities gedurende de voortgang in de verschillende projectfases.

Figuur 3. Doeleinden Omgevingswijzer

Opmerking. Overgenomen uit (Rijkswaterstaat, 2015).

In Figuur 3 zijn de doeleinden van de Omgevingswijzer inzichtelijk gemaakt.

In alle drie de gevallen helpt de Omgevingswijzer om het begrip duurzaamheid inzichtelijk te maken en het gesprek hierover te voeren met interne en externe stakeholders. Kortom de Omgevingswijzer is een kwalitatief instrument. Het invullen ervan leidt niet tot een concreet cijfer maar tot een overzicht van kansen en risico's voor duurzaamheid (Rijkswaterstaat, 2015).

4.2 Doelstellingen

Door middel van de verschillende doeleinden kunnen de onderstaande doelstellingen behaald worden:

- Duurzaamheid vanaf het begin in het proces meenemen;
- Breed kijken naar opgave en oplossingen; opgave en probleem centraal;
- Met gebiedspartners actief meekoppel kansen zoeken;
- Kennis, ervaring en kracht samen met interne en externe stakeholders benutten;
- Gestructureerd alle thema's bediscussiëren;
- Duurzaamheidskansen en -risico's inzichtelijk maken.

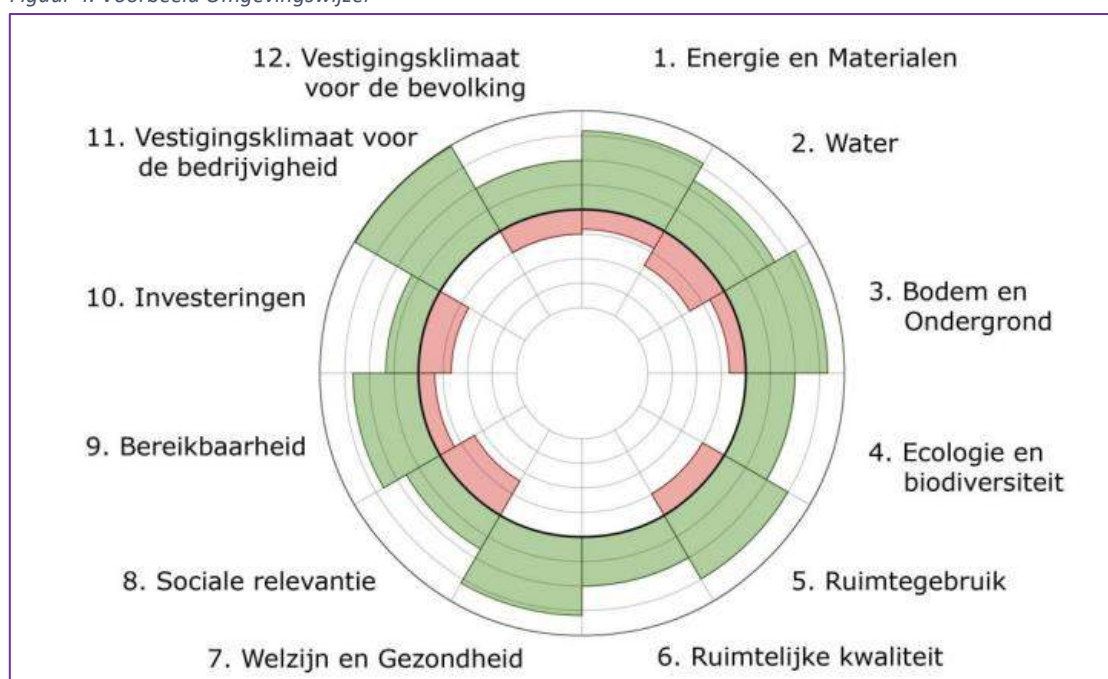
De Omgevingswijzer wordt als effectief gezien wanneer in enige mate bijdraagt aan duurzame projecten. Dit zeer brede doel wordt veelal concreet gemaakt door middel van de vijf hierboven geformuleerde doelstellingen.

5 Werkwijze

Zoals eerder is benoemd is de Omgevingswijzer een instrument waarmee duurzaamheid inzichtelijk gemaakt kan worden. Om te zorgen dat de Omgevingswijzer aansluit bij de belangen van het project of gebiedsontwikkeling kaders kunnen de aandachtspunten genoemd in Hoofdstuk 3 worden aangepast. De aandachtspunten kunnen toegevoegd of verwijderd worden (Rijkswaterstaat, sd).

Het project wordt op elk aandachtspunt beoordeeld door te bedenken of de beoogde aanpak van het project of gebiedsontwikkeling een positieve, negatieve of géén bijdrage levert aan de aandachtspunt. De resultaten worden samengevat in een resultatenwiel, waarbij in één opslag de positieve, negatieve en neutrale uitkomsten te zien zijn. Hierbij is de dikke zwarte lijn in het midden de nullijn, waarbij positief (groen) in de buitenring wordt ingevuld en negatieve scores (rood) naar binnen toe. In Figuur 4 is een voorbeeld weergegeven.

Figuur 4. Voorbeeld Omgevingswijzer

Opmerking. Overgenomen uit (Rijkswaterstaat, 2015).

6 Conclusie bureauonderzoek

Het “Bureauonderzoek Omgevingswijzer” richt zich op de toepassing van de Omgevingswijzer in de GWW. Dit instrument is ontwikkeld door een samenwerking tussen diverse organisaties, waaronder Rijkswaterstaat, ProRail en Bouwend Nederland.

De Omgevingswijzer wordt vooral gebruikt als communicatiemiddel om bewustzijn en discussie over duurzaamheid te stimuleren tussen interne en externe stakeholders. De Omgevingswijzer bevat twaalf thema’s die te maken hebben met duurzaamheid in de GWW, waaronder energie, bodem en ruimtegebruik. Elk thema bevat verschillende aandachtspunten die aangepast kunnen worden zodat ze beter aansluiten bij de specifieke projectkaders.

De Omgevingswijzer wordt het best toegepast in de vroege fasen van een project om kansen en risico’s inzichtelijk te maken, hoewel het ook in latere fasen toegepast kan worden. Het instrument is bedoeld om een overzicht van kansen en risico’s te bieden.

Kortom de Omgevingswijzer is een veelzijdig instrument dat bijdraagt aan het vergroten van het duurzaamheidsbewustzijn en het faciliteren van discussies over duurzaamheid in de GWW. Door zijn flexibele en omvattende aanpak kan het aangepast worden aan de specifieke behoeften en context van verschillende projecten, waardoor het een waardevol hulpmiddel is om duurzaamheid te bevorderen in de sector.

7 Vragen t.b.v. enquête

Aan de hand van het bureauonderzoek zijn vragen opgesteld om het praktisch kader inzichtelijk te maken. De vragen zijn hieronder geformuleerd:

- Hoe zou u de mate van implementatie van de Omgevingswijzer binnen uw organisatie beoordelen? (schaal van 1 (zeer beperkt) tot 5 (volledig geïmplementeerd));
- Hou zou u de moeilijkheidsgraad beoordelen bij het toepassen van de Omgevingswijzer? (schaal van 1 (zeer makkelijk) tot (zeer moeilijk);
- Hoe effectief vindt u de Omgevingswijzer in het bereiken van duurzaamheidsdoelstellingen? (schaal van 1 (niet effectief) tot 5 (zeer effectief);
- Hoe beoordeelt u de noodzaak tot aanpassing van de Omgevingswijzer op basis van uw ervaringen? (schaal van 1 (geen aanpassingen nodig) tot 5 (aanzienlijke aanpassingen nodig);
- Hoe worden externe stakeholders betrokken bij het toepassen van de Omgevingswijzer? (schaal van 1 (zeer beperkte betrokkenheid) tot 5 (zeer uitgebreide betrokkenheid);
- Hoe beoordeelt u de kwaliteit en effectiviteit van training en kennisdeling over de Omgevingswijzer binnen uw organisatie? (schaal van 1 (zeer ineffectief) tot 5 (zeer effectief);
- Heeft u wel eens de Omgevingswijzer als checklist toegepast om alle facetten van duurzaamheid aanbod te laten komen en kansen te inventariseren? (ja of nee);
- Heeft u wel eens de Omgevingswijzer als vergelijkend instrument toegepast voor verschillende oplossingsvarianten? (ja of nee);
- Heeft u wel eens de Omgevingswijzer voor beoordeling van de consistentie van duurzaamheidsambities toegepast gedurende de voortgang in de verschillende projectfasen? (ja of nee);
- Hoe goed integreert de Omgevingswijzer met uw bestaande projectmanagement- en duurzaamheidsprocessen? (schaal van 1 (helemaal niet geïntegreerd) tot 5 (volledig geïntegreerd);
- In welke mate beïnvloedt de Omgevingswijzer de besluitvorming binnen uw projecten? (schaal van 1 (geen invloed) tot 5 (grote invloed);
- Hoe tevreden bent u over de resultaten die worden behaald door het gebruik van de Omgevingswijzer? (schaal van 1 (zeer ontevreden) tot 5 (zeer tevreden).

Literatuurlijst

- ACM. (2022, november 15). *Energietransitie*. Opgehaald van ACM.nl:
<https://www.acm.nl/nl/organisatie/missie-en-strategie/onze-agenda/acm-agenda-2020-2021/energietransitie#:~:text=Nederland%20staat%20voor%20de%20opgave,energiebronnen%20noemen%20wij%20'energietransitie>
- Adwise Internetmarketing. (sd). *Opgave in het landelijk gebied*. Opgehaald van Tauw.nl:
<https://www.tauw.nl/op-welk-gebied/opgave-landelijk-gebied/>
- Afval Circulair. (sd). *Circulair ontwerp*. Opgehaald van Afvalcirculair.nl:
<https://www.afvalcirculair.nl/circulair-ontwerp/>
- Centraal Planbureau. (sd). *Kijk verder dan het vestigingsklimaat*. Opgehaald van cpb.nl:
<https://www.cpb.nl/kijk-verder-dan-het-vestigingsklimaat>
- CROW. (sd). *wat is bereikbaarheid?* Opgehaald van crow.nl: <https://www.crow.nl/duurzame-mobiliteit/home/duurzaam-economisch-groeipotentieel/wat-is-bereikbaarheid>
- Dobrow, M. M. (2017). *Understanding relevance of health research: considerations in the context of research impact assessment*. Opgehaald van health-policy-systems.biomedcentral.com:
<https://health-policy-systems.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12961-017-0188-6>
- Ecologisch Reinasan. (sd). *Wat is ecologisch?* Opgehaald van Reinasan:
<https://reinasan.nl/kennisbank/algemeen/ecologisch/#:~:text=Het%20centrale%20punt%20bij%20ecologie,mogelijk%20belastend%20voor%20het%20milieu>
- Gertjanschop. (2023, juni 2023). *People planet profit*. Opgehaald van Managementmodellensite:
<https://managementmodellensite.nl/people-planet-profit/>
- Milieu Centraal. (sd). *SUP-richtlijn*. Opgehaald van Europese regels tegen wegwerpplastic:
<https://www.milieucentraal.nl/minder-afval/voorkom-afval/sup-richtlijn-regels-tegen-wegwerpplastic/#:~:text=Sinds%20juli%202023%20zijn%20de,verplicht%20aan%20plastic%20flesjes%20vastzitten>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2024, maart 11). *Nederland voorbereiden op gevolgen klimaatverandering*. Opgehaald van rijksoverheid.nl:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/klimaatverandering/klimaatadaptatie>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2024, januari 31). *Welke producten moeten een CE-markering dragen?* Opgehaald van Rijksoverheid.nl:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwproducten/vraag-en-antwoord/wat-is-een-ce-markering-en-wanneer-moet-ik-deze-op-mijn-product-aanbrengen#:~:text=Veel%20consumentenproducten%20die%20binnen%20de,Denk%20bijvoorbeeld%20aan%20brandveiligheid>
- Minitsterie van Algemene Zaken. (2023, oktober 30). *Beleid ruimtelijke ordening*. Opgehaald van Rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening-en-gebiedsontwikkeling/beleid-ruimtelijke-ordening>
- Plas, V. D., & M. (2023, augustus 17). *De Omgevingswijzer en het AmbitieWeb: Wat is de meerwaarde en wat het verschil?* Opgehaald van Bouwmeesters.nu:
<https://bouwmeesters.nu/de-omgevingswijzer-en-het-ambitiweb-wat-is-de-meerwaarde-en-wat-het-verschil/>

- Portfolia Dividend Tracker. (sd). *Wat zijn investeringen?* Opgehaald van Portfolia Dividend Tracker: Portfolia Dividend Tracker
- Rijkswaterstaat. (2015). *Handleiding Omgevingswijzer*. Rijkswaterstaat. Opgehaald van https://buurtvereniging-zouweboezem.nl/wp-content/uploads/handleiding_omgevingswijzer_versie_september_2015.pdf
- Rijkswaterstaat. (sd). *Omgevingswijzer*. Opgehaald van Opbouw Omgevingswijzer: <https://www.omgevingswijzer.org/toelichting/opbouw/>
- Ruimtelijke kwaliteit. (sd). *Ruimtelijke kwaliteit*. Opgehaald van kwaliteitsgidsgroningen.nl: <https://kwaliteitsgidsgroningen.nl/ruimtelijke-kwaliteit>
- UMC Utrecht. (sd). *Gezond houden wat gezond is*. Opgehaald van umutrecht.nl: <https://www.umcutrecht.nl/nl/gezond-houden-wat-gezond-is>
- Voskuilen, N. H. (2017). *De Omgevingswijzer*. Rijksuniversiteit Groningen. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen. Opgehaald van <https://frw.studenttheses.ub.rug.nl/3759/1/DEFINITIEF-EIPscriptie-NienkeVoskuilen1981374-Omgevingswijzer.pdf>
- Wikipedia-bijdragers. (2023, december 23). *Wikipedia*. Opgehaald van People planet profit: https://nl.wikipedia.org/wiki/People_planet_profit

Bijlage C – Deelvraag 3 (DuBoCalc)

Duurzaamheidstools in de GWW

DuboCalc

Inhoud

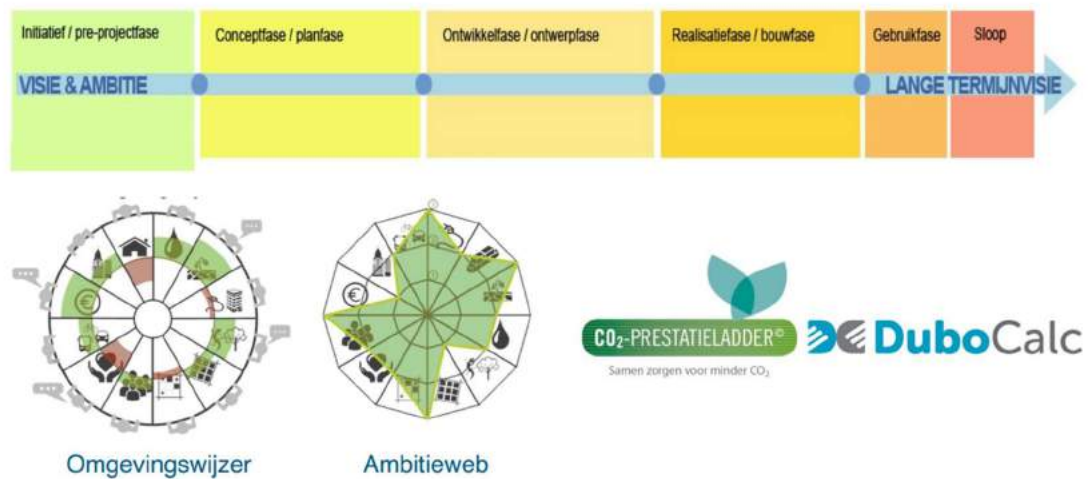
Inleiding	3
1. Ontwikkeling en toepassing DuboCalc	4
Werking van DuboCalc	4
Toepassingen van DuboCalc	5
Milieukostenindicator	5
2. Implementatie DuboCalc	7
Effectiviteit van DuboCalc in de GWW-sector	7
Voordelen van DuboCalc in de GWW-sector	8
Uitdagingen bij het gebruik van DuboCalc	8
Toekomstperspectieven voor DuboCalc in de GWW-sector	8
Conclusie	9
Vragen enquête	10
Bibliografie	14

Inleiding

In de hedendaagse wereld, waar duurzaamheid een steeds prominenter rol speelt, staat de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) sector voor de uitdaging om haar activiteiten milieuvriendelijker te maken. Een belangrijk instrument dat hierbij naar voren is gekomen, is DuboCalc. Deze softwaretool stelt gebruikers in staat om de milieukosten van aanbestedingen in de GWW-sector te berekenen en zo de milieu-impact van bouwprojecten te meten en te verminderen. In deze diepgaande analyse zullen we DuboCalc nader bekijken, waarbij we ingaan op de ontwikkeling, werking, toepassingen, voordelen en uitdagingen ervan in de GWW-sector.

DuboCalc en Aanpak Duurzaam GWW

- **Green Deal Duurzaam GWW 2.0:** afspraak/afstemming met GWW-sector voor verduurzaming. Vier standaard duurzaamheidstools

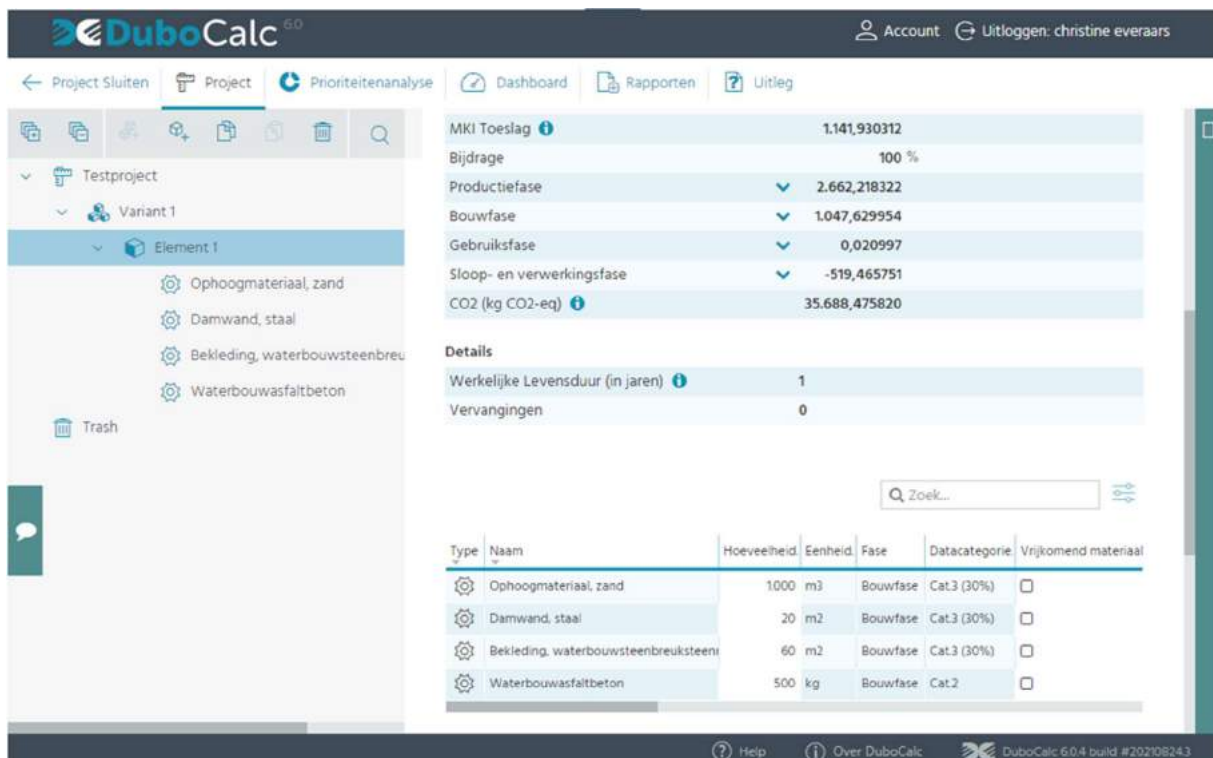
Figuur 1, Overzicht duurzaamheidstools

1. Ontwikkeling en toepassing DuboCalc

DuboCalc is oorspronkelijk ontwikkeld door Rijkswaterstaat als een gratis tool om de milieu-impact van bouwprojecten te beoordelen. In latere versies, zoals DuboCalc 5.0, is het overgegaan naar een licentiemodel. De tool is ontworpen om een holistisch beeld te geven van de milieu-impact van bouwprojecten door gebruik te maken van de levenscyclusanalyse (LCA) methodologie. Deze methodologie houdt rekening met de milieu-impact van alle individuele materialen en producten in een project, vanaf de winning van grondstoffen tot aan de afval- of recyclingfase.

Werking van DuboCalc

DuboCalc maakt gebruik van gestandaardiseerde LCA-gegevens voor bouwmaterialen, die direct gekoppeld zijn aan de Nationale Milieudatabase. Hierdoor hebben gebruikers toegang tot actuele en betrouwbare informatie over de milieu-impact van verschillende materialen. Door materialen te selecteren uit een uitgebreide bibliotheek en deze toe te voegen aan een projectmodel, kunnen gebruikers de totale milieu-impact van een bouwproject berekenen.

Figuur 2, Voorbeeldberekening

Een van de belangrijkste resultaten van DuboCalc is de Milieu Kosten Indicator (MKI). Deze indicator weegt 11 milieu-impactcategorieën af en drukt de totale milieu-impact van een project uit in een enkele score, uitgedrukt in euro's. Hoe lager de MKI-score, hoe beter de milieuprestatie van het bouwproject. Dit stelt opdrachtgevers in staat om duurzame keuzes te belonen en stimuleert aannemers om hun milieuprestaties te verbeteren.

Toepassingen van DuboCalc

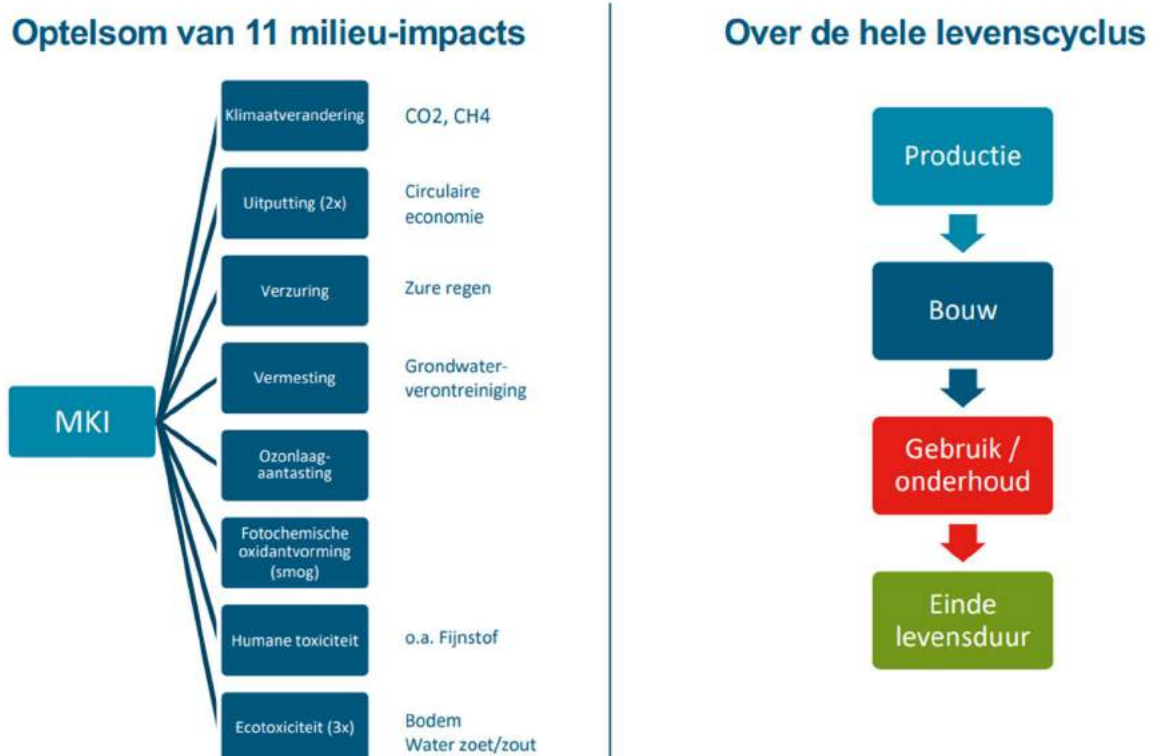
DuboCalc wordt voornamelijk gebruikt door opdrachtgevers in aanbestedingen om de milieukosten van ontwerpen, inschrijvingen of uitvoeringen te berekenen. Met name voor aanbestedingen waarbij de beste prijs-kwaliteitverhouding (BPKV) een belangrijke rol speelt, kan de MKI-score een gunningscriterium zijn. Aannemers die kunnen aantonen dat hun aanbod een lagere milieu-impact heeft, kunnen hiermee een concurrentievoordeel behalen.

Milieukostenindicator

De milieukostenindicator (MKI) is een essentiële maatstaf voor duurzaamheid, die alle milieueffecten van een product of project samenvat in één enkele score, uitgedrukt in euro's. Maar waarvoor wordt de MKI precies gebruikt en hoe wordt deze berekend?

Wat is de milieukostenindicator (MKI)?

De MKI is een single-score indicator die alle relevante milieueffecten van een product of project in één enkele score van milieukosten samenbrengt. Het is een manier om de milieu schaduwkosten van een product of project te visualiseren, waardoor het mogelijk wordt om verschillende producten en projecten op een gestandaardiseerde manier te vergelijken.

Figuur 3, Opbouw MKI

Waarvoor wordt de MKI gebruikt?

De MKI wordt gebruikt als een meetinstrument om de milieu-impact van verschillende producten en projecten te beoordelen en te vergelijken. Met name binnen de bouw- en infrastructuursector wordt de MKI steeds vaker gebruikt bij overheidsopdrachten en openbare aanbestedingen.

Opdrachtgevers, zoals Rijkswaterstaat, gebruiken de MKI als criterium om duurzame keuzes te stimuleren en de milieu-impact van bouwprojecten te verminderen.

Hoe wordt de MKI berekend?

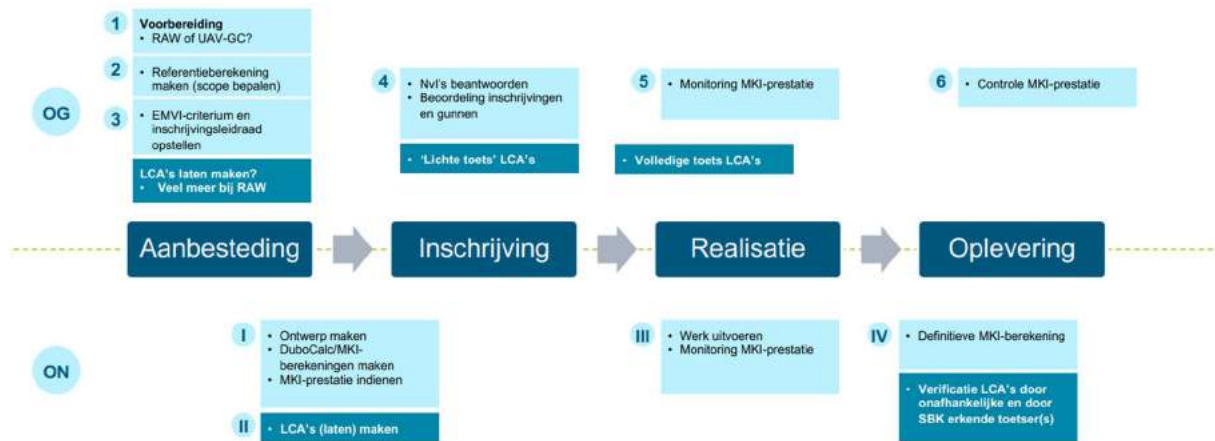
De berekening van de MKI vereist een gedetailleerde analyse van de levenscyclus van een product of project. Dit gebeurt door middel van een levenscyclusanalyse (LCA), waarbij alle milieueffecten gedurende de levenscyclus worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Vervolgens worden deze milieueffecten gewogen op basis van hun schaduwprijs, wat de maximale acceptabele kosten van een bepaalde emissie vertegenwoordigt. Door deze gewogen milieueffecten op te tellen, wordt de totale MKI-score berekend.

Toepassing in overheidsopdrachten

Bij openbare aanbestedingen worden MKIs steeds vaker gebruikt als criterium om de uiteindelijke winnende offerte te bepalen. Aannemers kunnen een competitief voordeel behalen door aanbiedingen te presenteren met een lage MKI-score, wat wijst op een minimale milieu-impact. Opdrachtgevers kunnen de MKI gebruiken om duurzame keuzes te belonen en de transitie naar een meer duurzame bouwsector te versnellen.

2. Implementatie DuboCalc

De implementatie van DuboCalc in de GWW-sector vereist een doordachte strategie en betrokkenheid van alle belanghebbenden. Opdrachtgevers dienen duurzaamheidscriteria op te nemen in hun aanbestedingen, terwijl aannemers moeten investeren in de benodigde software en training voor hun personeel. Het opnemen van DuboCalc in de contractuele verplichtingen kan een stimulans zijn voor het gebruik ervan door aannemers.

Figuur 4, Procesvorming DuboCalc

Bovendien vereist de implementatie van DuboCalc een nauwe samenwerking tussen opdrachtgevers, aannemers, overheidsinstanties en andere belanghebbenden. Het is essentieel om richtlijnen en standaarden vast te stellen voor het gebruik van DuboCalc en om ervoor te zorgen dat alle betrokken partijen op de hoogte zijn van de voordelen en de werking ervan. Daarnaast moeten er voldoende middelen en ondersteuning beschikbaar zijn voor aannemers die willen investeren in DuboCalc en de benodigde training willen volgen.

Effectiviteit van DuboCalc in de GWW-sector

Onderzoeken naar de effectiviteit van DuboCalc hebben aangetoond dat het gebruik ervan kan leiden tot aanzienlijke verbeteringen in de milieuprestatie van bouwprojecten. Door middel van levenscyclusanalyse kunnen opdrachtgevers en aannemers de impact van materialen, processen en ontwerpkeuzes nauwkeurig meten en beoordelen. Dit stelt hen in staat om weloverwogen beslissingen te nemen die leiden tot een vermindering van de milieu-impact van bouwprojecten.

Het is belangrijk op te merken dat de effectiviteit van DuboCalc niet alleen wordt bepaald door de software zelf, maar ook door de mate waarin deze wordt geïntegreerd in de besluitvormingsprocessen van de betrokken partijen. Het is essentieel dat DuboCalc wordt gebruikt als een instrument om duurzaamheid te bevorderen en niet alleen als een box-ticking exercise om aanbestedingscriteria te halen. Dit vereist een cultuuromslag binnen de sector, waarbij duurzaamheid centraal staat in alle aspecten van het bouwproces.

Voordelen van DuboCalc in de GWW-sector

Het gebruik van DuboCalc brengt diverse voordelen met zich mee voor zowel opdrachtgevers als aannemers. Opdrachtgevers kunnen de duurzaamheid van bouwprojecten objectief beoordelen en duurzame keuzes belonen. Aannemers kunnen zich onderscheiden door hun duurzaamheidsinspanningen te meten, te verbeteren en te communiceren naar opdrachtgevers en belanghebbenden. Dit kan leiden tot kostenbesparingen en een verbeterd imago voor de betrokken partijen.

Een ander voordeel van DuboCalc is dat het helpt om transparantie te creëren in het bouwproces. Door het gebruik van gestandaardiseerde methodologieën en data-inputs biedt DuboCalc een objectieve manier om de milieu-impact van bouwprojecten te meten en te communiceren. Dit helpt om misverstanden en misvattingen over duurzaamheid te verminderen en om vertrouwen op te bouwen tussen alle betrokken partijen.

Uitdagingen bij het gebruik van DuboCalc

Ondanks de vele voordelen zijn er ook uitdagingen verbonden aan het gebruik van DuboCalc in de GWW-sector. Zo kan de complexiteit van het instrument een drempel vormen voor gebruikers, met name voor kleine aannemers die mogelijk niet over de nodige expertise beschikken. Daarnaast kunnen weerstand tegen verandering en extra kosten voor implementatie en training obstakels vormen voor de brede acceptatie van DuboCalc in de sector.

Een van de grootste uitdagingen is het verzamelen van betrouwbare data voor de levenscyclusanalyse. Het succes van DuboCalc hangt in grote mate af van de kwaliteit en de beschikbaarheid van data over de milieuprestatie van materialen, processen en ontwerpkeuzes. Het ontbreken van gestandaardiseerde data-inputs en de versnippering van data-bronnen kunnen het moeilijk maken om nauwkeurige analyses uit te voeren en om betrouwbare resultaten te verkrijgen.

Toekomstperspectieven voor DuboCalc in de GWW-sector

De toekomst ziet er rooskleurig uit voor DuboCalc in de GWW-sector, gezien de groeiende focus op duurzaamheid en de toenemende druk om milieudoelstellingen te behalen. Verdere ontwikkelingen en innovaties kunnen het gebruiksgemak en de effectiviteit van DuboCalc verbeteren, waardoor het een nog belangrijker instrument wordt in de strijd tegen klimaatverandering en milieuschade. Het is van cruciaal belang dat de sector blijft investeren in de ontwikkeling en implementatie van DuboCalc om duurzame ontwikkeling te bevorderen.

Het is belangrijk dat DuboCalc evolueert en zich aanpast aan de veranderende behoeften van de sector. Dit kan onder meer inhouden dat nieuwe functionaliteiten worden toegevoegd, zoals de mogelijkheid om de sociale impact van bouwprojecten te meten, of om scenario-analyses uit te voeren om de beste duurzame oplossingen te identificeren. Daarnaast is het essentieel dat DuboCalc wordt geïntegreerd in bredere initiatieven voor duurzaamheid, zoals circulaire economie en klimaatadaptatie, om een holistische benadering van duurzame ontwikkeling te bevorderen.

Conclusie

In deze diepgaande analyse hebben we de rol van DuboCalc in de GWW-sector onderzocht, waarbij verschillende aspecten zijn belicht, variërend van implementatie tot effectiviteit en toekomstperspectieven. Hoewel er uitdagingen zijn, zijn de voordelen van DuboCalc overduidelijk en zijn de vooruitzichten voor de toekomst positief. Het is nu aan de sector om deze waardevolle tool te omarmen en actief te gebruiken om de duurzaamheid van bouwprojecten te verbeteren en een positieve impact op het milieu te realiseren.

Vragen enquête

1. Bent u bekend met DuboCalc?

- a) Ja, zeer bekend
- b) Redelijk bekend
- c) Niet erg bekend
- d) Niet bekend

2. Heeft uw organisatie eerder DuboCalc gebruikt bij aanbestedingen?

- a) Ja, regelmatig
- b) Ja, af en toe
- c) Nee, nog nooit
- d) Niet zeker

3. In hoeverre vindt u DuboCalc nuttig voor het evalueren van duurzaamheidsaspecten tijdens aanbestedingen?

- a) Zeer nuttig
- b) Nuttig
- c) Niet erg nuttig
- d) Niet nuttig

4. Hoe zou u de gebruikersvriendelijkheid van DuboCalc beoordelen?

- a) Zeer gebruiksvriendelijk
- b) Gebruiksvriendelijk
- c) Niet erg gebruiksvriendelijk
- d) Onduidelijk

5. Vindt u dat DuboCalc voldoende inzicht biedt in de milieu-impact van verschillende materialen en bouwmethoden?

- a) Ja, voldoende
- b) Min of meer
- c) Nee, onvoldoende
- d) Geen mening

6. Zou u DuboCalc aanbevelen aan andere professionals in de GWW-sector?

- a) Zeker wel
- b) Waarschijnlijk wel
- c) Waarschijnlijk niet
- d) Zeker niet

7. Hoe zou u de betrouwbaarheid van de berekeningen in DuboCalc beoordelen?

- a) Zeer betrouwbaar
- b) Betrouwbaar
- c) Niet erg betrouwbaar
- d) Twijfelachtig

8. In hoeverre heeft DuboCalc volgens u bijgedragen aan het verminderen van de milieu-impact van uw projecten?

- a) Aanzienlijk
- b) Enigszins
- c) Niet veel
- d) Geen merkbare impact

9. Vindt u dat DuboCalc voldoende ondersteuning biedt voor het nemen van duurzame beslissingen tijdens het aanbestedingsproces?

- a) Ja, voldoende
- b) Min of meer
- c) Nee, onvoldoende
- d) Geen mening

10. Hoe zou u de documentatie en handleidingen van DuboCalc beoordelen?

- a) Zeer informatief
- b) Nuttig
- c) Onvoldoende
- d) Moeilijk te begrijpen

11. Bent u van mening dat het gebruik van DuboCalc extra kosten met zich meebrengt tijdens het aanbestedingsproces?

- a) Ja, aanzienlijke extra kosten
- b) Ja, enige extra kosten
- c) Nee, geen extra kosten
- d) Onzeker

12. Heeft DuboCalc geholpen bij het identificeren van duurzame alternatieven voor materialen of bouwmethoden?

- a) Ja, sterk
- b) Enigszins
- c) Nauwelijks
- d) Niet van toepassing

13. In hoeverre heeft DuboCalc de dialoog over duurzaamheid binnen uw organisatie gestimuleerd?

- a) Sterk gestimuleerd
- b) Enigszins gestimuleerd
- c) Niet veel gestimuleerd
- d) Geen merkbare stimulans

14. Hoe tevreden bent u over de ondersteuning die u van DuboCalc heeft ontvangen?

- a) Zeer tevreden
- b) Tevreden
- c) Ontevreden
- d) Geen ervaring met ondersteuning

15. Vindt u dat DuboCalc voldoende flexibiliteit biedt om aan de specifieke behoeften van uw projecten te voldoen?

- a) Ja, voldoende
- b) Min of meer
- c) Nee, onvoldoende
- d) Niet van toepassing

16. Heeft DuboCalc uw bewustzijn van duurzaamheidskwesties binnen de GWW-sector vergroot?

- a) Ja, aanzienlijk
- b) Enigszins
- c) Nauwelijks
- d) Geen effect

17. Hoe zou u de algehele effectiviteit van DuboCalc beoordelen voor het verbeteren van duurzaamheidsprestaties?

- a) Zeer effectief
- b) Enigszins effectief
- c) Niet erg effectief
- d) Geen mening

18. Welk aspect van DuboCalc vindt u het meest waardevol voor uw organisatie?

- a) Milieu-impactanalyse
- b) Duurzame alternatieven identificeren
- c) Ondersteuning bij besluitvorming
- d) Bewustwording van duurzaamheidskwesties

19. Wat zijn volgens u de belangrijkste belemmeringen voor een breder gebruik van DuboCalc in de GWW-sector?

- a) Gebrek aan kennis
- b) Hoge kosten
- c) Complexiteit van de tool
- d) Onvoldoende ondersteuning

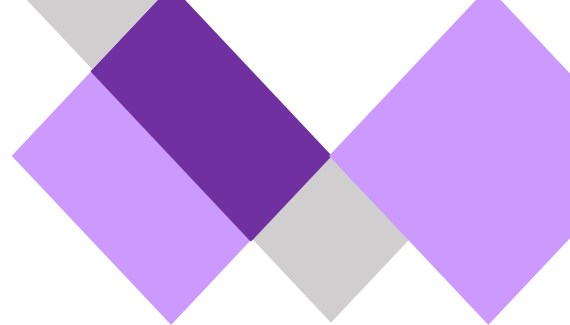
20. Hoe waarschijnlijk is het dat uw organisatie DuboCalc blijft gebruiken bij toekomstige aanbestedingen?

- a) Zeer waarschijnlijk
- b) Waarschijnlijk
- c) Onwaarschijnlijk
- d) Geen mening

Bibliografie

- DuboCalc. (2015, Juni 21). *Startershandleiding DuboCalc*. Opgehaald van <https://www.dubocalc.nl/media/1060/starters-handleiding-dubocalc-project-40.pdf>
- Mentink, B. (2021, Juni 22). *DuboCalc webinar*. Opgehaald van <https://platformwow.nl/media/couprome/dubocalc-webinar-og-2u.pdf>
- Rijkswaterstaat. (2023, Mei). *Cursus DuboCalc*. Opgehaald van <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.dubocalc.nl%2Fmedia%2F1205%2Fpresentatie-dubocalc-website.pptx>

Bijlage D – Deelvraag 4 (CO₂-Prestatieladder)

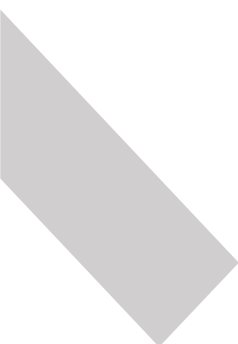
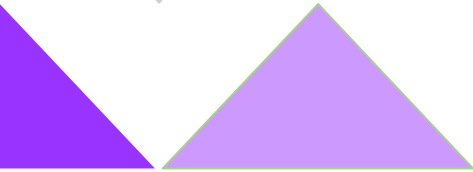

Duurzaamheidstools in de GWW

Bureauonderzoek Co²-prestatielader

CO₂-PRESTATIELADDER

Colofon

Titel: Duurzaamheidstools in de GWW
 Ondertitel: Bureauonderzoek Co²-prestatielader
 Projectverwijzing: Eindopdracht module 4
 Documentnaam: Bureauonderzoek CO2 prestatielader
 Versie: 1.0
 Status: Definitief
 Datum: 25-4-2024
 Groepsleden: Jorick Duijzer (2117260); Luc Koevoets (2114815);
 Tijn Kuijpers (2114756); Martin Vos (2117280)
 Opgesteld door: Jorick Duijzer
 Paraaf vrijgave:

Versiebeheer

Datum	Versie	Status	Opmerking
19-4-2024	0.1	Concept	
25-4-2024	1.0	Definitief	Geen aanvullingen

Inhoudsopgave

Colofon.....	2
1 Inleiding.....	4
2 CO2-prestatieladder.....	5
3 CO2-prestatieladder certificaat niveaus	6
3.1 Invalshoeken	6
3.2 Niveau 1 t/m3	6
3.3 Niveau 4 t/m 5	7
4 Werkwijze CO2-prestatieladder tijdens een aanbesteding	8
5 Conclusie	8
6 Enquête vragen CO2-prestatieladder	9
7 Literatuurlijst.....	12

1 Inleiding

In het onderzoek naar de toepassing van duurzaamheidstools in de Grond-, Weg-, en Waterbouw (hierna te noemen GWW), richten we ons op het onderscheiden van de theoretische kaders en de praktische toepassing binnen de deelnemende decentrale overheden ten behoeve van de challenge van stichting Pioneering. Dit bureauonderzoek concentreert zich op een specifieke deelvraag van het onderzoek: “Wat is het verschil tussen het theoretisch kader en de praktische invulling bij het toepassen van de CO₂-prestatieladder door decentrale overheden?” In het bureauonderzoek zal onderzocht worden wat het theoretisch kader is van de onderzochte duurzaamheid tool. De duurzaamheidstools die onderzocht zullen worden zijn: Ambitiweb, Omgevingswijzer, DuBoCalc en de CO₂-prestatieladder. Aan het eind van dit bureauonderzoek zullen de vragen geformuleerd worden waarmee een enquête uitgezet wordt naar de deelnemers van de challenge. In het laatste hoofdstuk worden de vragen voor de enquête met betrekking op de Co₂-prestatieladder geformuleerd.<

Figuur 1: logo CO₂-prestatieladder.

2 CO2-prestatieladder

De CO2-prestatieladder is een duurzaamheidsinstrument dat in 2009 zijn oorsprong vindt bij het spoorwegbedrijf ProRail. ProRail stelde in 2009 al hoge eisen aan haar partners op het gebied van duurzaamheid. Om potentiële nieuwe leveranciers te stimuleren om te investeren op het gebied duurzaamheid, had ProRail een innovatief instrument bedacht: een "fictief gunningsvoordeel" voor leveranciers die goed scoorden op een zelfbedachte CO2-prestatieladder. Hoe hoger de score van een leverancier op deze ladder, hoe groter het gunningsvoordeel tijdens de aanbesteding.

De zelfbedachte CO2-Prestatieladder van ProRail bleek al snel een succesvol concept. In 2011 voerde ook Rijkswaterstaat de ladder in als instrument om duurzaamheid te stimuleren bij haar leveranciers. In 2012 werd Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (hierna te noemen SKAO) opgericht, sindsdien ontwikkeld en beheerd SKAO de CO2-Prestatieladder.

Sinds de oprichting van SKAO in 2012 is de CO2- prestatieladder verder doorontwikkeld en geprofessionaliseerd. De eisen en richtlijnen voor de verschillende niveaus zijn uitgewerkt en gestandaardiseerd. De CO2-prestatieladder is uitgegroeid tot een geaccepteerd instrument voor bedrijven en overheden in de GWW sector.

3 CO₂-prestatieladder certificaat niveaus

De CO₂-prestatieladder is onderverdeeld in vijf verschillende niveaus en worden per niveau beoordeeld vanuit 4 verschillende invalshoeken. In onderstaande hoofdstuk zal dit nader toegelicht worden.

3.1 Invalshoeken

De 4 verschillende invalshoeken per niveau van de CO₂-prestatieladder betreffen:

- A. **Inzicht:** Deze categorie focust op het opstellen van een CO₂-emissie-inventaris en het verkrijgen van inzicht in de belangrijkste bronnen van CO₂-uitstoot binnen de organisatie;
- B. **Reductie:** Hier draait het om het ontwikkelen en implementeren van concrete maatregelen om de CO₂-uitstoot te verminderen, zoals het optimaliseren van energieverbruik en het bevorderen van energie-efficiëntie;
- C. **Transparantie:** Deze categorie benadrukt het belang van communicatie over de CO₂-uitstoot en reductiemaatregelen met stakeholders, zoals het publiceren van de CO₂-emissie-inventaris en het rapporteren over de voortgang;
- D. **Participatie:** Hier ligt de focus op samenwerking en betrokkenheid met leveranciers, partners en andere stakeholders. Het gaat om het deelnemen aan sector- en keteninitiatieven om gezamenlijk CO₂-reductie te bewerkstelligen.

3.2 Niveau 1 t/m3

De eerste drie treden van de ladder, niveau 1, 2 en 3 vormen de basis voor het stapsgewijs werken aan inzicht, reductie en transparantie van de bedrijfsvoering.

3.2.1.1 CO₂ Prestatieladder niveau 1

Op dit niveau staat het verkrijgen van inzicht in de CO₂-uitstoot van het bedrijf en de processen centraal. Het is essentieel om te weten waar de grootste CO₂-uitstoot plaatsvindt om gerichte maatregelen te kunnen nemen. Voorbeelden van eenvoudige, maar effectieve maatregelen zijn het gebruik van energiezuinige verlichting en apparaten. Echter, een van de meest impactvolle gebieden waar reductie mogelijk is, is het wagenpark van het bedrijf. Door het brandstofverbruik te verminderen, door zuinigere voertuigen te gebruiken of over te stappen op elektrische auto's, kan aanzienlijke CO₂-reductie worden gerealiseerd. Het meten van de CO₂-uitstoot van het wagenpark is eenvoudig en kan als basis dienen voor verdere reductiemaatregelen.

3.2.1.2 CO₂ Prestatieladder niveau 2

Op niveau 2 ligt de focus op het stellen van concrete, kwalitatieve doelstellingen voor CO₂-reductie. Deze doelstellingen worden geformuleerd op basis van de uitkomsten van de CO₂-inventarisatie. Een belangrijk aspect hierbij is het inzichtelijk maken van de CO₂-uitstoot van het wagenpark. Met moderne tools en software, kan dit proces geautomatiseerd en geoptimaliseerd worden. Dit vereenvoudigt het monitoren van de voortgang en het behalen van de gestelde doelen.

3.2.1.3 CO2 Prestatieladder niveau 3

Niveau 3 vraagt om een meer geavanceerde aanpak. Hier wordt verwacht dat het bedrijf een gedetailleerde CO2-emissie-inventaris en een energiemangementplan heeft opgesteld. Deze moeten voldoen aan de ISO-standaarden en zijn gecontroleerd door een onafhankelijke partij. Het energiemangementplan beschrijft de strategieën en maatregelen die het bedrijf gaat implementeren om de CO2-uitstoot te verminderen. Het gaat hierbij om een proactieve aanpak waarbij het bedrijf niet alleen de huidige status kent, maar ook actief maatregelen neemt om de uitstoot te verminderen.

3.3 Niveau 4 t/m 5

De laatste twee treden van de ladder, niveau 4 en 5 van de CO2-Prestatieladder vereisen dat een organisatie haar focus op het gebied van duurzaamheid vergoot, dan alleen de eigen bedrijfsvoering en een meer strategische, samenwerkende en innovatieve aanpak hanteert voor CO2-reductie in de hele waardeketen en sector. Hiermee toont de organisatie leiderschap op het gebied van duurzaamheid.

3.3.1.1 CO2 Prestatieladder niveau 4

Op niveau 4 wordt van het bedrijf verwacht dat het verder kijkt dan alleen de eigen organisatie en ook de gehele keten betreft. Het bedrijf moet de CO2-uitstoot van twee relevante ketens inzichtelijk maken en kwantitatieve doelstellingen voor CO2-reductie opstellen. Daarnaast wordt verwacht dat het bedrijf initiatief neemt in sector- en keteninitiatieven om samen met partners en leveranciers CO2-reductie te bewerkstelligen. Dit vraagt om een samenwerkingsgerichte aanpak waarbij het bedrijf een leidende rol speelt in het stimuleren van duurzaamheid binnen de gehele keten.

3.3.1.2 CO2 Prestatieladder niveau 5

Het hoogste niveau van de CO2 Prestatieladder vereist een geavanceerd inzicht in de CO2-uitstoot van belangrijke leveranciers. Het bedrijf moet aantoonbaar voldoen aan de doelstellingen die zijn gesteld op niveau 3 en 4. Daarnaast wordt verwacht dat het bedrijf actief deelneemt aan een CO2-reductieprogramma van of met de overheid. Dit vraagt om een transparante en verantwoordelijke benadering waarbij het bedrijf publiekelijk communiceert over zijn inspanningen en resultaten op het gebied van CO2-reductie.

Figuur 2: CO2-prestatieladder.

4 Werkwijze CO2-prestatieladder tijdens een aanbesteding

De CO2-prestatieladder wordt veelal ingezet bij aanbestedingen waarop gunning plaat vindt op basis van beste prijskwaliteit verhouding (hierna te noemen BPKV). Doordat bedrijven zich laten certificeren op de ladder, kunnen zij een gunningsvoordeel kunnen krijgen bij aanbestedingen. Hoe hoger het niveau waarop een bedrijf is gecertificeerd, hoe groter het fictieve voordeel / korting dat het kan ontvangen. Dit maakt de ladder tot een strategisch instrument voor bedrijven om hun kansen op het winnen van aanbestedingen te vergroten.

4.1.1.1 Bepaling van het Gunningsvoordeel

De aanbestedende dienst of opdrachtgever bepaalt zelf de hoogte van het gunningsvoordeel per niveau van de CO2-Prestatieladder. Dit betekent dat hoe hoger een bedrijf op de ladder staat, hoe meer korting het krijgt op de inschrijfprijs voor de aanbesteding. De precieze korting kan per opdrachtgever verschillen, maar is doorgaans hoger naarmate het bedrijf op een hoger niveau is gecertificeerd.

4.1.1.2 Stimulans voor CO2-Reductie

Door het bieden van dit gunningsvoordeel, stimuleert de CO2-Prestatieladder bedrijven om te investeren in het verminderen van hun CO2-uitstoot. Hoe ambitieuzer de CO2-doelstellingen en -prestaties van een bedrijf, hoe groter het voordeel dat het kan behalen bij aanbestedingen. Dit maakt de ladder tot een krachtig instrument voor duurzaamheid.

4.1.1.3 Duurzaam Inkopen door Overheden

Voor overheden is de CO2-Prestatieladder een belangrijk instrument om invulling te geven aan duurzaam en maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI). Door gebruik te maken van de ladder in hun aanbestedingen, kunnen overheden de CO2-uitstoot in hun inkooptrajecten verminderen en zo een concrete bijdrage leveren aan de energietransitie.

4.1.1.4 Voorbeeld BPKV gunningsvoordeel aanbesteding

Stel, een lokale overheid schrijft een aanbesteding uit voor de reconstructie van een woonwijk. In de aanbestedingscriteria geeft de lokale overheid aan dat bedrijven die gecertificeerd zijn op de CO2-Prestatieladder, in aanmerking komen voor een korting op hun inschrijfprijs. Hoe hoger het niveau waarop een bedrijf is gecertificeerd, hoe groter de korting. Een bedrijf op niveau 5 krijgt bijvoorbeeld 5% korting, terwijl een bedrijf op niveau 3 slechts 2% korting ontvangt. Op deze manier stimuleert de gemeente bedrijven om te investeren in CO2-reductie en duurzaamheid.

5 Conclusie

De CO2-Prestatieladder is ontstaan als een innovatief instrument dat ProRail bedacht om duurzaamheid te stimuleren bij haar leveranciers. Door het succes en de toenemende populariteit, werd de ladder overgenomen door andere overheidsorganisaties en uiteindelijk ondergebracht bij de onafhankelijke SKAO-stichting. Onder het beheer van de SKAO is de ladder verder geprofessionaliseerd en uitgegroeid tot een breed geaccepteerd instrument voor bedrijven en overheden in Nederland om hun duurzaamheidsprestaties systematisch te verbeteren en het behalen van een gunningsvoordeel tijdens aanbestedingen.

6 Enquête vragen CO2-prestatieladder

In onderstaande hoofdstuk zijn de enquête vragen opgesteld t.b.v. het onderzoeken. De enquête vragen worden voorgelegd aan de deelnemende partijen van de challenge namens stichting Pioneering. Met de ontvangen antwoorden hoop ik een beeld te kunnen krijgen van het praktische kader omtrent de CO2-prestatieladder.

1 Welke uitdagingen ervaart u specifiek bij het implementeren van de CO2-prestatieladder in de GWW-sector?

1. Gebrek aan kennis en expertise over CO2-reductie-maatregelen in GWW-projecten
2. Hoge kosten van implementatie en certificering voor kleinere GWW-projecten
3. Weerstand bij medewerkers om gedragsverandering door te voeren in de GWW
4. Integratie met bestaande bedrijfsprocessen en -systemen voor GWW-projectbeheer

2 Hoe kan een lokale overheid de communicatie omtrent de CO2-prestaties in GWW-projecten verbeteren?

1. Door de resultaten op de website te publiceren voor specifieke GWW-projecten
2. Door burgers, bedrijven en andere stakeholders actief te informeren over de GWW-resultaten
3. Door medewerkers die betrokken zijn bij GWW-projecten te betrekken bij de communicatie
4. Door de CO2-prestaties op te nemen in de reguliere rapportages over GWW-projecten

3 Hoe kan een lokale overheid de toepassing van de CO2-prestatieladder specifiek stimuleren in de GWW-sector?

1. Door het verplicht stellen bij GWW-aanbestedingen en subsidies
2. Door financiële prikkels en ondersteuning voor implementatie in de GWW
3. Door voorlichting en kennisdeling over de CO2-prestatieladder in de GWW
4. Door het opnemen in wet- en regelgeving rondom duurzaamheid in de GWW
5. Door een combinatie van bovenstaande aspecten

4 In welke mate beïnvloedt de CO2-prestatiesladder de besluitvorming binnen uw projecten?

1. Geen invloed;
2. Nauwelijks invloed;
3. Gemiddelde invloed;
4. Grote invloed.

5 Hoe kan een lokale overheid de CO2-prestatieladder integreren in hun GWW-projecten en -beleid?

1. Door het op te nemen in het duurzaamheidsbeleid en -doelstellingen voor de GWW
2. Door het te koppelen aan bestaande managementsystemen zoals ISO 14001 in de GWW
3. Door alle afdelingen en medewerkers die betrokken zijn bij GWW-projecten te betrekken
4. Door een combinatie van bovenstaande aspecten

6 Welke rol spelen ketenpartners bij u voor het toepassen van de CO2-prestatieladder in GWW-projecten?

1. Ketenpartners stellen eisen aan het CO2-prestatieniveau van aannemers en onderaannemers
2. Ketenpartners ondersteunen elkaar bij het behalen van CO2-reductiedoelstellingen in GWW-projecten
3. Ketenpartners wisselen onderling informatie uit over de CO2-prestaties in de GWW-keten
4. Ketenpartners hebben geen directe invloed op de toepassing van de CO2-prestatieladder in GWW-projecten
5. N.v.t.

7 Heeft uw organisatie eerder gebruik gemaakt van de CO2-prestatiesladder tijdens een aanbestedingen?

1. Ja, regelmatig
2. Ja, af en toe
3. Nee, nog nooit
4. Niet zeker

8 Waar gebruikt uw organisatie de CO2-prestatieladder voor?

1. CO2-reductie binnen de bedrijfsvoering en projecten
2. Tijdens de aanbesteding, voor het toetsen van inschrijvers op hun behaalde certificaatniveau
3. Kostenbesparing
4. Verbetering van producten en diensten
5. Versterking van het duurzame imago

9 Hoe wordt het gunningsvoordeel bij GWW-aanbestedingen bepaald binnen uw organisatie op basis van de CO2-prestatieladder, en welk niveau is minimaal vereist om in aanmerking te komen?

1. Het gunningsvoordeel is een vast percentage afhankelijk van het behaalde niveau, waarbij niveau 1 of 2 minimaal vereist is
2. Het gunningsvoordeel wordt individueel bepaald per GWW-aanbesteding, waarbij niveau 3 of 4 minimaal vereist is
3. Het gunningsvoordeel is alleen van toepassing bij GWW-aanbestedingen van de overheid, waarbij niveau 5 minimaal vereist is
4. Het gunningsvoordeel is niet wettelijk verplicht en wordt door opdrachtgever zelf bepaald, waarbij er geen minimumniveau vereist is

10 Op welke manieren kunnen inschrijvers hun score op de CO2-prestatieladder inzetten bij uw GWW-aanbestedingen?

1. Door het certificaat toe te voegen aan de inschrijving
2. Door de CO2-reductiedoelstellingen te vermelden in het plan van aanpak, waarbij het gunningsvoordeel
3. Door een korting op de inschrijfprijs aan te vragen op basis van het behaalde niveau
4. Door een combinatie van bovenstaande aspecten

11 Hoe beoordeelt u de noodzaak tot aanpassing van de CO2-prestatieladder op basis van uw ervaringen?

1. Geen aanpassingen nodig;
2. Lichtelijke aanpassingen nodig;
3. Aanpassingen nodig;
4. Aanzienlijke aanpassingen nodig.

12 Heeft u nog andere op of aanmerkingen naast de reeds gestelde vragen over de CO2-prestatieladder?

1. Ja.....
2. Nee

7 Literatuurlijst

Arcadis Nederland B.V. (7 september 2020). *ONDERZOEK VERGELIJKING MJA3 - CO2-PRESTATIELADDER*. 5200 BA 's-Hertogenbosch: Arcadis Nederland B.V.

(1 november 2019). *Practische gids CO2-prestatieladder voor overheden*. Utrecht: SKAO.

Stichting Klimaatvriendelijk aanbesteden & ondernemen (SKAO) . (25 11 2021). *Praktische Gids: Hoe maak je gebruik van de CO2-Prestatieladder? Deel 2: Certificeren niveau 4 en 5*. 3512 NA Utrecht: SKAO.

Stichting Klimaatvriendelijk aanbesteden & ondernemen (SKAO). (25 11 2021). *Praktische Gids: Hoe maak je gebruik van de CO2-Prestatieladder? Deel 2: Certificeren niveau 1 en 3*. 3512 NA Utrecht: SKAO.

Track Jack. (2024, 4 18). *trackjackeurope*. Opgehaald van Hoe werkt de CO2 prestatieladder?: <https://www.trackjackeurope.com/blog/2022/11/hoe-zit-dat-met-de-co2-prestatieladder/>

Bijlage E – Resultaat enquête

Enquête: Duurzaamheidstools in de GWW

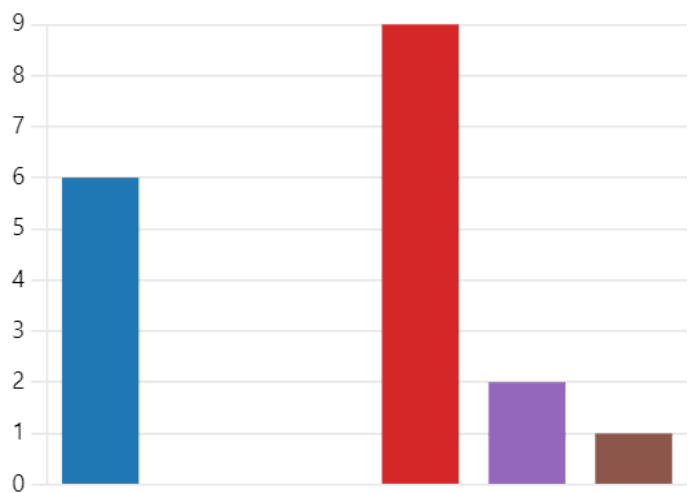
19 Antwoorden

06:29 Gemiddelde tijd om te voltooien

Actief Status

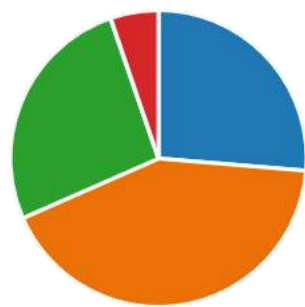
1. Tot welke doelgroep behoort u?

<div></div> Gemeente	6
<div></div> Waterschap	0
<div></div> Provincie	0
<div></div> Opdrachtnemer	9
<div></div> Adviseur	2
<div></div> Andere	1

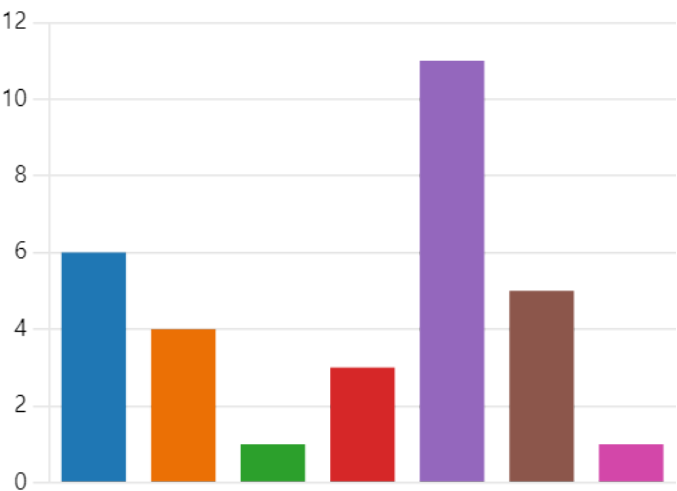
2. In hoeverre bent u bekend met de Aanpak Duurzaam GWW?

<div></div> Nog nooit van gehoord;	5
<div></div> Wel eens van gehoord, maar no...	8
<div></div> Die kennen wij en we hebben d...	5
<div></div> Die kennen wij en passen wij alti...	1

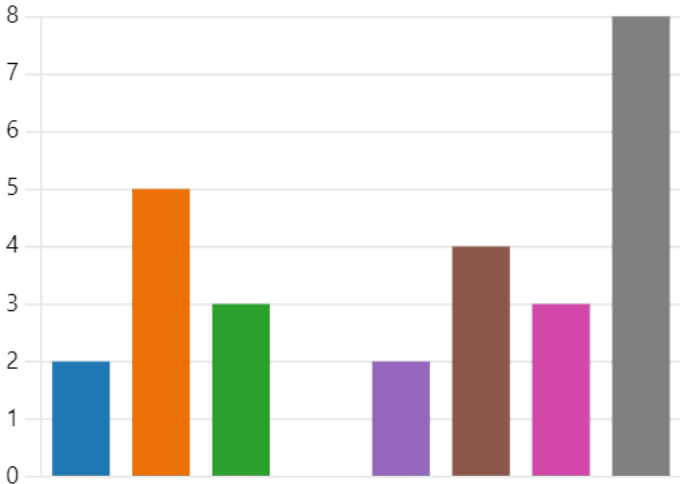

3. Welke elementen van de Aanpak Duurzaam GWW zijn bekend bij u en heeft u weleens toegepast (meerdere keuzes mogelijk)?

Omgevingswijzer	6
Ambitiweb	4
Toolkit	1
Multicriteria analyse	3
CO2 prestatieladder	11
Dubocalc	5
Andere	1

4. Kunt u aangeven of u voornemens heeft om binnen nu en een jaar gebruik te maken van de Aanpak Duurzaam GWW?

5. Heeft u in het afgelopen jaar met de omgevingswijzer gewerkt?

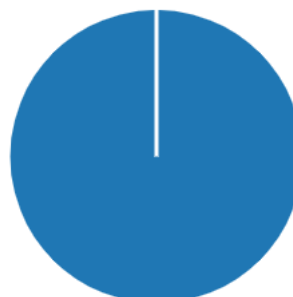
6. Hoe zou u de toepassing van de Omgevingswijzer binnen uw organisatie beoordelen?

● Wordt niet toegepast;	1
● Wordt beperkt toegepast;	0
● Wordt met regelmaat toegepast;	0
● Wordt altijd toegepast en is voll...	0

7. Hoe zou u de mate van implementatie van de Omgevingswijzer binnen uw organisatie beoordelen?

● Zeer beperkt	1
● Beperkt	0
● Geïmplementeerd	0
● Volledig geïmplementeerd.	0

8. Hou zou u de moeilijkheidsgraad beoordelen bij het toepassen van de Omgevingswijzer?

● Zeer makkelijk	0
● Makkelijk	1
● Gemiddeld	0
● Moeilijk	0

9. Hoe effectief vindt u de Omgevingswijzer in het bereiken van duurzaamheidsdoelstellingen?

<div></div> Niet effectief	0
<div></div> Nauwelijks effectief	0
<div></div> Effectief	1
<div></div> Zeer effectief	0

10. Hoe beoordeelt u de noodzaak tot aanpassing van de Omgevingswijzer op basis van uw ervaringen?

<div></div> Geen aanpassingen nodig	0
<div></div> Lichtelijke aanpassingen nodig	1
<div></div> Aanpassingen nodig	0
<div></div> Aanzienlijke aanpassingen nodig	0

11. Wat zou u aanpassen?

0

Antwoorden

Meest recente antwoorden

12. Hoe worden externe stakeholders betrokken bij het toepassen van de Omgevingswijzer?

<div></div> Zeer beperkte betrokkenheid;	0
<div></div> Nauwelijks betrokkenheid;	1
<div></div> Gemiddelde betrokkenheid;	0
<div></div> Zeer uitgebreide betrokkenheid.	0

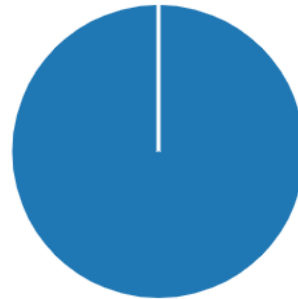
13. Hoe beoordeelt u de kwaliteit en effectiviteit van training en kennisdeling over de Omgevingswijzer binnen uw organisatie?

● Zeer ineffectief;	0
● Nauwelijks effectief;	1
● Gemiddeld effectief;	0
● Zeer effectief.	0

14. Heeft u de Omgevingswijzer ook al eens op een andere manier gebruikt? (meerdere antwoorden mogelijk):"

● Als checklist toegepast om alle f...	1
● Als vergelijkend instrument toe...	0
● Beoordeling van de consistentie...	0
● Andere	0

15. In welke mate beïnvloedt de Omgevingswijzer de besluitvorming binnen uw projecten?

● Geen invloed;	0
● Nauwelijks invloed;	1
● Gemiddelde invloed;	0
● Grote invloed.	0

16. Hoe tevreden bent u over de resultaten die worden behaald door het gebruik van de Omgevingswijzer?

<div></div> Zeer ontevreden;	0
<div></div> Nauwelijks tevreden;	0
<div></div> Gemiddeld tevreden;	1
<div></div> Zeer tevreden.	0

17. Wilt u nog iets kwijt over de omgevingswijzer?

0
Antwoorden

Meest recente antwoorden

18. Heeft u in het afgelopen jaar met het Ambitieweb gewerkt?

<div></div> ja	1
<div></div> nee	18

19. Wat is uw algemene ervaring met het gebruik van het Ambitieweb?

<div></div> Zeer positief	1
<div></div> Positief	0
<div></div> Neutraal	0
<div></div> Negatief	0

20. Heeft het Ambitieweb geholpen om duidelijke projectdoelen en -ambities te definiëren?

Ja	1
Nee	0
Weet ik niet	0
Niet van toepassing	0

21. Heeft uw organisatie voldoende ondersteuning gekregen bij het implementeren en gebruiken van het Ambitieweb?

Ja	0
Nee	1
Weet ik niet	0
Niet van toepassing	0

22. Heeft uw organisatie training ontvangen over het gebruik van het Ambitieweb?

Ja	0
Nee	1
Weet ik niet	0
Niet van toepassing	0

23. Hoe nuttig was deze training voor uw team?

Zeer nuttig	0
Nuttig	0
Neutraal	0
Niet nuttig	0

24. Welke aspecten van het Ambitieweb vond u het meest waardevol voor uw projecten? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Het definiëren van concrete doe... 1
- Het in kaart brengen van risico's... 0
- Het verbeteren van samenwerki... 0
- Het bevorderen van duurzaamh... 0

25. In hoeverre heeft het Ambitieweb bijgedragen aan het behalen van milieudoelstellingen in uw projecten?

- Zeer veel bijgedragen 1
- Veel bijgedragen 0
- Een beetje bijgedragen 0
- Niet bijgedragen 0

26. Heeft het Ambitieweb geholpen bij het identificeren van innovatiemogelijkheden in projecten?

- Ja 1
- Nee 0
- Weet ik niet 0
- Niet van toepassing 0

27. Hoe zou u de bruikbaarheid van het Ambitieweb beoordelen voor verschillende soorten GWW-projecten?

<div></div> Kleinere lokale projecten	0
<div></div> Grote infrastructuurprojecten	1
<div></div> Waterbouwprojecten	0
<div></div> Natuur- en landschapsprojecten	0

28. Zou u het Ambitieweb aanbevelen aan andere organisaties in de GWW-sector?

<div></div> Ja, zeker	1
<div></div> Waarschijnlijk wel	0
<div></div> Misschien	0
<div></div> Nee, zeker niet	0

29. Wat zijn volgens u de belangrijkste obstakels voor een succesvolle implementatie van het Ambitieweb in de GWW-sector?

<div></div> Gebrek aan kennis/training	0
<div></div> Weerstand binnen de organisatie	0
<div></div> Technologische beperkingen	1
<div></div> Financiële beperking	0
<div></div> Ander obstakel, namelijk:	0

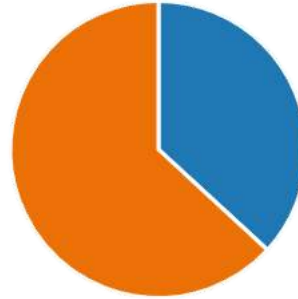
30. Zijn er andere observaties of suggesties die u wilt delen met betrekking tot het gebruik van het Ambitieweb in de GWW-sector? (Open antwoord)

0

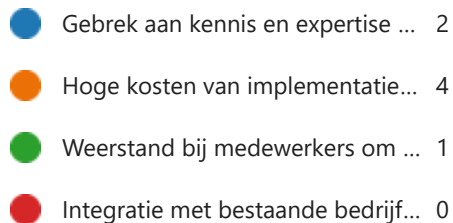
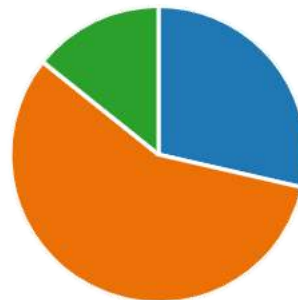
Antwoorden

Meest recente antwoorden

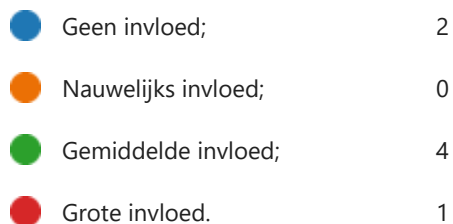
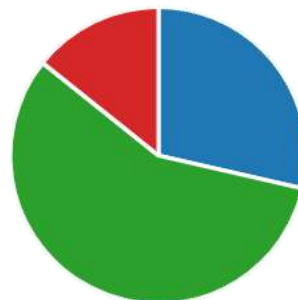
31. Heeft u in het afgelopen jaar met de CO2 Prestatieladder gewerkt?

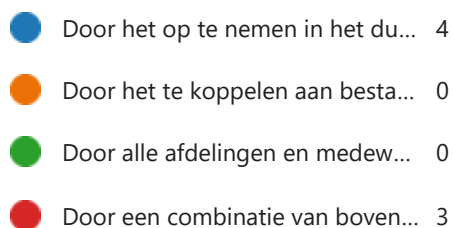
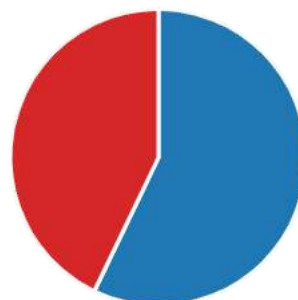
32. Welke uitdagingen ervaart u specifiek bij het implementeren van de CO2-prestatieladder in de GWW-sector?

33. In welke mate beïnvloedt de CO2-prestatiesladder de besluitvorming binnen uw projecten?

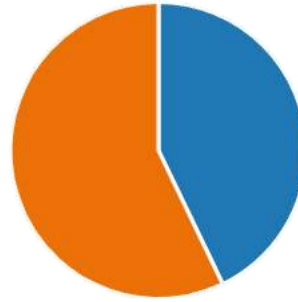

34. Hoe kan een lokale overheid de CO2-prestatieladder integreren in hun GWW-projecten en -beleid?

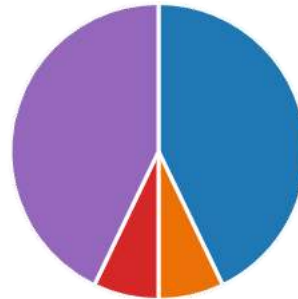
35. Heeft uw organisatie eerder gebruik gemaakt van de CO2-prestatiesladder tijdens een aanbestedingen?

Ja, regelmatig	3
Ja, af en toe	4
Nee, nog nooit	0
Niet zeker	0

36. Waar gebruikt uw organisatie de CO2-prestatieladder voor? (meerdere antwoorden mogelijk)

CO2-reductie binnen de bedrijfs...	6
Tijdens de aanbesteding, voor h...	1
Kostenbesparing	0
Verbetering van producten en d...	1
Versterking van het duurzame i...	6

37. Op welke manieren kunnen inschrijvers hun score op de CO2-prestatieladder inzetten bij uw GWW-aanbestedingen? (meerdere antwoorden mogelijk)

Door het certificaat toe te voeg...	1
Door de CO2-reductiedoelstelli...	4
Door een korting op de inschrijf...	0
Door een combinatie van boven...	3

38. Hoe beoordeelt u de noodzaak tot aanpassing van de CO2-prestatieladder op basis van uw ervaringen?

Geen aanpassingen nodig;	4
Lichtelijke aanpassingen nodig;	1
Aanpassingen nodig;	2
Aanzienlijke aanpassingen nodig.	0

39. Heeft u nog andere op of aanmerkingen naast de reeds gestelde vragen over de CO2-prestatieladder?

2

Antwoorden

Meest recente antwoorden

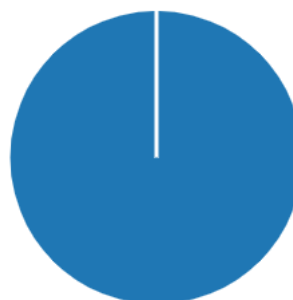
40. Heeft u in het afgelopen jaar met DuBoCalc gewerkt?

Ja	2
Nee	17

41. Heeft uw organisatie eerder DuboCalc gebruikt bij aanbestedingen?

Ja, regelmatig	2
Ja, af en toe	0
Nee, nog nooit	0
Niet zeker	0

42. In hoeverre vindt u DuboCalc nuttig voor het evalueren van duurzaamheidsaspecten tijdens aanbestedingen?

● Zeer nuttig	1
● Nuttig	1
● Niet erg nuttig	0
● Niet nuttig	0

43. Hoe zou u de gebruikersvriendelijkheid van DuboCalc beoordelen?

● Zeer gebruikersvriendelijk	1
● Gebruikersvriendelijk	1
● Niet erg gebruikersvriendelijk	0
● Onduidelijk	0

44. Vindt u dat DuboCalc voldoende inzicht biedt in de milieu-impact van verschillende materialen en bouwmethoden?

● Ja, voldoende	1
● Min of meer	0
● Nee, onvoldoende	1
● Geen mening	0

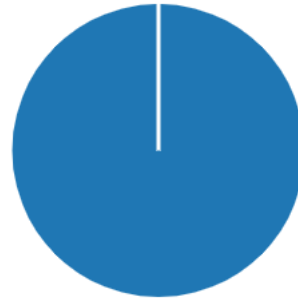
45. Zou u DuboCalc aanbevelen aan andere professionals in de GWW-sector?

● Zeker wel	0
● Waarschijnlijk wel	1
● Waarschijnlijk niet	1
● Zeker niet	0

46. Vindt u dat DuboCalc voldoende ondersteuning biedt voor het nemen van duurzame beslissingen tijdens het aanbestedingsproces?

Ja, voldoende	2
Min of meer	0
Nee, onvoldoende	0
Geen mening	0

47. Heeft DuboCalc geholpen bij het identificeren van duurzame alternatieven voor materialen of bouwmethoden?

Ja, sterk	1
Enigszins	1
Nauwelijks	0
Niet van toepassing	0

48. Vindt u dat DuboCalc voldoende flexibiliteit biedt om aan de specifieke behoeften van uw projecten te voldoen?

Ja, voldoende	0
Min of meer	2
Nee, onvoldoende	0
Niet van toepassing	0

49. Welk aspect van DuboCalc vindt u het meest waardevol voor uw organisatie?

Milieu-impactanalyse	2
Duurzame alternatieven identifi...	0
Ondersteuning bij besluitvorming	0
Bewustwording van duurzaamh...	0

50. Wat zijn volgens u de belangrijkste belemmeringen voor een breder gebruik van DuboCalc in de GWW-sector?

<div></div> Gebrek aan kennis	1
<div></div> Hoge kosten	0
<div></div> Complexiteit van de tool	0
<div></div> Onvoldoende ondersteuning	1

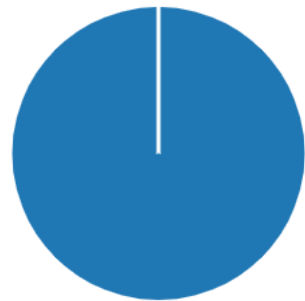
51. Heeft u nog andere op of aanmerkingen naast de reeds gestelde vragen over DuBoCalc?

0
Antwoorden

Meest recente antwoorden

52. Heeft u nog andere op of aanmerkingen?

<div></div> Andere	1
--------------------	---

Bijlage 3 Resultaten Enquête

Enquête: Duurzaamheidstools in de GWW

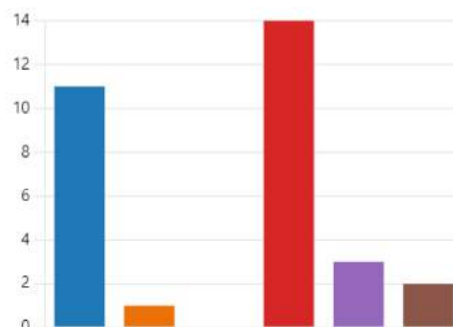
32 Antwoorden

06:46 Gemiddelde tijd om te voltooien

Actief Status

1. Tot welke doelgroep behoort u?

● Gemeente	11
● Waterschap	1
● Provincie	0
● Opdrachtnemer	14
● Adviseur	3
● Andere	2

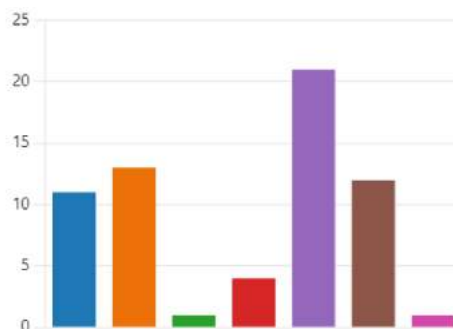
2. In hoeverre bent u bekend met de Aanpak Duurzaam GWW?

● Nog nooit van gehoord;	5
● Wel eens van gehoord, maar no...	13
● Die kennen wij en we hebben d...	12
● Die kennen wij en passen wij alti...	2

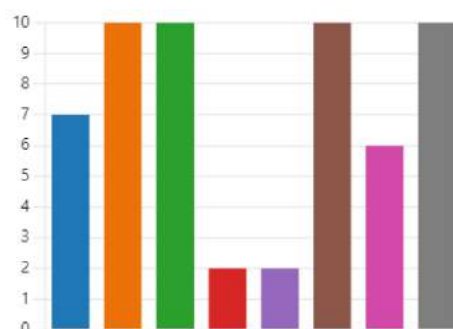
3. Welke elementen van de Aanpak Duurzaam GWW zijn bekend bij u en heeft u weleens toegepast (meerdere keuzes mogelijk)?

● Omgevingswijzer	11
● Ambitiweb	13
● Toolkit	1
● Multicriteria analyse	4
● CO2 prestatieladder	21
● Dubocalc	12
● Andere	1

4. Kunt u aangeven of u voornemens heeft om binnen nu en een jaar gebruik te maken van de Aanpak Duurzaam GWW?

● Aanpak Duurzaam GWW als ge...	7
● Omgevingswijzer	10
● Ambitiweb	10
● Toolkit	2
● Multicriteria analyse	2
● CO2 prestatieladder	10
● Dubocalc	6
● Andere	10

5. Heeft u in het afgelopen jaar met de omgevingswijzer gewerkt?

Ja	3
Nee	29

6. Hoe zou u de toepassing van de Omgevingswijzer binnen uw organisatie beoordelen?

Wordt niet toegepast;	1
Wordt beperkt toegepast;	2
Wordt met regelmaat toegepast;	0
Wordt altijd toegepast en is voll...	0

7. Hoe zou u de mate van implementatie van de Omgevingswijzer binnen uw organisatie beoordelen?

Zeer beperkt	2
Beperkt	1
Geïmplementeerd	0
Volledig geïmplementeerd.	0

8. Hou zou u de moeilijkheidsgraad beoordelen bij het toepassen van de Omgevingswijzer?

Zeer makkelijk	0
Makkelijk	1
Gemiddeld	2
Moeilijk	0

9. Hoe effectief vindt u de Omgevingswijzer in het bereiken van duurzaamheidsdoelstellingen?

Niet effectief	0
Nauwelijks effectief	2
Effectief	1
Zeer effectief	0

10. Hoe beoordeelt u de noodzaak tot aanpassing van de Omgevingswijzer op basis van uw ervaringen?

Geen aanpassingen nodig	0
Lichtelijke aanpassingen nodig	1
Aanpassingen nodig	2
Aanzienlijke aanpassingen nodig	0

11. Wat zou u aanpassen?

0
Antwoorden

Meest recente antwoorden

12. Hoe worden externe stakeholders betrokken bij het toepassen van de Omgevingswijzer?

● Zeer beperkte betrokkenheid;	1
● Nauwelijks betrokkenheid;	2
● Gemiddelde betrokkenheid;	0
● Zeer uitgebreide betrokkenheid.	0

13. Hoe beoordeelt u de kwaliteit en effectiviteit van training en kennisdeling over de Omgevingswijzer binnen uw organisatie?

● Zeer ineffectief;	1
● Nauwelijks effectief;	1
● Gemiddeld effectief;	1
● Zeer effectief.	0

14. Heeft u de Omgevingswijzer ook al eens op een andere manier gebruikt? (meerdere antwoorden mogelijk):"

● Als checklist toegepast om alle f...	1
● Als vergelijkend instrument toe...	0
● Beoordeling van de consistentie...	1
● Andere	1

15. In welke mate beïnvloedt de Omgevingswijzer de besluitvorming binnen uw projecten?

● Geen invloed;	2
● Nauwelijks invloed;	1
● Gemiddelde invloed;	0
● Grote invloed.	0

16. Hoe tevreden bent u over de resultaten die worden behaald door het gebruik van de Omgevingswijzer?

● Zeer ontevreden;	0
● Nauwelijks tevreden;	1
● Gemiddeld tevreden;	2
● Zeer tevreden.	0

17. Wilt u nog iets kwijt over de omgevingswijzer?

1
Antwoorden

Meest recente antwoorden

"ik ken het eigenlijk niet goed genoeg voor een correcte toepassing. Hier mag...

18. Heeft u in het afgelopen jaar met het Ambitieweb gewerkt?

ja	8
nee	24

19. Wat is uw algemene ervaring met het gebruik van het Ambitieweb?

Zeer positief	3
Positief	5
Neutraal	0
Negatief	0

20. Heeft het Ambitieweb geholpen om duidelijke projectdoelen en -ambities te definiëren?

Ja	7
Nee	0
Weet ik niet	1
Niet van toepassing	0

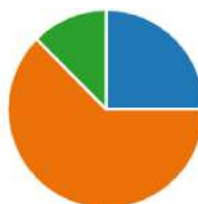
21. Heeft uw organisatie voldoende ondersteuning gekregen bij het implementeren en gebruiken van het Ambitieweb?

Ja	4
Nee	1
Weet ik niet	2
Niet van toepassing	1

22. Heeft uw organisatie training ontvangen over het gebruik van het Ambitieweb?

Ja	2
Nee	5
Weet ik niet	1
Niet van toepassing	0

23. Hoe nuttig was deze training voor uw team?

● Zeer nuttig	1
● Nuttig	0
● Neutraal	1
● Niet nuttig	0

24. Welke aspecten van het Ambitieweb vond u het meest waardevol voor uw projecten? (meerdere antwoorden mogelijk)

● Het definiëren van concrete doe...	4
● Het in kaart brengen van risico's...	4
● Het verbeteren van samenwerki...	3
● Het bevorderen van duurzaamh...	5

25. In hoeverre heeft het Ambitieweb bijgedragen aan het behalen van milieudoelstellingen in uw projecten?

● Zeer veel bijgedragen	1
● Veel bijgedragen	2
● Een beetje bijgedragen	4
● Niet bijgedragen	1

26. Heeft het Ambitieweb geholpen bij het identificeren van innovatiemogelijkheden in projecten?

● Ja	4
● Nee	0
● Weet ik niet	3
● Niet van toepassing	1

27. Hoe zou u de bruikbaarheid van het Ambitieweb beoordelen voor verschillende soorten GWW-projecten?

● Kleinere lokale projecten	3
● Grote infrastructuurprojecten	5
● Waterbouwprojecten	0
● Natuur- en landschapsprojecten	0

28. Zou u het Ambitieweb aanbevelen aan andere organisaties in de GWW-sector?

● Ja, zeker	4
● Waarschijnlijk wel	3
● Misschien	1
● Nee, zeker niet	0

29. Wat zijn volgens u de belangrijkste obstakels voor een succesvolle implementatie van het Ambitieweb in de GWW-sector?

● Gebrek aan kennis/training	4
● Weerstand binnen de organisatie	2
● Technologische beperkingen	1
● Financiële beperking	0
● Ander obstakel, namelijk:	1

30. Zijn er andere observaties of suggesties die u wilt delen met betrekking tot het gebruik van het Ambitieweb in de GWW-sector? (Open antwoord)

4
Antwoorden

Meest recente antwoorden

"Ik denk dat het belangrijk is dat er meer ervaring mee opgedaan wordt. Voo...

31. Heeft u in het afgelopen jaar met de CO2 Prestatieladder gewerkt?

● ja	14
● nee	18

32. Welke uitdagingen ervaart u specifiek bij het implementeren van de CO2-prestatieladder in de GWW-sector?

● Gebrek aan kennis en expertise ...	3
● Hoge kosten van implementatie...	5
● Weerstand bij medewerkers om ...	2
● Integratie met bestaande bedrijf...	2

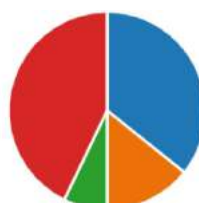
33. In welke mate beïnvloedt de CO2-prestatieladder de besluitvorming binnen uw projecten?

● Geen invloed;	3
● Nauwelijks invloed;	3
● Gemiddelde invloed;	6
● Grote invloed.	2

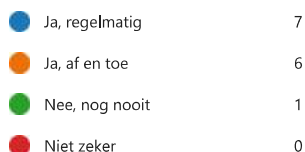

34. Hoe kan een lokale overheid de CO2-prestatieladder integreren in hun GWW-projecten en -beleid?

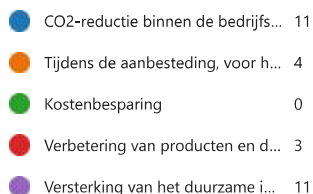
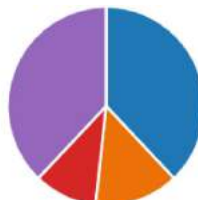
● Door het op te nemen in het du...	5
● Door het te koppelen aan besta...	2
● Door alle afdelingen en medew...	1
● Door een combinatie van boven...	6

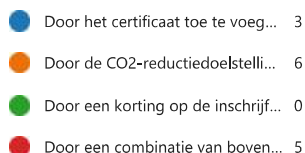
35. Heeft uw organisatie eerder gebruik gemaakt van de CO2-prestatiesladder tijdens een aanbestedingen?

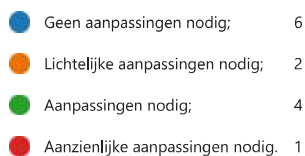
36. Waar gebruikt uw organisatie de CO2-prestatieladder voor? (meerdere antwoorden mogelijk)

37. Op welke manieren kunnen inschrijvers hun score op de CO2-prestatieladder inzetten bij uw GWW-aanbestedingen? (meerdere antwoorden mogelijk)

38. Hoe beoordeelt u de noodzaak tot aanpassing van de CO2-prestatieladder op basis van uw ervaringen?

39. Heeft u nog andere op of aanmerkingen naast de reeds gestelde vragen over de CO2-prestatieladder?

6

Antwoorden

Meest recente antwoorden

40. Heeft u in het afgelopen jaar met DuBoCalc gewerkt?

41. Heeft uw organisatie eerder DuboCalc gebruikt bij aanbestedingen?

Ja, regelmatig	3
Ja, af en toe	0
Nee, nog nooit	0
Niet zeker	0

42. In hoeverre vindt u DuboCalc nuttig voor het evalueren van duurzaamheidsaspecten tijdens aanbestedingen?

Zeer nuttig	1
Nuttig	2
Niet erg nuttig	0
Niet nuttig	0

43. Hoe zou u de gebruikersvriendelijkheid van DuboCalc beoordelen?

Zeer gebruiksvriendelijk	1
Gebruiksvriendelijk	1
Niet erg gebruiksvriendelijk	0
Onduidelijk	0

44. Vindt u dat DuboCalc voldoende inzicht biedt in de milieu-impact van verschillende materialen en bouwmethoden?

Ja, voldoende	1
Min of meer	1
Nee, onvoldoende	1
Geen mening	0

45. Zou u DuboCalc aanbevelen aan andere professionals in de GWW-sector?

Zeker wel	1
Waarschijnlijk wel	1
Waarschijnlijk niet	1
Zeker niet	0

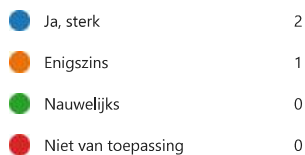

46. Vindt u dat DuboCalc voldoende ondersteuning biedt voor het nemen van duurzame beslissingen tijdens het aanbestedingsproces?

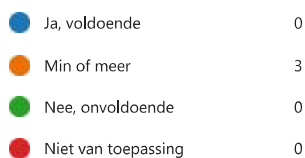
Ja, voldoende	3
Min of meer	0
Nee, onvoldoende	0
Geen mening	0

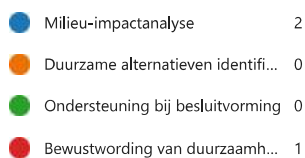
47. Heeft DuboCalc geholpen bij het identificeren van duurzame alternatieven voor materialen of bouwmethoden?

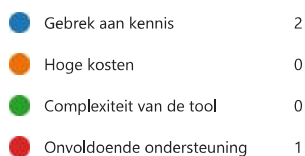
48. Vindt u dat DuboCalc voldoende flexibiliteit biedt om aan de specifieke behoeften van uw projecten te voldoen?

49. Welk aspect van DuboCalc vindt u het meest waardevol voor uw organisatie?

50. Wat zijn volgens u de belangrijkste belemmeringen voor een breder gebruik van DuboCalc in de GWW-sector?

51. Heeft u nog andere op of aanmerkingen naast de reeds gestelde vragen over DuBoCalc?

1

Antwoorden

Meest recente antwoorden

52. Heeft u nog andere op of aanmerkingen?

